

INLEIDING

Wanneer wij spreken over leven, dan moeten wij dit onderscheiden in geestelijk leven (een besef dat niet noodzakelijkerwijze belichaamd is) en leven in de op aarde gangbare vorm. In beide gevallen is er natuurlijk heel veel over te vertellen, maar we stuiten op één moeilijkheid het niet-stoffelijke leven is en blijft voor de mens enigszins een abstractie. Het is voor mij dus erg moeilijk om u precies duidelijk te maken hoe deze levensvormen in de geest ontstonden, hoe zij bestaan en wat hun werking is. Het gaat mij dan ook om de achtergrond van het geheel en niet zozeer om de technische gegevens alleen, want in het leven heeft de mens te maken met onnoemelijk vele, niet helemaal verklaarbare verschijnselen.

We kennen b.v. vormen van sensitiviteit, die ten dele materieel, ten dele kennelijk meer geestelijk of ten minste mentaal zijn. We kennen proscopie; het vooruitzien in de tijd of het terugzien in de tijd, wat ook voorkomt. Een verklaring daarvoor is niet zonder meer te geven.

Als wij echter dit leven nagaan en wij richten ons in de eerste plaats op de achtergrond van het geestelijke (dus meer op de structuur van het geheel dan op de persoonlijke bestaansvorm in de geest), dan kunnen wij gaan begrijpen waarom bepaalde eigenschappen in de materie aanwezig zijn, hoe zij zich daar in de materie ontwikkelden of eventueel verdwenen en ten laatste hoe zij samenhangen met het huidig bestaan van de mens en hoe hij daaruit lering kan krijgen. Ik zal van deze inleiding dus allereerst moeten overgaan naar het begin.

LES 1 - IN DEN BEGINNE WAS HET WOORD

In den beginne was het Woord. Er is geen definitie te geven voor het begin. Er is Iets. Voor dat Iets heb je geen naam. Maar uit dit Iets ontstaat een aantal vormen, waarvan we ten minste de eigenschappen enigszins kunnen omschrijven. Men zou kunnen zeggen: God is wit licht; en door het Woord, dat als prisma fungeert, gebroken, wordt het kenbaar in zijn kleuren. Deze kleuren spelen een heel grote rol niet alleen in de bekende stralen, maar ook als een soort definitie van levenssoort en levensvorm in de geest.

De mens met zijn zoeken naar een systematische opbouw heeft hieruit en van zich uit - ten dele door ervaring, ten dele ook op filosofische gronden - een hiërarchie tot stand gebracht, waarin we te maken hebben met engelen, die ten opzichte van elkaar een gezagspositie innemen. Nu moet ik hier al direct protesteren. De engelen (en wat dat betreft ook de duivels) zijn niet de onstoffelijke wezens van een vooraarde bestaan, die men er graag in wil zien.

Als wij over het bewustzijn denken, dan moeten wij zeggen: Het is een kwestie van functie. Als je een beweging hebt, die t.o.v. andere bewegende punten kan worden gedefinieerd, dan is er een verschil. Als vanuit een bewegend punt wederom punten of delen van kracht zich gaan bewegen, dan hebben zij hun oorspronkelijke beweging vanuit hun bron plus hun eigen beweging. Ze zijn dus ergens verwant met die bron en hebben daarbij persoonlijke eigenschappen. Dit is eigenlijk de achtergrond van de geest: een voortdurende splitsing; kleine afbuigingen van een oorspronkelijke weg. Of wij in het begin daarbij van een bewustzijn mogen spreken in de nu gangbare betekenis van het woord, betwijfel ik.

In het begin zijn er naar mijn idee functies van het Goddelijke. Deze functies worden zelfstandiger naarmate zij zich verder van het centrale punt verwijderen en dus t.o.v. de rest nauwkeuriger als een afzonderlijke beweging, een persoonlijkheid kenbaar worden.

Een eigenschap van al deze eerste vormen van bewustzijn is waarnemingsvermogen of gevoeligheid. Het is deze gevoeligheid, die het aanzijn geeft aan die vele gestalten, die wij kennen als Tronen, Heerschappijen, Aartsengelen enz. Maar laten we niet vergeten: wij hebben daarbij niet te maken met persoonlijkheden. Ook als wij spreken over Aartsengelen, hebben wij niet te maken met wat in de bijbel oorspronkelijk als zodanig werd aangesproken.

De engelen zijn er allang, voordat de materie kenbaar wordt. Zij zijn de uitbreiding van de scheppingsmogelijkheid in het Al. Elk van hen heeft een eigen richting, die bepalend is voor zijn oriëntatie. Het waarnemingsvermogen, of de gevoeligheid schept op den duur bepaalde eigenschappen. Deze eigenschappen zullen bij de stoffelijke schepping worden geprojecteerd in de materie, die binnen het krachtsbereik van één zo'n punt of persoonlijkheid ligt.

Ik begrijp dat dit allemaal een beetje moeilijk, een beetje abstract is en misschien wat vaag. Maar in de eerste plaats is er geen enkel geloof of esoterische leerstelling, die niet vaag wordt, wanneer ze deze punten bereikt. In de tweede plaats vind ik vaagheid altijd nog te verkiezen boven onjuistheid

Nu komen wij op het ogenblik dat het Woord zich openbaart, dus werkelijk openbaart. Wanneer dit gebeurt, dus wanneer het scheppingsproces begint, dan zijn er een groot aantal eigenschappen van het Goddelijke, die ten opzichte van elkaar kunnen worden onderscheiden. Zij worden stralen genoemd. Wij kunnen zeggen, dat bij elke hernieuwde deling zo'n centrum van kracht of zo'n entiteit, die van het Goddelijke is uitgegaan, ook weer de rol van godheid speelt. Hij is nl. centraalpunt en referentiepunt voor alle kleinere persoonlijkheden, die daarvan uitgaan.

Het netwerk, dat zo in de schijnbare ledigheid van de ruimte ontstaat, is dus wel degelijk bepaald en georiënteerd. Het begrip van origine of godheid kan niet bepaald blijven tot één enkele persoonlijkheid. Er is altijd steeds weer het terugvinden van de oorspronkelijke gerichtheid. Hierover zullen we later nog even moeten praten, wanneer we komen tot het werken met de tijd; de invloed, die de tijd op de mens heeft. Voor een begin lijkt mij dit echter voldoende.

Ik heb nu gesteld, dat er entiteiten zijn met bepaalde kwaliteiten. Entiteiten of wezens of punten van kracht, die een gevoeligheid bezitten ten opzichte van de omgeving en die in zich een oriëntatie hebben op hun eigen bron. We kunnen nu dus overgaan tot het idee van het eerste leven.

Leven betekent: ervaren, bewust als een persoonlijkheid. In de door mij als begin geschetste ontwikkeling blijft de verbinding met de oorspronkelijke Godheid nog lang bestaan. Naarmate echter de deling zich uitbreidt en dus de indruk van en de kracht gelegen in de oorspronkelijke bron geringer wordt, ontstaat er onafhankelijkheid. De entiteiten zijn niet alleen meer krachten of punten, uitgegaan van het Goddelijke. Ze zijn geworden tot wezens, die zichzelf ook in verhouding tot hun God kunnen definiëren. Dat is een heel belangrijk punt: Er is dus sprake van een persoonlijkheid: Er is een verschil van bewustzijn mogelijk. En een verschil van bewustzijn maakt ook een mogelijkheid om eigen bewustzijn uit te drukken wenselijk. Pas bij de kleinere geest ontstaat dat, wat we werkelijk leven noemen, doordat er niet slechts een persoonlijk begrip is, maar ook een mogelijkheid om de ervaring met anderen te delen: communicatie.

Werkelijk leven ontstaat eerst, wanneer er in de relatie met het milieu op enigerlei wijze een communicatiemogelijkheid bestaat hetzij door absorptie, hetzij door projectie. Dit zullen we later tegenkomen bij de eerste levensvormen, die in de elementen een rol spelen. Want de z.g. elementaire geesten zijn in feite weer een bewustzijn, dat niet de oorzaak is van het natuurverschijnsel, maar dat in het natuurverschijnsel de mogelijkheid tot uitdrukking, tot communicatie vindt.

Terug echter nog even naar het eerste leven.

Er is een bewustzijn. Er is dus ook een behoefte om zich te verwezenlijken. Communicatie, die alleen bestaat in een uitwisseling van ideeën zonder de mogelijkheid deze te toetsen, is niet aanvaardbaar op den duur; er kunnen te veel strijdpunten bestaan.

De oplossing van een strijdpunt ligt in het experiment. Het experiment kan niet plaatsvinden in een wereld, waarin alleen de gedachte heerst en de communicatie oncontroleerbaar blijft. Men moet dus een wereld of een mogelijkheid zoeken, waar gewerkt kan worden. En dit werken geschiedt dan in wat men wel eens - m.i. verkeerdelijk - oermaterie pleegt te noemen.

Er is sprake van een kracht, die kan worden gebonden en die zich anders gedraagt dan de energie van de geest. Het experiment wordt interessanter naarmate de beroering in de oermaterie daarin verschillende vormen en verschijnselen veroorzaakt. Deze entiteiten, die dus al vele malen een afsplitsing zijn van iets, wat zijn bron ten slotte via onderen in het Goddelijke vindt, zijn eigenlijk de scheppende geesten. Wij spreken op aarde van hen meestal nog van goden. Een dergelijke scheppende geest tracht zijn besef van zichzelf uit te drukken in de materie; vandaar dat de vortex, de kolking of de spiraal wel het eerste is dat wordt gebruikt. Men ervaart zichzelf als iets, wat van buitenaf naar het middelpunt toe ontvangt. Wanneer echter de relatie met andere soortgelijke vormen meer kenbaar wordt, voelt men ook de behoefte in deze vortex te kristalliseren om er iets in te leggen, wat blijvend is.

Naast de beweging in de materie komt de eerste vorm in de materies dit zijn sterren. Die vorm kan nooit worden instand gehouden, zonder dat er ook een geestelijke kracht aanwezig is, welke die vorm in de op zich instabiele materie blijft fixeren. Het resultaat is, dat deze eerste scheppende krachten zich verdelen in de materie en zo - bewust of onbewust - hun behoefte tot uitdrukking, maar daarmee ook een bepaald deel van hun bewustzijn fixeren in de eerste ontstane sterren. Ook deze sterren beginnen een interrelatie en langzaam maar zeker verbleekt de band met de oorspronkelijke bezielende kracht. De vortex wordt langzaam maar zeker tot sterrennevel. En de sterrennevel wordt langzamerhand een wereld, een dorp van sterren. Sterren die denken.

We hebben nu te maken met stoffelijke levensvormen, die eigenlijk gebonden zijn aan hun materiële vormen en daaraan hun bestaan danken en aan de andere kant vrije krachten, die nog niet aan die vorming begonnen zijn of om de een of andere reden prefereren om alleen met krachten, (energieën) te werken en niet met meer gefixeerde materiële waarden.

De strijdigheid tussen deze twee vormen van geestelijk bestaan zijn m.i. wel bepalend voor al hetgeen er verder gebeurt, want de sterren hebben een lange levensduur. Hun levensprocessen zijn - in verhouding - traag. Zij zijn a.h.w. orthodox, behoudzuchtig, maar gelijktijdig scheppen zij een milieu, waarbinnen vluchtiger krachten kunnen manipuleren. Op den duur ontstaan er planeten, die meestal weer afsplitsingen zijn van de materie van enkele zonnen en die zich dan in een bepaalde baan bewegen rond één of soms ook meer sterren.

Hier is dus weer sprake van een persoonlijkheid, die wat sterker dan de ster zelf georiënteerd is op haar bron. De verhouding van een wereld tot een ster is dus sterker dan die van een ster tot haar nevel, haar oorspronkelijke bron. Ook hier ontstaat er dus een onafhankelijke persoonlijkheid.

Hot is duidelijk, dat deze persoonlijkheid weer een meer starre levensvorm zal zoeken dan de ster zelf. Het is een kristallisatie van de mogelijkheden plus het bewustzijn, dat in een of meer sterren is gelegen. Men zou kunnen spreken over een genetica van het materiële leven. Als zo'n planeet eenmaal is ontstaan, dan is zij zodanig star geworden (zelfs in haar eerste periode als ze nog een kolkende, kokende massa is), dat zij een perfecte mogelijkheid biedt voor een niet-gebonden geest om daar te experimenteren. Deze experimenten zijn dan niets anders dan de eerste materiële vormen, die naast de oorspronkelijke elementen als moleculaire bindingen tot stand komen. Ook daarin kan een deel van het bewustzijn worden vastgelegde want degeen, die speelt met de vorm van b.v. basalt of graniet, denkt daarbij iets. En nu blijkt, dat deze gedachte dus ook weer een afzonderlijke persoonlijkheid scheidt, die alleen zichzelf kan zijn in een milieu van basalt of graniet. Zo ontstaan er entiteiten, die we dan elementalen noemen en die leven in vuur, in water enz.

Het is goed hier op te merken, dat het elementaal niet de beheerser is van het element, maar dat hij voor zijn bestaan, zijn besef en zijn mogelijkheid tot handelen gebonden is aan dat element; het is zijn wereld.

Op aarde bestaan er heel veel legenden dat elementalen geen ziel hebben. Zij hebben geen voortbestaan in zo'n sterk persoonlijke vorm als de mens. En er zijn er onder hen, die, - wanneer de behoefte tot erkennen in het element ophoudt - terugkeren tot hun bron: Het isolement tussen de veroorzaker en het in het element geprojecteerde "ik" (de persoonlijkheid) is vaak niet zo verzwakt, dat van de elementaal als een afzonderlijk wezen kan worden gesproken. Het blijkt wel dat naarmate de elementen, waarin wordt gewerkt, ijler in beweeglijker zijn de neiging van de elementale entiteiten daarin om zich los te maken, dus om een zelfstandigheid te gewinnen t. o. v. hun originator, groter is.

Hier hebben we dus het begin. Er is nog geen materieel leven, maar we hebben materie. We hebben tien heelal. In dat heelal bestaan er mogelijkheden tot beleven, tot denken en ervaren.

Nu komt de mens in het geding. De mens, die via vele vormen van leven langzaam maar zeker tot een tijdelijke heerser van deze planeet is geworden, zoals andere wezens en andere vormen op andere planten na een lang proces, dat men evolutie pleegt te noemen, de heersers zijn geworden; de hoogtepunten in manipulatie plus besef.

Het is denkbaar, dat er een planeet is waar b.v. verstandige paarden zijn. Die paarden kunnen filosofisch heel wat hoger staan dan een mens ooit komt, maar ze beschikken niet over de middelen om te bouwen, te hanteren; dat kunnen ze met de hoeven niet doen. Dientengevolge blijven ze primitief. Ze kunnen filosofisch en geestelijk zeer ver komen, maar zo hebben niet de mogelijkheid hun wereld te regeren en zeker niet hun wereld met stoffelijke middelen te herscheppen of te hervormen, zoals de mens op aarde heeft gedaan.

Het zal u duidelijk zijn, dat wij na die eerste levensvormen nu moeten overgaan naar de materiële levensvormen.

De geschiedenis van de materie en van het leven is algemeen bekend. U kunt die overal lezen. Er is een aantal neerslagen en vulkanische uitbarstingen. Vele zouten en stoffen worden in de wordende wereldzeeën (kleiner dan nu) gemengd onder de dikke deken van een atmosfeer, die vele gassen en vochten bevat, welke op het ogenblik wel naar de buitenste lagen (de kant van de ionosfeer) zijn weggedreven ofwel zijn neergeslagen in de wateren, de zeeën. In deze eigenaardige dampende brei komt op een gegeven moment een sterke kracht tot ontlading. De zon heeft een grote schok ondergaan. De voortdurende omzetting van materiaal, die daar plaatsvindt, is een ogenblik gestopt, er is een verscherping van gloed gekomen en de corona heeft enorme hoeveelheden straling en materie het zonnestelsel in gestuurd. Zo ontstaat er uit die zouten een soort halfeiwit. Iets, wat een cel is, maar eigenlijk nog geen levende cel. Zo broeit dat verder. De gevormde eiwitten blijven bestaan, delen zich zelfs enigszins. Betrekkelijk kort daarna komt er een tweede uitbarsting. Nu ontstaat er in de kern van de cel voor het eerst een structuur van moleculen, waardoor die cel t.o.v. de buitenwereld actief kan worden. Het is nog een automatisme, dat is waar. Maar dat automatisme is nu een zoeken naar de gunstigste levensomstandigheden.

We hebben hier nog niet te maken met wat we kunnen noemen bezielde leven in de volle zin van het woord. Hier zijn experimenten aan de gang. Hier zijn niet aan de materie gebonden entiteiten bezig. Zij zien de mogelijkheid en ze gaan proberen die wezens a.h.w. te conditioneren. Je zou ook kunnen zeggen: dressereren. Ze worden aan verschillende omstandigheden onderworpen. Ze worden gekwetst en gekweld aan de ene kant en vaak overrijk gevoed aan de andere kant. De geest is er nog steeds mee bezig. Maar er komt een ogenblik, dat zij zegt: Hieraan kan ik leven geven. Zij projecteert zichzelf daarin. Ze is niet meer de beschouwer van buitenaf. Zij leeft. a.h.w. met en in dit kleinste wezen. En zo ontstaan er splitsingen van soort en ook van bewegingsmentaliteit en vermogen.

Wij zien op den duur de grazers en de jagers ontstaan; d.w.z. degenen, die zich direct voeden met de chemicaliën uit hun omgeving die ze omzetten en anderen, die zich voeden met

degenen, die zich met chemicaliën voeden. Hier komt er dus een veel grotere differentiatie; en met die differentiatie wordt de mogelijkheid tot experiment uitgebreid.

Nog kunnen wij niet spreken van een onafhankelijke bezieling. Maar als eenmaal de meercellige wezens zijn ontstaan, dan zijn de levensmogelijkheden al zo toegenomen dat je door je omgeving vanuit zo'n meercellig wezen aan te voelen een totaal nieuwe ervaring krijgt van het milieu.

Een splitsing van de oorspronkelijke, de originerende krachten kondigt zich aan. Er ontstaan nu bezielde wezens, die zichzelf als entiteit beschouwen en die dus - zoals eens uit het grote A1 de kleine centra van kracht zijn voortgekomen - nu binnen het milieu van het meercellige wezen leven.

Degenen, die dat alles hebben veroorzaakt staan waarschijnlijk eerst wat verbaasd. Maar al gauw merken zij op, dat als ze langzaam maar zeker de mogelijkheden vergroten, deze afzonderlijke entiteiten die volgen. Die entiteiten kunnen dus een steeds grotere, steeds meercellige structuur beheersen, regeren en daarmee gaan werken.

Het eerste leven in de zee, zeker. Maar geestelijk gezien eigenlijk ook de voorvaders van de mens. En dat is heel erg belangrijk. Want er zijn nog geen werkelijke zintuigen. Het enige, dat er misschien bestaat, is een uitstulping, een poot of een trilhaar. Toch is het belangrijk aan te voelen. Je weet niet wat chemicaliën zijn, maar wel waan voedsel is en waar niet, desnoods op grote afstand. Het is belangrijk je te oriënteren. Het is belangrijk te weten waar je prooi is, als je jaagt en waarde jager is, als je een prooidier bent. Zo ontstaat er een sensitiviteit, die zich als een aura rond het wezentje uitbreidt. Deze primitieve dieren hebben dus buiten zich een aura, geprojecteerd vager en veel minder divers dan die van de mens, maar die ook een veel groter gebied bestrijkt, waarbinnen zij worden gewaarschuwd, doordat alle daarin binnenkomende impulsen worden geregistreerd. Die registratie is er een van lust- en onlustgevoelens.

Om even af te wijken van deze beginperiode een opmerking: De mens van vandaag heeft diezelfde gevoeligheid ook nog. Hij heeft zich alleen aangewend om zijn aura te beperken tot zijn onmiddellijke omgeving. Hij heeft andere waarnemingsvermogens, die direct bij hem horen. Dat gaat automatisch. Het is meer stoffelijk. Dus gebruikt hij de mogelijkheid om zijn wezen of de uitstraling daarvan steeds dunner te maken en steeds verder uit te breiden en zo een gebied van gevoeligheid te creëren, dat steeds kleiner wordt. Maar als de mens dat per ongeluk doet, dan krijgen we te maken met voorgevoelens, telepatische impulsen en al wat erbij hoort. Wanneer een mens een dergelijke omgeving schept, is hij niet alleen maar gevoelig voor mensen. Hij is gevoelig voor alle levensvormen, voor alle vormen van materie en zelfs voor alle geestelijke vormen, die op enigerlei wijze in de materie werkzaam zijn. Het is zeer belangrijk, dat u dit eerst even onthoudt.

Terug naar de eerste levensvormen. In die eerste levensvormen - dat zal u duidelijk zijn - moet op den duur een kwestie van samenwerking ontstaan. Iemand kan niet tegelijk grazen, zich voeden en gelijktijdig op de jagers letten. Beide dingen vragen een te grote concentratie; je kunt ze niet allebei goed doen. Als je alleen bent, zul je zeker ofwel ondervoed worden en zo het slachtoffer van een jager, dan wel je zult aan de andere kant misschien alle jagers niet zien, maar wel doorvoed zijn en daardoor dus te sneller een zoveel te meer begeerde buit worden.

Nu begrijpt u wel, dat die wezens daarvoor niet veel voelden. En ze komen tot de conclusie: wanneer we samen zijn, is het voldoende, indien een enkeling oplet. In het begin is dat nog incidenteel. De waakzaamheid is dus iets minder. Maar omdat er altijd wel iemand waakzaam is, kan de school of de kudde zich dus toch op een betrekkelijk eenvoudige wijze tegen onverwachte besprenging door vijanden veilig stellen. Op dezelfde wijze kan de school of kudde, doordat nu eens de een dan weer de ander naar een betere voedingsbodem zoekt, zich begeven naar de rijkste voedingsgronden.

Voor de jagers geldt natuurlijk hetzelfde. Er ontstaat een samenwerking. Bij de jager is die samenwerking iets minder dan bij de grazer, dat is logisch. De jager nl. moet zelf buit maken. En als er tien jagers zijn en ze hebben een kleine buit, dan is er altijd iemand, die hongerig moet blijven. Dat is niet wenselijk. De jagers werken dus in zeer kleine groepen of alleen.

De grazers vormen steeds grotere groepen. En wanneer later het leven naar het land gaat, dan zien we deze gewoonte ook. Het is geen toeval, dat sommige planten in hun eigen milieu hun soort a.h.w. bevorderen, terwijl er andere zijn, die juist proberen een zeker spreiding tot stand te brengen. Het is helemaal geen wonder, dat sommige dieren (ook primitieve dieren) kuddedieren zijn (denk b.v. aan de brontosaurus, terwijl andere zuiver eenlingen zijn (de ichtosaurus of de tirannosaurus-, zelfs de tirannosaurus rex).

Hier is het dus een kwestie van levensbehoefte. Maar die levensbehoefte is niet alleen maar een scholing in levensgewoonte, het is ook een scholing in communicatie. Men moet met elkaar in contact kunnen treden, anders heeft dit samengaan, dit samenwerken geen zin. En omdat er geen taal bestaat en vooral in het begin er ook geen sprake is van de mogelijkheid om even gebaren te maken (de meeste van die wezens hebben niet eens werkelijk ontwikkelde ogen; ze zijn hoogstens licht en duister gevoelig en ze hebben ook geen armen of benen om signalen te geven), ontwikkelt er zich een uitstraling, een modulatie van die aura. De eerste - zij het primitieve - telepathie is geboren.

Deze telepathie wordt sterker en sterker. Nu komt er een ogenblik, waarop deze communicatie tussen de delen van de groep ook bruikbaar wordt voor een entiteit. Een entiteit, die niet in de stof is, die zich niet daarin heeft geprojecteerd. Het is mogelijk via gedachtenimpulsen het gedrag van de kudde of van een team jagers te beïnvloeden. En daarmee ontstaat de eerste geestelijke leiding.

Vergeet niet, dit speelt zich allemaal af in de wereldzee in de tijd, dat de mollusk misschien het hoogst ontwikkelde wezen op aarde was. Maar ook daar wordt de grondslag gelegd voor de eigenschappen van latere wezens.

Nu moeten we proberen weer even verder te gaan met de geest en haar ontwikkeling.

Waarover ik heb gesproken is een kleine persoonlijkheid geworden. Die kleine persoonlijkheid krijgt de behoefte zich te projecteren. Ze heeft er alleen de energie niet voor. En zo zien we een eigenaardig verschijnsel optreden. Omdat het niet mogelijk is geestelijke waarden volledig te geven, wordt getracht de stoffelijke waarden te scheppen. We krijgen dus de celdeling: het uit zichzelf voortbrengen, dat bij de eerste levensvormen betrekkelijk algemeen is en waarbij men dus niet uitgaat van een geestelijke energie, maar van een imitatie in het eigen wezen van de stoffelijke structuur.

Als u een amoebe neemt, dat zich voldoende kan voeden, dan zien wij dat op een gegeven ogenblik de celkern zich splitst. Het wezen groeit verder, de celkern gaat zich aanvullen tot er twee celkernen zijn ontstaan, die identiek zijn. Als dat wezen zich splitst, hebben we niet alleen te maken met twee verjongde vormen, we hebben te maken met twee identieke vormen: alles wat het ene wezen weet, weet het andere.

Deze overbrenging vinden we ook terug in de z. g. genetische erfmasse van de mens. Wanneer uw voorvaders iets hebben gedaan, dan is dat ergens deel geworden van de eicel of van de zaadcel; het is deel geworden van de structuur van de chromosomen, de genen. Zo wordt die herinnering - zij het vaag en misschien niet gemakkelijk terug te vinden - in het lichaam geprojecteerd. Wanneer dit lichaam een situatie ontmoet, die in het verleden heeft bestaan, dan is het mogelijk, dat het zich dit herinnert. Zoals de amoebe, die pas is ontstaan, zich toch een gevaar of een beleving of zelfs een bijzonder goede jachtgrond van de oorspronkelijke amoebe kan herinneren. Hierdoor wordt ook de verwantschap van sommige mensen met andere mensen, met bepaalde plaatsen of zelfs hun contact met geesten voor een deel verklaard. Het is de herinnering uit het verleden, op deze wijze vastgelegd, die een rol speelt.

Nu moeten we zo langzamerhand aan deze eerste les een eind gaan maken en dat kunnen we m.i. niet beter doen dan door enkele punten nu vanuit de mens te bezien.

In het begin is het leven van de mens deel van de levenskracht van de een of andere geest. Deze entiteit heeft ook via vele vormen een eigen structuur, een eigen persoonlijkheid gekregen. Het is een ziel geworden. Als er in de bijbel staat, dat de bezieling van Adam geschiedt doordat God hem Zijn adem inblaast (dus een deel van Zichzelf), dan is het niet zo ver gezocht, zo vreemd of zo zuiver symbolisch bedoelt, als men misschien zou veronderstellen. Belangrijk is, dat die geest is gevormd door alle fasen, die ze heeft doorlopen. Deze hebben haar bewustzijn, maar ook haar oriëntatie t.o.v. een stoffelijk voertuig bepaald. De geest zal naar gelang de voorgaande vormen, die zij heeft doorgemaakt, haar eigen communicatie met de stof en vanuit haar stoffelijk wezen met de omgeving tot stand brengen.

Verder hebben we geleerd, dat de oorspronkelijke stoffelijke noden eigenschappen hebben geschapen, die ten dele geestelijk, ten dele misschien mentaal (een zwaar woord voor die primitieve wezens misschien, maar daarmee toch te vergelijken) en ten dele zuiver stoffelijk zijn. Er zijn dus altijd drie verschillende factoren werkzaam, ook in de mens. Het milieu van eens bepaalde dat zekere gevoeligheden, die grotendeels geestelijk waren (u zoudt waarschijnlijk zeggen astraal gebruikt werden als werkelijk leidsnoer in het leven.) Naarmate de zintuigen en de eigen onafhankelijke bewegingsmogelijkheid van een levend wezen groter worden, zal het zich meer op de onmiddellijke ervaring gaan baseren.

Het gebruik van de z.g. paranormale of bovennatuurlijke eigenschappen is voor het "ik" een vorm van communicatie. Het is dus geen bevrediging van de behoefte tot harmonie. Het is eenvoudig de behoefte aan communicatie. Zal het "ik" in zijn communicatiebehoefte voldoening vinden door de eigen eenvoudige zintuiglijke werkzaamheden, dan moeten we er niet meer op rekenen, dat die oude dingen naar boven komen. Maar naarmate de mens meer geïsoleerd raakt, zal hij compenseren door zijn eigen gevoeligheid wil te verhogen.

Een aardig voorbeeld hiervan is de blinde, die niet alleen scherper hoort, maar ook scherper voelt en die op een vreemde, voor iemand die kan zien haast onbegrijpelijke wijze niet alleen zegt. Er is iemand, maar ook zegt: Die en die is er. En dat zelfs kan zeggen, wanneer er eigenlijk helemaal geen kenbare tekenen zijn, waardoor die persoon van anderen kan worden onderscheiden. De oude sensitiviteiten, die wij in de primitieve jagers en grazers vonden, vinden we dan weer deels ontwikkeld terug.

Zaten we dus nooit vergeten: de mens van heden is een complex geheel. Zijn leven - geestelijk maar ook stoffelijk - is het resultaat van een voortdurende groei, waarbij elke fase van het bestaan altijd ergens verankerd is.

De primitieve eigenschappen van eens zijn in het heden altijd aanwezig. Hun betekenis kan veranderen. Zij worden misschien overschaduwed door andere mogelijkheden, maar zij zijn er. Voor een mens, die denkt aan magie en aan occultisme, is het wel bijzonder belangrijk zich dit te herinneren. Want heb ik u niet gezegd, dat er eens een voortdurend contact met de geest mogelijk was via dit telepathisch met elkaar in verbinding staan van de kudde. Er was toen een contact met geestelijke meesters of groepsgeesten, die directe leiding konden geven aan de zeer primitieve, pas ontstane individuen in de materie. Die mogelijkheid is niet teloor gegaan. Ze bestaat nog steeds en in elke mens. Ze wordt echter alleen niet meer gebruikt.

Onze studie over de oorsprong van het loven is niet alleen maar een historisch overzicht. Zij is wel degelijk ook een zelfonderzoek en een zelferkenning.

ENGELEN EN DUIVELEN

In de bijbel worden we maar heel vaag geconfronteerd met de strijd tussen de goede en de boze engelen. We horen wat van de namen van engelen, die - als we het later gaan nazoeken - kennelijk zijn ontleend aan de vroegere kabbala. We horen verder het een en ander over de

val van Lucifer, die zoon des Lichts. Als je dat zo leest, denk je: ja, dat heeft in de hemel plaatsgevonden. Ik hoop, dat ik niemand beledig of teleurstel, als ik zeg: Neen, dat had eigenlijk niets te maken met de hemel of met het bovennatuurlijke. Die geschiedenis heeft zich op aarde afgespeeld. En als u nadenkt, zult u me misschien wel gelijk geven.

We weten immers hoe vele koningen van de oudheid langzaam maar zeker goden werden. We weten hoe via helden- en vooroudervereringen hele pantheons zijn ontstaan. We kunnen bij de mensen uit de oudheid steeds weer zien, dat ze het verleden projecteren in een hemel of in een hel. Zelfs de wonderbaarlijke reizen, die worden gemaakt en die soms concrete beschrijvingen zijn van concrete reizen, worden al snel een tocht naar de onderwereld of een ruis door het paradijs.

Waarom zou dat nu niet het geval zijn geweest t.a.v. die kwestie van engelen en duivelen? Want let wel, een strijd, een soort oorlog, zoals het eigenlijk wel een beetje wordt voorgesteld, is toch kennelijk niet iets voor de geest. Een Michael, zoals men dat de kinderen zo graag verteld, die met vaandel en zwaard optrekt of een Gabriël, die de bazuin steekt enz., dat zijn geen dingen voor de geest of voor een geestelijke wereld. Dat zijn zuiver materiële taferelen, ontleend aan materiële conflicten en een materiële oorlog.

Er zijn immers zoveel punten, waarvan we kunnen zeggen; Nu, dat is ergens een volksoverlevering. Denk nu maar eens aan de zondvloed. Die zondvloed vinden we overal. Hij speelt niet alleen een rol in het joodse geloof en daardoor ook in het christendom. Wel neen, op een andere manier wordt die zondvloed ook door zeer heidense negerstammen gekend, beleefd en verteld. Als we naar China gaan, dan zijn daar ook overleveringen over een zondvloed. En gaan we naar de Amerikaanse indianen, dan vinden we daar ook nog zondvloed-verhalen terug, al zijn er van die legenden helaas niet veel meer over die helemaal onvervalst zijn, o.a. bij de Dakota's. Het gaat dus over een natuurlijk gebeuren in het verleden. En als het in het verleden ligt, dan moeten we toch werkelijk wel gaan zoeken naar het begin van de menselijke historie.

Nu was er in de oudheid een keizerrijk, waarvan u de naam wel meer hoeft gehoord: het keizerrijk Mu. Dit rijk bestond uit laten we zeggen wat aapachtige aardbewoners, die krachtens hun mentale vermogens de naam mens toch wel verdienden. Ze hadden een maatschappelijke samenleving. Het was in moderne termen gezegd een imperium. Ze hadden koloniën; en door de wijze, waarop zij bepaalde landen cultiveerden, ontstonden er werkelijk nevenrijken.

We weten, dat dat b.v. de Grieken ook is overkomen. De Grieken hebben koloniën gehad, die hen op den duur gingen beoorlogen. Troya b.v. Het heeft ook werkelijk bestaan en is niet alleen maar een legende.

Toen het keizerrijk Mû in zijn laatste dagen begon te komen, ontstond er een oorlog. Een oorlog, die bedoeld was om het nieuwgevormde rijk Atlantis, nog in zijn beginperiode, te overheersen.

De Atlantiërs waren zeevaarders. De edelen, de beste mensen van Atlantis, waren veel lichter van huidskleur en van haar. Ze hadden over het algemeen ook grijze, blauwe of groene ogen; geen donkere ogen. Ze waren anders. Hun wijze van kleden verschilde eveneens van die, welke men in Mû had. In Mû kledde men zich hoofdzakelijk met een gordel. Die gordels werden ten dele gemaakt uit planten, ten dele uit dierenhuiden. De wapens, die men gebruikte, waren eigenaardig genoeg niet de trident, die we tegenwoordig aan de duivel zien toegeschreven, maar de speer, een soort bolas en werphouten, die wel wat doen denken aan die bekende haakachtige voorwerpen, die je van je weg kunt werpen en die je dan een klap op je achterhoofd geven.

De Atlantiërs daarentegen waren vissers. Ze hadden vissperen. Dat waren heel vaak korfsperen (eigenlijk een bundeltje houten spitsen) en daaruit werd een oorlogswapen ontwikkeld, dat een viertand of een drietand was. De trident, die we b.v. bij Poseidon terugvinden, is eigenlijk een Atlantisch wapen.

Ook de idee van de verering van goden. Ais we denken aan Dagon, dan vinden we in die gestalte Atlantis terug: de Atlantiërs, die een zekere eer betoonden aan de toen eigenlijk nog tertiaire grote monsters van de wereldzeeën.

We hebben dus te maken met een blank ras en met een aapachtig ras. Het eerste ras is misschien nog niet zo volledig menselijk als u het zich voorstelt. Het zijn niet de fraaie nordische figuren, die in de Germaanse propaganda steeds voorkomen en in het ras zelf minder, maar ze zijn blond. Ze zijn wat langer, ze zijn leniger. En deze beginnen een oorlog.

De reden van die oorlog is heel eenvoudig: Mû wilde, omdat het zijn eigen macht begon te verliezen, de macht, de mogelijkheden en vooral ook de scheepvaartmogelijkheden - al waren dat maar heel eenvoudige vloten en uitleggers - voor zich opeisen. De Atlantiërs zeiden: Neen. En zo begon de oorlog. Het resultaat is geweest, dat de bewoners van Mû zijn weggevlucht, voor een deel naar het noorden. In het noorden zijn ze langs Afrika getrokken, door Arabië gekomen en ze zijn zelfs in India geweest. En wat vinden we daar nu? Daar vinden we de legende van de apenkoning Hanoeman. Het zit alles wel goed in elkaar.

Nu moet u bedenken, dat het werkelijke geloof, de geloofsverkondiging zoals die later plaatsvindt, geschiedt vanuit de Atlantiërs. Mû laat betrekkelijk weinig erfdeel na. Er blijft hier en daar in Afrika nog iets bestaan bij de primitieve stammen, maar veel is dat zeker niet. Wel blijft het Atlantische geloof bestaan. Als de Atlantiërs dus spreken over de val van het koninkrijk Mû, dan spreken ze natuurlijk niet over hun eigen opstandigheid tegen het rijk, dat hun ontstaan heeft mogelijk gemaakt, maar ze spreken over de val van de bozen, de kwaden. Op dezelfde manier, waarop men hier zegt, dat Willem van Oranje een groot vorst is geweest en een vechter voor vrijheid en daarbij vergeet, dat deze Oranje zijn eed van gehoorzaamheid en trouw aan de Spaanse vorst heeft gebroken, zodat ,hij een opstandeling was en een gebied, dat aan een ander behoorde, bevrijde.

Waar het mij nu om gaat is dit: de geschiedenis van de boze, die wordt uitgedreven, is dus eenvoudig de vaderlandse geschiedenis, die de Atalanten vertelden.

(laar wie zijn degenen, die de geschiedenissen vertellen? Dat zijn de wijzen en de priesters. Want de registratie in Atlantis bestaat nog niet schriftelijk en de overlevering wordt dus hoofdzakelijk door een soort geheugenwonders gereproduceerd, te vergelijken met barden e.d. en dezen behoren tot de priesterlijke stam.

De geloofsverkondiging nu vindt ook plaats aan de slavenvolkeren. En onder deze volkeren leeft een wat donkerder ras, dat kennelijk verwant is aan de Kelten. Dit ras kunnen we trouwens terugvolgen langs de gehele Middellandse Zee, laten we dat niet vergeten. We kunnen bepaalde cultuuroverblijfselen langs de hele Middellandse Zeekust vinden, die bij wijze van spreken in Afrika aanwezig zijn, maar die ook voorkomen in Egypte, in Syrië en tot in de Kaukasus. Ze zijn terug te vinden, maar meestal van een iets latere datum, in Griekenland met een aftakking naar het noorden in de richting Roemenië en Rusland. Ze zijn te vinden in Italië, vooral in het noorden, in het land van de Basken met de geloofsoverlevering en in Frankrijk. Men kan uitgaande van die overblijfselen de reis reconstrueren. Dat zijn dus. de mensen, die in Atlantis vaderlandse geschiedenis erg geloof hebben geleerd.

Er is veel voor te zeggen - ook aan de hand van het volksgeloof en de volkslegenden in al die landen - dat ze inderdaad heel veel hebben gesproken tot en geleerd aan de mensen. Is het dan een wonder, dat deze visie over een strijd tussen goed en kwaad eigenlijk overal wordt overgenomen en,- naarmate het priesterschap machtiger wordt in de verschillende staten - deel gaat uitmaken van een staatsgodsdienst.

Vergeet niet, in het oude Egypte vinden we de tegenstelling: de lichtgod en de duistere god. Gaan we kijken in Syrië, in India (ofschoon daar iets later), dan vinden we overal de tegenstelling van de duistere en de lichtgod. De duistere en de lichtgod spelen dus ook een rol in Egypte. Ze spelen ongetwijfeld ook een rol in het land Midian (Kanaän). We mogen dus aannemen, dat de aartsvaders met deze leer reeds hebben kennis gemaakt. We mogen verder aannemen, dat Mozes, die een priesteropleiding heeft gehad, daarover ontzettend veel heeft

gehoord. En verder kunnen we heel rustig aannemen, dat de vuurgod of lichtgod, die zelfs door de verschillende stammen werd aanbeden - overigens in verschillende vormen - voor hen in feite de representant was van de Atlantiërs.

De Atlantiërs worden de engelen: de uitdrukking van de goddelijke macht. De anderen ,moeten dan vanzelf duivels zijn. En daar begint dan het verhaal. Zo ziet u, dat historische gebeurtenissen langzaam maar zeker vormgeven aan de geschiedenis van het hiernamaals. Dat is allemaal zo erg niet, maar de tijd gaat verder.

In Europa waar het christendom steeds krachtiger wordt, wordt het mode om een neger te importeren, een moor. Die moren blijken, vooral in de tijd van de kalifaten, de meest venijnige tegenstanders te zijn van een christendom. Dat is natuurlijk duivels. Want als je tegen het christendom bent, is dat duivels; dus moet de duivel wel een negerachtig persoon zijn. Zo zien we langzaam maar zeker verschillende figuren samensmelten in de bekende duivelsvoorstelling. Hij heeft de bokspoten van Pan, draagt de horentjes van de saters. Maar men kan van hem zeggen, dat hij ze in ieder geval zichtbaar draagt, wat menig mens op aarde niet kan zeggen. Hij wordt een overleveringsfiguur. En dat eens heel vage aanduiden in de bijbel van die strijdvrage, wordt nu tot een concrete voorstelling van een hellewereld met duivels, demonen, die zo nooit hebben bestaan en nooit zullen bestaan, maar die zijn ontleend aan de vervaagde historie, die ergens als een legende is blijven hangen.

Maar we zijn er nog niet, want in het paradijs - dat moeten we ook even goed nagaan - komt de slang. Waarom een slang, zult u zeggen. Omdat de slang een magisch symbool was. Aan de slang werden magische eigenschappen toegeschreven; over de hele wereld overigens. Denk aan de Naga, die met zijn schaduw de Boeddha beschermt. Denk aan de slang, die Mozes in de woestijn neerzette. Als dat een duivelsymbool was, zou hij dat toch zeker niet hebben gedaan. Denk aan de slangensymbolen, die we ook terugvinden in Egypte, in Syrië, in Perzië. De slang is een verandering, een genezing oorspronkelijk. Hij is niet alleen de verleider. Hij is de magische macht. Mozes kan die macht wel zelf uitoefenen, maar hij kan geen volk hebben, dat magie zoekt. Want als ze magie: zoeken, dan zeggen zes We zullen wol eens kijken wie de beste tovenaer is. En nu heeft hij dat stuntje wel uitgehaald in Egypte, maar hij voelt er helemaal niets voor om zelf daarmee te worden geconfronteerd. Dus maakt. hij van dit symbool van de magie weer het symbool van de duivel in het paradijs. Dan die kwestie van het vurige zwaard. Dat is ook een eigenaardige geschiedenis. Een engel met een vurig zwaard staat tussen het paradijs en de mens. Maar er zijn meer eigenaardige verschijnselen. We kunnen dan te rade gaan bij.b.v. Ezechiël, die een perfecte beschrijving geeft in herderstermen van de landing van een ruimtevoertuig, de ontmoeting van een paar mensen in z.g. "jumping suits", zoals dat tegenwoordig heet, met iemand; die een helicopterplatform bedient. U kunt het zelf nalezen in de bijbel. Nu mogen dat visioenen worden genoemd, maar als er een redelijke uitleg mogelijk is, dan moeten we die toch eerst accepteren in plaats van de bovennatuurlijke.

Welaan, als er een vliegtuig landt - onverschillig wat voor een, of dat nu van de aarde komt of van ergens anders vandaan - bij primitieve mensen, die aan die mensen kennis brengt, dan zijn we er meteen achter hoe " de boom van kennis van goed en kwaad°' eigenlijk werkt. Als je de dierlijke mens een zekere moraal geeft, een gedragsregel, je onderricht hem, dan wordt die mens anders. Maar als de mensen, die les hebben gegeven en die misschien een experiment hebben gedaan met een paar primitieven, opstijgen, dan is er een vuurstraal, er is kennis en begrip voor allerhande mogelijkheden, maar de heerlijke rust en het gezapig rondobberen door de wereld, dat is afgelopen. De mens heeft het idee, dat hij meer moet worden, maar hij heeft niet meer iemand, die hem de middelen geeft om wat meer te worden. De aarde is als een onderontwikkeld gebied, dat steun heeft gekregen van iemand en die nu zegt; "Jongens, doe het nu verder zelf maar." Het resultaat is, dat alle regeerders roepen "Oi, oi, oi, hoe moeten we nu aan een auto komen. En waar moeten we alle legers vandaan halen: daar halen we onze landbouwmachines vandaan: Nou moeten we zelf werken." Adam uit het paradijs. Neem me niet kwalijk, dat ik het zo zeg. Er moet eerst kennis zijn.

Kain ging naar een vreemd volk en hij werd de bewerker van metaal. Alleen, dat reeds is erg belangrijk. Het bewerken van metaal; dat hij een soort smid wordt. De voorganger van Tubal-Cain: Dat is van belang. Dat oriënteert de zaak in de tijd. Dit is niet zo oud als het lijkt, want de bewerking van metalen was rond het Middellandse Zeegebied niet zo oud. Het eerste smelten en bewerken van koper komt voor ongeveer 2300 à 3000 v. Chr. 3000 v. Chr. is wel het uiterste. Dan hebben we eigenlijk te maken met metaalbewerking; daar vóór is het misschien bekend. Laten we dus zeggen: dit verhaal kan nooit ouder zijn dan 4000 v. Chr. Begrijpt u wat er aan de hand is? Hier zijn feitelijke mogelijkheden, feitelijke gebeurtenissen.

Laten we zeggen, dat iemand kennis van het vinden van ertsen heeft, het smelten en bewerken daarvan, dat hij heeft geleerd met vuur om te gaan, dat hij dus een vaste woonplaats nodig heeft en dat de rest van de stam voor zijn kudde voortdurend moet trekken. Dan is daar het conflict reeds. Het is een conflict, dat we in de hele wereldgeschiedenis terugvinden. Maar dat kun je natuurlijk niet vertellen aan een betrekkelijk primitief volk; en de joden, die de uittocht uit Egypte deden, waren in verhouding tot de Egyptenaren zelfs zeer primitief. Het waren zwervende stammen. Ter vergelijking: een woestijn-sheik en de een of andere vorst die in een stad woont, Bagdad b.v. Het is dus niet mogelijk de zaken te zeggen, zoals ze zijn, daarom worden er symbolen gebruikt voor het kwade en wordt er een duivel geschapen. Een duivel overigens, waarmee men in die oudheid lang zo veel niet heeft gedaan als in de christelijke era.

In de oudheid had men wel te maken met de schulden van het volk. Men had ook met bepaalde duivels te doen (Asmodeus b.v. was er een, die bepaalde zonden stimuleerden. Maar dat was eigenlijk niet een kwestie van de duivel, die zo slecht, was. Neen, je moest je schuld terugsturen naar die duivel en dan was je ervan af. Het was helemaal niet een kwestie van: daarvoor moet ik in de hel braden. Dat had er niets mee te maken. Eerst als we dicht bij het christendom komen, krijgen we een wetmatige ethos, die het volk aan de hand van de godsdienst wordt opgelegd: een beperking van vrijheid, van denken, van leven. Daarvoor is er een argument nodige dus hebben we een hel, duisternis en dreiging nodig.

Jezus spreekt niet zoveel over de duivel. Als hij het over hem heeft, dan heeft hij het in feite over iets van zichzelf. Per slot van rekening, denkt u nu werkelijk dat Jezus, als daar een grote duivel komt, zegt: JÓ, achter mij, niet vóór mij. Zoiets van: je belemmert mij het uitzicht. Dat is kolder. Als het alleen gaat over het overwerpen der dingen, is het niet: Treed achter mij, Satan. Tiaar wel als het een deel van het eigen "ik" is met zijn begeerten en zijn gedachten. Jezus zegt: Dat past niet. En dan kan hij zeggen: Treed terug achter mijn ogen. Dan heeft het zin.

Wanneer Jezus tot de menigte spreekt, heeft hij het inderdaad over "de satan, die rondgaat als een briesende leeuw, zoekend wie hij kan verslinden". Maar zou hij daar eigenlijk niet aanknopen bij het volksgeloof? Hij kan moeilijk tegen die mensen zeggen: Er is geen duivel. Dan krijgt hij nog veel meer ellende dan hij al heeft. En al die zondaars, die christen worden, zijn maar al te blij dat er een briesende duivel is. Weet u, dan is iemand anders de schuld en bovendien hebben we iets, waarvoor we kunnen weglopen. Weglopen voor jezelf is veel moeilijker dan weglopen voor een demon.

En zo worden de demonen steeds groter en machtiger. Alles, wat niet past in een bepaald cultuurpatroon wordt duivel. Als er bij bepaalde primitieve stammen iemand sterft, dan wordt hij een duivel. Men moet dan het dorp verlaten, want zijn geest is als dode een hinderpaal, een duivel. Daar moet je bang voor zijn en daar moet je ook offers aan brengen.

Zo is het ook bij de christenen. Er zijn natuurgoden. Maar die passen niet in het christendom. Daar kunnen we niets mee doen. We kunnen ook niet zeggen dat ze er niet zijn, want iedereen is ervan overtuigd dat ze er wel zijn. Dus zeggen we, dat ze duivels, demonen zijn.

Als er dingen zijn die we goed vinden en die we dus in ons denken, in ons geloof moeten inpassen, dan grijpen we terug naar die oude historie en zeggen we dat het een engel is. Per slot van rekening, Tobias de jongere worstelde met een engel. Denkt u nu werkelijk, dat een engel naar beneden komt om een robbertje te worstelen met de een of andere jonge jood? Als

hij helpen wil, kan hij het ook wel anders doen. En het idee, dat het dan een beproeving is, ja, dat maakt God zo oermenselijk en de engelen tot van die toffe jongens van de lijfwacht. Daar geloof ik niet in. Maar het is een vreemdeling; en daarna gebeurt er iets. Hij geeft een raad, die op zichzelf misschien normaal is, maar die onbegrijpelijk is. Dat moet met onze God in verband staan. Het kan God Zelf niet zijn, het is dus een engel.

Denk eens aan Sarah. Dat goede mens wordt opeens vruchtbaar, nadat er drie vreemdelingen zijn geweest. En ja, als je nu graag een zoon wilt hebben aan de ene kanten aan de andere kant je vrouw niet graag van ontrouw beschuldigt, is het dan ,eigenlijk niet een logische verklaring om te zeggen: Dat waren gezondenen van God? Ik heb er altijd om gebeden, nu heb ik het. Het is natuurlijk niet prettig, als je het zo zegt. Het neemt veel van het hoge weg. Maar laten we a.u.b. begrijpen:

Een engel is datgene, wat we graag willen, menselijk of anderszins; desnoods ook een heidense god, die we kunnen gebruiken en die we moeten inpassen in ons systeem van denken. Dan noemen we die een engel, een grote macht. En als diezelfde figuur met dezelfde waarde niet past in ons geloof, dan is hij een demon, een duivel. En dat hebben we allemaal te danken aan het feite dat er in een ver verleden een oorlog werd gevoerd tussen het bijna stervende keizerrijk Mû en de overmoedige jonge Atlantiërs. Daar is het verhaal begonnen.

Er zijn geesten, die duister zijn, dat is waar. Maar ze zijn niet de demonen en duivels, die de mens meent te kennen. Er zijn geesten, die licht zijn. Maar zij zijn niet de engelen, de uitvoerders van een goddelijk bevel zonder meer, zoals die worden voorgesteld. Het zijn zeker niet de zoetelijk zingende, palmtak-wuivende strijders, die zo vaak worden voorgesteld als degenen, die ingrijpen, wanneer de mens zou falen.

Neen, vrienden, engelen en duivelen, zoals de mens die kent en beschouwt, zijn historie, die tot legende werd en langzaam maar zeker tot een verontschuldiging voor eigen wijze van leven en een middel tot aanpassing van de werkelijkheid aan een geloof, dat daarin niet helemaal zonder meer kon passen.

DE SFINX

Het aangezicht van een mens, het lichaam van een dier en daarachter een geheim, dat niemand schijnt te kennen. De mens, die zichzelf terugvindt in een dier; en het dier, waaruit de mens spreekt. De verbondenheid van alle geest. De openbaring van de absolute eenheid van alle dingen. Het grote geheim, waarin het ritme der natuur wordt uitgedrukt binnen de vormen.

Zo staan ze daar in steen gehouwen, in phalanxen gerangschikt. Het leeuwenlichaam met de menselijke gelaten. Gevleugeld soms als beschermers van de paden der mensen, als grenspalen ook tussen het pad dat leidt van tempel tot tempel, van graf tot tempel en tot de gewone menselijke wereld.

De mens is dier èn geest. Hij is besef en instinct. Hij is harmonie met de natuur en mentale vervreemding van de natuurlijke werkelijkheden. Hij is de Sfinx. Hij is de vreemde geest, die als wachter staat. Hij, die afgebeeld op de muren der steden - de poorten beveiligt tegen de vijand. Hij is de moed van de mens - en zijn dwaasheid.

De Sfinx is het beeld van het leven. Niet een geheim, dat niet is te doorgronden, maar een uitdrukking voor dat schijnbare geheim, dat zich mens noemt en dat zichzelf steeds weigert te erkennen. Een uitdrukking misschien ook voor de oneindigheid, waarin het werkelijk "ik" bestaat in contrast tot de vorm-beperkte tijd; want de Sfinx draagt soms vleugels. Zo draagt de mens vleugels, waardoor hij het geheel van zijn besef kan verheffen boven de beperkingen van zijn menselijk bestaan; waardoor hij kan intreden in andere vreemde sferen en werelden; waardoor hij kan begrijpen wat de zin is van het leven, want dit is het geheim van de Sfinx:

© Orde der Verdraagzamen

Jaargang 12: 66 - 67 - cursus 2 – De historie van het leven

Les 1 – In den beginne was het woord

Gij leeft in een voortdurende wisseling van tijden. Gij leeft in een voortdurende wisseling van begrip en toch zijt gij uzelf. En uit de vele dierlijke, de door anderen beheerste vormen en mogelijkheden breekt langzaam uw eigen gelaat door. Het gelaat 'van een eeuwig wezen, dat leert terug te gaan tot zijn Bron en - zich beseffend in de Bron - de baan te volgen, die voert tot het begin van alle tijden.

LES 2 - DE KOMST VAN DE GODEN

Wij hebben getracht het leven te volgen - zij het in zeer globale trekken - vanaf "het Woord, dat was in den beginnen" tot "de geest Gods, Die over de wateren zweefde". Nu komen wij te staan voor de schepping, zoals de mens die ziet en erkent. Laat ons kort resumeren wat er op dit moment aanwezig is.

Er zijn entiteiten die zich in de materie kunnen uiten en daarin leven. Sommigen van hen doen dat in wat men vroeger de elementen noemde. Het zijn de z. g. elementalen. Zij zijn echter, zoals alle andere levende wezens, niet de beheersers van hun milieu, maar aangezien hun perceptie slechts in en krachtens dit milieu mogelijk is gedurende een bepaalde periode, kunnen wij hen beschouwen als de bewoners ervan.

De elementalen zijn natuurlijk wel belangrijk, vooral omdat zij in het begin, als de aarde nog grotendeels wat amorf is, gemakkelijk kan worden gevormd, zeker het stempel van hun persoonlijkheid proberen te drukken op alle resultaten van het element, waarmee zij zich één gevoelen.

Daarnaast hebben wij te maken met de wereldzeeën. In die wereldzeeën is leven ontstaan en wij hebben daar reeds de eencellige en zelfs al enkele meercellige wezens ontmoet. Deze wezens zijn niet in die mate bezielde, dat de geest in zijn geheel daarin leeft. Maar de geest concentreert zich erop, erkent dus de stoffelijke wereld en daarmee iets van zichzelf vanuit dat wazen. Naarmate de meercelligheid toeneemt, zal het aantal delen van een ego dat met: de stof wil één- worden ook meer aan de materie worden gebonden. Laten we zeggen voorlopig een deeltje voor elke cel.

Er ontstaat op den duur het leven van de eenvoudige dieren: de eerste mollusken e.d. In deze is het voor een geest, die nog niet al te bewust is, maar die door beperking tot zelfkennis wil komen, reeds mogelijk zich te manifesteren. Wij hebben hier al te maken met wezens, die laat ons zeggen - 9/10 van de geest in beslag kunnen nemen.

Nu zult u begrijpen, dat naarmate een geest meer in de materie wordt gebonden, gelijktijdig zijn lever verder wordt bepaald door zijn milieu. De omgeving is dus een buitengewoon belangrijke factor geworden; en op deze factoren heeft de geest, die is geïncarneerd of die zich heeft verbonden met de materie, weinig of geen invloed.

Wij kunnen dit 2e deel van de les dan ook De komst der Goden noemen, want elke geest straalt uit. Zijn denken, zijn beleving, zijn emotie zijn op geestelijk niveau kenbaar. Dat geldt zowel voor de hond als voor zijn baas. Het resultaat is dat entiteiten, die elders een vorming of een geestelijke ontwikkeling hebben doorgemaakt (b.v. tijdens de splitsing van een ster, waarbij planeten tot stand zijn gekomen) nu hun eigen "ik" daarin kunnen herkennen. Dit geestelijk "ik" echter heeft een veel grotere vrijheid dan het gebonden "ik", dat deels materie is. In tegenstelling tot de materieel gebonden, kan de nog vrije geest het milieu overzien. En zo ontstaat er een spel - ik kan het niet anders noemen - waarin entiteiten van buitenaf het milieu gaan manipuleren.

Wij hebben nu dus te maken met twee factoren: enerzijds het deals bezielde materiële leven, anderzijds het in de materie geïnteresseerde, maar niet in de materie geopenbaarde geestelijke bestaan.

Deze geesten beginnen hun experimenten en - zoals ik u in Les 1 reeds heb gezegd - het milieu wordt dus voortdurend gewijzigd.

Maar nu treedt er iets eigenaardigs op. Er is nl. een geestelijke wet, die zegt, dat alles wat ik ben, wat ik doe, wat ik beïnvloed deel van mijzelf wordt. Door in te grijpen scheppen deze entiteiten dus buiten de materie een verantwoordelijkheid t.a.v. de materie. Je zou kunnen

zeggen: Daar begint dan het gegooi in de glazen. Want als men eenmaal een verandering heeft aangebracht, heeft deze consequenties.

Oorzaak-en-gevolg is een wet, die niet alleen maar op aarde regeert. Zij regeert evengoed in de sferen. En degenen, die eenmaal hebben ingegrepen, zien zich gedwongen steeds weer in te grijpen. Het resultaat is, dat bij een groeiend aantal ingrijpende entiteiten buiten de stof langzamerhand een taakverdeling tot stand komt. Het is heel belangrijk, dat wij dit ook weer apart stipuleren, want deze taakverdeling maakt hen eigenlijk tot wat wij engelen zouden kunnen noemen. Zij verschillen in wezen niets van degenen, die geïncarneerd zijn. Het enige verschil is de vrijheid, waarin zij leven en eventueel een aantal ervaringen, die zij hebben opgedaan door hun contact met zonnen en wordende planeten.

Die taakverdeling impliceert, dat men tracht een levensvorm te ontwikkelen, waarin de geest dus weer vrij zal zijn. De opbouw geschiedt om de beïnvloedende entiteit te ontlasten van een verantwoordelijkheid, die hij voelt ten slotte niet vreugdig te kunnen dragen. Dus helemaal geen goedertieren goden, die op aarde alles goed willen doen. Neon, het vibrerende leven heeft a.h.w. hun vrijheid aangevreten. Deze materie met haar eigenaardige stormen, haar rampen en de daaruit voortkomende wisselingen van belichaming en vergeestelijking zijn een deel van hun aansprakelijkheid geworden. En zo gaat ieder voor zich trachten een levensvorm te maken, die houdbaar is.

Die houdbare levensvorm zal in het begin op het water gericht zijn. Wij vinden in het water langzaam maar zeker steeds grotere dieren. Het zijn vissen, maar zij krijgen al een heel behoorlijke omvang. Er zijn visjes bij, waar menige snoek heel trots op zou zijn. De vorm is misschien wat primitief. Er is nog geen sprake 'van nauwkeurig uitgebalanceerde zwemblazen en van een volledige graat. Ze hebben een soort buitenhuid, een buitenskelet. Maar goed, ze zijn er. En nu blijkt, dat naarmate die wezens groter worden, het strijdelement ook groter wordt.

De dirigerende geesten zoeken naar een balans. Maar het zoeken naar een evenwicht wordt voortdurend verstoord door de egocentrisch georiënteerde bestreving van de entiteit, die zich met de materie één heeft gemaakt en die daar zo langzamerhand bijna voor 99 ten 100 in is verdwenen.

Het leven begint steeds meer te strijden tegen zijn wetten. De algemene strijd, die in het begin alleen een kwestie was van grazers en jagers, wordt langzaam ontwikkeld tot een klassenstrijd, waarbij soort tegenover soort staat en zelfs de grazers vaak dodelijke wapens ontwikkelen om zich te verdedigen tegen hun vijanden. Een complete oorlog.

Deze oorlog is natuurlijk niet meer aanvaardbaar en tezamen met elementale invloeden, die daarin ongetwijfeld een grote rol hebben gespeeld, probeert men de eerste plantaardige gewassen (grotendeels ontwikkeld uit een soort alga) op vaste bodem te krijgen.

Er ontstaan enorme moerassen en daarin ontwikkelen zich eerst enorme mossen, later verschillende varensoorten. De voortplanting geschiedt nog door sporen. In deze wouden en met deze voeding is er leven mogelijk, zodat men zich deels onttrekt aan het natte element; deels, want de atmosfeer is ontzettend vochtig.-Er is een voortdurende regenbui, waarbij het losbarsten van een tropische moesson een vriendelijk meiregentje lijkt.

In deze moeraswouden ontstaan nu de eerste amphibieën. Deze amphibische wezens zullen langzaam maar zeker, terwijl de aarde onder vulkanische werkingen en mede onder invloed van een steeds dunner wordende atmosfeer met haar enorme waterinhoud, tot landwezens worden.

Nu ontstaat er weer een splitsing. Met deze splitsing hebben we een bewijs van de verwoede poging tot mutatie; d.w.z. het vinden van een vorm, die in het milieu- volkomen harmonisch is. Denkt u eens aan een kudde brontosaurusen gejaagd door een tirannosaurus of zelfs door de verschrikkelijke reus de tirannosaurus-rex. Denk aan de pterodactiel, die door de lucht gaat als een enorme vleermuis en met zijn gesnauwde bek aanvallen doet op alle kleinere wezens. Men probeert een vorm te vinden, die bij deze primordiale wereld past.

Ondertussen wordt de atmosfeer steeds dunner en de temperatuur van de aarde steeds lager. De broeikas-effecten, die er oorspronkelijk bestonden bij een zeer zwaar verzadigde atmosfeer, die aan de bovenkant ook nog behoorlijk electrisch geladen was, nemen af. En dit betekent, dat er de mogelijkheid is geschapen voor andere mutaties. Er ontstaan de eerste warmbloedig. dieren; echter langs vele tussenvormen.

Men gaat echter beseffen, dat het niet voldoende is om alleen maar de vorm te beïnvloeden. En aangezien er nu eenmaal een soort telepathie bestaat (wij hebben dat in het eerste lesje al bekeken komt er een beïnvloeding, die later genetisch zal worden vastgelegd. In de plaats van de anarchistische situatie, die ongeveer een 12 miljoen jaren heeft bestaan, treden nu instincten. Dit is een ingrijpen van de krachten buiten de stof.

Degenen, die in de stof leven, ervaren deze instinctieve drang als een deel van het milieu. Hierdoor is het mogelijk inderdaad een zekere balans, een zekere wetmatigheid te brengen in een bestaan, dat anders volledig bandeloos en daarmee ook qua ervaring bijzonder wisselend zou zijn.

De entiteiten, die nu optreden, noemen wij groeps- of rassengeesten. Een dergelijke rassengeest zal meer gebonden zijn aan het ras, dat hij probeert op te voeden naarmate hij minder persoonlijke reacties binnen het kader van de instincten mogelijk kan maken. En daardoor blijkt het ras van b.v. de sauriërs onaanvaardbaar te worden.

De sauriërs zijn bij uitstek instinctdieren. Hun instinct is zo. sterk, dat b.v. het instinct om te doden niet kan worden verbonden aan het instinct om te eten. De honger kan een prikkel zijn tot het doden, maar zodra het doden geschiedt, wordt het een doel in zichzelf en zal het dier vaak in een uitputtende woede voortgaan te doden, terwijl het half verhongerend langzaam zelf succumbeert aan zijn woede.

Hier heeft men kennelijk gezien: die vorm deugt niet meer en non heeft getracht er wat aan te doen. Ook de enorme omvang van deze dieren, die zwaarder zijn dan een moderne tank, speelt een rol. Zij kunnen zich, zelfs als de hemel wat gaat opklaren, toch niet blijven bewegen in een wereld, waarin het water steeds minder en het beschermende moeras steeds kleiner wordt. Er is een keuze nodig. Sommigen proberen deze dieren terug te brengen naar de zee. Anderen proberen aan de kusten kolonies te vormen van de onder hen staande rassen en daarin mutaties aan te brengen: Zo vinden wij op bepaalde plaatsen, meestal in beschermde baaien, hele kolonies van dieren, die zo'n beetje op een kruising lijken van een otter en een zeerob. En daar deze dieren een gemeenschapsinstinct hebben, wordt het mogelijk ze ook meer direct te beïnvloeden.

Het leven op aarde moet worden gewekt tot een zekere zelfstandigheid.

Zo ontstaat er het eerste contact met geesten van buiten de materie, die zich materialiseren. Of wij deze contacten nu direct kunnen zien als een godsdienst, is een grote vraag. Wel is zeker, dat die contacten met geesten door de gemeenschap worden ervaren als iets dat eigen bestaan bevordert.

Langzaam maar zeker ontstaat er een soort plechtigheid. Wij weten, dat deze bewoners van de kustgebieden en kustmoerassen bepaalde podia. aanliggen (zoals de bever een dam maakt), waarop die manifestatie plaatsvindt en dat zij daar regelmatig bijeenkomen.

Wonderlijk hierbij is overigens het tijdsbegrip, als u zich realiseert dat er geen sterren, geen zon en maan zichtbaar zijn. En dat zelfs de rotatie van de aarde een enigszins andere is. Er zijn geen jaren. Er is alleen maar een wisseling van duisterder en lichter, van eeuwige regen en daarnaast een vreemd element van bewustzijn: nu is het de tijd. Wij vinden dat bij dieren nog steeds terug; een soort ingebouwd uurwerk, zou je het kunnen noemen. Zij weten heel goed wat de tijd is.

Hier krijgen wij dan te maken met een geest in de materie, die tenminste half-bewust contact zoekt met een geest, die niet in de materie leeft. Het is duidelijk, dat hieruit een aantal nieuwe mutaties kan voortkomen; en dat gebeurt dan ook, deze op zichzelf nog robachtige wezens

gaan zich meer en meer wegen in de kustwouden waar nog altijd enorm grote warenbomen staan. Daar ontmoeten zij een andere vorm van bestaan, die wij het best insecten kunnen noemen, al zijn ze ook niet te vergelijken met de insecten; die wij nu kennen.

Deze wezens hebben inderdaad een veel grotere gemeenschapszin, maar juist in dit vochtige element kunnen zij minder gemakkelijk kolonies vormen. De eenvoudige bloedzuiger-typen proberen het wel, maar worden over het algemeen geweerd en vernietigd; een soort zelfbehoud dus weer van die warmbloedige wezens, met als eindresultaat dat een deel van de vroege stammen, die insectenachtigen zouden kunnen worden, uitsterven. De andere wezens trekken zich verder terug op het droge:

Ik heb hier nu een stukje evolutie geschetst. Bij die evolutie is het interessante, dat wij een uiteenvallen krijgen in vier afzonderlijke groepen. Elk van die groepen wordt mede door geesten van buitenaf geholpen en geleid. Dezen kunnen wij rassengeesten noemen. In elk van die groepen manifesteert zich een geest, die bezielend optreedt en het grootste gedeelte van zijn bewustzijn in het materiële wezen concentreert.

Wij hebben dan te maken met;

- a. wat wij later de insectenwereld kunnen noemen;
- b. de primaire of de primitieve wereld van de warmbloedigen;
- c. de koudbloedigen;
- d. de zeebewoners.

Een eigenaardig beeld dus. vier afzonderlijke groepen, die elk een eigen evolutie doormaken en waarbij de behoeften van een ieder anders zijn. Je zou b.v. kunnen zeggen, dat er intelligente zeebewoners opduiken, Zeker een ander soort intelligentie dan u kent. Ik geloof niet, dat het gemakkelijk is om met een dolfijn of een haai als mens te converseren. Toch bezitten deze dieren een zeker intellect. Zij kennen een gemeenschapsleven; zij hebben dus sociale zin en er bestaat onder hen zelfs een zekere ethiek, ook nu; nog. Het is dus geen wonder, dat je er eigenlijk heel verbaasd tegenover komt te staan, als je dat zo ziet. Je zegt: Hé. dus het leven in de zee kan - al lijkt het ons mensen misschien op lager niveau te staan - gelijksoortige waarden voor de geest bevatten. Inderdaad. De mens is de hoogste vorm van de evolutie van het selectieproces bij de warmbloedigen, voor de andere echter telt dit niet mee. Er zijn dus verscheidene evolutiemogelijkheden op aarde. Het zijn werelden, die elkaar niet of ternauwernood beroeren.

De wereld der insecten komt eigenlijk pas tot aanzijn, wanneer langzaam. maar zeker dag en nacht werkelijk kenbare waarden worden. Er is altijd nog wel de druilregen, maar je kunt toch niet meer zeggen, dat er een voortdurend:: waterhoos is. Daar is geen sprake meer van.

De insecten gaan nu evolueren. Ze worden wat kleiner en ze zijn de eersten, die eigenlijk beginnen veilige ruimten te zoeken; ze worden nl. door de amphibieën achtervolgd. En daar voor hen die pressie in het begin wel de grootste is, zijn zij het die het eerst komen tot een soort gemeenschapsleven, waarbij bepaalde wetten ontstaan en wij zelfs de eerste kunstmatige versterkingen zien. Er worden nl. woningen gebouwd, uitgangen van woningen beschermd, al is het maar door stenen en een ophopen van de eigenaardige leemachtige moddermassa, die overal nog te vinden is. Dit alles geeft later het aanzien aan de insectenvolkeren.

Nu weet ik wel, dat ze voor de menselijke geschiedenis een legende zijn. Toch wil ik erop wijzen, dat hoog-georganiseerde wezens, als b.v. de mierenvolkeren, niet zomaar ontstaan. Wij kennen bepaalde groepering (ik denk b.v. aan de soldados in Zuid-Amerika, de beruchte trekmiere, die alles verwoesten), waarvan wij kunnen zeggen dat een eigenaardige entiteit belichaamd schijnt te zijn in alle of althans in een groot gedeelte van de dieren, die deel uitmaken van het volk.

Er ontstaat een communiaal bewustzijn, dat dirigeert wat er gebeurt. Vandaar ook dat men het helemaal niet erg vindt om levens te offeren. Om een rivier over te trekken wordt doodeenvoudig desnoods een kwart van het volk opgeofferd, maar dan moet de overige driekwart ook verder kunnen gaan en kunnen leven. Dat is te verklaren, als u bedenkt dat wij in het begin een zeer sterke telepathische communicatie hadden. Deze communicatie bestond niet uit woord- of beeldcommunicatie; het was een overdracht van gevoelens,; onlust, angst e.d., evenals bevrediging, tevredenheid, zekerheid. Het is duidelijk, dat aangezien deze volkeren al vanzelf door het milieu worden georganiseerd, er, buiten de stof een entiteit moet zijn, die denkt: Hier kan ik iets proberen. En er ontstaan dan inderdaad wat wij kunnen noemen.- hoog-ontwikkelde insectenvolkeren. Daaronder zijn soorten, die 30 tot 50 keer zo groot zijn als die u vandaag kent als de grootste soort; en dat zijn heel behoorlijke monsters.

Deze monsters leven - helaas zou ik zeggen - hoofdzakelijk op zanden steenvlakten. Verder is het jammer, dat elk overlijdend lid van een gemeenschap automatisch tot voedsel wordt voor zijn soortgenoten. Er zijn dus weinig overblijfselen te vinden.

De op zich kleine gemeenschappen (zij omvatten - laten we zeggen 40 tot 80 van deze insecten vinden eigenlijk de eerste methode uit om te wonen en te leven. Zij kennen een bewuste stamverwantschap, die veel verdergaat dan die van de warmbloedige dieren op dat moment. Die kennen -alleen een soort familiegemeenschap.

Bij de insecten treedt althans op dat moment nog geen a-sexualiteit op. Er is in het begin dus sprake van manlijke en vrouwelijke dieren, die alle vruchtbaar zijn. De niet-vruchtbare werksters, die wij bij de mieren en de bijen zien, komen pas veel later op het tableau te staan.

Deze duren zijn ook de eerste denkers; en het is zeer waarschijnlijk hun voorbeeld, dat de primitieve; nog niet menselijke warmbloedige vormen ertoe brengt oei niet alleen maar de wouden in te trekken en zich daar voort te bewegen, maar ook om uit die bossen de langzamerhand ontstane open plaatsen en rotslandschappen in te trekken en daar voor het eerst beschutting te zoeken, niet alleen onder een enkele overhangende klip, maar ook in holen.

Het is u in de loop van deze les reeds duidelijk geworden, dat de koudbloedigen een enorm snelle ontwikkeling doormaken. En dat is ook mogelijk. Voor wie voedsel zoekt, is er een zee van voedsel. Niet alleen het blad van een boom,, de hele boom is verteerbaar. Zelfs het moeras is doortrokken van voedende bestanddelen. De temperatuur en de straling zijn precies juist. Het -is dus -duidelijk, dat zij enorme grootten gaan bereiken. En als u nu een leguaan ziet, dan moet u maar denken dat die in het verleden ook hebben bestaan, maar onder gunstige omstandigheden steeds groter konden worden, zoals wij nu nog bij enkele verenigen (denk b.v. eens aan de Komódo-vereen) zeer grote exemplaren kunnen aantreffen, doch alleen op plaatsen, die bijzonder gunstig zijn voor het leven van een dergelijke vorm.

Deze wezens worden ook gegroepeerd; en hier onderscheidt man de jagers en de grazers wel bijzonder sterk. Oorspronkelijk was er sprake van grazende gemeenschappen of kudden en jachtgemeenschappen, meestal kleiner in aantal, maar toch veelal van 6 tot 15 à 16 dieren bevattend. Op den duur wordt de jachtgier zo groot, dat wij jagers aantreffen, die buiten een zeer korte bronsperiode elkaar niet eens kunnen zien. Zij vechten vanaf het ogenblik dat zij elkaar aanschouwen.

Ook in de zeeën zien wij dergelijke wezens. Temidden van dit hele geroezemoes zijn de warmbloedigen nog maar een armelijk groepje.

Het eerst noodzakelijke is snelheid; en die kan bestaan uit snelheid in zee (in het water) of snelheid op het land. Voor de keuze op het land zien wij de eerste vormen van wat later paarden, zebraes e.d. zullen worden. Dieren, die buitengewoon snel zijn en in die snelheid hun verdediging moeten zoeken. Zij zijn ook klein. Dat is te begrijpen, want zij moeten zich door zeer dichte wouden heen kunnen wringen; zij moeten dekking kunnen zoeken tussen rotsen voor hun grote vijanden. Toch zijn deze dieren, juist doordat worden gejaagd, niet geschikt om daarin een werkelijk grote ontwikkeling te leggen. Je bent ergens beperkt,

De robachtigen hebben zich ondertussen ook weer gescheiden. Er zijn er bij die later weer in zee gaan leven; en er zijn er ook, die speciaal zandbank- of eilandbewoners worden. Een deel van hen ontwikkelt echter de longen zo goed en zo snel, dat manipulatie noodzakelijk wordt en wij zien voor het eerst een poging - en die motet toch werkelijk wel vanuit de geest erin' gelegd zijn - om .oen soort grijpklaauw te maken. (De grijpklauwen zullen wij later overal terugvinden. Denkt u maar eens aan b.v. de sabeltijger. Die heeft een uitdrukkelijke grijpklaauw, zij het op een andere manier gevormd misschien dan deze zeer primitieve, naar het aapachtige toegroeïende wezens met vier ledematen,)

Deze groepen met hun contact met de geest hebben meer leiding en zij kunnen gemakkelijker onthouden. Een voortdurend contact met die hogere entiteiten maakt het nl. noodzakelijk de ontvangen beelden en impressies vast te leggen. Er ontstaat een gedachtenantaal die verdergaat dan die van alle andere wezens, uitgezonderd de insectenwereld. Er ontstaat verder een geheugen, dat -aangezien hier niet zozeer kan worden teruggerepen naar een gemeenschappelijk denken,. zoals bij de insecten - per persoon beter ontwikkeld is. En dit betekent, dat er eindelijk een wezen is geboren op aarde, waarin het de moeite loont om als geest helemaal, maar nu voor 100 % onder te duiken.

De eerste volledig door de geest beleefde stoffelijke bestaansvormen zijn de verre voorvaders van de mensen. Instincten regeren hen verder, maar zij bouwen een sociale orde op. Door het contact met deze geesten ontstaat daar, waar de gemeenschappen al wat groter worden - wij kennen dan dorpen met een omvang van 200 tot 800 exemplaren- een soort priesterschap: degenen, die de eersten zijn om bij een manifestatie van de geest dit contact op te nemen en die geestelijk dus ook bekwamer zijn om wat de geest a.h.w. uitstraalt aan anderen weer te geven of de gedachte te herhalen en te versterken. Daarnaast zijn er de verdedigers. Er ontstaat dus een primitief soort krijgsmanskaste en deze twee groepen tezamen dirigeren het leven van de overigen.

Als zij eenmaal de bossen gaan intrekken, kan men spreken van een kudde-bestaan. Die volkeren tellen in de tijd dat zij trekken 30 tot 100 exemplaren. Daaronder vinden wij de vechters, de priesters (vaak wijfjes) en de gewone meelopers, die kennelijk ook diensten moeten verrichten voor hun meerderen en die dit dan ook doen.

De eerste gemeenschap is geboren. Als die gemeenschappen langzaam maar zeker goede jachtgebieden gaan vinden (het zijn ten slotte jagers; de mens is een omnivoor, maar zijn verre voorvaders waren toch heus wel vleeseters) krijgen wij te maken met zeer primitieve rijken. Een kudde heeft een jachtgebied, een naastliggende kudde heeft een jachtgebied en over en weer zien wij diefstal van jongen, maar ook van mannetjes en wijfjes.

Een relatie bouwt zich op. Het wordt mogelijk om een soort rijk te stichten. Deze rijken van in het begin misschien 1200 tot 1500 burgers omvatten een betrekkelijk groot areaal Deze wezens gaan geleidelijk aan begrip krijgen voor de mogelijkheid om eens met iets te gooien. Er is dus nog helemaal geen sprake van het bewust hanteren van iets, slechts van het werpen van voorwerpen. Zo ontstaat er een methode van verdediging. Later krijgt men begrip van zwaartekracht (iets wat boven is, valt naar beneden en men komt tot methoden, waarmee b.v. in de rotsen, die dan al bestaan, kleine lawines kunnen worden veroorzaakt. Het is allemaal heel interessant: Er is nu een gemeenschapsleven en er kan dus ook een gemeenschappelijk bewustzijn ontstaan.

Het leven, dat tot nu op aarde wat ongevormd en wat anarchistisch heeft rondgedoold, vindt een steeds groter wordend houvast t.a.v. de omgeving. Enkele volkeren (zoals de insectenwereld en de voorvaders van de mens) zijn in staat langzamerhand hun milieu ook aan zich aan te passen. Opvallend is hierbij, dat de insecten eerder tot een soort landbouw komen dan de mensen. De mensen blijven jagen. De insecten kennen in die tijd geen strijd, dat komt pas veel later. De mensen voeren reeds in die tijd onderling veel strijd. Ik ben bang, dat zij een voorsot hebben genomen op Kain en Abel, zelfs al in die dagen.

Nu gaan wij een ogenblik terug naar de insectenvolkeren.

De insectenvolkeren worden steeds groter, maar de entiteit, die daar het gezag hebben hen probeert te helpen, is kennelijk meer gericht op het bevorderen van een gemeenschappelijk bewustzijn of een bovenbewustzijn dan van een persoonlijk bewustzijn. Er ontstaat nu onder de volkeren van de insectenwereld een splitsing tussen het gemeenschappelijk bewustzijn dat naar buiten toe optreedt en het persoonlijk bewustzijn dat een kwestie is van bevrediging van het eigen wezen. Wij zien dat bij de insectenvolkeren van vandaag nog. Als we bij de mieren gaan kijken, dan zien we dat enige zich heerlijk hebben bezat aan het een of ander melksap en als dronken kerels lopen te zwaaien. Maar wij zien ook, dat diezelfde dronken mieren ineens door een impuls worden gepakt en dan mee gaan werken met de groep, waar zij bij horen, hetzij als krijgers, poortwachters, lastdragers of verkenners. Hun dronkenschap heeft daarmee kennelijk niet veel te maken. Er is dus een kracht, die hen voortdrijft. En zo is dat in het verleden ook geweest.

De gemeenschap kreeg een steeds grotere vat en op den duur was het de gemeenschap, die dacht en de eenling had alleen maar rekening te houden met zijn persoonlijke wensen en behoeften en daaraan tegemoet te komen, voor zover de gemeenschap hem niet opeiste. Daarmee was echter gelijktijdig ook de dood van de verstandelijke evolutie van de insectenwereld aangebroken. Want het leven op zichzelf mag een mooie kracht zijn, maar het krijgt zin, indien dat leven gepaard gaat met een persoonlijk bewustzijn. Alleen de bevrediging van persoonlijke lusten en verder in het leven gedirigeerd worden riet een zeer gebrekkige, zo al bestaande belangstelling voor het milieu, voert nu eenmaal tot een versuffing. Vandaar dat langzaam maar zeker de incarnerende entiteiten zich uit de insectenwereld gaan terugtrekken; zij blijven er steeds meer buiten. Wij zien op den duur een kleine groep bezielende geesten optreden (3 of 4 misschien) als centraal bewustzijn voor een volk, dat misschien 1000 of 10:000 leden telt. Iets, wat stoffelijk gezien heel mooi is, maar van geestelijk standpunt niet door de beugel kan.

Hoe het met de sauriërs is gegaan, heb ik u al verteld. Wij moeten nu dus terug naar de mens.

Als er eenmaal rijken zijn, komt er een tijd dat die t.o.v. elkaar een zekere belangrijkheid krijgen. In het ene rijk is een jachtbuit te halen, die in het andere niet bestaat. De een heeft vruchten, die een ander niet heeft; en de primitieve behoeften beginnen. De een heeft ook steentjes en dingetjes, die mooier zijn dan die van de ander. Er ontstaat iets, dat men met ruilhandel kan vergelijken, maar wat in feite een poging is tot samenwerking. Omdat juist in deze periode zowel de insectenvolkeren als de sauriërs en de amfibieën zeer gevaarlijk zijn, ontstaat langzaam maar zeker een bondgenootschap van deze vroege voorlopers (nog steeds in de bossen wonend, vergeet dat niet) tegen hun vijanden. Op den duur worden er van die stammen natuurlijk enkele uitgestoten. Zij worden verdreven naar de moor open ruimten, waar de bomen niet altijd meer een toevlucht zijn. En van hen uit ontwikkelt zich een soort, die - vergelijkend gesproken - lijkt op de chimpansee, terwijl een andere soort meer doet denken aan de maki.

De ontwikkeling gaat verder. Degenen, die nu de open vlakte leven worden meer gejaagd en hebben dus minder kans om te blijven bestaan. Maar daardoor komt er ook een grotere selectie. Alleen diegenen blijven leven, die in erfelijke eigenschappen het meest capabel zijn; en dit capabel zijn omvat ook denkvermogen, herinnering, oriënteringsvermogen en improvisatievermogen. Dat improvisatievermogen moge blijken uit het feit, dat uw zeer verre voorvaders (nog helemaal geen mensen, maar een tussenvorm eigenlijk tussen oerdier en aap en mens in) gebruikmaken van stenen. Zij ontdekken, dat je in gevallen bladeren en gevlochten stukjes blad (het waren taaie dingen in die tijd) steentjes kunt meenemen. Zij ontdekken ook dat, als je met steentjes en met stukjes hout gooit en desnoods nog met kluitjes aarde, je daarmee een vijand in de war kunt brengen. Zij zijn dus voor het eerst gewapend.

Om te leven moeten zij elkaar helpen. In het begin is dat natuurlijk een kwestie van het mannetje, dat het vrouwtje te hulp komt, dat zijn nageslacht verdedigt. Maar al heel gauw gaan de mannetjes elkaar bijstaan. Een kudde-instinct, dat helemaal niet zo vreemd is als u denkt. Als u tegenwoordig wilde: runderen. ziet, die worden bedreigd door gevaar, dan zien wij

de vrouwtjes en de jongen in het midden en daaromheen de stieren. Zo was het waarschijnlijk daar ook in het begin. Maar dan blijkt, dat er geen sterker is dan de anderen, ; dus meer bescherming bieden kan. Hij krijgt dus niet alleen meer vrouwtjes onder zich, maar ook meer respect van de anderen, die hij bijspringt. Er ontstaat een afhankelijkheid, waarbij wij te maken krijgen met een stamgenootschap, waarin nu werkelijk de krijger koning is.

Juist bij deze groep is het priesterschap in het begin niet zozeer in ere. Het priesterschap dient eerder om waar te nemen op afstand. Degenen, die de communicatie met de geest als hun doel zien, worden wel geëerd en gerespecteerd, maar toch voornamelijk beschouwd als degenen, die moeten zeggen of er een vijand in de buurt is en of er jachtbuit te halen is. Dit zal heel lang blijven voortduren. De eerste magie van de mens is dan ook de jachtmagie.

De andere groepering ondertussen - en dit is nu weer een heel eigenaardig feit - ontwikkelt zich qua gemeenschap veel sneller. Grotere samenleving, grotere geborgenheid, dus grotere aantallen, maar door een kleiner, selectie gelijktijdig een lager gemiddeld intelligentiepeil. Een grotere afhankelijkheid ook t.a.v. de rassen- of .stamgeest; en dat is voor menige beïnvloedende geest een factor van belang. Voor degenen, die op de vlakte leven, zijn zij niet meer in zo grote mate aansprakelijk als voor hen, die -in de bossen wonen. Men besluit daarom de stamgemeenschap, die zich primitief gevormd heeft (een gezagsgemeenschap bij de vlakte bewoners ook toe te passen op de woudbewoners; en daarmee wordt de eerste basis gelegd voor het later zo fabelachtige keizerrijk Mû.

Misschien zou men kunnen zeggen, dat Mû eigenlijk begonnen is in die kolonies van half waterwezens (amphibieën), die daar aan de beschermde kusten voor het eerst contact kregen met geleidegeesten of rassengeesten. Hoe het ook zij, het is zeker, dat zich langzaam aan een gemeenschap opbouwt. In die gemeenschap zijn nog steeds de jagers en de priesters het meest belangrijk.

De priesters hebben een suprematie. Er ontstaat een soort priesterrijk, waarin een arbeidsverdeling wordt gegeven op instigatie van de geest. En dan kunnen wij werkelijk spreken van de eerste ménselijke gemeenschap. Ook al is er nog helemaal geen sprake - laten wij dat wel verstaan - van homo sapiens. Dit ligt nog vóór de neanderthaler en vóór homo pekinensis.

Als ik nu even mijn wat historisch betoog mag onderbreken, wil ik u wijzen op een paar eigenaardigheden.

Kennelijk is er hier dus sprake van een contact met geesten. Zolang dat niet wordt beseft, ach, zolang is dat een automatisme. Maar naarmate het persoonlijk bewustzijn groeit, is het ook duidelijk dat die geesten meer persoonlijkheid krijgen in de ogen van degenen, die zij helpen en beschermen. Als ik zo even zei: Je zou kunnen spreken van de komst der goden, dan is dat in de dubbele zin des woords waar. Het is de geest, die manipulerend optreedt en door zijn aansprakelijkheid aan de materie gebonden blijft. Maar het is ook de geest in de materie levend, die het contact met de buiten de stof bestaande geest gaat erkennen en deze gaat zien als zijn absolute beheersers en leidsman.

Wij zien hier dus eigenlijk de godsdienst ontstaan, zonder ~ dat er sprake is van het begrip God of zelfs maar van geloof. Het is een feitelijkheid. Maar het afschuiven van verantwoordelijkheid, zoals dit vooral in de eerste groeiperiode van het keizerrijk Mû gebeurt, is gelijktijdig een erkennen van de geest (de groepsgeest in casu) als een almachtig wezen. Men denkt en reageert niet zelf, men roept de godheid, men roept die geest aan. Er zijn geen vorsten, die zelf besluiten nemen. Men roept de geesten op en men verwacht, dat die geest het antwoord zal geven.

Tegenwoordig zien wij hetzelfde idee nog bestaan. Zeker, er zijn geen mensen meer, die sub-apen zijn, maar er is nog steeds de neiging om het een of ander te evoceren, dat dan alle belangstelling heeft, maar tegelijk dan ook alle verantwoordelijkheid moet dragen. De goden van eens zijn tegenwoordig een systeem of een geloof geworden, dat is waar. Die dingen manifesteren zich niet meer zo kenbaar als eerst de schemerende lichtzuilen, die het stoffelijk

kenbare teken waren, dat een rassengeest communiceerde met het ras dat hij beschermde. Maar de roep: "Noemt gij de aansprakelijkheid, wij hebben onze wensen. Zeg ons, hoe wij ze waar moeten maken, " klinkt nog steeds. Er is wat dat betreft misschien weinig veranderd. Want al veranderen de vormen en de beschavingen, het leven op zich verandert echter eigenlijk weinig.

U allen, zoals u hier nu bij elkaar zit, hebt uw tijden gehad dat u zelf niet meer wist wat u moest doen. En wat heeft u gedaan? U heeft geroepen tot de ander, tot de geest, tot God. En wat meer is, u heeft niet, verwacht, dat die manifestatie in uzelf zou bestaan. U heeft verwacht, dat zij buiten u zou zijn, dat het gebeuren van buitenaf zou komen. Dat is uw erfdeel van Mû.

Deze hele historie wordt nog interessanter, indien wij gaan begrijpen dat ook een inwijdingssysteem op die manier moet groeien. Want het is duidelijk, dat naarmate de aantallen groter worden een rassen- of beschermgeest zich moeilijker tot allen gelijktijdig kan wenden. Er is een steeds grotere differentiatie van gedragspatroon en van denken. Het instinct, dat allen geleidt, zal toch niet de eigen reactie op de omgeving helemaal kunnen bepalen. Het resultaat is dat speciale priesters, die meestal zichzelf al op de voorgrond hebben geschoven, worden uitgekozen wegens hun grote receptiviteit.

Een stoffelijke manifestatie van de groepsgeest kan natuurlijk gebeuren, maar zij kan niet 100 keer plaatsvinden. Er moeten dus mensen worden gevonden, die a.h.w. op grote afstand kunnen ontvangen en die dan met het gezag van de rassengeest kunnen spreken. Zij zijn de eerste ingewijden op aarde en daarmee tevens de aanleiding tot het ontstaan van de eerste Witte Broederschap, ofschoon indirect en tegen hun zin.

Nu moeten wij even teruggaan naar onze vlaktebewoners. Deze vlakte bewoners ontdekken, dat die vlakten toch eigenlijk niet zo aangenaam zijn en nu er eenmaal eilanden zijn ontstaan (kleine stukken vast land door water omgeven zoeken zij daarop zekerheid. Zij zoeken dus methoden om zich over het water te verplaatsen; en ofschoon hun eerste pogingen ongetwijfeld onbeholpen zijn (takkenbossen en stukje van het sponsachtige hout van die dagen als vlot, beginnen zij toch langzaam maar zeker begrip te krijgen van wat men de eerste zeevaart zou kunnen noemen.

Nu moeten zij echter op een gegeven ogenblik via de kustgebieden verder. Die kustgebieden zijn meestal wouden. Er is toestemming nodig om ongedeed erdoor heen te mogen trekken van - zeg maar - de mensen van Mû. En zo ontstaat het contact tussen het keizerrijk Mû en degenen, die later de Atlantiërs zullen worden.

In deze tijd begint zich bovendien nog een andere eigenaardige ontwikkeling te voltrekken. Een satelliet wordt in het zonnestelsel door de aarde ingevangen. Een andere satelliet wordt vernietigd. De aarde beeft, scheurt. Haar aanzijn verandert, maar de atmosfeer vooral krijgt een grote stoot. Voor het eerst sedert het ontstaan van de aarde schijnt er elke dag een beetje de zon.

En nu moet u weer even verder denken. Zon heeft invloed op de pigmentering, zoals ook voedsel de pigmentering kan beïnvloeden. We zitten nog steeds in een maatschappij van hoofdzakelijk jagers en de witte jagers, zullen we naar zeggen, kleuren het eerst. Zij gewinnen zich het eerst aan het zonlicht, want op hun eilanden is de plantengroei niet zo overdadig. Bovendien kunnen zij op die eilanden niet voldoende jagen. Hun jachtgebied wordt dus de zeep zij worden vissers. En daar het plantaardig voedsel, dat zo'n eiland oplevert, ook niet altijd voldoende is, ontstaat de eerste primitieve landbouw.

Het is eenvoudig het samenbrengen van de planten, waarvan men meent dat zij nuttig zijn. Later het ongericht en op onbewerkte grond uitstrooien van zaden. Deze mensen gaan vaak in het zeer zoute zeewater en zij worden daardoor wat gebruid. Hun haargroei, dat nog tamelijk vachtachtig is (tegenwoordig zou menige filmster een kapitaal betalen voor een pruikje borsthaar, zoals zij het daar allemaal nog van nature hadden, wordt gebleekt door het zout en de .zon en wij krijgen het blonde ras.

Dat blonde ras gaat ook erfelijk het een en ander overleveren en wij krijgen te maken met mensen riet lichtere ogen en wat kleinere pupillen.

Ook begrijpelijk. Het is de tegenstelling tussen het bestaan in de schaduw van de nog steeds dichte wouden en het bestaan op de open oceaan, waar men toch voortdurend met het felle zonlicht wordt geconfronteerd. Er worden rassen geboren, die verschillende eigenschappen hebben.

Bij het contact met het eiland Mû heeft men ontdekt, dat priesters toch wel erg nuttig zijn. En er zijn sjamanen, die bij de bewoners van Mû gaan studeren. Nu komen er ook voor Atlantis mensen, die in staat zijn het contact met de geest op te nemen, die geschoold zijn in een zeer grote receptiviteit. Maar zij werden niet zo beheerst door het instinct en de gemeenschap als de bewoners van Mu. Zo ontstaan dus het eilandenrijk Atlantis en het keizerrijk Mu.

De mensen van Mû zijn, zoals ik al zei, een wat donker ras. Zij zijn later, ofschoon niet bewust en willend, de leveranciers van een deel van de slavenvolkeren van Atlantis. In deze tijd met het toenemende zonlicht en het verbreken a.h.w. van de voortdurende schemer, zijn er ook niet meer die mogelijkheden om met de geest voortdurend in contact te treden. De zaak verandert te snel en te fel en wij zien, dat men in het duister (een herinnering aan de schemer van voorheen nog steeds tot de goden bidt (zij hebben nu namen gekregen en die manifesteren zich niet alleen meer als een lichtzuil, maar heel vaak als een lichtschijnsel rond een ritueel voorwerp, meestal een soort zuil. Daarmee is eigenlijk een beslissend moment aangebroken, dat misschien wat somberder is dan u zoudt denken.

Moet degenen, die heeft geholpen dit ras van Mu tot stand te brengen verdergaan op deze manier, dan zal dezelfde mislukking optreden als die men ook bij de insectenvolkeren heeft gezien. Insectenvolkeren, die nog steeds bestaan, maar die toch eigenlijk weinig persoonlijk intellect en weinig geestelijke waarde opleveren. Het kan niet, dus gaat men trachten om de instinctdrang te breken.

Bij de Atlanten, die toch al wat zelfstandiger zijn, gelukt dat zonder meer. Wij zien dat b.v. de vaste paringstijden langzaam maar zeker worden vervangen door een soort paring naar believen. Wij zien ook dat de trek die er altijd toch nogal sterk in zat (dit is de tijd voor landbouw; dit is de tijd voor jagen; en dit is de tijd voor wat anders ook langzaam aan gaat plaatsmaken voor een trekken naar believen en een reageren naar believen.

Voor degenen, die in de wouden leven, is het veel moeilijker. Wij krijgen daar een scheiding tussen de echte Mu-bewoners, die dus nog steeds helemaal gericht zijn op het centrale punt, en aan de andere kant de meer zelfstandigen, die wegtrekken omdat zij in die gemeenschap niet helemaal meer passen.

Er ontstaan zwerfvolkeren, die nogal ver weg trekken. Wij zien hen de hele Stille Oceaan bijna doorkruisen. Wij zien hen door Afrika gaan. Zij zijn kort en goed de voorgangers van wat wij de negroïde en mongoloïde rassen noemen.

Deze stammen nu worden dan later weer aangetrokken door de macht en de kennis van de Atlantiërs; en aangezien de eilanden niet alles bezitten, wat er op het vasteland is, ontstaat er handel, die in het begin plaatsvindt met vloten, maar op den duur met een soort uitlegger-kano's, waarin men een nogal grote lading kan vervoeren. Die uitlegger-kano's worden later vervangen door vloten op twee drijver-lichamen, die weer doen denken aan de karavaans van tegenwoordig.

De Atlantiërs zijn nu dus handelaars geworden en alles, wat het rijk hifi heeft gekend onder leiding van die grote geesten, wordt nu bok overgeleverd aan de Atlantiërs. Gelijktijdig krijgen zij zelf stimulansen. Een priestergenootschap groeit en wordt het eerste bewuste inwijdingsgenootschap. Er is geen sprake meer van een selectie alleen door de geest. De mens maakt de keuze. Hij vraagt de geest hem te aanvaarden, hij legt proeven af, eerst om zichzelf te bewijzen dat hij het kan, daarna om de geest te bewijzen dat hij inderdaad een waardige stem voor hem is.

Wij hebben het gehad over de rassengeesten, de goden. Zo zal dit eerste inwijdingsgenootschap nu beginnen bewust en menselijk de leer van de geest buiten de materie, ook het Godsbesef en het besef van het bestaan van het Al, te verkondigen, terwijl gelijktijdig de stoffelijke behoeften groeien. En daarmee, vrienden, staan wij eigenlijk aan het begin van de mensheid.

U denkt aan de Atlantiërs nog altijd als aan heel mooie mensen. Neen. Nogmaals, dat zijn ze niet. Zij zijn niet zo mooi en zo fraai als u denkt. Zij zijn wat minder aapachtig misschien dan de mensen van Mu. Zij zijn blanker, maar toch nogal behaard. Hun schedel heeft misschien niet zo'n grote aangezichtshoek, maar het zijn nou toch helemaal nog geen eihoofden, geloof dat niet. Neen, zij zijn een volk dat nu kan gaan evolueren; en die evolutie is een geestelijke, omdat het individueel gedrag en het individueel besef gaat overheersen en daarmee aan elke geest, die binnen dit volk incarneert de grootste mogelijkheid wordt gegeven om ervaringen en vergelijkingswaarden op te doen.

Het bewustzijn groeit; en met dat groeiend bewustzijn pulseert het leven steeds sterker in de Atlanten. Het zijn de krachtigen, de sterken, die daar incarneren. Het zijn de meer bewusten, die hier op aarde een woning trachten te vinden.

Daarna krijgen wij de 2e groep: de afvalligen van Mi!, die ook wat beter bewapend zijn, die wat beter denken, die nederzettingen weten te bouwen en die - á,1 worden zij meer nog door instinct gedreven - toch ook een aanvaardbare woning 'zijn.

Mu zelf wordt langzaam maar zeker een volk, waarin de onverschillige, of de nog onbewuste geest incarneert. En daarmee neemt de levenskracht af. Wanneer de levenskracht van een volk afneemt, worden de eisen, die het stelt, meestal groter. Zo ook hier bij MCI. Men wilde de levenskracht, de vitaliteit van Atlantis hebben en gelijktijdig meester zijn ervan. Pogingen tot dictatuur, tot terreur en daarmee de onafhankelijkheidsverklaring van de Atlanten, welke in die periode nog een groot aantal kleine stammen zijn, echter zozeer op elkaar aangewezen en van elkaar afhankelijk, dat zij - al is er nog geen hoofd of vorst te bekennen - toch reeds mogen worden beschouwd als een groot volk.

Waar het nu om gaat is dit: Uit het voorgaande blijkt dus, dat geestelijk belang en bewustzijnsmogelijkheid in een stoffelijke vorm gepaard gaan met een vergroting van vitaliteit. Verder blijkt, dat deze vergrote vitaliteit en levensmogelijkheid niet wordt bereikt via bescherming, maar juist door confrontatie met geweld, met het noodlot. Het is het sterke selectieproces van degenen, die het eerst gingen wonen op de berghellingen en op de vlakten, dat hen heeft gemaakt tot de sterken.

Wij mogen zeggen, dat het contact met de geest buitengewoon belangrijk is. Maar ook hier weer blijkt dat de geest, die zichzelf als gelijkwaardig beschouwt en misschien durft terugspreken, die een wisselwerking zoekt en niet alleen maar een openbaring, - een streepje voor heeft. En dat is te begrijpen, want naarmate de geest meer zelf denkt en desnoods meer stelling durft nemen tegenover de leidende, entiteit, zal hij genoopt zijn meer te leren, meer te beseffen en meer te onthouden: een lichamelijke en een geestelijke ontwikkeling.

Misschien zou het goed zijn om daarover in deze dagen eens na te denken. Je kunt een wereld niet sterk maken door alles te beschermen. Hoe meer je beschermt des te meer de zaak stabiliseert. Hoe meer de zaak stabiliseert, des te minder geestelijke betekenis en waarde erin te vinden is. Hoe kleiner het bewuste geestelijke element is, dat daarin wil incarneren, des te kleiner op den duur dus ook de levensvatbaarheid wordt van een dergelijke groep.

Er is een tweede punt, dat in dit alles toch ook wel opvallend is: de rol, die deze goden, deze bescherm- of groepsgeesten spelen. In het begin zijn ook zij een soort spelende kinderen. Haast spelenderwijs proberen zij het een en ander. En dan moet ik onwillekeurig denken aan de Indische legenden.

Als we die goden zien, dan is hun spel zoets als het karnen van de wereldzeeg. Het is eenvoudig maar eens kijken wat er gebeurt. En als er iets gebeurt, dan is er één die zegt: "Ik kan de verantwoordelijkheid niet ontwijken" en hij slikt het wereldgif.

We moeten niet aan die primitieve goden en geesten denken als aan iets buitengewoon. verhevens. Ze zijn - ik zou zeggen - leutige luitjes in de geest. En als u een vergelijking zoekt, denkt u dan eens aan Krishna, de fluitspeler. Krishna de zanger, de danser. Krishna, die de godenwereld wordt uitgetrapt, omdat hij steeds maar weer kattedwaad uithaalt. Geen duivel, Integendeel, een halve verlosser van de mensen. Een soort kluchtige Prometheus. Zo ongeveer zijn die rassengeesten.

Het is een spel met het leven. Maar het is een spel, dat hen meer en meer boeit. Hun grappen van eens, hun experimenten voor de aardigheid worden langzaam maar zeker een bezeten geladenheid.

Met de mensen groeien de goden of de engelen. Er is geen sprake van alwetende engelen, die celbestaan met volle wetenschap en weldoend op deze aarde neerdalen. Er is sprake van onstoffelijke geesten - wat wijzer misschien dan degenen, die op aarde een incarnatie zoeken - die een spelletje spelen met de materie, maar die al spelende leren en langzamerhand opgroeien tot grote geesten, die verantwoordelijkheid kennen en haar weten te dragen. Het is wel aardig dit even te noteren.

We denken zo vaak dat, wat zo boertig en zo eigenaardig begint, waardeloos moet zijn. Hieruit blijkt wel, dat dat niet het geval is. Veel wat speels en uit louter nieuwsgierigheid wordt begonnen, kan uitgroeien tot iets, wat voor de mensheid en voor de geest van enorm belang is, indien men maar bereid is om de consequenties te dragen en om in te staan voor de verantwoordelijkheden, die men met zijn ingrijpen op zich heeft geladen.

Ten laatste wil ik nog erop wijzen, dat de communicatie, deze groepstelepathie, nog steeds bestaat, maar ze wordt zwakker naarmate de mens individualistischer gaat denken en leven. Met het wegslinken van het instinct als beheersende factor gaat het ego zichzelf als onafhankelijk en belangrijker zien in de gemeenschap. Het staat tegenover de gemeenschap; het is er geen deel meer van. En zo wordt het gemeenschappelijk bewustzijn, dat steeds aanwezig is, verdrongen in de richting van het onderbewuste; het is iets, wat wordt aanvoeld en beseft, maar wat niet meer wordt geformuleerd. Het is niet meer de dringende oproep van eens. Het is een vage stem, waaraan men soms gehoor zal schenken, maar die men op andere ogenblikken met evenveel genoeg en onachtzaamheid kan verwaarlozen.

De mens groeit naar zijn vrijheid. De eerste vesting van de vrijheid lag bij de insectenvolkeren, maar zij konden deze niet dragen. Toen kwam de vrijheid voor de eerste mens. En in de tijd toen de monumentale monsters nog over de aarde zwierven, was het de mens, die voor het eerst de geest de mogelijkheid gaf op uw aarde zelf te leven.

En daarmee wil ik mijn tweede les voor vandaag besluiten.

PRIMITIEVE MAGIE

Gezien hetgeen er in de eerste helft. van deze avond is behandeld, lijkt het mij aardig een korte blik te werpen op de meest primitieve magie, die we kennen.

De magie is altijd een methode geweest om jezelf te oriënteren in een wereld, waarin je niet in staat bent om alle omstandigheden te overzien of te begrijpen. De primitieve mens was niet in staat zijn wereld te begrijpen. Er waren zeer vele voor hem onbegrijpelijke waarden en werkingen. De uitbarstingen van vulkanen was onvoorstelbaar geweld; er moest dus een oorzaak zijn. Wanneer er vreemde verschijnselen op een eiland waren, dan moest dat een oorzaak hebben, ook al was ze niet kenbaar. De angst voor het ongeziene bracht dan ook de eerste gebruiken tot stand, nl. de kwestie van het taboe.

Bepaalde dingen zijn verboden, omdat ze niet-gekend-zijn en gevaarlijk kunnen zijn. Dit is misschien het begin van de eerste orthodoxie. En zolang het alleen op plaatsen betrekking heeft, is het zelfs nuttig. Maar al heel gauw wordt het ook toegepast op mensen.

Een mens, die eigenschappen bezit, die anderen niet bezitten, kan taboe zijn. Je moogt niet aan hem komen. Je moogt niet in zijn nabijheid komen, maar je moogt hem ook niet helpen. Hij is aan zichzelf overgelaten. Degeen, die taboe is echter, heeft een zeker gezag t.a.v. de anderen. Ze mogen hem niet beroeren. Zij weten niet wat zij met hem moeten beginnen. En als hij dan toch in hun leven kan ingrijpen, dan is dat voor hen even onbegrijpelijk als de uitbarsting van een vulkaan.

Het is duidelijk dat degenen, die uitgestotenen waren (de minderwaardigen van de primitieve stammen) naar dit middel van zelfverdediging hebben gegrepen. Zij schiepen het onbegrijpelijke. Zij vermomden zich met maskers en dierenhuiden. Zij gaven voor de meest eigenaardige wonderen te kunnen volbrengen en imiteerden daarbij meestal verschijnselen, die in de natuur bestonden.

De meest primitieve magie in deze klasse is ongetwijfeld het gebruikmaken van het vuur. Het vuur was evenzeer onbegrijpelijk voor de eerste mens als voor de mensen, die qua normen en qua gestalte afweken van hetgeen men gewend was. Zo zijn het de uitgestotenen, die voor het eerst met vuur werken; en het vuur wordt een magisch verschijnsel. Later worden zij de hoeders van het vuur, wanneer dat vuur noodzakelijk is. Men begint dan licht te gebruiken (de vlam als licht) en later ook als middel - zij het primitief - om door warme stenen te koken. Zo ontstaat de kaste van de vuurmagiërs, die zich heel ver voortzet, zelfs tot de Parsi van deze dagen toe.

Aan de andere kant ontstaat ook de idee van buitengewone machten, die in de gemeenschap passen. Als iemand een buitengewoon grote held is, dan moet hij een kwaliteit hebben, die een ander niet bezit. Die kwaliteit moet in hem aanwezig zijn. Het is logisch voor de primitieve mens, dat hij - als zo iemand sterft - delen van diens lichaam opeet en vooral - die delen waarvan hij meent dat daarin de moed, de prestatie is gelegen. Hij neemt daardoor deel aan het geheimzinnige, dat in die ander is en vereenzelvigt zich zo met diens kwaliteiten.

Daarmee heeft u reeds twee principes, die we in de hele latere magie zullen aantreffen, eigenlijk teruggevonden bij de primitieve mensa de kwestie van de overdrachtelijkheid en de kwestie van het geheim-zijn (het verborgene-, het occulte), maar daarnaast ook de overdrachtelijkheid: de besmetting.

Dit besmetten zien we later veel meer voorkomen. Als iemand is overleden en hij is een groot held geweest, dan zal dat deel van zijn gebeente dat bewaard is gebleven, worden begraven. En dat graf moet met macht worden bekleed. Hij moet dus dienaren hebben. Hij moet alles hebben, wat maar denkbaar is, opdat hij - zo hij geestelijk voortleeft (helemaal geloofde men er niet aan - in ieder geval over alle middelen zou beschikken om evenals vroeger een sterke, een grote geest te zijn. En door hem dit te schenken meent men dan. ook, dat men hem aan zich verplicht.

Zo krijgen we een vorm van voorouderverering, die wij kunnen terugvinden in b.v. de Anoe-verering. Een primitieve uitbeelding van voorvaderen als goden, stamgeesten als goden. Het voortdurend doen van een beroep daarop en zo jezelf afstemmen op eigenschappen, die je niet bewust bezit, maar die je wel degelijk helpen om dingen te bereiken, die schijnbaar onmogelijk zijn.

De kwestie van het offer is ook al begrijpelijk. Als we de oude stamgemeenschappen zien, dan blijkt dat de sterkste het recht heeft om te nemen. Wanneer een ander een jachtbuit heeft, dan komt de sterkste (vorst of hoofdman en neemt eenvoudig wat hij wil hebben; en als het hem niet wordt gegeven, vecht hij erom. Maar wil je nu zeker zijn, dat je een bepaald stukje voor jezelf kunt houden, dan kun je altijd proberen een slechter stuk aan te bieden; misschien neemt hij er genoeg mee. En aangezien hij te lui is om precies te ;ijken, neemt hij daar ook vaak genoeg mee, mits het nog goed genoeg is.

Het is logisch, dat je tegenover geheimzinnige machten op dezelfde manier kunt handelen. Die vreemde machten kunnen je leven nemen, ze kunnen al wat je lief is wegnemen, ze kunnen je ziek maken, je jachtbuit verjagen. Maar als je nu hun goede wil a.h.w. probeert te verwerven

door hun iets aan te bieden, door een offer te brengen? Dat offer behoeft dan niet het beste te zijn, als het maar een beetje erop lijkt.

Dit wordt zo ver ontwikkeld, dat we later in b.v. China het verbranden van onecht geld zien (het geestengeld) om de geesten tevreden te stellen; dat wij bepaalde paleizen zien, die als een soort grafteken worden gebouwd, of ook wel godensymbolen, die als grafteken worden gemaakt en verbrand. Denk eens aan de rituele verbranding, zoals die nog in Thailand en vooral toch wel tot voor korte tijd op Bali voorkomt.

Hier heeft u een zuiver beeld hoe de mens met de overledene, met het geheimzinnige, met de grootheid, die hij niet kan begrijpen probeert een verbond te sluiten. Het is aan de ene kant zijn angst; aan de andere kant zijn begeerte, die hem ertoe brengt voortdurend pogingen te doen. En met deze pogingen wekt hij in zichzelf vermogens, waarvan hij niets heeft vermoed.

Oorzaak-en-gevolg zijn niet zoals de mens ze ziet. Maar ze bestaan wel degelijk. Want door te denken aan de moed, die een ander heeft bezeten en te gevoelen dat deze moed in jezelf schuilt, durf je meer dan anders. Als je het observatievermogen van een ander hebt bewonderd en je hebt een offer gebracht, dan zul je scherper gaan observeren, je bent dan gevoeliger voor wat er gebeurt en je zult dus meer zien. Je vergroot je mogelijkheden via een methode, die eigenlijk suggestie is en een beroep doet op allerhande ingeschapen eigenaardigheden.

Ze begint de magie langzaam maar zeker gestalte te krijgen. En pas als men bewust geestelijke waarden en eigenschappen heeft ontwikkeld, krijgt men het werkelijke contact met de geestenwereld. Dat is dan al de wereld van de sjamaan. De wereld van hen, die voorgingen met de voorouders, die geesten erkenden, die in bomen, in struiken, in stromen leven. En zij zijn het, die dan gestalte geven aan een vreemde - overal met goden en geesten bevolkte - wereld, vol van voortekenen, vol van geheime krachten, waarin de mens - als hij maar bepaalde regels in acht neemt - zijn weg gemakkelijk kan vinden.

ROES

David danst voor de Ark. Zijn voeten stampen een razend ritme. Hij slaat een luit; misschien niet al te welluidend. En zijn stem klinkt wat hees en gebroken. Hij is zichzelf niet meer.

David danst voor zijn God. David is in een roes ondergegaan. Hij heeft zichzelf verloren. Hij wordt beheerst door krachten, die hij zelf niet kent; en in de roes communiceert hij met zijn God. Hij is een ander geworden voor een kort ogenblik. Als hij zo dadelijk terugkeert,, vermoeid en uitgeput misschien, dan is hij wijzer, dan is hij sterkers dan is hij meer koning, omdat hij danste voor de Ark.

Dit is het beeld van de roes. Deze roes zullen we overal terugvinden. Ik denk hierbij niet aan degenen, die dronkenschap zoekt alleen om te vergeten. Maar er zijn bepaalde vormen van roes, die gezocht worden, omdat je daarmee de communicatie met het Hogere zoekt.

Zodra de mens zichzelf begint te vergeten en zichzelf begint te verliezen in de roes door het afgestemd-zijn op het Hogere, dan openbaart zich het Hogere sterker en sterker, dan wordt de kracht, die hem beheerst en regeert, groter en zal hij - wanneer alles voorbij is en misschien de ietwat bleke smaak van een opwinding die voorbijging overblijft, rijker zijn geworden.

Wie een roes kent en zoekt, zeker in geestelijke zin en in geestelijke richting, begrijpt dat hierin juist de openbaring van het Hogere is gelegen.

Een mens, die redelijk en beheerst zichzelf is, kan niet totaal ondergaan in het Hogere. Maar wie het Hogere ervaart en erkent, wie zichzelf prijsgeeft, zich vergeet en zich verliest, die wordt overstelpt door een nieuwe bereiking en nieuwe mogelijkheden. Hij zal nieuwe beproevingen op zijn weg vinden misschien en een nieuwe strijd om te strijden. Naar dit alles is van weinig of geen belang, want hij heeft in zich gesproken met het Hoogste. Hij heeft in

zich zijn God gevonden. Hij heeft boven zijn persoonlijke illusies, zijn zoeken naar persoonlijke bevredigingen een contact met de Eeuwige gehad. Dit is de roes. De roes, die werkelijk en altijd op aarde is gezocht door degenen.' die God zochten.

We vinden het bij de esoterici, die in zichzelf verzonken, dagen lang mediterend, de gehele werkelijkheid vergeten schijnen te zijn. We vinden het ook in de uitbundigheid van hen, die complete orgieën vieren en die in hun orgiastisch streven niet trachten voor zichzelf een bevrediging te vinden, maar die zichzelf zover willen vergeten dat een geest, een kracht, zich in hen kan openbaren. We vinden het terug bij de heiligen, die neergeknield voor een altaar in zich zozeer God ervaren, dat zij van hun hele wereld vervreemd zijns en anderen tot hun verbazing zien hoe zij zweven voor het altaar.

De roes is het contact met het Hogere, dat alleen wordt bereikt, indien je je stoffelijk "ik", je stoffelijk willen, je streven, je zoeken naar een bevrediging, naar rechtvaardiging achter je laat om schijnbaar onbestuurd en alleen nog je richtend op het Hogere in de warwinkel van belevingen de openbaring te ontvangen. Want in ons is het als in de schepping: God spreekt het duidelijkst het woord van Zijn Naam in de chaos en scheidt daarmee de voleinding.

Zo gaat het ons. In de roes, in de chaos, in de ongeregeldeheid, juist daarin openbaart Zich God als wij Hem zoeken. Hij hervormt ons leven. Hij geeft ons een nieuwe gerichtheid en inhoud, nieuwe verlangens en gedachten, totdat ook deze persoonlijkheid ons niet meer kan bevredigen en wij - terugvluchtend in de roes - weer een nieuw aspect vinden van de oneindigheid en daarmee wederom een nieuw doel voor ons leven.

LES 3 - SOORTEN MENSEN

Aan het einde van onze vorige les hebben we het een en ander opgemerkt over rassen, die later de Afrikaanse, Aziatische en mongoloïde rassen worden. En daarmee hebben we eigenlijk iets eigenaardigs verteld. We hebben nl. gezegd, dat er oorspronkelijk betrekkelijk weinig verschil tussen de mensen is geweest;

Er zijn grondrassen; en deze hebben alle de beschreven contacten met leidende geesten. Zij geven de mogelijkheid tot incarnatie, waar de ontwikkelingsmogelijkheid is ongeveer dezelfde.

Langzaam maar zeker ontstaat er een differentiatie. Wij zien bepaalde groepen mens,-n meer geschikt worden voor contacten met deze geest, andere voor gene entiteit. Om het in de termen van de z.g. kosmische stralen te zeggen: De laatste 3 kosmische stralen zijn een tijdlang buitengewoon belangrijk geweest. Voordien echter waren alle mensen afgestemd op de z.g. 4e straal of het witte licht: De mensheid evolueert nu wel verder, zodat we ook de eerste 3 stralen in actie zien komen als directe invloed voor de mens.

Er zijn dus 3 hoofdtypen. Deze drie hoofdtypen verschillen van elkaar niet alleen maar, zoals u misschien zou denken, door de huidskleur of de lichaamsbouw, maar vooral wel door bepaalde ontwikkelingen in het zenuwstelsel en in de hersenen.

We moeten een beetje begrip hebben voor deze materiële kwesties, als we ook de verhouding mens. - geest in latere tijd willen kunnen overzien. En daarom begin ik maar met enkele kleine details, die tezamen toch wel een indruk kunnen geven van de verschillen, die mogelijk zijn.

Laten we eens denken aan b.v. het z.g. evenwicht der interne secreties. Dat wil zeggen, dat een aantal klierafscheidingen gezamenlijk de stofwisselingsprocessen, de reactiemogelijkheid, de groei e.d. van het lichaam bepalen. Daarbij zijn een groot aantal afscheidingen in het geding; in het geheel meer dan 70.

Nu wordt erdoor een heel klein dingetje, een erwte a.h.w. dat in het achterhoofd zit (de hypofysus), alleen al 23 daarvan afgescheiden; daarvan zijn er - voor zover mij op het ogenblik bekend is - 16 ontdekt en onderzocht. Nu wordt door een kleine wijziging in die afscheidingen het karakter van een mens anders, zijn lichaamseigenschappen worden anders en daarmee voor een deel ook zijn vaardigheden.

Een vaardigheid is belangrijk. Een geest, die op aarde incarneert, wil met dat lichaam beleven, maar zij wil ook handelen. Het gaat niet alleen maar om de vage hoge waarden en krachten. Het gaat wel degelijk en zelfs uitdrukkelijk ook om datgene, wat je op aarde tot stand brengt, wat je bent en wat je voor anderen betekent. En dan kan een dergelijke kleine afwijking dus van zeer groot belang worden.

Als wij uit de enkele mensen, waarin zo'n afwijking wat is gestabiliseerd, op den duur een soort ras of een gemeenschap krijgen, die als geheel deze kenmerken vertoont, dan is het logisch dat niet alleen geesten met een bepaalde bedoeling daarin incarneren, maar dat ook hogere entiteiten, die zich bij voorkeur bezighouden met het richting geven aan de geestelijke evolutie op aarde, zich daarmee bemoeien. Ook zij zien daarin bijzondere mogelijkheden.

Het denkbeeld van een uitverkiezing lijkt ons - gezien vanuit het Goddelijk - vaak een beetje onrechtvaardig, wat dwaas zelfs. Maar als we nu eens het Goddelijke buiten beschouwing laten en eens gaan denken in de richting van rasseneigenschappen en -kwaliteiten, dan zal er niet één enkel volk, maar dan zullen er vele volkeren (als groepen met speciale eigenschappen) uitverkoren kunnen zijn voor een bepaalde geestelijke ontwikkeling en voor een bepaalde taak. Wij zullen in de geschiedenis der mensen dergelijke uitverkiezingen heel dikwijls zien voorkomen. Op den duur doen zij zichzelf soms teniet.

Als wij eens denken aan b.v. het oude rijk, dat voor een groot gedeelte in de tegenwoordige Gobi heeft geleefd (een grote priesterbeschaving), dan zien wij daar een zeer hoge cultuur van

geestelijke en filosofische waarden, daarnaast een fantastisch aanvoelen van de landbouw (dus een verwant zijn aan het plantaardig leven), maar we zien ook een zekere zelfverheffing en zelfmiskening, waardoor die maatschappij zichzelf op den duur te gronde richt.

Als wij kijken naar het jodendom, dan zien wij - en dat is niet eens zo heel lang geleden - een conglomeraat van zwervende stammen en volken, die alle wel de semietische grondtrekken hebben, samenkomen en het volk met de stammen vormen. U zoudt het zelfs nog aannemelijk kunnen maken, dat die stammen in de verte misschien nog iets te maken hebben met de 12 zonen van Jakob, de broeders van Josef. Maar zeker ben je daar niet van. Het is heel waarschijnlijk, dat bepaalde volkeren één van die zonen als patroon, als beschermheilige hebben gekozen. Hun speciale kwaliteiten maken hen belangrijk.

Indien wij tegenwoordig de zuiver joodse stam nagaan, dan vinden we daarin nog eigenschappen terug, die in de rest van de mensheid veel minder voorkomens o.a. het creatieve, het reproductieve talent voor kunst (componeren b.v. en vooral het beschrijvend componeren schijnt de joodse componisten gemakkelijker af te gaan dan andere componisten), bepaalde wijzen van studie, begrip voor het leven van de mens, maar ook inzicht in een bepaalde vorm van occultisme. Als we eens nagaan wie in de oude tijd de werkelijke kaballisten en alchemisten zijn, de wijzen en de beheersers der magie, dan komen we niet -zoals u zoudt denken - alleen in Egypte terecht. Neen. Wij zien dat de joden een eigen vorm van magie ontwikkelen; dat zij de stichters zijn van de kaballa, dat zij daarnaast de eersten zijn a.h.w., die vooral in Griekenland ernstig de alchemie bestuderen en die daarmee ook resultaten behalen: lede kunnen zelfs zover gaan, dat gesteld mag worden:

De werkelijk goede doctoren in de tijd van 1100 - 1400 n. Chr. zijn allen van joodse origine. Zelfs in de landen, waarde joden worden vervolgd - als b.v. in Spanje - blijkende meest gezochte en de. beste geneesheren van joodse bloede te zijn.

Dan kun je natuurlijk zeggen: Dat is allemaal onzin. Maar moet dat dan allemaal toeval zijn? Ik zou zeggen; er zijn alleen reeds op grond van dat interne evenwicht, dat zich in een bepaalde groep ontwikkelt, eigenschappen aanwezig, die andere hogere entiteiten aantrekken als beschermer en die ook de incarnatie groep mede bepalen.

Maar we zijn er nog niet. Want wat zien wij in het begin van de mensheid? We zien in die mensheid - en dan moeten we terugdenken aan de z.g. 2e periode (er zijn in totaal 3 perioden) van het keizerrijk Mû - telepathisch vermogen. Dit vermogen blijkt een orgaan te zijn, dat in de voorhoofdshersenlobben zetelt. Bij heel veel groepen is het tamelijk klein. Er is dan ook geen sprake van een werkelijk telepathisch vermogen; dus van een bewust of onbewust waarnemen van de omgeving buiten het zintuiglijke om. Maar als we nu eens kijken naar mensen, welke .die primitiviteit, die ongetwijfeld ook Mû heeft gekenmerkt, bewaard hebben tot in deze moderne dagen, dan komen wij tot de eigenaardige conclusie, dat wij onder, de pigmeeën, de z.g. bosjesmannen en zoeloes, de bewoners van Nieuw-Guinea, de oorspronkelijke bewoners van Australië, mensen vinden bij. wie telepathie een bijna vanzelfsprekend iets is, bij wie het "ruiken" - zoals zij het dan noemen - van wild, van water, van mensen op afstanden tot 2 à 300 km normaal is. Als wij daar eens rekening mee houden, dan kunnen welzeggen: Er is -in de hersenen ook aan aantal afwijkende ontwikkelingen mogelijk.

Sommige van die ontwikkelingen leggen de nadruk op het redelijk denken; dus aan het beredeneringsvermogen. In andere gevallen vinden wij een ontzettend sterk geheugen. In Abessinië b.v. leeft er op het ogenblik nog een man, die u zijn afstamming kan opsommen tot vóór de tijd van koning Salomo. Het eigenaardige is, dat hij daarbij vele feiten vermeldt, die historisch absoluut controleerbaar én juist zijn. Toch heeft de man nooit leren lezen en het is niet waarschijnlijk, dat iemand hem de geschiedenis van.zijn volk en van Egypte heeft geleerd. Maar de man doet het.

Kijk, dit is dus ook een geheugen, waardoor het verleden kan worden gefixeerd, zodat het heden een voortdurende aanvulling is van het verleden. Dat geeft dan weer een andere stijl van denken en van leven.

Er zijn mensen, bij wie we vooral in de kleine hersenen bepaalde functies versterkt vinden en deze dan blijken te realiseren als een versterking en een beheersing van de stroom 'in het eigen zenuwstelsel. Deze mensen hebben een enorm grote lichaamsbeheersing, maar daarnaast zijn ze vaak in staat lichaamskracht of levenskracht aan anderen over te dragen. Ook van deze soort vindt men bepaalde groeperingen, die hierin sterk zijn. Men vindt hoofdzakelijk in India en ook in Pakistan hele streken, waar de mensen deze speciale eigenschap voor beheersing bezitten.

Dus afwijkingen in de opbouw van de hersenen, die schijnbaar onbelangrijk zijn en die misschien alleen maar een verplaatsing van een paar millimeter van het een of ander centrum schijnen uit te maken, kunnen van voldoende belang zijn om de mogelijkheden van de mens op aarde te wijzigen. En ook daar is voor de geest. een zekere preferentie geschapen.

De ene geest wil juist leven uit het verleden; en die zal dus iemand met een mnemonische begaafdheid zoeken. Een andere zoekt het juist in de redelijkheid, in het scherpe materialistische, technische denken. Die heeft met geheugen niet veel op maar wel met redeneringsvermogen. Hij wil samenhangen doorgronden.- Die kiest dus weer een andere groep. Maar als incarnerende geesten zo'n groep kunnen kiezen, dan zal het u ook duidelijk zijn, dat wederom van bovenaf, van de grote geesten, die zich wel met de schepping bezighouden maar die niet incarneren, er belangstelling zal zijn voor deze. specifieke eigenschappen. En dat houdt in, dat - naarmate de mensheid ouder wordt en het aantal mensen toeneemt - er dus ook .e en groter aantal verschillende groepen ontstaat.

Men is geneigd die eigenschappen aan een bepaald ras toe te kennen. Dat is begrijpelijk in deze tijd, omdat men nu eenmaal bij blanken b.v. heel weinig hoort van spoorzoekers; mensen, die telepathisch aanvoelen waar ze op af moeten gaan. De moderne maatschappij onderdrukt dit echter. Er is geen noodzaak. Integendeel, het is vaak niet eens wenselijk, dat men dit doet. Dus mogen we aannemen, dat dit talent ook in de westerse wereld bij velen aanwezig is. Maar onderdrukt, niet gebruikt.

Wat lichaamsbeheersing betreft, als we zien wat sommige moderne atleten tot stand brengen, dan mogen we toch wel even ons hoedje afnemen: En dan moeten we toegeven, dat deze mensen vaak een lichaamsbeheersing hebben, die niet alleen maar aangeleerd kan zijn. Er moet primair een beheersingsmogelijkheid zijn. We behoeven hen niet alleen te zoeken in India. We kunnen hen ook zoeken bij de een of andere Amerikaanse universiteit, waar op de campus het een of ander mannetje is, dat met weinig training al fantastische dingen doet door . zijn lichaamsbeheersing.

Wat het geheugen betreft, ach, ik noem nu niet de geletterden. Er zijn echter mensen met een praktisch fotografisch geheugen, b.v. in het Pentagon. Mensen, die één keer een blad bekijken met een vluchtige blik en die je later alles woord voor woord kunnen herhalen. Men denkt dan, dat dit training is; maar ook daar ligt principieel een begaafdheid. We mogen deze groeperingen dus nooit beschouwen als rassen. Het zijn menselijke ontwikkelingen, die onder alle rassen kunnen voorkomen, ofschoon bepaalde rassen waarschijnlijk meer van dezelfde variant bevatten dan andere.

Als we dit nu begrijpen\$ kunnen we even teruggaan naar het verleden en kijken wat er eigenlijk is gebeurd. De mens leeft in een wereld, die op z'n minst genomen gewelddadig is. Niet alleen zien we overal de sauriërs. ronddolen, maar ook de enorme roofdieren van het verleden. Denkt u eens aan de sabeltantijger, de mammoet, de wolhuid-rhinoceros. Denk aan al die eigenaardige dieren, die er in die dagen hebben geleefd. Daar is de mens machteloos. En in zijn machteloosheid zou hij nooit tot een verdere ontwikkeling zijn gekomen, indien hij niet geleid was.

Het leven ontwikkelt zich, zeker. Maar bij de insecten was primair een behoefte tot samenwerking aanwezig. Niet zo sterk georganiseerd als op het ogenblik een mierenkolonie of een bijenkorf, maar er was een sterke behoefte aan onderling contact. Die was er bij de mens in principe niet. De mens was oorspronkelijk een wezen, dat alleen met zijn familie of met de buitgemaakte slaven rondtrok. De eerste groepen mensen op aarde zijn gezelschappen van 4,

5 à 6 mensen en misschien nog 3 of 4 kinderen. Maar in die gewelddadige wereld hoeft men niet genoeg aan zichzelf; en dus roept men het onbekende aan.

Nu moet u niet denken, dat ik u hier weer het een en ander ga vertellen over fetisjisme en sjamanisme, ofschoon die dingen natuurlijk me de met het totem-idee, met de erkenning van de taboe een grote rol hebben gespeeld. Het is voor ons in dit samenstel niet belangrijk. Wel belangrijk is, dat de mens zich gaat richten op het onbekende. De mens maakt zich dus receptief voor het onbekende. En door die receptiviteit vooral is het voor de hogere geesten (de groeps- en rassengeesten, als we het zo eens mogen noemen) mogelijk om de, mens te leiden.

Er ontstaan dan perioden, waarin een uiterst eigenaardig gedrag kenbaar wordt, waarbij men midden in een strijd tussen twee van dergelijke groepen (meestal ging het om een jachtbuit of om het bezit van een bepaalde grot of jachtgebied) de strijd staakt en tot een overeenkomst geraakt.

De groepen worden groter. De gezelschappen beginnen zo langzamerhand 15 tot 20 mannen te tellen plus de nodige vrouwen en kinderen. En daarmee is eigenlijk de eerste voorwaarde geschapen voor een menselijke samenleving.

De gevoeligheid van de mens is niet alleen meer de gevoeligheid voor de jachtbuit. Neen, het wordt de gevoeligheid voor de medemens. Stel u dat nu niet voor als erg fijnzinnig. Ook de vroege Atlantiërs, die deze groeperingen al tot een soort volks- althans een stambestel hebben gemaakt, zijn, niet fijngevoelig volgens de hedendaagse normen. Maar zij kennen elkaar. En dit erkennen gaat veel verder, dan u zich dat nu kunt voorstellen.

Er is een vorm van telepathie. Nogmaals, bij de een beter dan bij de ander ontwikkeld. Maar als iemand iets zegt, dan luister je niet naar zijn woorden; je luistert a.h.w. naar de gedachtensfeer, die hij uitstraalt. Men besluit, of iemand waarheid of onwaarheid spreekt niet door de, logica van zijn verklaringen na te gaan, maar door aan te voelen in hoeverre hij er zelf in gelooft of niet.

Zo ontstaat de eerste hechtere samenleving en zien we voor het eerst de primitieve mens gezamenlijk als in een team jagend optreden. Voor het eerst gaan mensen hun leven wagen om medemensen te redden van de vele grote gevaarlijke verscheurende dieren van die oertijd. Voor het eerst ook ontstaat er een wat vage uitwisseling, meestal door middel van toverformules en tovenaars, waarbij gegevens worden verstrekt omtrent overstromingen of vulkanische uitbarstingen. Het wordt niet als zodanig omschreven, maar het gevaar en de aard van het gevaar worden uitgestraald door degenen, die het ervaren en door anderen opgevangen.

De mensheid stelt zich in deze tijd op ongeveer hetzelfde niveau als b.v. een groep horzels. De vergelijking is niet vleiend, doch een horzel is iemand, die op zichzelf opereert, maar die toch een gemeenschapscontact heeft en door een soort telepathie met die gemeenschap in verbinding staat, hulp uit de gemeenschap kan ontvangen en ook gegevens uit de gemeenschap ontvangt of die aan de gemeenschap doorgeeft.

De insecten hebben zich inmiddels meer georganiseerd en het idee van vrije wil en persoonlijke ontwikkeling is bij hen nu weggevallen.

In de mensenmaatschappij ontwikkelt zich het recht van de sterkste; en dat is een heel wat eigenaardiger situatie. Want er is nu een tegenwicht geschapen voor een al te grote normalisatie en een al te grote onderwerping. Er is altijd een element van verzet. Men zou kunnen zeggen, dat de mens eigenlijk zeer dualistisch is in zijn instelling. Indien een dergelijk dualisme is ontstaan, dan is er ook een evenwicht dat kan worden gehanteerd-. Wij hebben dan niet te maken met een vaste gedragsregel; we hebben te maken met wisselende evenwichten. Een geest kan daarmee beter iets doen dan met een vaste, ingeroeste regel, de alleen kan worden verlaten ten koste van de geestelijke gezondheid.

De mens wordt voor de geest steeds belangrijker, niet alleen als volledige incarnatiemogelijkheid, maar ook als een gemakkelijk te plooiën en te leiden gemeenschap op aarde. En daar beginnen dan eigenlijk de curieuze ontwikkelingen, waarin de geest een rol speelt.

Ik heb - naar ik meen - in de vorige lessen al aangestipt, dat er sprake is - zelfs nog in deze periode - van concrete contacten met groepsbeschermer- en vooroudergeesten of hoe men dit verder noemt. Ze verschijnen vaak als een lichtschijnsel of als een verandering van vorm in een stuk materie. Men heeft er contacten mee en men ontvangt reële en controleerbare boodschappen.

Het contact met deze godenwereld is echter niet voor alle mensen gelijk. Hier begint de specialisatie; en door die specialisatie ontstaan er verschillende rassen. Niet de rassen van vandaag. Maar als we een java-mens (?) vergelijken met homo pekinensis, dan zien wij dat er toch een afwijking van type is. Beiden zijn inderdaad wat platschedeliger dan de hedendaagse mens. Beiden hebben een scherpere aangezichtshelling. Maar er is een verschil in herseninhoud, om maar eens wat te noemen, en een verschil in breedte. Het is jammer genoeg niet te controleren, omdat men niet voldoende overblijfselen uit het verre verleden heeft. Maar op grond hiervan zouden we kunnen zeggen: Er zijn verschillende typen mensen. Bewijsbaar is het niet. Neemt u nu maar van mij aan, dat het zo geweest is.

Deze verschillende typen mensen trekken dan naar andere omgevingen, want de eigen kwaliteiten en mogelijkheden scheppen een preferentie voor een bepaald milieu. De een voelt zich beter thuis in de buurt van bergen, de ander in het bos. De mensen van Mû zijn oorspronkelijk hoofdzakelijk bosbewoners geweest. De zwervende stammen, de steppenbewoners, hebben lichamelijk veelvoor. Hun lichamelijke, ontwikkeling is veel groter. Zij lopen eerder recht op en hebben een scherpere zintuiglijke ontwikkeling. Zij zijn ogen- en ovenmensen. De mensen, die in het woud leven, zijn neusmensen, zij snuffelen meer. Als je dat alles begrijpt, dan zeg je: Het is logisch; het gaat een andere kant uit.

Een beschermgeest kan niet beide groepen tegelijk beschermen en leiden. Er ontstaat dus een splitsing; en deze wordt steeds verder voortgezet? totdat er op een gegeven ogenblik hierop aarde - zo globaal genomen - een 60 verschillende rassen zijn. Dat zijn allemaal gelijk-levende rassen. Ze verschillen in grootte, in vorm, in hersencapaciteit, in de ontwikkeling van de hersenen, in evenwicht, in gevoeligheid van zenuwstelsel en in nog heel veel andere dingen.

Nu moet er worden uitgezocht wie het beste is. Maar geen van die rassen is het beste. Er is geen enkel van die rassen in staat om zonder een grote sprong een verstandelijke ontwikkeling door te maken, waardoor de mens helemaal onafhankelijk komt te staan.

Om het nu maar weer eens te zeggen met een bekende term in gedachten: De Atlantier kan niet een zuiver oerras zijn. Hij is een mengras. Dit blijkt ook uit de geschiedenis, want Atlantis is een kolonie van Mu; en door de vermenging met de bewoners van de eilanden plus die van het Noord-Afrikaanse en Zuid-Europese vasteland ontstaat eigenlijk het nieuwe ras: het ras van de Atlantische heersers.

De rassenvermenging gaat een rol spelen; en daarin treden er een aantal mutaties op. Sommige daarvan zijn absoluut niet levensvatbaar, andere daarentegen zijn voor de geest zowel als incarnatiedoel als ook om leiding en vorm te geven wel zeer interessant. Wij kunnen nu spreken van homo sapiens:

Maar homo sapiens, die de wereld betreedt, is niet een algemeen ras, integendeel. Homo sapiens is in feite het resultaat van een reeks kruisingsproducten, die onderling zeer sterk verschillen, maar die qua verstandelijke capaciteit één ding gemeen hebben: hun geheugencapaciteit is aanmerkelijk groter dan in het verleden en vrijer toegankelijk.

In de oudheid bestaat er ook geheugen. Bij de Atlantiers b.v. vinden wij nog de z.g. leraren, die soms priesters zijn, soms slaven. Zij citeren iets uit het geheugen, dat qua omvang de encyclopedie Britannica gelijk komt. Zij hebben echter altijd een startwoord nodig: Wanneer hun één woord uit het geheugen wordt gegeven, gaan zij automatisch verder. Maar zonder het

startwoord kunnen zij niets. Zij kunnen niet een aantal bladzijden a.h.w. overslaan om een volgend punt aan te snijden, dat bij de vraag past. Zij moeten alle tussenliggende tekst ook verwerken.

Homo sapiens doet dit niet meer. Die is niet meer gebonden aan een vaste geheugenketen. Hij kan sprongen maken in die geheugenketen. Het geheugen is a.h.w. op alle punten vrij toegankelijk. Dit betekent, dat referentie aan het verleden voor de geest gemakkelijker wordt en meer direct kan worden toegepast op het heden.

Misschien lijkt u dat onbelangrijk. Maar stelt u zich nu eens voor, dat u op straat in een eigenaardige verkeerssituatie staat en dat u om een analogie te vinden niet alleen vanaf uw kinderjaren moet nagaan wat er allemaal aan verkeerssituaties is geweest, maar ook wat u geleerd hebt, wat u gegoten hebt, enz. U zult begrijpen, dat u ten onder zoudt zijn gegaan aan het verkeersongeluk, voordat u de juiste handeling had gevonden. U zoudt alleen instinctief kunnen reageren. Maar die instincten zouden niet alleen door uw innerlijk, maar ook door een leidende kracht daarbuiten worden bepaald.

De mens kan nu zelfstandig en onmiddellijk de referentiewaarde vinden en reageren. Er ontstaat een onafhankelijkheid, die door sommigen als een heel grote zegepraal wordt gevierd. Het is wat men noemt: de instinct-onafhankelijkheid, t.a.v. de gedragsnorm. Deze omvat niet alleen de sexualiteit, die tot op dat moment voor de mensheid eigenlijk een driftkwesitie was, geregeld door invloeden van buitenaf, maar ook het trekpatroon.

De jacht had een vast patroon van verplaatsing, van het volgen van bepaalde dieren. Nu is dat niet meer zo. Het idee van voorraadvorming komt nu alleen voor de persoon in kwestie. De stam heeft misschien zekere reserves gevormd (een instinctdrang), maar de mens voor zich heeft nooit het begrip gehad om- een eigen voorraad te vergaren, om iets eigen bezit te noemen. Het bezitsbesef ontstaat nu. Dat is overigens de aanleiding tot de eerste oorlog van de z.g. vorsten (er waren er in de 1e Atlantische periode ongeveer 40), die vochten om grondgebied, maar ook om voorraden, om betere posities, om bezit. De mensheid gaat verder en de geest, die haar vergezeld, ziet steeds grotere mogelijkheden om in de mens een bepaald deel van haar geestelijke behoefte te vervullen. Op dit punt wil ik nog even verdergaan. Wat is de behoefte van een geest? Misschien het toetsen van eigen denkbeelden, het concretiseren van eigen innerlijk besef of het op de proef stellen van eigen vermoeden. Maar er is meer. Het is het zoeken naar verbondenheid, naar een emphatisch bestaan, waarin a.h.w. licht en duister riet elkaar verenigd worden, zodat een concrete erkenning van het bestaan buiten het "ik" mogelijk wordt; een volledige erkenning. De geest heeft echter een eigen karakter. Zij heeft een ontwikkeling, die verschilt van de ontwikkeling van andere geesten. Zij heeft uit zich geest voortgebracht. Kleinere geest, natuurlijk. Maar die grote geest zal ook in de delen van haarzelf, die geprojecteerd zijn, nooit zichzelf helemaal kunnen terugvinden. Nu wordt het mogelijk om het "ik" weer kunstmatig te construeren. En dat geschiedt door het beschermen van de in carnatiemogelijkheid voor de minder-bewuste geesten en het vormen van de gemeenschap volgens eigen voorstelling, eigen denken. In de geschiedenis der mensheid vinden we steeds weer heel eigenaardige godsvoorstellingen. Als u denkt aan b.v. de tempelwachters in India en in Indonesië, aan de sfinxen, de gevleugelde wachters van Syrië, die een teken bij de poorten waren aan al die eigenaardige diergoden en vreemde demonen, dan moeten wij ons toch wel realiseren, dat die voorstellingen een achtergrond moeten hebben. Het is niet alleen maar de angstdroom van een mens. Het is een eigenschapsbesef. De vroege goden zijn heel vaak niets anders, dan een weergave van het innerlijk, 'n ten dele telepathisch ontvangen contact met. die entiteiten, die als leiders of beschermers optreden. En als wij in de mythologie de eigenaardige onrechtvaardigheden zien die goden begaan, als we hen aan de ene kant zwakker en wellustiger zien dan de mens en het andere ogenblik onmetelijk machtig, dan `zeggen we. Dat moet fantasie zijn. Maar is dat wel zo? Zou een geest, die op een bepaald punt ver is gevorderd, zich op een ander gebied niet juist verzinken in wat voor de mens het lagere, zelfs het minderwaardige kan zijn om, zo zich bewust te s worden van zijn eigen mogelijkheden? Neen, de geesten, die zich bezighouden met een bepaalde groep, zijn velen. En elk van hen is een wezen, dat door dit deelnemen aan de

stoffelijke ontwikkeling een zekere onevenwichtigheid krijgt. Het is niet meer het oude "pik", want het neemt steeds nieuwe ervaringen en nieuwe krachten op. Maar het kan deze nog niet evenwichtig in zich verwerken. Er ontstaan dus vele onevenwichtige groeps en groepsgeleide-geesten; en dezen op hun beurt bewerkstelligen een steeds grotere differentiatie van gedrag, van zeden en leefwijzen bij de verschillende groepen mensen.

Omdat homo sapiens zich vrijmaakt van de algehele natuurwetten en zijn ritmen bepaalt volgen zijn eigen wezen, maakt hij zich ook meer vrij van de direct scheppende krachten (de vormgevende krachten), die de natuur op aarde in balans brengen en houden.

Kleinere geesten krijgen een grotere heerschappij. En zo ontstaat er een strijdigheid. Aan de ene kant hebben wij de al-overkoepelende natuur; aan de andere kant hebben wij wezens als de mens en ook enkele andere rassen en soorten, die zich op de een of andere manier daar wat buiten stellen. Zij, die zich daar buiten stellen en die niet aan de oorspronkelijke wet helemaal vasthouden, worden het brandpunt voor geesten of entiteiten, die niet meer in de materie behoeven te incarneren, maar die wel behoefte hebben aan een uiting in de materie.

Als we naar de Druiden kijken - om niet te ver van huis te gaan dan ontdekken we een zeer eigenaardige verering voor de mistletoe. En als, we nagaan waarom, dan zien we dat wij hier te maken hebben met een parasiet: een wezen, dat zich niet meer afhankelijk stelt van de aarde, maar dat a.h.w. plundert bij andere, die uit de aarde worden verzadigd. En daardoor staat de mistletoe dus ergens buiten de norm. Dan hebben we ook de heilig eik, waarin de mistletoe leeft. De eik, die in de aarde wortelt, die het milieu weergeeft; de mistletoe, waarin de godenkrachten kunnen spreken, die het mirakel doen, die de natuurwet tijdelijk opheffen.

Op duizend-en-één wijze vinden wij eigenlijk hetzelfde. De mens en de geest gelijkelijk zoeken naar de exceptie, het buiten de norm liggende, om juist daarin de juiste mutatie tot stand te brengen.

Zodra homo sapiens het overwicht op deze wereld begint te krijgen (hij leeft natuurlijk een tijdlang gelijktijdig met nog andere mensenrassen), blijkt dat hij ook aan een zeer sterke differentiatie onderworpen is. Nu lijkt het ras een geheel, wij zien het uiteenvallen in afzonderlijke gedragspatronen. Maar ook de gevoelswaarden verschillen sterk. U kunt het misschien nu nog nagaan.

Indien u een Hollander met zijn gevoeligheid zet tegenover b.v. een Rus met zijn gevoeligheden, dan ziet u dat er bij de Rus aan de ene kan een hardheid is, waarvoor u even terugschrikt en aan de andere kant een romantische sentimentaliteit, een gevoelszwakte, die een Hollander zich eenvoudig niet kan voorstellen. Dat zijn twee verschillende werelden. Een Rus en, een Turk hebben wat dat betreft weer veel overeenkomst. Maar vergelijk die nu samen eens met een Indiër van een der Indische stammen, dan zult u zien dat de Indiër in vele opzichten weer veel abstracter denkt dan de Hollander en de Rus. Maar hij heeft ook iets anders hij is in zijn gedrag ergens natuurlijker en kan gemakkelijker een order accepteren, zonder zich eraan te onderwerpen. Dat is weer een totaal andere manier van reactie. U denkt, dat dat alleen aan de volkeren ligt en aan de manier waarop ze opgroeien. Neen. Dat ligt nu juist aan de wijze, waarop de mensen worden gevormd. Want er zijn vele soorten mensen.

In een wereld zo vol mensen als de uwe zijn die verschillen niet meer zo sprekend. Je bent te veel elkanders buur; het milieu begint in elkaar over te vloeien. Wat echter blijft bestaan is de afzonderlijke begaafdheid en ook de afzonderlijke gevoeligheid. Zo zullen wij zien, dat er niet alleen op geestelijke, maar ook op stoffelijke en op mentale impulsen door verschillende groepen mensen anders wordt gereageerd. En wij zien vooral, dat het onmogelijk is geworden een eigenschap alleen aan een bepaald volk of ras toe te schrijven. Ze komt overal voor.

Daarom kunnen wij de soorten mensen van deze tijd het best onderverdelen in de groepen, die zich aan de grote stralen of hoofdkleuren onderwerpen. Dat is a.h.w. hun voornaamste omschrijving. Wij kunnen dan ook aannemen, dat binnen elke hoofdontwikkeling een aantal uitvallende waarden - het zijn er meestal een 20 à 22 - weer afzonderlijke gradaties binnen zo'n straal zijn. En elke gradatie heeft een aparte groep entiteiten, die zich daarmee in het

bijzonder bezighoudt. Behoort men gezamenlijk tot een bepaalde hoofdkleur, dan kan worden gezegd, dat onderling begrip mogelijk is. Tussen twee verschillende kleuren is dat meestal niet geheel mogelijk; maar dat betekent nog niet dat men dezelfde geestelijk invloeden ondergaat, dat men dezelfde capaciteiten heeft.

Binnen de kleur of straal vinden wij dus - laten we voor de eenvoud zeggen - 21 verschillende groepen, die elk andere eigenschappen hebben, een andere drang tot ontwikkeling, een andere geestelijke achtergrond en die toch elkaar voldoende kunnen begrijpen om elkaar aan te vullen. Op grond hiervan kan worden gezegd:

In de moderne wereld zijn er 7 hoofdsorten van mensen, die in feite onderling weinig regel innerlijk contact kunnen hebben en die elk in zich een soort maatschappij vormen door een groot aantal verschillende talenten, die echter dan bij een volledig begrip en in een samenwerking kunnen leiden tot een volledige manifestatie van de krachten, die in de straal of de kleur zijn gelegen.

HET ONTSTAAN DER ESOTERIE

Esoterie is de erkenning van de innerlijke mens. De erkenning van de innerlijke mens is direct gereleerd met het vermogen van de mens om zichzelf te beschouwen als deel van zijn omgeving. We zouden dus kunnen zeggen, dat de esoterie eigenlijk ontstaat op het ogenblik, dat de mens zich bewust wordt van zijn plaatsing in de wereld. Er is het bewustzijn van eigen betekenis voor de wereld nodig om te kunnen weten wat men innerlijk is.

Maar de innerlijke wereld bevat zeer vele symbolen en zeer vele toestanden, die niet te omschrijven zijn met zuiver stoffelijke beelden en symbolen. Dus komt men al zeer snel tot het gebruik van velerlei vormen, die eigenlijk niet aan de werkelijkheid ontleend zijn, maar voor een groot deel de weergave zijn van het wensleven van de mens.

De eerste esoterici zijn dan ook dromers. Zij zijn een eigenaardige kruising tussen profeten, auguren en filosofen. Innerlijk is de mens in zijn denken iets exceptioneels. Deze uitzonderlijkheid van de mens kan alleen worden verklaard door zijn verbondenheid met de vele krachten, die er in de natuur optreden. Daarom tracht men de relatie te vinden van het "ik" met al datgene, wat er in de natuur leeft; en zolang men de hele natuur als beziend beschouwt, is het logisch, dat het "ik" zijn relatie zoekt met een wereld van goden en demonen.

Zelfs in deze tijd treffen wij in de esoterie nog zeer veel aan, dat is afgeleid van deze primitieve voorstellingen van het ego. Ook nu nog spreken wij van de dwaaltuinen van het "ik", een soort labyrint, waarin de mens verloren kan gaan. Wij spreken van de eigenaardige tuinen, die doen denken aan datgene, wat wij b.v. in de Duizend-en-één Nacht van Arabië terugvinden: de tuin van Alladin. Alle beelden, die tezamen ontstaan, hebben echter één doel: Het doel om wijsheid te geven.

Uit dit eerste esoterisch streven ontstaat na verloop van tijd de eerste werkelijke school, die wij over het algemeen de Isis-school noemen. Zij heeft deze naam gekregen, omdat ze zich baseert op de natuur en de natuurkrachten. De volgelingen van deze Isis-cultus zijn niet de latere Isis-vereerders van Egypte. Maar ook voor hen is de maan-gekroonde godin het symbool van de bewustwording. De gehele wereld met alle daarin samenspelende krachten brengt de mens tot de realisatie van zijn verbondenheid met deze natuur. Hij is zelf deel van Isis. Hij is deel van datgene, wat uitrijst boven de aarde en uitgrijpt naar de lichtende maan, die het symbool is van de kleine hemel, waarin men de godheid wel kan aanschouwen, maar nog niet de godheid volledig zal kunnen volgen.

Uit de Isis-cultus komt langzaam maar zeker het meer rituele geloof. Er ontstaat een groot aantal riten, die in vele gevallen voor de moderne mens minder aanvaardbaar zijn. Er ontstaat

een groot aantal bijzondere gezangen en gebeden en op den duur zelfs een vaste methode voor concentratie en contemplatie.

De oude eigenschappen, die de mens allang verloren zou hebben, spelen in deze eerste scholen een grote rol. De telepathen van voorheen treden weer op. De drievlakkige pyramide, bedekt met gepolijste steen en later zelfs met zilver, zijn als concentratiepunt slechts de symbolen van het geloof, dat de mens uit zijn lichaam kan treden en dat hij buiten zijn stoffelijk lichaam het geheel der natuur kan kennen en waarnemen.

Men maakt de grote glazen bollen van een zeer troebel, groenachtig glas, waarin door magische bezweringen de kracht van een andere wereld wordt gelegd. Zij worden de kijkgaten naar andere sferen; en men betreedt daarmee zowel de aarde als de hemelsferen. Het is een eigenaardig denken en geloof en het resultaat doet eerder denken aan magie en zelfs aan beginnende wetenschap dan aan datgene, wat in uw tijd nog onder esoterie wordt verstaan.

Naarmate echter de mens verdergaat, beseft hij meer van zijn wereld. Meer en meer sluit hij de goden uit zijn bestaan en verbant hen naar hoge bergtoppen of zelfs naar werelden, die door mensen niet kunnen worden betreden. Zo komt het ogenblik, dat de relatie mens - God een uitzonderlijke gaat worden. De mogelijkheid om die God te bereiken is: uitgaan van jezelf en zo ingaan tot de godheid.

Dit geschiedt, zo gelooft men, bij de dood. En aangezien de dood voor een ieder het middel tot contact is met de godheid en de goddelijke wetten, ontstaan hieruit de verschillende dodenboeken, de voorstellingen van Bardo en onderwereld en ook de denkbeelden omtrent een hemelsgerecht. De wereld der mensen wordt super-geïmposeerd op die der goden. De goden krijgen een steeds- menselijker gestalte. Hierdoor zijn ze voor de mensen gemakkelijker bereikbaar, maar gelijktijdig worden zij ook onzuiverder als middel om het Eeuwige te bereiken.

Dan komt er een tijd, waarin de mens langzaam maar zeker zijn eigen wereld gaat overwinnen. Hij is zozeer meester geworden van de materie, hij acht zich zo ver verheven boven alle leven, dat voor hem innerlijk geen weg meer tot de goden is te vinden, die kan worden voorgesteld door eenvoudige menselijke beelden. De abstractie doet haar intrede.

De abstracte scholen, die zelfs reeds in Griekenland bestaan, ondervinden hevige concurrentie van scholen, die nog het oude procédé van beleving, emotie en eventuele uittreding toepassen. De filosofen winnen; want menigeen is bang voor belevingen. Belevingen binden te zeer de persoonlijkheid. Zo gaat men langzamerhand de gehele wereld van de geest en daarmee het esoterisch streven losmaken van het normaal menselijk bestaan.

Er wordt dan een filosofie opgebouwd, waarin men de wereld der goden precies omschrijft, waarin het Koninkrijk der Hemelen en ook de hel worden gedefiniëerd, met alle indelingen, de namen van de vorsten, de generaals en de uitvoerende organen. Maar daarmee komt de mens niet verder, want innerlijk vindt hij in verband met deze namen niets. Het zijn nog steeds emoties, gevoelens. En dan zoekt hij een systeem, waardoor hij zich aan de redelijkheid van eigen bestaan kan ontworstelen.

De grote loges ontstaan; en de mens zoekt via de loge zich in zijn persoonlijke ontwikkeling vrij te maken van de wereld, die hem beheerst. Zo wordt zijn loge-bestaan feitelijk een verzet tegen de wereld, waarin hij leeft en daarmee een erkenning van de grote macht en de grote werkelijkheid van de wereld, waaraan hij ten slotte toch onderworpen blijft. Spreken wij van de ontwikkeling van de mens, dan kunnen wij dus ook spreken van de parallelle ontwikkeling der esoterie.

De massa is in het begin belangrijk. Het is de massale beleving, die zelfs nog het grote bad aan het begin van de inwijdingscyclus in Griekenland en bij de grote plechtigheden instelt. Het is nog steeds de gemeenschap, die in loges (zelfs nog als in die van Cagliostro) de mensen samendwingt tot een bepaald gedragspatroon, waarbij ze zichzelf volledig prijsgeven en vergeten. Maar ze erkennen daardoor de macht van de wereld buiten hen. Door verschillend te willen zijn, verwerpen zij hun werkelijkheid en daarmee verliezen zij hun punt van uitgang.

De werkelijke esoterie moet gebaseerd zijn op het persoonlijk leven, op alle contacten en verbindingen, die je hebt met dat leven. Want alleen zo kun je de wereld van engelen en goden waarlijk erkennen en betreden. Slechts zo kun je in jezelf de meer eeuwige elementen ontdekken, erkennen en beleven, die het werkelijk belangrijke van het bestaan uitmaken.

U zult zich waarschijnlijk afvragen, of de esoterie een vooruitgang is of niet. Welaan, in het begin van de mensheid kwamen de goden of de engelen - hoe u ze ook noemen wilt - tot de mens. De lichtende gestalten, die neerdaalden op de altaren, de vreemde schimmen en schaduwen, die zich tijdens nachtelijke plechtigheden vertoonden, de stemmen die klonken uit de nacht, waren niet alleen priesterbedrog. Er was een realiteit, een geestelijke realiteit, die zich op aarde openbaarde.

De esotericus zoekt deze realiteit terug te vinden. En wat dit betreft, zoekt men slechts het oude te herwinnen. Maar daar staat tegenover dat, wat eens de massa zonder eigen besef trachtte af te dwingen en te beleven, door de esotericus in en uit zichzelf wordt beleefd en afgedwongen. En in die zin is het een stap verder naar de geestelijke vrijheid. Want in hetgeen u leert over de ontwikkeling van het leven op aarde, zult u ontdekken, dat het leven steeds meer tracht de banden los te maken, die het in te sterke mate binden aan een bepaalde gemeenschap of een bepaalde omgeving.

Welaan, dit vrijworden van de wetten en van de omgeving der natuur, dat de mens tot het bij uitstek geschikte doel van incarnatie heeft gemaakt voor vele geesten, kan voor de geest zelve worden doorgevoerd via de esoterie. Een geest, die vrij is geworden van al hetgeen haar milieu haar oplegt, die voor zich God vindt en die niet wacht tot God of de engel tot haar komt, maar die tot die engel of tot God kan gaan, heeft ook bepaalde geestelijke wetten overwonnen.

Men kan de stromingen van de kosmos, de werkingen van de vele sferen en krachten in het A1 niet veranderen, maar men kan er aan onderworpen zijn zonder het te beseffen. En men kan bewust; als een vaardig zeeman stromingen kiezen om zijn reis zo gemakkelijk en zo snel mogelijk te doen verlopen, om zo een doel te bereiken, dat men zelf te voren heeft vastgesteld.

Dit is dan de ontwikkeling van de esoterie. Een geschiedenis, die begint op het ogenblik, dat de mens voor het eerst beseft dat hij niet alleen een omgeving rond zich heeft, die op hem invloed uitoefent, maar dat hij zelf ook zijn stempel op zijn omgeving kan drukken en drukt.

Het is begonnen in de tijd, dat de mens beseftte dat je onafhankelijk kunt zijn van bepaalde instincten en de wetten der natuur, indien je: meester bent van jezelf en als je je eigen besluiten neemt. En het zal voortgaan tot het ogenblik, dat de mens zichzelf heeft vrijgemaakt van vele instinctieve en geleide gebeurtenissen en belevingen, die zijn geest betreffen. Want eerst de geest, die in volle vrijheid tot haar God kan gaan en Hem kan aanvaarden, zal zichzelf waarlijk erkennen en zal de goddelijke werkelijkheid ondergaan.

DE ONTMOETING

Eenzaamheid. Eindeloos zwart, waarin het "ik" als een lichte stip doolt en verdrinkt in duister. Droom van verbondenheid, die steeds verbroken wordt, omdat het licht van het "ik" zich niet kan weerkaatsen in het duister, dat het licht absorbeert. Verlatenheid en hopeloosheid, waarin dromen sterven en illusies vergruizeld worden. En dan daarin een licht, Een enkel licht, dat een antwoord schijnt te zijn; en men meent daarin zichzelf te erkennen.

Men stormt naar dat licht om in de ontmoeting voor het eerst zichzelf bewust te zijn in een wereld, die nietig lijkt. Maar men zoekt in de ander zichzelf; daarom is de ontmoeting nutteloos en nietig. Want het andere is niet het "ik". Het beeld, dat men erin dacht te zien, is een drogbeeld. Het licht verdwijnt .en de duisternis pulseert eindeloos voort.

Dan komt er weer een licht en weer één. En het antwoord is nog steeds: Dit ben ik niet. Het is alles illusie. Tot het ogenblik komt, dat ik een licht zie en mijzelf afvraag: Ben ik misschien ergens aan dit licht gelijk?

Indien ik niet mijzelf zoek in het andere, maar het andere zoek in mijzelf, dan is er plotseling geen afstand meer. Dan is er geen doel dat tijdelijk verenigt, of een denkbeeld dat tijdelijk wordt uitgewisseld; er is een versmelting.

Eén licht staat in een eindeloze ruimte van zwart, die al absorbeert. Maar het licht is niet eenzaam. Het heeft in de ontmoeting met de ander zichzelf gevonden. Het heeft zichzelf gevonden en kan zichzelf niet meer verliezen. De eindeloosheid van een eeuwige ruimte is gevuld met het besef van bestaan.

En wanneer alle zielen gestorven zijn en alle verschijnselen uitgeblust, pulseert een dergelijke vonk voort. En ziet, uit het besef van het ware "ik", wordt de ontmoeting tot een schepping en de twee-eenheid openbaart zich. Het wordt licht; en in het licht ontstaan hemel en aarde.

En zo ontstaat de Geest, die waart over al het geschapene en baart uit Zich de drie-eenheid. En uit de drie-eenheid openbaart zich de volheid van het bestaan, totdat - vermoeid - het licht zichzelf dooft in duister, wetend: ik ben eeuwig en onverwoestbaar; en de schepping mede dooft.

Maar misschien is er ook dan een licht, dat blijft branden in het duister, totdat het leert het andere in zichzelf te erkennen en zo in de ware ontmoeting van leven de schepping te hernieuwen.

LES 4 - DE ZEVEN STRALEN

Tot op dit ogenblik hebben wij ons hoofdzakelijk bezig gehouden met het leven op aarde. Maar de geschiedenis van het leven is eigenlijk heel wat meer dan alleen het leven op aarde, dat zult u begrijpen.

Er zijn in het Al heel veel levensvormen te vinden. Al die levensvormen hebben ergens een ontwikkeling doorgemaakt, die zoal niet parallel dan toch ongeveer gelijkvormig is met hetgeen wij hebben beschreven omtrent de geestelijke achtergrond (de geestelijke leiding, die er bij dat leven bestaat. Zodra wij echter komen bij de z.g. zeven Stralen of beter gezegde de Heren der zeven Stralen, verandert eigenlijk het gezichtsveld. Wij kunnen niet meer alleen naar de aarde kijken, maar wij moeten kijken, naar een groot gedeelte van de Galaxie (het Melkwegstelsel), waarin u woont. Wat is nl. het geval?

Alle ontwikkelingen worden door die zeven Stralen gedirigeerd. Er, kan dus op geen enkele planeet leven zijn, zonder dat deze verdeling in zeven krachten of soorten een rol speelt.

Nu heb ik u verteld, dat er op aarde mensen van verschillend ras zijn. Die rassen kunnen zich vermengen. Er kan dus op den duur - en dat duurt waarschijnlijk nog wel een 20 à 30.000 jaar - een mensheid ontstaan, die het eindproduct is van alle mengrassen. Maar ook daarin blijven de 7 hoofdtypen bestaan, waarvan elk van de 7 hoofdtypen kan worden verdeeld in 21 onder-typen, enz.; Dat is een oppervlakkige verdeling, die niet alleen met het temperament heeft te maken, maar ook met de geestelijke -gerichtheid, de materiële belangstelling en die dus eigenlijk de levenseigenschappen bepalen.

Vandaag zou ik eens met u willen praten over wat deze krachten (de zeven stralen) zijn, hoe u ze zich moet voorstellen en wat hun functie is in het ontstaan van het leven; want het gaat over de wording van het leven. Niet alleen van het menselijk leven ergens, neen, van de totaliteit. En dan moet u proberen - het is een vereenvoudigde versie - het zo te zien;

Als er bezieling plaatsvindt, dan is die op zichzelf niet zo belangrijk. De bezieling krijgt pas betekenis door de vormgeving, door het boetsen a.h.w. van wezen en milieu, zoals die geschiedt door hogere geesten of oudere geesten of engelen. Maar als eenmaal die vorming is geschiedt, komt het moment dat men zichzelf niet meer beschouwt als de oorzaak van het milieu (een zeer primitieve opvatting, zoals u begrijpt); of als iets, dat recht heeft op het milieu. Er wordt een wisselwerking in het bewustzijn erkend; het "ik" is separaat en het milieu is separaat. En wanneer dit optreedt, moet er een keuze worden gemaakt. Wat betreft de huidige mensheid, kan men wel zeggen, dat dat punt in de historie der mensheid, langzaam maar zeker wordt bereikt in deze dagen.

Nu moet ik kiezen voor een bepaald deel van de goddelijke kracht. Ik kan de totaliteit van mijn mogelijkheden niet ontwikkelen in de materie. Er zijn nog geen voertuigen gevonden - en dat geldt voor het hele Melkwegstelsel - waarin het totaal van de mogelijke eigenschappen ontwikkeld kan zijn. Er moet dus een keuze worden gemaakt. Die keuze is dan het zich richten op wat wij noemen één der Stralen; dus het gebruikmaken van één bepaalde weg van ontwikkeling. Heeft men zo'n weg ingeslagen, dan zijn er misschien wel knooppunten, waarop men als geest van de ene weg naar de andere zou kunnen overgaan, maar in de praktijk kan men ervan op aan een hele tijd op het ingeslagen pad te moeten verdergaan.

Omdat niet iedereen een gelijke ontwikkeling heeft, hebben wij dus die onderverdeling. Die onderverdeling is niet precies 21, ik zal het u eerlijk vertellen. Het is niet zo: hier hebben wij de 7 hoofdtypen, waarvan elk gegarandeerd 21 ondertypen heeft. In rood b.v. is de diversiteit 20. In violet is die 20. In blauw is die 22; en zo loopt dat nog wel wat uiteen. De gegeven getallen zijn dus maar een gemiddelde.

Als ik nu voor een bepaalde kleur kies, dan kies ik ook voor een bepaalde manier van denken; en dat is heel belangrijk. Als leven ontstaat en het denkt, het denkt bewust, vrij, dan vormt

het zich een voorstelling van zijn omgeving. Maar het doet meer. Degene, die denkt, probeert de omgeving aan zijn denkbeeld te conformeren; en dat houdt in, dat hij op zijn wereld eigenlijk een scheppende invloed krijgt. Men zegt dan ook wel eens, dat de Heren der 7 Stralen de scheppende waarden van de geest en in feite ook van de materie beheersen.

Die zeven Heren zijn punten in de kosmos. Hoe kan men zich dat voorstellen? Wel, laten wij ons eens voorstellen, dat er een aantal zonnen zijn ergens in het centrum van een Melkwegstelsel. Ze staan daar veel dichter bij elkaar dan in uw buurt. Er zijn daar enorme krachtvelden aanwezig. Er wordt enorm veel meer materie uitgestoten en uitgewisseld. Er is kort en goed iets, wat u - als de vergelijking niet erg oneerbiedig is - misschien kunt vergelijken met het spanningsveld dat u kunt opbouwen, wanneer u aan een tafel zit om die te laten dansen. Er is dus een medium van krachten.

Nu bestaan er in het centrum van elk Melkwegstelsel, misschien wel 50 van die groepen. Maar zij kunnen zich alleen richten - en dat is nu het typische - van het middelpunt af. In het middelpunt is de energie te groot, dat zit daar teveel in elkaar, maar de kracht kan naar buiten worden geprojecteerd. Zij kan worden geprojecteerd als een intentie (een gemoduleerde straling), zij kan als een suggestie naar buiten komen (een soort dwingend denkbeeld) en zij kan als een potentie naar buiten komen: een kracht, waarin een ieder, die ermee in harmonie is, zelf iets kan doen.

Denkt u eens aan een beeldhouwer. Deze wil een beeld gaan maken. Daarvoor heeft hij steen nodig, natuurlijk, maar hij kan het ook met klei doen. Hij heeft iets nodig om het beeld, dat in hem is vorm te geven en te corrigeren.

Wat de Heren der 7 Stralen nu doen is tweeledig. Zij hebben twee vormen van kracht, die zij practisch altijd gelijktijdig uitstralen. Het een is hun denken, want zij hebben een bewustzijn. Dat bewustzijn pulseert; u denkt ook niet altijd even intens. Het ander is de potentie; dat is de kracht, die eigenlijk altijd wordt uitgestraald. Dat is de gerichtheid van hun wezen.

Nu kunnen wij de Heren der 7 Stralen heel hoge engelen of wij kunnen hen een sprookje noemen, dat doet er heus niet zoveel toe. Maar belangrijk is wel, dat wij begrijpen, dat zij een realiteit zijn. De benoeming met kleuren, die wij daaraan geven, dat is menselijk; het heeft niets met de werkelijkheid te maken. Belangrijk is dus alleen, dat die Stralen stimulerend werken voor alle leven, dat binnen het bereik ligt.

Nu is het zo; De aarde valt door haar omloop rond de zon en door nog een paar dingen regelmatig binnen het bereik van de 7 Heren. Er zijn er veel meer, maar die 7 zijn voor de aarde werkzaam; in de praktijk komt het er wel op neer, dat de meeste andere delen van de Galaxy ook 7, soms 8 of 9 Heren hebben. Meer krachten kunnen niet zo worden uitgestraald, dat zij regelmatig in het baanverloop van een planeet werkzaam zijn. Zij beïnvloeden alle leven; dus niet alleen u, maar ook de aarde zelf. Dat kleine mosplantje of dat schimmelplantjes wordt evengoed beïnvloed als de leeuw, de panter, de slang, de jakhals of de mens. Elk van hen zal dus, wanneer hij door een Straal wordt geraakt, daarvan de suggestie, de gedachte, de wil, die wordt uitgestraald, kunnen ondergaan, maar hij zal ook de kracht ervan ondervinden. De kracht, die hij heeft, versterkt zijn vermogen binnen het kader, dat wordt bepaald door het wezen van de entiteit bij een van de Stralen. Als we dit nu willen formuleren, dan kunnen we voor dit gedeelte zeggen.

De 7 Stralen zijn niet de enige krachten van die geardheid in het Al. Het zijn echter de 7 krachten, die in het baanverloop van de aarde haar regelmatig bereiken.,

Wanneer wij de 7 krachten oriënteren, vinden wij ze in het middelpunt van de Galaxy, waar zij kennelijk bestaan in de zeer grote krachtvelden van in verhouding elkaar zeer nabij staande en vaak ook zeer grote sterren.

De entiteiten, die daarin leven, zijn zeer grote en machtige geesten. Zij staan boven een bezielende kracht van een ster. Zij hebben een eigen denken. Dit denken projecteren zij. Daarnaast projecteren zij hun kracht, hun potentie. Zij kunnen dit slechts doen, afgewend van het centrum van de Galaxy; dus altijd naar buiten toe.

Alle leven, dat wordt beroerd door deze uitgestraalde krachten (voortaan Stralen te noemen), zal voor zover het de gedachte betreft een suggestie ondergaan. Er treedt een wijziging van gedragspatroon of denken op. Voor zover het de uitgestraalde potentie of directe kracht betreft, houdt het in dat elk wezen, dat niet die kracht harmonisch is, daardoor zijn eigen vermogen versterkt ziet in overeenstemming met de mate van harmonie, die met de Straal bereikt wordt.

Op grond van het voorgaande zal het duidelijk zijn, dat één van die Stralen heel veel planeten en sterren kan bereiken, voordat zij bij de aarde komt, want de afstand tussen ongeveer het middelpunt van het Melkwegstelsel en de buitenwijken waar de aarde ronddoelt, is nogal groot. Als er nu een ster of planeet, die met de Straal volledig harmonisch is, in deze baan komt (dus tussen het punt van uitzending en b.v. de aarde), dan treedt wat wij noemen een dubbele resonans op. Dat wil zeggen; de aarde, is ervoor gevoelig en de ster is ervoor gevoelig. Die ster geeft nog eens een echo en het effect wordt versterkt. Wij spreken op aarde dan van een sterke werking van deze of gene Straal. Maar het kan ook zijn; dat een negatieve planeet of ster zich bevindt tussen de aarde en het punt van uitzending. In dat geval bereikt de straling de aarde alleen nog maar diffuus. Zij kan haar niet meer direct bereiken, want de negatieve, de niet-aanvaardende planeten, kaatsen terug. Zij werken t.o.v. de uitgezonden potentie vooral als een spiegelend vlak en richten dit dus weer naar de bron. Als, u dit begrijpt, is het duidelijk waarom op aarde die stralingen zo eigenaardig en vaak zo erratisch schijnen te wisselen. Soms heb je 2 dagen rood en dan heb je 3 weken wit. Dan komt er ineens blauw, of wit en blauw zijn plotseling aanwezig. Je vraagt je dan af: hoe kan dat?

Nu kunt u dus nagaan, dat die Stralen eigenlijk allemaal gelijktijdig zouden moeten werken, indien er zich niet tussen de bron van deze straling of kracht en de aarde zovele vreemde lichamen zouden bevinden, die kunnen wegwerpen of aanvaarden. Maar daar zit ook iets anders aan vast.

Indien er een planeet zou zijn met enige levensmogelijkheid, die door diezelfde stralen wordt beroerd, dan zal het leven daar over diezelfde kracht of potentie kunnen beschikken. Wat meer is - dezelfde wil of gedachte,- die door de Heer van een Straal wordt gegeven, zal - al ligt dat in tijd misschien wat verschillend - zowel alle tussenliggende harmonische planeten bereiken als de aarde. En daaruit kunnen wij een eigenaardige conclusie trekken.

Leven in het AI is op vele verschillende manieren mogelijk. Alle leven kan dus door de plaatselijke scheppende krachten op een eigen wijze worden opgebouwd, met een totaal eigen selectie van materiaal, van mogelijkheden, van bevoertuiging en van zintuigen. Maar alle leven in het AI zal bepaalde impulsen gemeen hebben, indien het zich bevindt binnen de gedachtenuitzendsfeer van een Heer der Stralen.

Verder geldt: De kracht van deze Stralen is eveneens voor de verschillende entiteiten (dus de verschillende levensvormen) gelijk. Zij hebben dan ook een gewenning, als zij een zeker bewustzijn hebben, waardoor zij met dezelfde kracht werken en daaruit een ongeveer gelijke prestatie (dit natuurlijk gezien in verhouding tot hun vorm, bevoertuiging en bezintuiging) tot stand brengen. Daaruit kunnen wij iets vreemds leren;

In het AI is heel wat meer leven dan hier op aarde alleen. Er zijn ook meer vormen. Vormen, die vallen binnen het gebied van dezelfde Heren van de Stralen, hebben altijd momenten van gelijkgerichtheid. Zij zullen, wanneer zij elkaar ontmoeten, staan onder een voor hen en hun wezen bekende beïnvloeding en daaruit eveneens de voor hen en hun wezen bekende krachten kunnen putten. Dat is ook weer een heel belangrijk punt.

Rassen, die elkaar volkomen vreemd zijn, die elkaar nog nooit zouden hebben ontmoet, die elkaar misschien maar oerlelijk vinden (mensen vinden elkaar al oerlelijk, hoe moet dat dan niet zijn met de verschillende rassen van de verschillende planeten, hebben dus een bepaalde manier van denken gemeen.

Stel nu eens, dat die rassen elkaar ontmoeten onder de invloed van de blauwe Straal, dan is voor beide de gedachte aan redelijkheid, aan logica, aanwezig. Hun beider logica behoeft niet

dezelfde te zijn, want dat is een product van milieu plus vorming en scholing, maar zij zijn beide logisch en zoeken beide een oplossing. Zij zullen elkaar dus gemakkelijker ontmoeten. Wat meer is: doordat zij hun logica projecteren als de wil tot contact, zal dat gemakkelijker ontstaan. Want de kracht, waarmee die gril tot contact wordt overgedragen, is nu toevallig ook de potentie van de blauwe Straal.

Het lijkt wel een ruimtevaartroman, vindt u niet? Maar dat is het niet. Dit is volkomen ernst. Want als wij nu te maken hebben met b.v. een violette straling (een variant op blauw), dan is er mystiek, een verzinken. Zou een violette invloed - in feite mijn invloed - aanwezig zijn bij de ontmoeting van twee rassen, die verder volkomen van elkaar verschillen en niets met elkaar gemeen hebben, dan zal - krachtens deze voor beide bestaande invloed, die een verzinking en een aanvaarding in het "ik" inhouden - zeer waarschijnlijk de wil om de ander te begrijpen worden tot een resonantie tussen twee verschillende rassen. Dat is geen telepathie. Ik zou zeggen: het is eerder een gevoelsoverbrenging. Het is niet mogelijk daarmee boodschappen uit te wisselen, maar je kunt voelen: wij zijn elkaar sympathiek. En daarmee zou dus iets bereikt kunnen worden.

Rood brengt daadkracht en moed met zich mee, maat houdt het gevaar in, dat twee rassen, die elkaar ontmoeten, van elkaar schrikken en denken: ik moet handelen (gedachtenimpuls), ik heb de kracht tot handelen (de potentie, die wordt gerealiseerd) en er komt een botsing.

Nu zijn dit natuurlijk voorbeelden, al is dat heus in het Al wel eens voorgekomen. Belangrijk is voor mij alleen, dat u begrijpt: deze Heren der Stralen werken niet alleen op u in, zij werken op iedereen in. Zij brengen bepaalde mogelijkheden, en op andere momenten, wanneer zij niet aanwezig zijn, bent u aan uzelf overgelaten. U wordt verzwakt.

In de ontwikkeling van een ras zien wij ook dergelijke typische dingen. Misschien heeft u zich wel eens afgevraagd hoe het komt, dat wij rustig spreken over reuzeninsecten (ze zijn er inderdaad geweest), die eenvoudig totaal verdwenen zijn en waarvan alleen een soort miniatuurvorm is overgebleven. En u vraagt zich misschien ook af, waar al die sauriërs zijn gebleven, die je hoogstens in het diepvries van het Poolijs terugvindt of mooi geprepareerd met arsenicum in een museum.

Wel, stel u nu eens voor dat er een ras is, dat is ingesteld op de 7 Stralen, maar dat één van die Stralen verandert. Nu is het juist deze Straal, die voor het bestaan van dat ras belangrijk is. Wat gebeurt er dan? Er valt een zeker momenturn weg. Er ontstaat dan lusteloosheid, waar daadkracht moest zijn. Er ontstaat een afwachten, waar anders toch - in ieder geval met zekere tussenpozen - een aanvallende houding op haar plaats zou zijn. Naarmate het bewustzijn lager is, is het gevaar voor uitsterven van een dergelijk ras groter. En daarmee zeg ik meteen nog iets anders:

Het zijn dus niet altijd de 7 Stralen die nu regeren geweest, die de aarde hebben beïnvloed. Er zijn andere invloeden geweest en dat zijn niet alleen de rassengeesten. Neen, dat zijn krachten, waaraan ook de rassengeest zijn energie, zijn vermogen vaak kan ontlenu. Het uitsterven van rassen kan dus voorkomen door het verdwijnen van de verblijfplaats van de planeet uit het werkingsbereik van de Heer, uit wiens krachten de primaire vorming mede is geschied. Mede, er zijn altijd andere bij. Er is echter een deel weggevallen.

Als ik bij u alle bloed weghaal, dan leeft u niet meer. Toch is alles verder er nog: het zenuwstelsel, de botten, alle interne organen, uw haar, alles, wat u zich kunt denken, alleen het bloed niet. Maar dat bloed is een belangrijke factor. Ik kan nog verder gaan. Wanneer ik alleen de witte bloedlichaampjes weghaal, dan kunt u al niet meer verder leven, omdat er een ogenblik komt, dat u geen weerstand tegen infectie ziekten meer heeft. U kunt zich innerlijk niet verweren en door ziekte gaat u te gronde. Een heel geringe factor kan dus voldoende zijn om rassen te doen ontstaan en te doen uitsterven. Slechts de hoog bewuste rassen kunnen in een evolutie suppleren. Dat wil zeggen: zij kunnen door hun geestelijke instelling een harmonie met alle nog werkzame krachten behouden, maar voor hetgeen er wegvalt een nieuwe kracht erkennen, aan vaarden en daarmee werken. Is dat het geval, dan krijgen wij te maken met zeer plotselinge sprong-mutaties, die niet alleen een vormverandering in houden,

maar een zeer typische verandering van vermogen, van eigenschappen en daarnaast (en dat moet u goed onthouden, want dat is mede-bepalend) een relatie-verandering t.a.v. de omwereld. En dit is dan niet meer het gezellige verhaaltje over het leven alleen. Dit is het mechanisme, dat het leven beweegt.

Nu kan ik mij voorstellen dat u denkt: Houd dat mechanisme maar in je zak. Als ik weet hoe laat het is, is dat voor mij genoeg. Ik behoef niet te weten hoe de radertjes in elkaar grijpen. Maar hoe kunt u begrijpen wat u beweegt en wat het al beweegt, als u niet weet wat er op de achtergrond van het leven staat. En denkt u nu niet: 0, dat kunnen wij opvangen met astrologie of zo. Daar zit al direct iemand te piekeren: zou dat misschien met de sterrenbeelden samenhangen? Neen, dat hangt niet met de sterrenbeelden samen. Het is eenvoudig een verhouding, waarbij zeer vele door u niet eens geziene hemellichamen een rol kunnen spelen. U kunt het niet berekenen. U kunt het voelen, u kunt het weten, indien u gevoelig bent voor de uitstraling van de Heren der Stralen zelf, maar u kunt het niet aantonen. Het is een immateriële kracht, uitgezonden uit iets, wat u een materieel krachtveld kunt noemen en dat bepalend is voor de vorming van de materie.

Als wij nu even verdergaan, dan realiseren we ons, dat niet alleen maar het leven op een wereld zal reageren op die krachten. Ook de wereld zelve is - zij het niet in de bij mensen gebruikelijke zin - een levend organisme. Dat wil zeggen, dat de aarde dus dingen in zich verwerkt, opneemt of afstoot en daarnaast een zeker besef heeft. Als een wereld dus wordt getroffen door een bepaalde Straal, dan zal die Straal ook in die wereld een reactie veroorzaken. En dat geldt niet alleen voor de aarde, dat geldt voor elke planeet en elke ster, die binnen het bereik van die Straal komt.

Nu geldt: Daar, waar een Straal volledig harmonisch is, ontstaat er een revitalisatie, d.w.z. dat er in een ster of planeet een soort verjonging plaatsvindt en dat processen, die al een klein beetje aan het aflopen waren weer terugklimmen tot hun oude peil.

Is er sprake van een voor de planeet absoluut disharmonische werking, dan ontstaat er dus een afsterven van bepaalde acties en reacties en krijgen wij het doven, het wegvallen van allerhande krachten. En dan moet de planeet of ster uit zichzelf suppleren wat a.h.w. van buitenaf aan mogelijkheid niet meer wordt gegeven. Dit resulteert in verschijnselen als stormen, verplaatsingen van massa (u zoudt zeggen aardbevingen, maar dat is eigenlijk niet genoeg; het is ook wel een verplaatsing van magmamassa) en daarnaast vooral een hergroepering van waarden in de aardkern, waarbij zoals u weet nikkel, ijzer en dergelijke elementen een grote rol spelen. Voor elke planeet geldt hetzelfde.

Zijn van de 7 Stralen, die de planeet of ster beroeren, zijn zij disharmonisch, dan houdt deze op als levend wezen te bestaan. Wij zien dus ook heel vaak, dat een ster eenvoudig naar een ander veld toe wisselt. En dan ineens: boni, nova, afgelopen. Maar u ziet ook andere sterren, die ook wel zo'n wisseling doormaken en misschien zelfs tot nova slaan, (dus een enorme uitbarsting hebben in zichzelf terugkeren, een tijd rode Reus worden (onstabiele fase) en dan langzaam in elkaar schrompelen, massa gaan verzamelen en na - laat ons zeggen - een half miljoen jaren weer een. kleine blauwe ster worden; dus een heel fel brandende ster, een jonge ster. Dit speelt zich overal rond ons af.

Als mens heb je er niet al te veel mee te maken, maar het is toch goed te begrijpen, dat de Heren der 7 Stralen niet alleen prettige engeltjes zijn, die met zegenende handjes nu en dan op aarde iets tot stand brengen. Het zijn kosmische en scheppende krachten, die hiërarchisch misschien niet aan de top staan, maar die vormend een fantastische invloed hebben. En daarbij zult u ook begrijpen, dat alle ondergeschikte entiteiten en geesten dus moeten werken binnen het kader van deze scheppende energie, deze potentie van de Stralen, die een planeet bereiken. Dit houdt in, dat een mens, die bewust genoeg is geworden (ik neem nu een mens als voorbeeld, maar het kan elk soort wezen zijn) zelf de potentie evengoed kan bereiken als de een of andere rassengeest.

Nu wordt ons opeens duidelijk waarom men b.v. in het oude Egypte het idee had, dat - wanneer het oordeel was gesproken - de mens, die eerst heel klein staat tegenover zijn

rechters, ontdekt dat hij even groot is als dip: rechters. Er zijn natuurlijk andere verklaringen voor te vinden, maar het is toch wel een fantastisch mooi symbool voor wat er gebeurt. Door onze harmonie met deze hogere krachten en ons gebruik ervan ontworstelen wij ons dus altijd aan de beheersing van de lagere vormende krachten. Het hoeft niet altijd een voordeel te zijn, maar het legt in ieder geval de verantwoordelijkheid voor wat wij zijn en zullen worden in onze eigen handen. Wij komen vrijer te staan tegenover de kosmos. het Al. En. dat vrij-staan impliceert weer, dat wij grotere verantwoordelijkheden, maar ook veel grotere mogelijkheden krijgen.

In de ontwikkeling van de rassen zien wij dan ook iets eigenaardigs gebeuren. Wanneer iemand de kracht (de potentie) van een bepaalde Straal of van enkele Stralen bewust en onafhankelijk zelf begint te gebruiken, dan zal hij zich niet alleen materieel daaraan gaan aanpassen, maar hij zal ook geestelijk zijn waarnemingsvermogen in overeenstemming daarmee wijzigen. Er ontstaat er b.v. telepathie, om nu eens iets te noemen. Maar er ontstaat ook wat men sympathisch vermogen zou kunnen. noemen: het vermogen om één te zijn, de versmeltingsmogelijkheid met het. andere of de anderen. Hierdoor ontstaat ook het vermogen tot het veranderen van het "ik".

Als wij horen over weerwolven e. d., nu ja, dan lachen wij een beetje, want dat kan niets een mens, die tot wolf wordt. In de wijze, waarop het wordt verteld, ligt de onmogelijkheid opgesloten, dat wel. Maar het denkbeeld op zichzelf is niet zo dwaas. Op het ogenblik, dat de resonans met een bepaalde harmonie ontstaat, is de materie in haar onderdelen ondergeschikt aan het besef; en dat. betekent, dat er dus wezens kunnen bestaan, die amorf zijn. Maar in perioden,

Indien je behoort onder de blauwe Straal en de witte Straal heerst, dan kun je je vorm niet veranderen. Maar is de blauwe Straal meester, dan kun je je vorm aanpassen. Je hebt het vermogen jezelf met behoud van de grondcellen (je kunt de cellen dus niet vernietigen en wat dat betreft ook niet de kristallijnen structuur, enz.) van vorm te doen veranderen. Je kunt - en dat is ook heel typisch - behalve onder het z.g. witte licht (dat is nl. een combinatie-straal met heel eigenaardige werkingen, want er zitten eigenlijk wel 60 à 70 andere krachten in) waar je misschien een zekere amorfie kunt verkrijgen, ook nog dislocatie bereiken; d.w.z. dat je van plaats verandert en soms zelfs - zij het beperkt - je in tijd verplaatst. Die mogelijkheid zit er wel in.

Nu is dat op aarde allemaal niet bereikt en in de buurt van de aarde ook niets dit laatste om u gerust te stellen. Maar het is denkbaar, dat het elders wel is bereikt. Wanneer dit is bereikt door rassen, die worden beheerst door dezelfde 7 Heren der Stralen die u beheersen, dan kunnen zij u niet alleen verstaan en begrijpen en u misschien iets leren, maar zij kunnen u stoffelijk ook gemakkelijk bereiken: Iemand, die onder andere Stralen behoort, zal van uw standpunt een ander tijdsbesef hebben. Misschien denkt hij wel: God, wat flitst daar voorbij; en dan is het alleen iemand, die op z'n elfendertigst loopt te slenteren. Of hij zegt: Hé, nu zie ik toch duidelijk iets; en dat is een slak, die met een voor hem sneltreinvaart voorbij komt. Op die manier moet u zich dat voorstellen. Dat kan dus een andere perceptie van tijd of in ruimte zijn. U zoudt zeggen: ze leven eigenlijk in andere dimensies. En dat kan een totaal verschil in levenserkenning zijn.

Een kristal b.v. zal in een mens niet zo gemakkelijk leven erkennen; en de mens ook niet in een kristal. Beide zijn differente vormen. Indien zij elkaar ontmoeten, kunnen zij dus wel van elkaar gebruik maken, misschien, ofschoon ze op aarde wel eens sprookjes vertellen van kristallen, die mensen in beslag nemen. Dat is niet mogelijk. Maar het is wel mogelijk, dat men elkaar uitbaat. Zoals men kristallen zou kunnen gebruiken voor bepaalde chemische oplossingen, zou een kristal mensen (een bepaald biologisch geheel) kunnen gebruiken om daarin bepaalde energie uit te trekken om er iets anders mee te bereiken. Dat is wel denkbaar. Maar een werkelijk contact, neen. Als er andere Heren zijn, dan gaat dat niet.

Nu maak ik eigenlijk een fout, want ik stel dus twee verschillende vormen, maar dat is slechts een voorbeeld. Want er kunnen kristallen bestaan, die onder dezelfde 7 Heren als u behoren;

en tussen deze en u is - gezien de vormen en de zintuigen - waarschijnlijk een zeer beperkt contact mogelijk.

Ik wil dit deel dan besluiten met nog een klein aantal punten;

1. Vormen van leven, die elkander kunnen bereiken begrijpen en tot samenwerking kunnen komen, ressorteren onder dezelfde Heren der Stralen.
2. De geestelijke evolutie en de evolutie-mogelijkheid van de vormen, die binnen een bepaald ruimtelijk deel bestaan, worden vastgesteld door de Heren der Stralen, die daar regeren. Ook moraliteit, milieu e.d. worden deels hierdoor bepaald. Naarmate de wisseling van krachten. dan wel het afwisselend optreden van de Heren dor, Stralen als dominant sneller plaatsvindt, is er sprake van een 'zich meer verschillend ontwikkelende maatschappij. Het totaalbeeld wordt echter dan nog altijd beheerst door het geheel, der optredende Heren, zodat het totaalbeeld altijd aan de voorgaande regel blijft beantwoorden:
3. Daar wij beseffen, dat deze Heren der Stralen kosmische krachten zijn, moeten wij niet alleen aannemen, dat zij op aarde vorming en mogelijkheden of geestelijke mogelijkheden beïnvloeden, maar wij moeten evenzeer aannemen, dat de daardoor ontstane harmonieën bepalend zullen zijn voor eventuele incarnaties buiten de aardse materie. Wij moeten verder aannemen, dat ook geestelijke contacten met een bepaald deel der sferen (zekere lagere sferen) afhankelijk zullen zijn van deze vorming. De Heren der Stralen staan niet alleen voor vitaliteit of neiging, zij staan ook voor levensessentie. En slechts waar de levensessentie harmonisch is, is begrip mogelijk.
4. Hieruit volgt, dat alle in de materie optredende vormende entiteiten in de periode van hun optreden harmonisch dienen te zijn met één of meer van de Heren van Kracht, die op dat moment regeert of regeren.

DE PSYCHISCHE WERKING V.D. ZEVEN STRALEN

Wanneer wij de 7 Stralen op de mensheid zien inwerken, moeten wij begrijpen, dat zij een dubbele uitwerking hebben. In de eerste plaats vergroten zij ,zijn energie of potentie in een bepaalde richting. In de tweede plaats echter wordt daardoor het denken in een bepaalde richting geleid. Er ontstaat dus een voorkeur voor een zekere wijze van denken en daarmee ook van reageren. De daad wordt dus mede bepaald door de Straal die werkt. Als wij proberen de verschillende Stralen alle te classificeren, dan wordt dat waarschijnlijk wat moeilijk. De eenvoudigste indeling is te stellen, dat brij 7 Stralen hebben, waarbij 3 primaire invloeden, 3 secundaire invloeden en 1 alomvattende invloed. Eenvoudigheidshalve geven wij dan ook aan die Stralen dezelfde kleurbetekenis. Als wij spreken over blauw, dan is blauw.primair eigenlijk gelijk aan een veld, dat o.m. het violet bevat, maar daarnaast ook wel degelijk de verstandelijke werking van dd mens beïrivoedt en hem zo in staat stelt om b.v. in zichzelf door te dringen en vanuit zichzelf tot grotere erkenning en ontdekking te komen.

Hebben wij daarentegen met de secundaire blauwe straling te doen, dan zien wij een scherper materialistisch denken. Wij zien een nauwkeuriger en scherpere reactie op de omstandigheden en een verminderde beïnvloeding door sentimenten.

Ik geef u dit als voorbeeld om duidelijk te maken, dat de indeling in kleuren een betrekkelijk willekeurige is, maar dat er toch wel een groot verschil bestaat.

Wij hebben nl. werkingen, die in de eerste plaats de geest aanspreken en daardoor ook de geestelijke capaciteit vergroten. Daarnaast hebben wij te maken met stoffelijke beïnvloedingen, die allereerst de relatie met de stoffelijke omwereld bepalen.

Wilt u proberen een inwerking te ontleden, dan zult u eerst rekening moeten houden met de bestaande situatie. U leeft in een wereld, waarin oorzaak-en-gevolg-werkingen een rol spelen.

En wanneer deze eenmaal aan de gang zijn, kan een verandering van straling geen wijziging in oorzaak-en-gevolg teweeg brengen. Zij betekent slechts, dat uw reactie op het gevolg een andere zal zijn. Een voorbeeld ervan is misschien eenvoudig te geven.

Wij hebben te maken met een secundaire rode straling, die de stoffelijke energie opvoert en daarnaast de ethiek (?) sterk beïnvloedt.

Een mens zit dus in een oorzaak-en-gevolg-werking, waarin hij iemand ontmoeten zal. Normalerweise zou deze ontmoeting betrekkelijk neutraal zijn geweest, Au bestaat de mogelijkheid dat er een geschil is en hierdoor dus strijd ontstaat; de drang tot zelfbehoud krijgt de overhand. Het kan ook zijn, dat er sprake is van een wederkerige erkenning; maar dan krijgt deze - vooral als zij van verschillende sexe zijn - vaak de nadruk van - laat ons zeggen - een meer intiem contact.

Datzelfde kunnen we zien, wanneer wij het materiële blauwe licht hebben. Als er sprake is van een blauwe straal, is er sprake van rationeel denken. Er is tevoren (oorzaak-en-gevolg-werking) vastgesteld wat u in die periode eigenlijk zult doen. U zult zich in een kantoor bevinden, in een fabriek of in de vrije ruimte. U zult tijd voor ontspanning hebben of werktijd. Op het tegenblik, dat die straling optreedt, gaat u scherper denken. U gaat dus rationeler reageren. Die rationele reactie heeft tot gevolg dat u in uw vrije tijd b.v, iets gaat repareren of iets gaat opbouwen. Het kan tengevolge hebben, dat u in uw kantoor tijd ineens fouten ontdekt, zowel in de werkwijze als in het werk zelve, die verbetering behoeven. Bevindt u zich in een fabriek, dan komen er plotseling denkbeelden, waardoor de productiemethode misschien kan worden verbeterd of uw eigen werk vereenvoudigd. U ziet dus, de omstandigheden worden niet beheerst door de stralen. En de reactie op de stralen, die in de eerste plaats dus wel een psychische is, heeft directe invloed op, de wijze, waarop men het bestaande probleem benadert.

Nu is er een heel groot verschil tussen wat ik zou willen noemen de meer geestelijke en de meer stoffelijke beïnvloeding der stralingen.

Heb ik te maken met een sterke geestelijke beïnvloeding (rood b.v.), dan is de mogelijkheid groot dat ik in mijzelf een gevoel van enorme naastenliefde heb, maar dat ik geen mogelijkheid zie haar tot uitdrukking te brengen. Het kan bij dromen blijven.

Wanneer ik een geestelijke blauwe invloed heb, dan kan ik in mijzelf (dus voor mijn eigen wezen) vele ontdekkingen doen. Ik kan niet buiten mij ontdekken, maar in mij zal ik ontdekken. Maar het is evengoed mogelijk, dat ik allerhande dromen ga vormen over datgene, dat ik zou kunnen veranderen of verbeteren, indien - en dat is dus altijd voorwaardelijk - indien ik over deze of gene mogelijkheid zou beschikken. En daarmee zijn wij gekomen aan de eerste bepalende factor.

De psychische reactie op de 7 stralen kan worden onderscheiden in de reactie op de primaire straling, die niet stoffelijk gebonden is en daardoor het gevaar heeft te leiden tot dromen of tot het stellen van niet-reële situatie. Daarnaast kennen wij de secundaire werkingen, waarbij alles direct op de materie wordt betrokken en elke werking direct in en vanuit de materie plaatsvindt.

Er is echter nog een alomvattende straling. Wij noemen die dan vaak: het witte licht. Deze straal heeft de eigenaardigheid, dat zij alle werkingen van .de primaire en secundaire stralingen in zich verenigt. Zij is niet een kracht op zichzelf, maar zij is de bundeling van alle krachten, die wij tot dusverre hebben gevonden.

Een mens, die door dit witte licht wordt getroffen, zal dus in al zijn faculteiten een zekere verscherping ervaren. Zijn reactie op de buitenwereld zal niet op een bepaald terrein, maar op alle terreinen meer direct worden, terwijl ook zijn geestelijke benadering en daarmee zijn filosofische mogelijkheden op elk gebied groter worden. De innerlijke erkenning kan dus groter worden, terwijl gelijktijdig de daadkracht toeneemt.

Normalerwijze hebben wij met het witte licht in verhouding slechts zelden te maken en treden de z.g. kleurstralen - hetzij primair, hetzij secundair - veel meer op. Het resultaat is, dat juist de periode van het witte licht voor de mensen er een is van zelferkenningen een mogelijkheid tot herstel van b.v. zijn fouten en verkeerde reacties. Daar wij hier weer te maken hebben met de traagheid in de mens, zal zijn besef wel ontstaan, maar voordat hij tot actie komt, is de witte invloed voorbij en dan is de reactie volgens de daarop volgende kleur. Wij komen dan tot een punt, waarbij wij kunnen stellen:

Wanneer een idee wordt geconcipeerd onder de invloed van één straal, maar daarin niet tot uitvoering komt, zal de uitvoering plaatsvinden onder een volgende straal of invloed en daarvan het karakter hebben.

Dit is heel erg belangrijk. Want de mensen weten vaak geen raad met zichzelf. Zij begrijpen niet waarom zij de ene keer zus en de andere keer zo reageren; waarom zij de ene keer traag zijn, de andere keer snels waarom zij de ene keer vergevingsgezind zijn, de andere keer wraakzuchtig.

Nu moet u eerst even nadenken over deze stralingen. Er gebeuren bepaalde dingen. Deze zijn op zichzelf doodeenvoudig. Laten we zeggen: er is een rode invloed. De ene mens slaat, de andere zou alleen willen slaan; hij komt dus niet tot de daaduitvoering. Het gehele milieu, dus alle mensen rond u ondergaan diezelfde invloed. U bemerkt het eigenlijk niet direct. U ziet alleen dat de stemming, de sfeer, wat anders is. Degeen nu, die de daad niet tot uitvoering heeft gebracht -en dat is de moeilijkheid - komt met deze intentie in de invloed van de volgende. sfeer. De eerste heeft het uitgewerkt; voor hem is het niet belangrijk meer. Maar degeen, die niet tot een concretisering van die invloed kwam, heeft dat denkbeeld, die behoefte of die noodzaak in zich. En nu krijgen wij onder invloed van de volgende straling wat wij noemen een sublimatieverschijnsel, waarbij het denkbeeld wordt omgevormd volgens de daaropvolgende tendens.

Die tendens kan b.v. na rood geel zijn. Zo kan iets, wat strijd lust is geweest, doodgewoon niets dulden, watje dan maar stilletjes in jezelf hebt geprobeerd te verwerken, dat kan een uitbarsting van naasten liefde worden. Je gaat dus je goedheid aan andere uitdragen om voor jezelf te bewijzen dat de wraakzucht, die je innerlijk koesterde, niet reeel was.

De mens zal zichzelf dus vaak heel moeilijk begrijpen om de doodeenvoudige reden, dat hij niet begrijpt hoe dergelijke invloeden zijn wezen kunnen aantasten en zijn gedragspatroon kunnen veranderen. Toch is er een eenvoudig voorbeeld te vinden, waaruit duidelijk. wordt,- dat de mens in zijn gedrag wel degelijk door invloeden bepaald kan worden.

Als u in oude versleten en vuile kleren op straat loopt, zult u zich tegenover uw mederoeden anders gedragen dan als u er *pico bello* bij loopt. En als u het gevoel hebt, dat alles "*tiré á quatre epingles*" is en de perfecte benadert, dan ontleent u daaraan een zeker ,overwicht op anderen; en het vreemde is, dat u daardoor aan de ene kant ressedimenten opwekt, maar aan de andere kant uzelf kunt. doorzetten, waar u dat in voden zeker niet kunt. In voden bent u hulpeloos, U bent steranderen afhankelijk, maar u krijgt van die anderen een - zij het wat goedertieren -medelijden of een zekere verachting in plaats van het ressentiment en misschien zelfs de haat en nijd, die u in die goede kleren krijgt.

De stralen, die optreden, hullen ons eigenlijk in een soort geestelijk gewaad. En omdat wij allen dat geestelijk gewaad ongeveer gelijk krijgen, merken wij er niet zo heel veel van. Maar ons gedrag wordt daardoor evenzeer bepaald als door de verandering van *costuum*. Als u dat nu in het oog houdt, zult u ook begrijpen hoe deze stralingen, deze inwerkingen van het ene ogenblik op het andere zelfs uw intenties, uw gedragspatroon kunnen wijzigen.

Maar u kent die stralingen niet. U moet dit voor uzelf verklaren en daardoor krijgen wij dan -en dat is voor di: mens het meest misleidende - de rationalisatie. Een bekend voorbeeld is iemand, die driftig wordt, weet dat hij geen reden heeft om driftig te zijn en daarom voor zichzelf gaat zoeken naar een reden om driftig te zijn, waardoor hij steeds driftiger wordt, totdat zijn drift zo onredelijk is, dat zij op zich bestaat en daarmee dus allerhande oorzaken -

hetzij door woorden af door daden - tot stand brengt, waarmee hij later eigenlijk geen raad weet. Iets dergelijk kan gebeuren, als ik probeer de invloed van de stralen te verklaren.

Een mens heeft een eigenaardige psychologie. Hij wil vaak zichzelf alleen maar zien als een redelijk wezen. Zijn emoties wil hij verklaard en gerechtvaardigd zien. Als ik boos ben op iemand, dan ben ik niet boos op die persoon omdat ik boos ben, maar omdat de ander mij een reden heeft gegeven. Dat kap. het geval zijn, dat kan ook niet het 'geval zijn. Maar voor mij kan ik dit boos-zin alleen wanwaarden, indien er een reden is.

Deze zelfrechtvaardiging - ergens een afwijking van de drang tot zelfbehoud - zal dus juist datgene, wat wij anders zouden kunnen erkennen (het eigenaardige ritme van de 7 stralen die op ons inwerken kunnen maken tot een voortdurend groter wordende, zelfmisleiding. Wij bouwen een beeld op van onszelf, waar wij eigenlijk dus niet meer in passen. Wij hebben pretenties, die absoluut niet meer deel zijn van onze werkelijkheid. Wij stellen eisen aan de medemens, die absoluut onredelijk zijn. Uw maatschappij is een voorbeeld van dergelijke rationalisaties. En de wonderlijke wijze, waarop alles in die maatschappij verloopt, maakt duidelijk hoe er steeds meer rationalisaties nodig zijn om te voorkomen, dat de hele zaak spaak loopt. En daarin ligt het essentiële punt, als u wilt spreken over de psychische invloeden uit de 7 stralen.

Nu ga ik deze invloeden - psychisch bezien - even straal voor straal na, zodat u zich een voorstelling kunt vormen van wat er zonder omgeving en zonder de bijkomstigheden of de aanwezige oorzakelijkheden te beschouwen in u zal gebeuren.

Dan begin ik uit de aard der zaak weer met blauw. Blauw primair geeft de mens een gevoel van verbondenheid hetzij met het hogere, hetzij met de mensheid: Hij doorbreekt zijn beperkingen op dit moment en hij heeft ook het gevoel dat hij alle dingen a.h.w. kan samenvatten. De reactie erop is materieel gezien meestal activiteit, hervormde activiteit; geestelijk gezien is het een poging tot zelferkenning, daarnaast mystieke Godsbeleving.

De 2e primaire waarde, die we kennen, noemen we rood. Zij is levenskracht. Zij geeft een gevoel van grotere vitaliteit en zij maakt het ons mogelijk de wereld zonniger te zien. Wij zien overal mogelijkheden, of zij er zijn of niet; en ook in onszelf ontdekken wij capaciteiten, die wij tot op dat ogenblik niet aanwezig achtten. Wij zijn bereid er het beste van te maken. Onze benadering van alles is dus zeer positief. Gelijktijdig echter menen wij - en dat is hierbij het gevaar - dat onze eigen weg de juiste is. Orthodoxie en fanatisme op welk terrein ook zijn de weergave van een rode invloed., waarmede men harmonisch is. Geestelijk betekent het streven; het betekent echter niet Godsverbondenheid.

Daarnaast kennen wij dan de 3e primaire waarde, het z. g. geel. Deze gele waarde is in de eerste plaats een geluksgevoel. Er is misschien geen grote vitaliteit, maar er is wel het gevoel van verbondenheid in die zin, dat men alles rond zich beschouwt als deel. van zichzelf. Dit kan in negatieve zin vaak betekenen, dat men zich gekwetst voelt, terwijl dit helemaal niet nodig is. Het kan ook betekenen, dat men eisen stelt aan de wereld, die men eigenlijk niet kan stellen; en dat men van God dingen verlangt, die onmogelijk zijn. Want elk van die kleuren hebben ook negatieve invloeden. Positief gezien is het een geluksgevoel. Wij menen, dat wij de wereld aankunnen. Voor ons ligt het hemels Jeruzalem open en wij hebben op dat ogenblik het gevoel te weten, dat er niets meer kan gebeuren.

Dan hebben wij als de invloed het witte licht. Het witte licht, dat primair zowel als secundair werkzaam is.

Het witte licht ontdoet alles a.h.w. van zijn waan en illusies. Het is geestelijk gezien een moment van zelferkenning. Voor een ogenblik laten wij de pretenties wegvallen. Meestal houden wij dat niet lang vol. Wij proberen ons dus te onttrekken aan deze feiten, maar wij voelen wat wij werkelijk zijn. Kunnen wij dit aanvaarden, dan ligt hierin wel degelijk ook het contact met het Goddelijke. Er ligt een zeker geluksgevoel in, omdat wij een bestemming hebben. Tevens ligt er ook vitaliteit in, waardoor ons streven innerlijk wordt versterkt.

Gelijktijdig werkt het witte licht stoffelijk door en het brengt ons stoffelijk energie. Maar gelijktijdig doet het ons sneller reageren. Oorzaak en gevolg worden voor ons a.h.w. versneld. Wij kunnen dat niet begrijpen en redelijk verwerken, maar psychisch gezien betekent dit dat wij zeer snel schokken achter elkaar krijgen. Wij hebben dan echter ook wel de kracht om die op te vangen. Zo kunnen langere perioden van wit licht niet alleen innerlijk geestelijke vernieuwing en zelferkenning mogelijk maken, maar ook grote wijzigingen van het stoffelijk gedrag en soms zelfs ook van de lichamelijke toestand.

Gaan wij verder terug, dan vinden wij het gele licht secundair. Wij hebben dan het gevoel, dat het goed zal gaan. Het bevordert vaak een zekere roekeloosheid, want wij hebben het denkbeeld dat alles, wat wij doen, zonder meer goed zal zijn. Er is geen besef van oorzaak-en-gevolgwerking. Daar staat echter tegenover, dat wij de wereld zonnig zien. Wij hebben dus contact met de wereld en de mensheid. Het is een periode, waarin men veel ervaringen opdoet en door. deze schijnbare - ik zeg. schijnbare - lichtzinnigheid, ontstaat vaak een grote verrijking zowel van de ervaring (die dus ook materieel is, herinneringsleven) als ook van de geestelijke mogelijkheden.

Het rode licht in secundaire fase, stimuleert a.h.w. het bloed. Men zou kunnen zeggen: de mensen worden wat feller, wat hitsiger, en dan dat laatste in algemene betekenis. Men reageert feller op de buitenwereld. Men is meer bereid te vechten en te strijden. Men denkt niet redelijk en gaat alleen van. zichzelf uit. Men is niet meer in staat te begrijpen dat er zekere grenzen zijn. Het feit, dat men eens een daad stelt, is de rechtvaardiging voor alle noodzaken, die eruit voortkomen. Een slag is misschien gerechtvaardigd, maar onder een rode invloed blijf ik doorslaan. Er is dus een zekere begrenzing weggefallen. De mens is onbeheerst en de instinct-reactie zal onder de rode invloed veel sterker zijn dan normaal;

Dan krijgen wij ten laatste de blauwe invloed secundair:.

De blauwe invloed bevordert het redelijk; het scherp denken, maar zij beïnvloedt. ook het sorteren, der indrukken uit de wereld. Iemand, die eenzijdig is ingesteld, zal onder een blauwe invloed zeer selectief ervaren. Hij hoort en ziet a.h.w. alleen wat zijn belangstelling heeft; voor het andere is hij werkelijk dood en doof. Onder de andere invloeden neem je alles wel op, maar je moet het in die tendens verwerken. Onder de blauwe. invloed is de ervaring dus heel erg selectief.

Verder zien we onder de blauwe invloed een volledig redelijk reageren, maar vaak onder zeer beperkte erkenning. Wij zien. dus niet alles, wij reageren volkomen redelijk, maar wij gaan niet uit van de totaliteit, maar alleen van een bepaald deel van-diè totaliteit. Een politicus of een econoom b.v. is geneigd dit te doen.

Een typisch psychisch verschijnsel hierbij is verder het gevoel van onaantastbaarheid. Ik heb gelijk en ik ben bereid dit gelijk te betogen. Het resultaat is, dat wij in een dergelijke periode zeer grote discussies krijgen. Blauw licht brengt discussies meestal over meer materiële onderwerpen. Het is een gevoel van zelfhandhaving in positieve zin. Wij krijgen daarom een sterke confrontatie met meerwaardigheids- en minderwaardigheidscomplexen, met alle onredelijkheid die daaruit voortkomt.

U begrijpt, dat er over deze invloeden veel meer te zeggen zou zijn, maar de psyche van de mens is nu eenmaal iets wat niet geheel te definiëren is. Ieder mens is een tikkeltje anders. Ieder mens heeft een wat andere achtergrond van herinnering en ervaring. Hetgeen door mij hier werd gesteld is algemeen en als zodanig ook algemeen geldend. U zult voor uzelf ontdekken, dat u het meer moet preciseren. Maar dat hindert niet. Als u dat doet in een primair blauwe periode- dan zult u niet alleen uzelf beter leren kennen, maar u zult ook voornemens maken waarschijnlijk ten aanzien van uw verder reacties. Een rode invloed kan die goede voornemens dan wel weer overhoop gooien, maar zij blijven op de achtergrond en in de herinnering hangen.

De geest heeft aan al die invloeden deel en voor haar geldt:

Alle primaire invloeden zijn - ook door de ervaring, welke tijdens die invloeden optreedt - in de eerste plaats bewustzijnsverruimende ervaringen. Het bereik van de geest wordt door deze invloeden dus sterk vergroot.

Het witte licht vergroot eveneens wel het geestelijk bereik, maar het selecteert tevens. Het brengt ons dus tot het afdanken van bepaalde ervaringen, die eigenlijk niet veelzeggend genoeg zijn, gezien het kader van ons eigen bewustzijn. De secundaire invloeden hebben geestelijk heel weinig belang.

Concluderende: Wanneer wij de werking van de zeven invloeden op de mens gadeslaan, dan kunnen wij aan de hand daarvan stellen:

Er zijn een groot aantal ervaringen, mogelijkheden en daden, die voor de geest van buitengewoon groot belang zijn; omdat zij haar helpen vormen. Daarnaast bestaat echter een bijna gelijk aantal werkingen en invloeden, die voor de geest van generlei belang zijn en die dus alleen materieel van enige importantie kunnen zijn: In het leven is voor de geest niet alles belangrijk.

Ik geloof, dat ik hiermede mijn onderwerp wel mag besluiten; De psyche van de mens omvat zowel zijn verstand, een groot deel van zijn gevoelsleven en onderbewustzijn, als ook, zijn geestelijk bestaan. Ik heb met al deze krachten rekening gehouden. Ik wil u alleen nog één waarschuwing meegeven:

U bent meestal geconditioneerd. U reageert op één van de stralen sterker dan op de andere; dat wil zeggen dat voor u geestelijk zowel als stoffelijk de beste mogelijkheden voor bewustwording, daadstelling en erkenning liggen binnen het kader van die ene straal. Als u alleen logisch en verstandelijk wilt denken, terwijl u behoort tot een gele of rode straal, dan zult u weinig of niets bereiken, in de stof niet en in de geest niet. Er is nu eenmaal, in u een bepaalde tendens, die moet u volgen; en geen mens kan u daarvan afhouden, want u zult het toch doen

Leer daarom ook in uw medemens te begrijpen en te aanvaarden, dat hij of zij volgens een bepaalde kracht of straal reageert en dat deze voorkeur voor een bepaald deel van de kosmische kracht; zonder dat men het eigenlijk wil of zonder dat men het zelfs maar beseft, het eigen gedrag van die ander bepaalt.

ONMOGELIJK

Is het mogelijk, dat iets onmogelijk is? Of zou mogelijk het onmogelijke toch mogelijk zijn? Is mijn vermogen groter dan ik denk? Of ontken ik misschien mijn vermogen? En wil ik mijzelf opzettelijk te klein achten, omdat ik graag het onmogelijke wil gebruiken om mij te verschuilen achter mijn te kort schieten? Is mijn angst voor mijn mogelijkheden en mijn verantwoordelijkheid niet allereerst de oorzaak, dat ik zovele mogelijkheden, afwijs? Is mijn erkennen van al wat bereikbaar is eigenlijk niet gelijktijdig de oorzaak van mijn afwijzen van zovele andere dingen?

Als mens leef je. En als mens leef je zonder vaste waarden, zonder vaste bindingen en zonder vaste krachten, ook al lijkt het misschien anders. In dat leven móét je, - of je wilt of niet - op een gegeven ogenblik nieuwe horizonten zien, nieuwe ideeën aanvaarden, nieuwe krachten beleven. En als je dat niet wilt en niet kunt, dan zijn die dingen niet onmogelijk, maar je noemt ze zo. Je noemt ze zo, omdat je niet erkennen wilt, dat het anders moet. Dat je anders zou moeten zijn dan je bent. Dat er andere krachten in je schuilen dan je denkt, dat er in je zitten.

De mens is bang voor het onbekende. Ik geloof, dat hij het onbekende vooral onmogelijk noemt, als het zo dichtbij komt, dat hij ernaar zou kunnen grijpen.

Het is de angst van de mens, die het woord "onmogelijk" bepaalt: En, als demons die angst zou kunnen overwinnen, waar zou dan nog iets beperkt kunnen worden? Waar zou dan nog een grens kunnen worden gesteld? Want zeker, een mensenleven is kort, maar een mensenziel leeft eeuwig.

Je zou van vorm tot vorm kunnen gaan en van tijd tot tijd en altijd verder werken aan een en hetzelfde doel misschien. Werken aan een en dezelfde perfectionering van je wezen, zodat het de volmaaktheid weerspiegelt in het facet,, waarvoor je bent geschapen. Dat is niet onmogelijk, maar je noemt het onmogelijk, want de taak lijkt te zwaar en de weg is, te lang. Het duurt teveel levens, voordat je kunt krijgen wat je begeert. Het is zo moeilijk genoeg te nemen met. wat je krijgt. Het is zo gemakkelijk anderen de schuld te geven van alles wat verkeerd gaat Neen, laten we dan maar liever van onmogelijkheden spreken.

Maar niets is voor ons onmogelijk. Wij, die schepselen ,zijn van de Oneindige, van de Kracht die alles instandhoudt. Wij, die alle mogelijkheden in en door Hem omvatten. Wij, die niet willen zijn wat we zijn, maar willen ontvluchten naar iets anders; en juist daarom in ons leven steeds weer "onmogelijk" roepen tegen de eisen, die ons worden gesteld en de gaven, die ons worden geboden.

LES 5 - DE RITMEN DER EVOLUTIE

Wij hebben ons in de voorgaande lessen beziggehouden met alles, wat zo'n beetje te pas komt bij de geestelijke ontwikkelingsgang, de invloeden, die de aarde beroeren en de manier, waarop het ontstaan van het. leven op aarde zowel als het geestelijke leven in een kosmisch plan en een kosmische wetmatigheid zijn opgenomen.

Nu moeten we echter terug naar de wereld, omdat wij hier te maken hebben met verschillende verschijnselen, die wij toch niet alleen maar aan rassengeesten en grote krachten uit de kosmos kunnen toeschrijven.

Er zijn op aarde bepaalde wetten in werking, die als verschijnsel met zich brengen, wat men vermoedelijk bij gebrek aan beter met de mooie naam "evolutie" pleegt te betitelen. Nu moet ik er meteen bij zeggen, dat dit begrip evolutie alleen betrekking heeft op de bevoertuiging, maar zeker niet zonder meer kan worden toegepast op de geestelijke waarden en op de ziel. Wat is nl. het geval?

Er ontstaat een levensvorm. Deze levensvorm bevindt zich binnen een bepaald milieu en past zich daarbij aan. Maar nu blijkt, dat die levensvorm op een gegeven ogenblik vastloopt. Zij is zozeer aan een bepaald milieu gewend, dat elke geringe wijziging kwetsbaar maakt. Tegen die kwetsbaarheid kan men zich verzetten; en er ontstaat dus een steeds complexere structuur van de levensvorm, waardoor zij zich binnen bepaalde perken kan handhaven.

Wij kunnen tegenwoordig nog heel veel voorbeelden daarvan vinden. Als u b.v. naar de duinen gaat (u zit er vlak bij), dan vindt u daar bepaalde planten, die in het zand kunnen leven. Denk eens aan de dennen; denk eens aan het helm. Nu blijkt, dat de den een bepaald wortelstelsel heeft. Maar de den, die aan een zeekust groeit, heeft een diepere wortelgang (dus een betrekkelijk rechte en diepgaande wortelstok), terwijl daarnaast de wortels breed worden uitgespreid om een weerstand tegen de wind, een verankering, te geven. Gaan wij na hoe dat verder in elkaar zit, dan blijkt dat de grootste voedselopname geschiedt door één - meestal wat verderop in 2 of 3 hoofdtakken gedeelde - wortel, die bijna recht naar beneden gaat.

Zien wij nu de den van dezelfde soort en dezelfde familie op de hei, dan blijkt dat de wortel daar in de eerste plaats niet zo diep gaat, maar in de tweede plaats ook, dat hier van - laat ons zeggen - een gemiddelde van 6 wortels er 4 schuin naar beneden lopen daar een heel fijn wortelnet vormen (wat in het duinzand bijna niet het geval is) en dat de verankering dus veel minder stevig is. Dat is te begrijpen. De den op de hei heeft minder met eenzijdig sterke stormen te maken en komt dus niet zo snel tot een verankering in een bepaalde richting. Hier zou men dus al kunnen spreken van een aanpassing. Maar nu kan er een ogenblik komen, dat er buitengewoon veel stormen gaan woeden. Dan zouden al die bomen op den duur ontworteld moeten worden. Zij kunnen dat niet uithouden. Behalve als er nu één boom is, die leert om de snelheid, waarmee het wortelnet wordt uitgebreid en verplaatst, te vergroten. Deze kan dan, naarmate er meer spanningen in het milieu optreden, steeds a.h.w. naar de omstandigheden toewerken. Het resultaat zal een aanpassing zijn niet alleen van het wortelstelsel, maar waarschijnlijk ook een lichte verandering in de voedingsopname en daarmee in de structuur van de naald de kleur b.v. kan veranderen, het kan een andere tint groen krijgen.

Bij helm zien wij precies hetzelfde. Helm is verwant aan .moerasgras. Het moerasgras heeft een dicht onder de oppervlakte groeiende wortel De helm, familie ervan, heeft een zeer diep-gravende wortel met een voor een dergelijke plant eigenlijk wel zeer fijn wortelnet. En dit zijn nu maar een paar voorbeelden.

Wat is er eigenlijk aan de hand? De vorm moet .!orden aangepast en verfijnd. Kan dit niet meer, dan ontstaat er een soort, die in ongunstige omstandigheden leeft. Die kan zich niet meer volledig en overal uitbreiden en wordt tot enkele - vaak beschermde plekken - beperkt. En daar kan zij haar leven nog wel verder handhaven. Dat geldt ook voor dieren.

Indien echter de complexiteit van het aanpassen te groot wordt (laten we zeggen: er komt bewegelijkheid van de wortels bij een boom; er zijn er enkele, die dat hebben en die zich ook stabiliseren door het neerlaten van luchtwortels, welke als verankering kunnen worden gebruikt, denk eens aan b.v. de waringin), dan kan het mechanisme zich niet verder aanpassen.

Nu blijkt, dat de volgende aanpassing niet meer kan plaatsvinden in deze complexe vorm. Wij moeten dus terug naar een vereenvoudiging van vorm. In die vereenvoudiging wordt waarschijnlijk de bewegelijkheid of de stabilisatie-mogelijkheid bewaard, maar niet meer zonder meer uitgevoerd. Daar staat tegenover, dat men bij de plant een andere voedingsgewoonte krijgt. De plant verandert zich eveneens en zij kan op den duur zelfs een totaal nieuwe soort worden.

U maakt op aarde nieuwe planten door kruis-mutatie. U doet dat bewust; kruisbestuiving bij tulpen b.v. en de daaruit voortkomende varianten. De natuur doet het echter ook. Zij doet dit bij diersoorten, maar ook bij de mensen. Want wat is het geval?

Op het ogenblik, dat een materiële structuur zodanig complex is geworden, dat zij eigenlijk geen verdere aanpassingsmogelijkheden meer bezit, moet er een factor worden ingeschakeld., waardoor toch nog een handhaving mogelijk is; en dat is een vorm van sentiënties begrip.

In de eenvoudige levensvormen zien wij dat overal optreden. Als u denkt aan b.v. de aanpassing van de grote dieren uit de tijd van de sauriërs, dan zult u tot uw verbazing ontdekken, dat b.v. de vliegende sauriër (ichtosaurus) zich eigenlijk langzaam maar zeker heeft veranderd in de familie vleermuis. Als u gaat kijken naar de vele grote waterdieren, die er eens waren, dan komt u tot de ontdekking, dat sommige van hen eigenlijk gemuteerd zijn naar kleinere bewegelijke vormen, die over het algemeen bovendien iets meer besef hebben, dus iets meer denken- en iets sneller reageren dan de sauriërs deden.

Hier hebben wij dus het principe van het leven. Zodra complexiteit van stoffelijke vorm optreedt, ontstaat de behoefte aan sentiëntie: bewustzijn, en reactievermogen. Zodra het reactievermogen groot genoeg is, herontstaat de behoefte tot fixatie van de vorm. want nu gaat de sentiëntie voor zich de aangenaamste, de meest acceptabele vorm uitkiezen. Hierdoor wordt de structuur steeds ingewikkelder. Men wil geen afstand doen - of dat nu een meercellig wezen, een dier of een mens met grote ideeën is - van wat men heeft opgebouwd. Men bouwt het dus verder uit tot het moment, dat er geen andere mogelijkheid meer is.

Je kunt je echter niet verder blijven aanpassen zonder te gronde -te gaan aan je eigen complexiteit. Op dat moment ontstaat er een prikkel tot bewustzijn. Door het bewustzijn ontstaat er een vormverandering, die soms meer in het nageslacht ligt. In andere gevallen reeds in een plant en in een dier zonder meer merkbaar wordt. Daardoor krijgen wij een over het algemeen wat kleinere, maar zeker sneller reagerende eenheid, die op haar beurt zich voorlopig weer in alle omstandigheden kan handhaven, maar bij het vinden van een vaste milieu-waarde zich wederom op de prettigste manier fixeert.

Het is een soort slingerproces. Wij krijgen de uitslag naar het materiële. Is in het materiële organisatorisch de top bereikt, dan slaan wij terug .en gaan schijnbaar naar beneden, maar hier slaan wij iets hoger naar bewustzijn op. Is het bewustzijn hoog genoeg gestegen, dan is de aanpassingsmogelijkheid, die men ziet, groot genoeg; men zinkt weer terug en komt tot een hogere vorm van materiële organisatie.

Het totale proces, dat wij evolutie noemen, is materieel dus gebaseerd. op het vinden van ofwel de top van sentiëntie (bewustzijnswaarde), dan wel een top van materiële waarde. Deze beide tezamen treden echter nooit op; zij wisselen elkaar af. Hierdoor wordt voor alle levensvormen op aarde, die onder de omstandigheden redelijk kunnen blijven bestaan, een voortdurende aanpassing gegarandeerd, terwijl gelijktijdig door het verhogen van de bewustzijnswaarde, die erin ligt, ook een vergrote mogelijkheid voor de geest wordt gegeven, die daarin wil leven. En daarmee hebben wij dan een heel belangrijk iets geconstateerd.

Bij die vormveranderingen treden - vooral als het lagere wezens zijn - rassengeesten helpend en geleidend op; maar zij kunnen de cyclus op zich niet onderbreken. Zij kunnen stimuli geven. Zij kunnen ervoor zorgen, dat - indien complexiteit al bereikt moet worden - deze een basis kan vormen voor een verdere bewustwording; een vergroting van begrip a.h.w. Indien het begrip voldoende hoog is gestegen, dan kunnen zij de stimuli scheppen om dit begrip om te zetten in praktijk. Theorie en praktijk schijnen op aarde altijd samen te gaan, maar kosmisch gezien, is dat niet het geval. De theorie baart de praktijk; in de volledige uitwerking van de praktijk wordt een nieuwe en in waarde hogere theorie herboren.

Als wij dit nu allemaal hebben gezegd, dan kunnen wijde mensen bekijken. Want de historie van de .mens is een wonderlijk en afwisselend schouwspel.

Wij krijgen op een gegeven ogenblik de organisatie van de jachtgemeenschap. De jachtgemeenschap leidt tot teamwork. In dat teamwork vinden wij een steeds vastere indeling van plaats en rang, totdat er een stamgemeenschap bestaat, die in de praktijk is gefixeerd.

Die fixatie doet weerstanden ontstaan. Er is geen voldoende mogelijkheid meer voor de leden van het team om zelf ook nog wat te betekenen. Er ontstaat een revolutie; en wij zien stamvermenging. De familiegroep wordt nu een grote gemeenschap en de jachtpraktijk wordt verrijkt met allerhande elementen, waarvan sommige godsdienstig zijn, maar andere zich ook richten op het gebruiken van plantaardig voedsel, het vervaardigen van kleding en van werktuigen. Zo is het in een primitieve maatschappij.

Maar waarom zouden wij alleen daar kijken? Want als wij de hele geschiedenis doorgaan, dan zien wij steeds weer de opkomst en het verval van een bepaalde groep of een bepaalde organisatie. In de tijd, waarin u leeft, is er ook een dergelijk proces aan de gang. Wat is er nl. gebeurt?

De mens had een aantal geestelijke impulsen en prikkels. Daardoor werd hij in staat gesteld zich denkbeelden te vormen, die veel verder gingen dan zijn feitelijke bekwaamheden. Dien zou hier kunnen denken aan de alchemisten in de vroege Middeleeuwen en aan al die onderzoekers op onverschillig welk vlak: medisch gebied, metallurgie, enz. Al die mensen hadden dus denkbeelden, die veel verder reikten dan hun mogelijkheden of praktische kennis. Een mooi voorbeeld daarvan is b.v. de Griekse filosofie; maar ook de filosofie, die wij b.v. in Frankrijk vinden in de tijd van de Encyclopaedisten. Gaat u nog weer verder, dan vindt u die theorie ook weer terug in laten we zeggen ongeveer 1860.

Tussen 1860 en 1890 bouwt zich een theorie omtrent de menselijke samenleving op. Zij neemt haast de vorm aan van een religie, want zij is nu eenmaal niet ingrijpend te fixeren. De mens verfijnt deze stellingen in zoverre, dat zij overtuigend worden en aan een behoefte van de mensen tegemoet komen. Het is de omwenteling - u kent dat allemaal - van de werkende stand, die zeker niet alleen in Rusland plaatsvindt, maar ook - en zelfs vroeger - in Engeland, in Nederland, in Duitsland, overal. En daardoor ontstaat het mechanisme, waaruit de verwezenlijking van de theorie moet voortspruiten.

Wij zien dus b.v. de socialistische gemeenschappen ontstaan. Wij zien de socialisatie van alle andere staats- en denksystemen. Wij zien een poging om te fixeren. Het marxisme b.v. is, ondanks zijn stelling van progressiviteit, uitermate orthodox. Die orthodoxie uit zich o.m. in een toenemend aantal eisen en verordeningen, een toenemend bureaucratisch ambtenarenapparaat, een toenemende nadruk op de eenzijdige. uitbreiding van industrieën en een absolute verwaarlozing van wat men b.v. het individueel leefklimaat zou kunnen noemen. De mensen worden door dit mechanisme echter in staat gesteld meer te zien, meer te doen, meer te begrijpen; en er komt een ogenblik, dat dit tè complexe geheel verzet gaat oproepen.

In het begin is dat onverschilligheid. Men reageert eigenlijk niet meer op al die uitbreidingen. En dat betekent, dat de uitbreidingen niet meer bewust en gericht geschieden, maar dat ze zich gaan gedragen als een soort woekering, een soort kanker. (Waarmee ik niet wil zeggen, dat de hedendaagse bureaucratie met kanker te vergelijken is, ofschoon ze veel gekanker veroorzaakt.) .

Die bureaucratie nu brengt de mens aan het denken over zichzelf, over zijn eigen rechten, zijn eigen wil, zijn eigen wensen; er ontstaat de behoefte om zichzelf te zijn. Maar dat kun je niet meer, zolang je de voorschriften aanvaardt. Die voorschriften, d.i. sociale habitus, sociale moraal en al wat erbij hoort. De mens breekt zich dus los en schijnbaar zakt hij af. Hij is b.v. niet meer zo productief. Hij is niet meer zo betrouwbaar. Hij gaat niet meer in zijn werk op. Maar hij zoekt. En door dit zoeken gaat hij begrijpen, wat hij eigenlijk werkelijk wil.

Er ontstaat een humanistische theorie, die in deze dagen eigenlijk met de verdere ontplooiing van het existentialisme (dat overigens in de tijd van Erasmus al bestond en door hem zelf al word uitgedragen) een verdere ontwikkeling van het existentialisme betekent naar een individualistisch bestaan. En deze theorieën moeten langzaam vorm krijgen.

Uw hedendaagse studenten-relletjes overal ter wereld, uw provo's zijn een direct gevolg hiervan. Je zou denken dat het een ontworteling of een ontbinding is van de mensheid of van de maatschappij; maar dat is niet waar. Het is een normaal evolutie-verschijnsel.

Als een top van complexiteit is bereikt, waarin het "ik" zichzelf niet meer kan zijn, dan zoekt het "ik" voorlopig naar een theorie (een denkbeeld, een innerlijke waarde), waardoor die vrijheid wordt herwonnen. De nadruk valt niet maar op de stoffelijke structuur, maar zij gaat over naar het gedachtenleven. Zij wordt filosofisch, misschien zelfs mystiek. Daardoor gaat men beseffen, dat het op een andere manier ook - en misschien beter - mogelijk zal zijn. Men laat al die te hoge stellingen langzamerhand in de steek en gaat terug naar de praktijk.

Die praktijk lijkt in het begin een afdaling in het duister; want wat blijft er nu over van onze hoge idealen? Maar daardoor is men in staat voor zichzelf materieel waar te maken wat die idealen alleen innerlijk en theoretisch zijn. Er ontstaat een dieptepunt, waarin het gedrag van de mens zowel van stoffelijk als van geestelijk standpunt uit in feite anarchistisch is. Uit dit anarchistische principe ontstaat weer de nieuwe structuur: het organisme, dat langzaam maar zeker vorm moet geven aan de erkenning, die hier is gemaakt. Wij gaan dan weer naar boven. De structuur wordt steeds ingewikkelder. Zij wordt een techniek, een mechanisme, waardoor er grotere mogelijkheden voor het "ik" zijn. Nu die mogelijkheden bestaan en de mens zich daarin uitleeft, komt wederom het punt van verzadiging. Deze slingering is dus eigenlijk een goddelijke wet, een natuurlijke wet.

Als u hoort, dat de geest zich op aarde zo druk bezighoudt met het menselijk leven, dan zult u wel eens zeggen: "Tjonge, jonge, jonge, wat doen zij?" Maar nu wordt het u misschien duidelijk. Zij hebben niet ten doel u geestelijk of lichamelijk tot een top te brengen. Hun doel is juist te zorgen, dat zodra er een fixatiepunt is bereikt, waardoor er geen begrepen en geplande ontwikkeling meer kan plaatsvinden, die voor de mens nog hanteerbaar is, maar er een woekering ontstaat, de mens te doen terugkeren, zodat hij op een ander terrein een hoogtepunt bereikt.

En wat betekent dit nu eigenlijk voor incarnaties?

Het zal u duidelijk zijn dat de geest, die - althans in deze zin - niet aan het evolutionaire proces onderworpen is, door haar ervaringen een bepaalde voorkeur krijgt. Zij krijgt een voorkeur voor geestelijke of voor stoffelijke elementen. Kort gezegd: de een is filosoof en de ander is technicus. Wij zien dan ook, dat zeer vele entiteiten zich achtereenvolgens steeds weer manifesteren in een periode van technisch uitgebreide ontwikkeling en fixatie. Dat gaat voort tot het ogenblik, dat ook zij een keer die golfbeweging kunnen meemaken, ten dele of geheel. En dan fixeren zij zich op het geestelijke. Bij hun incarnatie blijven zij een tijdlang de geestelijke ontwikkeling zoeken. Zij letten dus niet op de materie. Op deze wijze zien zij in zichzelf de tegenstelling van vormgeving (i.c. creatie en erkenning, wijsheid, begrip. Zij gaan dan begrijpen, dat deze beide elkaar aanvullen en dat zonder een uitdrukking van het innerlijk er geen bereiking mogelijk is; maar dat een uitdrukking zonder innerlijke waarde eveneens geen bereiking kan geven. Eerst als begrip en uiterlijkheid, innerlijke waarde en stoffelijke waarde kunnen samenvloeien en t.o.v. elkaar als een werking worden erkend, is er voor de géést een evolutie. Dan breidt het bewustzijn zich uit en kan het een steeds groter deel van de schepping omvatten.

De achtergrond van het evolutionaire proces is dus in feite de voortdurende verandering van waarde. Die verandering van waarde zien wij niet alleen maar voor de mens op aarde optreden. Wij zien, dat een ras op een bepaalde planeet een technische top kan bereiken en misschien die planeet erbij kan vernietigen. Dat is in het Al meermalen gebeurd.

Maar wat is dan het resultaat daarvan? Dat zij bij hun incarnatie op een chaotische planeet weer beginnen hetzij als helpende of leidinggevende geesten, hetzij direct als geïncarneerde wezens. Het is logisch. Chaos en vorming zijn beide facetten van het bestaan. In het totaal van de historie van de mensheid komt dit steeds weer naar voren.

Er zijn tijden dat de occulte en magische kennis van de mens die van de huidige tijd schijnbaar - ik zeg: schijnbaar - ver te boven gaat. Tijden, waarin alles, wat tegenwoordig belangrijk en wetenschappelijk wordt genoemd, behoort tot inwijdingsleren. Tijden, waarin men niet beschikt over magnetrons en- electronenmicroscopen en toch stellingen weet op te bouwen over het heelal, over de vorm en structuur van de materie, het wezen van het zijn zelf, die zelfs in uw dagen, als ze juist worden geïnterpreteerd, uitermate verbluffend zijn. Maar wat blijkt nu?

Die kennis van de oudheid, of wij dit nu Atlantis noemen, of als wij misschien nog verder teruggrijpen naar de eerste ontwikkeling van Mû (die overigens hoofdzakelijk een bureaucratische was met een krijgsmanachtige hoed), of als we kijken naar Egypte, het Romeinse Imperium, het Frankische rijk van Karel de Grote (dat overigens door Pepijn is gevestigd en niet door Karel), wij zien overal hetzelfde: mystiek geeft de denkbeelden, die tot techniek kunnen worden. Daarbij blijft een groot gedeelte van de mystieke erkenning onvervuld. Wij kunnen de mystieke erkenning niet volledig omzetten in de materiële uiting; wij moeten afdalen. Maar door die afdaling, de neergang, stimuleren wij een vormgeving; en nu blijkt, dat die vormgeving mogelijkheden schept voor het begin.

Men kan zeggen, dat de hedendaagse wetenschap b.v. praktisch ontbloot was - en voor een deel nog is - van elk begrip voor filosofie. Men zou kunnen zeggen: de wetenschap, dat is zo iets als goochelen met de feiten en werken met de verschijnselen. De theorie is secundair. Zij is het hulpmiddel om nieuwe verschijnselen te vinden. Maar als die verschijnselen op een gegeven ogenblik zo complex worden, dat men gaat zoeken naar een synthese (en daar is men op het ogenblik hier en daar druk mee bezig), dan moet men terugkeren van de feiten naar de theorie, naar de innerlijke erkenning. Dan wordt eigenlijk de overbruggende gestalte in de techniek alweer tot een soort toverdokter, een wondermens, een superman.

Die superman beschikt over veel meer feiten dan men in het verleden kende; d.w.z. dat hij zijn erkenningen juist kan aanpassen aan de feiten. Zijn innerlijke waarde, zijn innerlijke beleving, juist doordat de praktijk erbij is, bereikt dus een veel groter en veel juist beseft dan hem tevoren mogelijk was. En komt men dan op het punt, dat de synthese een zodanige vereenvoudiging maakt, dat wij weer naar een complexiteit toe moeten, dan zal die nieuwe structuur dus ook een hoger niveau inhouden. Dit gebeurt bij levensvormen; dit gebeurt bij beschavingen; dit gebeurt zelfs bij menselijke geesten. Al is daar, zoals ik reeds zei, de evolutie toch een klein beetje anders dan beschreven:

Ik geloof, dat dit voert tot een aantal eenvoudige conclusies, die onvermijdelijk zijn voor een mens, die de geschiedenis van het leven waarlijk wil beseffen. Hier volgen zij dan;

In de eerste plaats: Het samengaan van stof en geest is alleen mogelijk, indien de waarden afzonderlijk dominerend optreden, zodat de dominantie van geest over stof en stof over geest voortdurend wisselt. Het is deze afwisseling, waaruit het bewustzijn wordt geboren en de mogelijkheid tot verdere vorming of beheersing in de materie.

In de tweede plaats: Alle verschijnselen, die wij negatief plegen te noemen, hebben een positieve waarde en betekenis. Want al datgene, wat is en wat gebeurt, voert immers tot een nieuw begrip, een nieuwe beleving, een nieuwe erkenning. Het verschijnsel van de vernieuwing is voor het leven van het allerhoogste belang. Zonder dit kan er geen werkelijk leven meer bestaan.

In de derde plaats: Bewustzijn is het resultaat van ervaring plus het vermogen op de ervaring stellingen te baseren, die wederom in de praktijk kunnen worden geuit.

Wij zijn er echter niet, want die evolutie neemt tijd. Maar de tijdsverdeling is natuurlijk niet regelmatig. De evolutie van half-eiwit tot het ééncellig wezentje vergt ongeveer 650.000 jaar. De evolutie van één-cellig wezen tot de splitsing jager en gejaagde ofwel grazer en levenseter en meercellig wezen duurt maar 100.000 jaar. Vandaar tot de complexe plantvorm buiten het vloeibaar milieu plus de complexe diervorm in en buiten het milieu vergt 250.000 jaar. En wanneer wij eenmaal aan de mens toekomen, dan komen wij tot de eigenaardige conclusie, dat de dominante menselijke rassen elkaar afwisselen. Terwijl het ene bijna 500.000 jaar bestaat, treedt het andere slechts ongeveer 50.000 jaar op, om weer door een nieuwe soort te worden vervangen. Er is dus geen vast ritme te vinden, althans niet als wij de tijd rekenen, zoals mensen dat doen.

Maar op de achtergrond van het evolutie-verschijnsel ligt iets anders. Hebben wij niet twee factoren ontmoet: het eerste is uitbouw, dus vergrote complexiteit; het andere is sentiëntie, besef.

De uitbouw kan niet worden gesteld in tijdseenheid, maar slechts in uitbreidingsnelheid. Indien de uitbreiding geschiedt met één factor per jaar, dan is 600.000 jaar weinig of niets. Indien zij geschiedt met 100.000 factoren per uur, dan kunnen misschien 4 à 5 weken voldoende zijn om een kritiek punt te bereiken.

Geestelijk is het hetzelfde. Als men langzaam overweegt en steeds blijft haken aan enkele denkbeelden, als men a.h.w. dogmatisch is, dan kan het vele eeuwen, vele duizenden en tienduizenden jaren duren, voordat er een nieuwe gedachte is gevormd, die weer in de materie kan worden uitgedrukt. Maar op het ogenblik, dat het denken, ondanks zijn mystieke inslag, toch pragmatisch wordt, zien wij een versnellingseffect, waardoor in betrekkelijk korte tijd - soms in enkele jaren - het denkbeeld wordt omgezet in materie en complexiteit.

De tijdswaarde in het leven kan worden gemeten met de maatstaven, waarmee men het menselijk leven meet. Het menselijk leven is trouwens voor de geest in de mens alleen maar een verschijningsvorm. Willen wij begrijpen, wat op de achtergrond van het leven en het levende ligt, dan moeten wij dus omschakelen van de tijdseenheid of zelfs de schatting van een levensduur in een bepaalde vorm naar resultaat. Resultaatswaardering ofwel ontwikkelingssnelheid is de enige concrete tijd.

Als u in het geestelijk leven komt, zult u ook daaraan veel kunnen hebben, want het zijn alweer een paar eenvoudige regels, die ik hier stel, maar zij doen u in de eerste plaats misschien beter begrijpen, waarom de geest in een andere tijdswaarde kan leven; en in de tweede plaats zal zij u duidelijk maken, dat uw leven niet in jaren kan worden geteld, maar alleen in ervaring.

1e regel: Voor het leven is tijd geen duur, maar een opeenvolging van bereiking, prestatie of ervaring.

2e regel; De belangrijkheid van het tijdseffect wordt niet bepaald door de eenzijdige bereiking, maar door de wisseling. Veelheid van factoren betekent tijd. Eenheid of gelijkblijvendheid van factoren betekent stilstand.

3e regel: Op het ogenblik, dat vanuit een geestelijke of een materiële top van complexiteit geen werking meer in de andere richting is, ontstaat er een vernietiging, waarin tijdloosheid optreedt tot dezelfde fase - maar nu actief en bewegelijk - wederom is bereikt.

Met die 3 regels kunt u het voorlopig wel stellen, denk ik.

Nog enkele kleine conclusies, voordat wij de les eindigen.

1. Als je aan leven denkt, denk je onwillekeurig aan de ziel en aan de geest. Men vraagt zich wel eens af, waarom de ene geest zo snel incarneert en de andere zo traag. Dit is menselijk. Beide geesten incarneren vanuit een geestelijk standpunt naar een gelijke

bereiking en doorleving. Voor hen beiden zal de tijdsduur dus gelijk zijn, ongeacht het verschil dat materieel daarin wordt gevonden.

2. De geest kan niet zonder de materie bestaan, omdat de materie noodzakelijk is om de vernieuwing van besef tot stand te brengen en daarmee de vernieuwing van beleving.
3. Wanneer wij in de materie leven en de geschiedenis en de achtergrond van het leven begrijpen, zullen wij ons eigen leven niet baseren op gelijkblijvende waarden, maar wij zullen een voortdurende wisseling, vooral een wisseling van geestelijke en materiële waarden, tot stand willen brengen. Wij zullen bij beide trachten te gaan tot een zo groot mogelijke detaillering en uitwerking, opdat de top van complexiteit - geestelijk of materieel - de stimulans kan worden voor vernieuwing van begrip, van denken en ook van vorming.

GEESTELIJKE EN STOFFELIJKE ONTWIKKELINGEN

De geest is het bewustzijn, dat zich rond de ziel heeft gevormd. Naarmate de feiten, die worden waargenomen, zich uitbreiden, zal dus de geest een groter geheel worden en zullen de werkingen daarin minder automatisch zijn. In het begin zal de geest, zelfs wanneer zij stoffelijke ervaringen opdoet, in feite reageren volgens de natuurwetten, die haar zijn ingeschapen en zal zij bij haar beleven worden geleid door entiteiten riet een groter bewustzijn. Zodra echter in de materie de mogelijkheid ontstaat om een confrontatie met een vastliggende buitenwereld te doen plaatsvinden, worden er nieuwe impulsen geschapen, waardoor het denken (ik mag deze term ook voor de geest gebruiken) zich ontwikkelt. Het denken van de geest geschiedt, zoals dat van de mens, in tegenstellingen. Elke definitie is dus in feite de vaststelling van een tussen twee erkende uitersten gelegen waarde. Wordt nu het materiële geheel, waarin de geest zich kan manifesteren, complexer, dan zal het aantal ervaringen, dat zij opdoet, eveneens een grotere complexiteit bezitten. Maar omdat zij als geest leeft en daarbij haar bestaan dus niet alleen mag oriënteren op een stoffelijke relatie met de buitenwereld, zal zij trachten voortdurend uit het geheel der complexe ervaringen tot een synthese te komen. De synthese vindt op verschillende niveaus plaats. Ik zou u hiervan gaarne enkele voorbeelden willen citeren. Een ééncellig wezen kent het verschil tussen rust (rust, die gelijk is aan bevrediging en voeding) en dreiging, die gelijk komt aan voor het "ik" overmatige activiteit en gebrek aan voeding. Hierdoor wordt het verschil als synthese: er is absorptie-mogelijkheid; niet-absorptie of niet-opname is gebrek en is onaanvaardbaar. De conclusie, die de geest in deze fase maakt, is: ik moeten feiten absorberen. Als de geest leeft in een meercellige structuur, die al dadelijk ingewikkeld kan zijn (denken wij aan een eenvoudig dier of een misschien wat meer complexe plant), dan komt hier verder bij de kwestie van groei en van zelfhandhaving; aan de andere kant belemmering van groei en aantasting van het eigen "ik". Dit lijkt misschien betrekkelijk eenvoudig, maar er zijn heel wat waarden aan verbonden. Zo zal de geest tot een synthese komen, waarbij het bestaan van het "ik" niet meer als vorm primair wordt gesteld, maar als erkenning.

Zolang ik mijzelf blijf erkennen, ben ik in leven, word ik bewust. Zodra een denken gaat optreden (b.v. bij de hoger georganiseerde dieren: een hond, een paard, voor de mensen bekende voorbeelden), dan ontstaat er daarnaast een afmeting en een getallenrelatie. De hond en ook het paard hebben een eigen soort rekenkunde; zij kunnen hoeveelheden bepalen. En daarmee doen de begrippen: oneindig of niet-beheersbaar en beperkt of eindig en beheersbaar, hun intrede in het denken. De geest brengt ook hier weer een synthese en zegt: De oneindigheid, voor mij onbeheersbaar, moet aanvaard worden; en uit deze aanvaarding moet ik komen tot beheersing van de eenvoudige of eindige factoren.

Is dit eenmaal bereikt, dan kunnen wij komen tot de genegenheidsbindingen, die eveneens in de hogere diersoorten bestaan en verder ook bij de mens voorkomen.

Deze genegenheidsbindingen zijn vooral in het begin mede gebaseerd op een zelfbevrediging. De hond, die zijn baas liefheeft, heeft hem niet lief om wille van de baas, maar omdat deze voor het "ik" een onvermijdelijke aanvulling van het ego betekent. De liefde, die op deze wijze bestaat, brengt met zich mee, dat men het andere of de ander dus mede moet gaan verwerken in zijn eigen oordeel: Er kan geen sprake meer zijn van een eenvoudige zelfhandhaving en zelfuitdrukking. De expressie is eveneens gebonden aan de complexiteit. Het resultaat is, dat de geest daaruit de conclusie trekt: Liefde is de uitbreiding van mijn wezen plus mijn vermogen. Het ontbreken van liefde is de beperking van mijn wezen en mijn mogelijkheden.

Zoals u uit deze enkele voorbeelden reeds heeft gezien, is er dus een definitieve parallel te vinden tussen de stoffelijke vormen, die door een geest bekleed kunnen worden en haar eigen stadium van ontwikkeling. Eenmaal in de mens neemt de complexiteit nog veel verder toe omdat wij worden geconfronteerd met een zelfbeschouwing. Er is niet alleen meer de erkenning van een relatie, een vaak onverbreekelijke relatie met de andere of het andere, maar er is tevens de erkenning van het "ik" in relatie tot de ander en het andere. En zo komt naast de liefde de beoordeling.

Het is eigenaardig, dat in de geestelijke ontwikkeling de liefde komt voor de rechtvaardigheid. De rechtvaardigheid vloeit voort uit de liefde en zo ontstaat het oordeel, dat - ofschoon op zich een vervreemding van de verbondenheid met de oneindigheid - voor de geest toch ook weer inhoudt, dat zij misschien wel voor het eerst in haar bestaan zichzelf en bewust kan richten op bepaalde frequenties en mogelijkheden in geestelijke werelden. Van een bewuste wereld- of sfeerselectie kan eerst in deze fase worden gesproken.

Een geest kan niet als dier eenvoudig overgaan en dan een bepaalde sfeer bereiken. Het dier kan voortbestaan met een beperkt bewustzijn. Dit wordt dan veroorzaakt door de liefde-erkenning, zolang de factor, waaruit de liefde is voortgekomen, voor het "ik" nog kenbaar bestaat; en dan is er verder rust of sluimering.

De mens echter sluimert niet meer, want hij oordeelt; en doordat hij verwerpt en aanvaardt, selecteert hij een sfeer, een gezelschap, een contactmogelijkheid. Het intense leven begint. Maar de rechtvaardigheid van de mens is vaak voornamelijk een zelfrechtvaardiging. Er is nog geen erkenning van goddelijk recht en goddelijke wetten. Er is slechts de erkenning van een eigen verplichting t.a.v. het milieu; en van het milieu t. a.v. het "ik". Zodra de mens nu boven de eenvoudige dierlijkheid uitstijgt, zien wij dat hij het supranaturale (zo ge wilt: godsdienstigheid, God, e.d.) gaat betrekken in zijn relaties. Zijn rechtvaardigheid is dan niet meer de uitdrukking van zijn wezen, maar de erkenning van een hogere kracht en de daaruit voortvloeiende wetmatigheden.

De liefde is eveneens niet meer in de eerste plaats een persoonlijke relatie. Zij is a.h.w. een erkenning van eenheid of noodzakelijke eenheid, die voortkomt uit een in het hogere aanwezige binding. En daarmee kan de geest - zelfs reeds in stoffelijke vorm - komen tot een uittrekking. Zij kan dus geestelijke werelden ook tijdens het stofbestaan beleven; zij kan daarnaast vanuit haar geestelijke werelden ook uw stoffelijke werelden benaderen en daarin actief zijn,- en in beide , gevallen is de activiteit bewust mogelijk.

Als je het geheel van deze parallel overziet, kom je tot de conclusie, dat stof en geest - ofschoon voor elkaar noodzakelijk en elkaar aanvullende - toch in wezen verschillende waarden zijn. De materie is waardevol door de ervarings- en de erkenningsmogelijkheid, die zij geeft de geest echter is waardevol door haar erkenning van verbondenheid.

Een verbondenheid kan nimmer materieel bestaan, ongeacht de bij mensen misschien daaromtrent bestaande afwijkende meningen. Het is slechts het innerlijk, waarin een werkelijke binding (dus met de geest) bestaat.

De geest kent een toenemend zich binden met waarden, waardoor zij op den duur verschillende sferen kan bevatten. Zij kan desnoods in de materie leven en gelijktijdig in een van de hogere vormloze sferen. Op aarde treedt zij dan meestal op als Verlosser, Leraar,

Ingewijde. Zij zal op aarde de verbondenheid trachten waar te maken, die voor haar geestelijk erkend bestaat. Het eind van het lied is ongetwijfeld, dat de geest zozeer de eenheid en verbondenheid gaat beseffen, die voor haar in de sferen met het Goddelijke en in alle sferen, zowel als op aarde met de materie en alle daarin voorkomende vormen bestaan, dat zij de verantwoordelijkheid en de aansprakelijkheid kan aanvaarden voor een complex leven, waarin vele entiteiten aanwezig kunnen zijn.

Een mens doet dit in zekere zin ook. Hij treedt op als organisator van een samenleving van cellen in verschillende vormen en met verschillende taken. Maar stel nu, dat men in staat is om deze cellen een eigen bewustzijn te laten (niet alleen een automatische reactie), ze een zekere vrijheid van beweging geeft en desondanks in het geheel een organische vorming weet te handhaven, dan zijn wij gekomen bij een entiteit, die niet alleen als groeps- of rassengeest kan optreden, maar die op het punt is te evolueren naar planeetgeest. De binding met de stof is nog steeds noodzakelijk; die kan niet worden vermeden. Maar de periode daarvan behoeft niet overeen te stemmen met de levensduur van de planeet.

Van de mens kunnen wij zeggen: Er leeft één geest in van geboorte tot overgang. Van een wereld moeten wij zeggen: Hierin kunnen verschillende entiteiten afwisselend of opeenvolgend als planeetgeest optreden, terwijl de normale processen van bestaan voor die planeet voortgaan.

Er is dus geen absolute binding meer met de materie. Er is slechts nog een zelferkenning en -vervulling, die door de binding met de materie tot uitdrukking wordt gebracht en verder wordt waar gemaakt. Op het ogenblik, dat men zelfs dit niet meer van node heeft, zal men toch nog willen deelhebben aan het proces "scheppen" en men zoekt de essentie.

De essentie van levensmogelijkheid is de krachtbron, waaruit het loven voortkomt: een ster b.v. Bij deze ster is het niet belangrijk, of zij feitelijk aan planeten leven geeft of niet. Belangrijk is voor haar, dat zij levengevende krachten uitstraalt, dat zij in deze krachten haar eigen bestaan bevestigt en in het erkennen van andere bronnen van leven voor zich de verbondenheid met de totaliteit nog verder gaat bevorderen.

En nu zien wij iets eigenaardigs: Terwijl in een wereld nog geen gelijktijdig optreden van twee wereldzielen of planeetgeesten plaatsvinden, kan ineen zon soms een hele groep entiteiten gelijktijdig aanwezig zijn. Hier is het gevoel van verbondenheid zo groot geworden, dat de werking naar buiten toe onbelangrijk is, maar de uiting van eigen begrip van leven het éinig belangrijke is.

Vandaaruit is het slechts een enkele stap naar een entiteit, die zelfs alle uitingen van het AI kan verlaten en die kan bestaan in wat voor een mens eenvoudig duister is, maar dat voor een dergelijke geest een verbondenheid is met het totaal van het AI: de erkenning van alle geesten, die nog levenskrachten uitstralen; de erkenning van alle wereldzielen, die de complexiteit van hun wereld toch nog tot een organisch geheel weten te maken; zelfs van alle mensen en alle dieren, die op planeten leven en van alle levensvormen, die kunnen dolen tot in de duisternis tussen de sterren.

Dit is de bijna goddelijke staat, waarin voor het eerst - naar ik meen - het ego niet meer tot een zelfbegrenzing komt. Er is een wezenserkenning. En de veelheid van de binnen het "ik" als geheel erkende aanwezige factoren van strijd en van genegenheid, van ongerechtigheid en rechtvaardigheid brengen voor het "ik" het creatief denken, het creatief vermogen tot stand. Er komt het concept van creatie tot stand. En zodra men het concept heeft "ik kan creëren, ik ben dus niet afhankelijk van hetgeen er buiten mij bestaat en waarvan ik mij deel ga voelen, ik kan het zelf waarmaken", staat men voor de keuze om in de idee te verzinken en zo zichzelf één te voelen met een Godheid, die misschien eens heeft geschapen, of bij het uitdoven van krachten in het A1 in te grijpen en - zelf scheppend - sterren en planeten en levensvormen te gaan voortbrengen.

Deze scheppingsgang draagt tot aan--het laatste moment van het scheppen altijd weer de mogelijkheid van het contact met de materie in zich. Het is juist daarom, dat volgens mij wel

degelijk een parallel kàn worden getrokken tussen materiële ontwikkeling en geestelijke bewustwording. Ook al zal de geest niet altijd aan dezelfde materie gebonden kunnen zijn, zij zal haarcontact met de materie steeds van node hebben. En ook, al kan de materie soms onbezield zijn, er zal altijd een bezielende invloed nodig zijn om via verandering en ontwikkeling voor haar een uitdrukking van haar wezen mogelijk te maken.

Twee waarden in het Al vormen voor de geest gezamenlijk het leven.

Twee waarden in het Al brengen de totaliteit van alle moties, die wij kennen.

Twee waarden in het Als de materie èn de geest brengen ons enerzijds tot het afstand doen van rechten op het Al; anderzijds tot de erkenning van onze eigen verbondenheid met het Al.

In het begin verwachten wij een wederkerigheid. En als wij de eerste stoffelijke vormen en hun bezielers zien, dan blijkt er den verwachting te bestaan, dat dat leven bepaalde verdiensten en resultaten met zich zal brengen. Op den duur is echter deze behoefte niet meer aanwezig.

Soms reeds bij de mens (meestal echter later ontdekt de geest, dat het niet belangrijk is, wat het Al voor jou is, maar dat het belangrijk is wat jij voor het Al bent. Dat het niet belangrijk is welke stoffelijke contacten, relaties en mogelijkheden er al of niet bestaan voor datgene, wat je bezielt, maar dat het belangrijk is, dat je zelf de contacten erkent en vanuit jezelf handhaaft zowel in liefde, als in een begrip van rechtvaardigheid, zodat je waar bent en jezelf getrouw.

In al hetgeen u in deze cursus is geleerd en zal worden geleerd, zullen deze concepten - zij het op de achtergrond - een rol spelen. Want je kunt niet anders dan leven tussen materie en geest. Je kunt niet anders dan leven tussen confrontatie en ervaring en bewustwording. Dit zijn grenzen, die door het scheppingsvermogen zelf gesteld zijn. Je kunt wel degelijk echter - je hiervan bewustwordende - ook je eigen aandeel in het leven geestelijk èn stoffelijk gaan baseren op jezelf; want wij kunnen God slechts waar maken, indien wij onszelf waar maken. Wij kunnen het totale bewustzijn slechts dån verwerven, indien wij durven en kunnen uitgaan van onszelf. Wijzelf zijn voor onszelf de actieve factor van het streven. Wij, voor onszelf en door onszelf, creërende daad van zelfverwezenlijking, waaruit bewustzijn voortvloeit.

EVOLUTIE

De schijnbare groei, waarin vorm na vorm beter en juiste zou moeten zijn; en toch illusie. Want de vorm verandert; maar is zij beter of is zij slechter dan zij is geweest? Zij is anders.

Evolutie is verandering; niet verbetering of groei, zoals men verkeerd tracht te stellen. Wijzelve evolueren niet', maar ons wezen en vooral ons begrip van eigen wezen verandert. Onze evolutie is een uitbreiding van mogelijkheden; en elke evolutie in de stof is dat evenzeer.

Wij kunnen gaan spreken over grote goddelijke krachten, die dit alles regeren, maar veranderen we daarmee het wezen der dingen?

Het is eenvoudig te zeggen dat er een God is, Die alles regelt. Maar ontheft ons dit van onze aansprakelijkheden en verantwoordelijkheden? Het feit, dat er een evolutie bestaat, zelfs indien dit verandering is en niet - zoals men denkt - verbetering, brengt ons in contact met een leven, dat onze zaak is.

Het hogere kan beperken, het kan lering geven, het kan ingrijpen. Leven moeten wij zelf. En zo wij willen evolueren, zullen wij steeds moeten veranderen. Niet als een kameleon, dat zijn vorm behoudt, maar zijn kleur verandert, doch als een wezen dat zijn eigenschappen verandert, dat door fusie en scheiding voortdurend weer zichzelf herontdekt en opnieuw leert begrijpen.

De volledigheid en totaliteit van ons bestaan kàn worden uitgedrukt met het woord "evolutie", inderdaad. Omdat wij, een steeds, grotere wereld omvattende, door juister te beseffen wat wèrkelijk waardevol is, wat wèrkelijk betekenisvol is, het onbelangrijke verliezen en zo een

steeds groter deel van het leven steeds juister beseffen en uitdrukken; en dat in een veelheid van vormen, daden en mogelijkheden.

Wat wij een evolutie noemen, is de waarmaking van een goddelijk Plan, het besef van een onveranderlijke werkelijkheid en de terugkeer tot ons eigen wezen.

LES 6 - ONTWIKKELINGEN

Wanneer men als mens probeert de historie te volgen, dan zien wij bepaalde aspecten steeds weer opduiken. Wij zien, dat bepaalde figuren, zoals heersers, met een zeker savoir faire en ook met een zekere foutieve persoonlijkheid steeds weer optreden. Wij zien, dat in cyclische verschijnselen verschillende rangen en standen elkaar opvolgen. En wij zien ook, dat de beschavingen elkaar voortdurend afwisselen en daarbij - vreemd genoeg - zichzelf ofwel stabiliseren op een bepaald punt en daardoor onvruchtbaar worden, dan wel terugvallen tot een barbarisme, terwijl elders eenzelfde beschaving zich eigenlijk meer ontwikkelt. Dit is een van de verschijnselen in het leven, die men niet alleen stoffelijk kan bekijken, maar waarbij men moet uitgaan van het geestelijk schema, dat aan alle levens ten grondslag ligt.

Wij hebben te maken met bescherm- of geleidegeesten en met rassengeesten. Wij zien overal geestelijke krachten, die de mens op aarde proberen bij te staan. Maar terwijl we in de begin-periode van de wereld hebben gezien, dat de nadruk vooral lag op materiële vorming, blijkt later dat een rassengeest b.v. zich meer bezighoudt met wat men karaktervorming zou kunnen noemen. Dat wil dus zeggen, dat in een bepaald volk of ras gedurende een zekere periode karakteristieke van gedrag ontstaan, die niet meer alleen uit de stof zijn af te leiden.

Wij zien b.v. plotseling een periode van krijgshaftigheid; een periode van twistziek gepraat; een periode van buitengewone industriële inventiviteit; een periode, waarin de handel zelf wel floreert, maar de inventie terugvalt tot nil.

Als je dit goed bekijkt, kom je tot de conclusie dat een rassengeest op een gegeven ogenblik dus kennelijk de genetische achtergronden gaat vormen voor hetgeen zich in een bepaald gebied of in een bepaald volk zal afspelen.

Nu kun je dan met astrologische bepalingen aankomen, maar je zult niet kunnen ontkennen:

- a. dat een bepaald volk in een bepaalde periode een geestelijke achtergrond heeft;
- b. dat die geestelijke achtergrond bepalend is voor de verdere ontwikkeling van dit ras, ook stoffelijk.

Nu zit het moeilijke punt hierin: een geest, die altijd geïncarneerd is geweest in perioden van krijg en krijgsmanschap, zal geen behoefte hebben terug te keren bij eenzelfde volk, indien dit stoffelijk is geëvolueerd naar een ander en meer vreedzaam bestaan. Die geest zoekt dan weer een harmonische sfeer op om te kranen incarneren. En dit is nu een der verschijnselen, die wij - juist als wij de geschiedenis van het leven proberen te ontleden - niet uit het oog mogen verliezen.

Er is een tijd geweest, dat in b.v. Egypte de mensen langzaam maar zeker rijp waren voor een zekere revolutie. Het was een magischgodsdienstige revolutie, die culmineerde in de verkondiging van Aten door de profeet, die zich in plaats van kind van Amon kind van Aton heeft genoemd: Ichnaton. Als men zo'n periode bekijkt, dan vallen daar bepaalde dingen direct op:

In de eerste plaats: Met een heleboel geheimdoenerij wordt afgerekend.

In de tweede plaats: Er is een hevig conflict tussen enerzijds de gezagsorganisatie (de priesterkaste, het oude Hof) en anderzijds de belijders van het nieuwe.

In de derde plaats zien we een zekere offerbereidheid, omdat de volgelingen van Aten om hun God te kunnen volgen en eren zeer vele maatschappelijke mogelijkheden - a-.h.w. -opgeven.

U zult begrijpen dat iemand, die in die periode Aten heeft gevolgd en daarmee zocht naar een vrijer contact met God en een vrijer en algemener begrip voor wat men tegenwoordig misschien de occulte of mystieke waarde van het leven zou noemen, zich niet zal kunnen manifesteren in een volledig materialistische maatschappij. Indien een volk materialistisch is

georiënteerd, dan is het met die geest niet harmonisch. Het resultaat is, dat een dergelijke geest vooral daar gaat incarneren, waar een soortgelijk conflict en dus een soortgelijke mogelijkheid tot ontwikkeling weer bestaat.

Voor de mensheid houdt dit bepaalde consequenties in. Want degene, die die vrijheid zoekt, zal de vrijheid niet alleen maar in zijn gedachten zoeken. Hij zal die metterdaad proberen uitte drukken. Hij geeft iets daarvan aan zijn kinderen mee. De genetische vorming van het ras wordt voor een deel bepaald door deze impulsen. En zo kun je zeggen, dat het optreden van groeps-incarnaties en van incarnatie-groepen bepalend kan zijn voor de verdere ontwikkeling van een ras.

De vraag is nu: Kunnen we daarvan voldoende voorbeelden vinden? En dan heb ik hier ben klein aantal, die misschien zal toelichten wat ik bedoel.

Er is een volk geweest, dat leefde waar tegenwoordig zo'n beetje de Gobi-woestijn ligt; althans voor een groot deel. Dit volk bestond uit een priesterkaste, die voor die tijd een zeer grote geestelijke, filosofische, mystieke bereiking had. Daar was een conflict tussen de krijgerskaste en de priesterkaste; of we zouden ook kunnen zeggen: tussen geestelijkheid en wereldlijke overheden. Deze mensen zochten toen een uitweg; en die werd gezocht in een conflict, in een interne oorlog. Maar een deel van wat we zouden kunnen noemen de geestelijke intelligentia vluchtte. Zij vluchtten naar het noorden en kwamen terecht in het zuiden van China. Daar vormden zij voor China weer de basis van een filosofische ontwikkeling.

Een ander deel trok naar het zuiden. Ook zij waren mystiek ingesteld, maar zij waren toch wat practischer. Zij waren meer direct magiërs. Zij gaven aanleiding tot het ontstaan van o.m. fakirisme, zoals men dat tegenwoordig noemt. Daarnaast legden zij de allereerste grondslagen voor het systeem, dat later als yoga bekend zou worden. Dan zien we een hele tijd eigenlijk een soort stabilisatie. Er gebeurt daar heel weinig.

Maar ongeveer 500 à, 600 jaar later zien we ineens, dat in het zuiden van Afrika een vreemde ontwikkeling begint. Tot nu toe was daar een betrekkelijk eenvoudige maan-magie. Maar de natuurverering was toch eigenlijk wel superieur. Aan mystiek werd weinig gedacht. En wat er aan magie was, was gebruiksmagie zonder meer. Nu zien we ineens, dat in verschillende zwarte rassen (o.a. zeer sterk bij de Zoeloes mensen komen, die doordenken. Er ontwikkelt zich een vorm van sociale magie, die dus niet meer zuiver persoonlijk is gericht en die grote beschermende eigenschappen bezit.

Er ontwikkelt zich dus een nieuwe denkwijze. Er worden nieuwe tempels gebouwd. Er worden totaal nieuwe principes gebruikt; b.v. in de relatie tussen mens en dier. Een deel daarvan is als dansen bij vele stammen overgebleven. Dat duurt ook weer een 300 jaar ongeveer; en daarna valt het weer weg.

Ondertussen zien wij plotseling een vreemde mystieke ontwikkeling plaatsvinden op de grens van Mexico. Daar beginnen de Indianen een nieuwe begrip te krijgen voor hun verwantschap met hemel en aarde. Er ontwikkelen zich plotseling totaal nieuwe bezweringsmethoden. De regendans b.v. De slangendans van de Hopi stamt uit die periode.

De cultuur toont verder een aantal heel eigenaardige symbolen, die - als we ze willen herleiden - worden teruggevonden in het zuiden van Afrika, in de Gangesvallei en ook nog in bepaalde oude ornamenten in het zuiden van China.

Zou dit nu allemaal toeval zijn? Neen. Want hier heeft sprongsgewijs, met sprongen van nu een drie- à vierhonderd, dan eens zeshonderd, dan misschien achthonderd jaar een bepaalde groep zich in een ander volk gemanifesteerd. Bij elk volk werd een nieuwe ontwikkeling doorgemaakt; er kwam iets nieuws bij.

Ik heb opzettelijk niet de Egyptenaren genomen. Zij waren vanuit ons standpunt nog een beetje te tweeledig. Daar waren te veel verschillende richtingen. Hier echter zien wij werkelijk een krijgsmanskaste.

Het typische is, dat van deze groep op het ogenblik zeer veel in Amerika is geïncarneerd. Wij zien van deze groep verder heel veel mystici. Die mystici vinden we - vreemd genoeg - op het ogenblik (u zult het misschien niet geloven in India. Wat er is overgebleven van de magiërs, die vroeger in de Gangesvallei werkten en vandaaruit een groot deel van de hindoe-cultuur hebben beïnvloed, vinden we terug in Chili, Argentinië en zelfs ook nog wel in Brazilië. Deze groepen hebben kennelijk steeds gezocht naar een wijze om wat ze reeds waren begonnen door te zetten; om hun ontdekkingen, hun ervaringen, hun geestelijke opvoeding weer als het ware te toetsen aan de stoffelijke mogelijkheden.

Als we dan de parallel gaan trekken, dan komen we tot de conclusie, dat bepaalde vormen van natuur-eredienst, die op het ogenblik opgang maken in Brazilië, Argentinië, enz., dat we die kunnen herleiden tot de oude rituelen met bijna gelijke inhoud van Afrika.

Maar niet alléén Afrika. Want zelfs als we in de bekende tijd willen blijven en we kijken bij de vroege Kali-Durga-riten, dan vinden we daar ook hetzelfde gebruik. De manier, waarop het geitje wordt geslacht in India een paar duizend jaar geleden bijna, in Afrika zesduizend jaar geleden en nu in Argentinië bij bepaalde plechtigheden misschien een jaar geleden of nu op dit moment, is practisch gelijk.

Dus de geestelijke ontwikkeling blijft ergens stabiel! Maar de magische consequenties, die daaraan vastzitten, zijn veranderd. Was het in de vroege Kali-Durga-verering, die ik nu maar als één van de voorbeelden neem, een tevreden-stellen van de godheid, was het in Afrika een bezweren van de godheid, zo is het in Argentinië eigenlijk al een soort magisch bevelen van de godheid geworden. Er zit in het geestelijk proces dus een zekere progressie. En dat kunnen we overal elders precies hetzelfde zien.

Ik kan nu wel beginnen met een paar grondstellingen en dat zijn deze:

- a. In elk ras zullen afwisselend bepaalde kwaliteiten en eigenschappen voorkomen.
- b. De incarnaties binnen het ras zullen echter niet een afwisseling betekenen wat betreft de kwaliteit van de geest.
- c. De geest incarneert altijd zo dicht mogelijk bij haar vorige trap van beschaving en zoveel mogelijk in overeenstemming met haar vorige denkwijze.

Hierdoor wordt het leven langzaam maar zeker gecompliceerder. Want dat steeds invoeren van nieuwe geestelijke elementen betekent, dat de achtergrond van het stoffelijk voertuig steeds groter moet worden. Als je voorouders hebt gehad, die magiërs, krijgslieden of zakenlieden zijn geweest, dan is de mogelijkheid, dat je die kwaliteiten in jezelf ontwikkelt, groter. De diversiteit van menselijke uitingsmogelijkheid wordt groter, naarmate het aantal differente incarnaties binnen het ras eveneens groter is geweest.

Dan moeten we nu eens kijken naar de z.g. kroonfiguren.

Zoals je bij elke mutatievorm altijd ergens de kroonmutatie hebt (d.w.z. de eerste mutatie, die helemaal vast is, die haar eigenschappen blijft behouden en die een resistentie heeft tegen de omstandigheden, waardoor ze nog duizenden jaren precies gelijk blijft, ongeacht alle mutatievormen die voorkomen kun je zeggen: Hé, hier is dus toch wel iets bijzonders aan de hand.

Neem b.v. de z. g. Turkse tulp; Deze tulp bestond duizenden jaren geleden reeds. Op het ogenblik wordt de tulp overal geteeld in vele variaties. Maar als al die variaties en mutaties zijn uitgestorven, zal die Turkse tulp nog bestaan. Zij is een grondmodel, een kroonfiguur.

In de totale ontwikkeling van alle leven komen we dergelijke kroonfiguren eveneens tegen. Wij zien om b.v. eens wat te noemen bij de eerste kleine paardjes figuren optreden, die een bepaald kuddevorming aanmoedigen. De hengst blijft bij de merrie en beweegt zich niet afzonderlijk daarvan. Dit ontwikkelt zich steeds verder. En zo krijgen we op een gegeven ogenblik de hengst, die de regeerder is van een samengestelde kudde; niet meer alleen

bestaande uit zijn eigen vrouwtjes, maar ook uit jongere hengsten en soms zelfs hun eigen kudde daarin.

Bij de mensen zien we hetzelfde. Er zijn figuren, die op een gegeven ogenblik een priesterlijk gezag weten te scheppen, dat in plaats van een enkele familie of een enkele stam een groter aantal stammen gaat omvatten. Wij zien die figuren later terugkeren als de vereerders van goden van een bepaalde stad. Zij gaan die goden uitdragen, totdat ze een land gaan regeren. Denk wat dat betreft eens aan Amon en Re. Oorspronkelijk stadsgoden, die later bijna de universele goden van zelfs Neder-Egypte zijn geweest, maar waarschijnlijk ook nog van een groot deel van Boven-Egypte. Gaan we dan nog wat verder, dan ontdekken wij een soort pausen. Nu moet u me niet kwalijk nemen; dit is niet speciaal tegen de katholieken gericht. We vinden dit bij de boeddhisten ook in de functie van bepaalde leraren en abten. Mensen, die dus een gezag vestigen, waardoor alles wordt gereguleerd.

We zullen dus kunnen begrijpen, dat die hele godsdienstige ontwikkeling om dergelijke kroonfiguren draait. En als zekere pausen geen bepaalde machtsbehoefte hadden gehad en ook geen behoefte aan leergezag tussen 300 .en 700 n. Chr., dan was er geen katholicisme geweest en geen reformatie. Dan was er een veel zwakkere christelijke zending geweest. Dan was er geen christelijke cultuur ontstaan. En die cultuur heeft dan weer bepaald, hoe de mensen daarbinnen konden leven.

We vinden dat ook op het gebied van krijgsmanschap. In het begin krijgen we misschien te maken met de een of andere kleine vorst en handelaar - laat ons zeggen - ergens in Malaisië. Deze vorst en handelaar begint met een vloot. Hij is half rover, half koopman, maar hij gaat er toe over om vaste steden, vaste posten aan te doen. Hij breidt zijn rijk a.h.w. uit door koloniën te stichten. Later zien we ditzelfde verschijnsel optreden bij de handelaren van Ur. Dezen leggen havens aan. Zij maken redenen, die voorzien zijn van kaden en zelfs van bepaalde beschermingsmiddelen; ze leggen er een soort forten aan. Diezelfde mensen zien we dan een hele tijd later weer optreden b. v. in de Egeïsche kwestie; de Griekse steden die koloniseren.

Gaan we weer verder, dan komen we ze tegen als Engelsen in de Engelse koloniale periode en ontwikkeling. We komen ze tegen in de beginperiode van de ontginning van het Amerikaanse vasteland; en nog veel later als de grote oorlogsheren van Japan.

Deze mensen zijn geen krijgers. Neen, ze willen land, ze willen hun debiet uitbreiden. Ze zijn in feite kooplieden, ook al noemen ze zich misschien in de laatste geschiedenis Daimio's. Ze zijn meer krijgsman dan iets anders.

Deze incarnaties nu zijn dus wat wij noemen: kroonincarnaties, want er zijn altijd twee of drie figuren, die belangrijk zijn voor een totale ontwikkeling. Zo hebben wij b.v. in Japan twee families: de familie Toyoto en de familie Kasimate. Twee families, die eigenlijk niet eens zo erg op de voorgrond treden, maar toch beslissend zijn voor de gehele ontwikkeling van Japan van 1900 tot nu toe. Want zij zijn het, die onder meer het conflict over Sachalin tot stand brengen (Japan-Rusland). Later zijn zij het, die de kolonisatie van China (Korea-China bevorderen en daarmee eigenlijk helemaal bepalen wat Japan op de wereld gaat doen. Ik weet niet, of dit voorbeeld voldoende is, maar ik heb mijn best gedaan. Wat ik daarmee wil zeggen, is dit:

In het leven incarneren geesten, die geen bepaald doel hebben of geen bepaalde bestemming. Zij worden in hun ervaringen grotendeels door de cultuur bepaald, waartoe ze zich voelen aangetrokken. Dit zich aangetrokken voelen is het resultaat van hun vroegere leven. Maar vaak is het eerder een gewoonte dan een preferentie.

Iemand, die in het verleden boer is geweest, blijft meestal boer, totdat in die boerenfamilie op een gegeven ogenblik de noodzaak ontstaat om krijgsman te worden. Dan zien we een reeks incarnaties,-waarbij dus het krijgsmansaspect op de voorgrond treedt. De kroonfiguren zijn dus degenen, die binnen een bepaald ras altijd weer een stimulans geven.

Nu kunnen wij als mens een dergelijke stimulus misschien verwerpen en zeggen: Ja, maar het kon beter anders. Maar vraag u eens af, wat de werkelijke betekenis is.

Ik heb zo even Japan als voorbeeld genomen. Stel eens, dat Japan niet tot conflicten met de buitenwereld was gekomen en ook niet was gekomen tot een sterk verzet tegen alles, wat christelijk was. Dan zou Japan zichzelf zijn gebleven. Het zou aan de oorlogen niet hebben deelgenomen, maar ook niet aan de industriële en andere ontwikkelingen. Het zou een eiland van rust zijn geweest misschien; maar juist daardoor zijn betekenis hebben verloren. Dit volk is echter gestimuleerd. Het heeft dus zijn stempel gedrukt op geheel Azië. Dat stempel-drukken gebeurt niet door heersen, maar door het beïnvloeden van mentaliteit.

In Indonesië b.v. zien wij een mentaliteit, die voor een groot gedeelte parallel loopt aan en gestimuleerd werd door de Japanse overheersing.

Als u zich dat gaat realiseren, dan zegt u Zo'n paar kroonfiguren en zo'n enkel volk kunnen dus de geschiedenis van het leven op aarde veranderen. En dat betekent dus dat een mens, die eenzijdig gericht is, ook na zijn dood die eenzijdigheid behoudt; dat hij daardoor selectief optreedt binnen de volkeren en de eigenschappen van die volkeren helpt bepalen.

Als je dan verdergaat, zeg je; Ach, wat moet ik er eigenlijk mee doen? Hoe moet ik verklaren, dat bepaalde figuren optreden? Wat is Winston Churchill b.v. voor iemand? Waar komt die man vandaan?

Ga je het ontleden, dan blijkt, dat deze man - vreemd genoeg - terugvalt op een bepaalde Maori-stam. Daar heeft hij oorspronkelijk een incarnatie gehad; en in die incarnatie is zijn benadering van het leven bepaald.

We zien dat ook later terug. Zijn belangstelling voor praten en voor politiek was ook bij de Maori's zeer sterk. Zijn belangstelling voor waarneming, voor het rapporteren was bij de Maori's een van de veelgeprezen volksgewoonten. En naast de belangstelling voor waarnemen, voor politiek en voor reportage ook zijn behoefte om de gemeenschap op een - ik zou haast zeggen - magische manier te binden. Er is een abstract begrip, een soort verplichting; en die is belangrijker dan al het andere. Dat is hetgeen Winston in zijn leven meebrengt.

En kijk eens naar Charles de Gaulle. Daar hebben we ook een heel interessante figuur. Als we die man ontleden, dan blijkt dat hij een zeer vroege incarnatie heeft gehad in de buurt van Bengalen; dat hij daarnaast zelfs een leidende priesterlijke functie heeft gehad in Egypte, ongeveer een 1900 jaar v. Chr. Als je nu naar die man kijkt, dan is het een typische Franse generaal. En wat is nog typerender? Zijn manier van optreden, die bijna priesterlijk is. Zijn beroep op "l'honneur de la France, la gloire de la patrie", waarmee hij in feite dus weer goden en machten aanroept. En als je ziet hoe hij bestuurt, dan zie je ook weer dat daarin dezelfde "priesterlijke handigheid" zit om eigen superioriteit ten koste van alles te handhaven.

Churchill bepaalt het verloop van de historie van Engeland voor een heel groot deel; en misschien zelfs een deel van de wereldgeschiedenis. De Gaulle is bepalend voor de ontwikkeling in Europa, of we het willen toegeven of niet. We behoeven het niet met hem eens te zijn, maar hij is een soort draaipunt, een as, waaróm bepaalde zwenkingen plaatsvinden. En die zwenkingen houden ook ins verandering van mentaliteit, zelfs van rassenkwaliteiten, bepaalde rasmenging, een bepaalde selectiviteit. Die selectiviteit, daarop moeten we wat De Gaulle betreft niet al te trots zijn, want u weet: de priester geeft de voorkeur aan dociliteit en desnoods idiosie boven individualiteit en intelligentie. Maar goed, dat is nu niet zo erg belangrijk. Belangrijk is: deze mensen spelen een rol, waar de hele geschiedenis om kan draaien.

Als je zegt "Hitler", och, dan denk je onwillekeurig aan Nero. Nu is hij toevallig geen incarnatie van Nero, laat u dat gerust stellen. Hij kon trouwens ook geen viool spelen. Als- we die man gaan bekijken in zijn mentaliteit, dan zeggen we: We vinden in hem eerder iets terug van de heilige oorlog. Dus van de oorlog, waarmee je het hemelrijk veroverd en niet meer terug lomt. Ga je verder kijken, dan vind je inderdaad, dat hij heeft deelgenomen aan de heilige oorlog bij de strijd tussen Ali en Hoessein in Arabië. En als je nog verder teruggaat, dan zie je, dat hij deel heeft uitgemaakt van een Shiva -verering. Dus ook daar een achtergrond.

Deze dingen zijn verklarend. Zij geven je een inzicht in de samenhangen van deze geestelijke achtergrond van het leven. Het lijkt uitermate verward. En als Je het zo bekijkt, vraag je je af: Hoe kan dat nu allemaal?

Realiseer u eens, dat bepaalde kroonfiguren (dat zijn dus niet de beste - onthoud dat goed - maar het zijn de meest eenzijdige, de meest vasthoudende en ook lang niet altijd de meest intelligente) dus steeds weer terugkeren met hun oude eigenschappen en daarbij binnen een ras worden gebruikt om een evolutie tot stand te brengen. Een evolutie, die ze zelf misschien niet beseffen en niet begeren. Per slot van rekening, Churchill was helemaal niet van plan het einde van het Brits Imperium in te luiden. Toch heeft hij dat gedaan. De Gaulle is helemaal niet van plan geweest het nationalisme in Europa uit te roeien. Toch is hij door zijn houding en door zijn manipulaties de oorzaak, dan langzaam maar zeker de nationale verschillen aan het afnemen in plaats van aan het toenemen zijn. En dan ga je begrijpen: Deze mensen worden dus ergens gebruikt. Ze incarneren vrijelijk. In hun eigen leven nemen ze een groot gedeelte van hun beslissingen inderdaad ook wel vrijelijk. Maar in een ras is een omwenteling nodig. De rassengeest weet dit. Maar hij kan tegenwoordig niet zo gemakkelijk meer ingrijpen via zuiver natuurlijke invloeden. Indien hij dat zou doen, zou hij de mens te veel een minderwaardigheidscomplex bezorgen; en dat is niet de bedoeling. Hij moet dus proberen de mensen via de mens te manipuleren; en dat doet hij door bepaalde incarnaties te bevorderen. Maar één zo'n incarnatie is niet genoeg. Er is altijd een achtergrond voor nodig. Als wij één Egyptenaar in een bepaald land zien incarneren en hij wordt daar een bepalend punt (een draaipunt) voor de menselijke evolutie, dan zien we een hele griep mee komen. Dat doen ze allemaal vrijwillig. Maar hun gelijke afstemming, het gelijke doel misschien ook wel, wordt door de rassengeest beseft en gebruikt om juist voor hen zo aantrekkelijk mogelijke voertuigen te scheppen.

Dat heeft consequenties, dat begrijpt u. En die gaan we nu in een paar punten neerleggen.

1. De rassengeest, die oorspronkelijk door het manipuleren van het milieu in staat was voertuigen zodanig te veranderen, dat hierdoor geestelijke mogelijkheden voor incarnatie ontstonden, zal - naarmate het bewust zijn in een bepaalde levensvorm toeneemt - minder kans hebben om het milieu op onmerkbare wijze te manipuleren. Hij kan dan niet meer van buiten af werken naar een bepaalde verandering. Hij moet a.h.w. binnenin de stimuli doen ontstaan, waardoor de verandering schijnbaar gewild (dus niet meer alleen spontaan maar werkelijk begeerd) uit een volk tot stand komt.
2. Elke verandering van geestelijke waarden heeft in de laatste 2000 jaar zeker een verandering van raseigenschap als gevolg. Door de voortdurende wisseling van ras tot ras, waarbij elk ras tijdelijk aan de top staat, stil staat, dan terugvalt, om weer terug te keren tot een hogere graad, wordt er een veel grotere integratie verkregen. Er ontstaat een gedachtenwereld, waarin alle mensen aan het menselijk denken gelijk leren deelhebben. Naast de materiële evolutie een geestelijke evolutie, gebaseerd op begrip, op onderling verstand, op onderlinge samenwerking.
3. Indien een rassengeest ontdekt, dat een bepaalde bevorderde reeks incarnaties schadelijk is, zal hij trachten - hetzij in samenwerking met andere rasse- en groepsgeesten, hetzij door het doen ontstaan van een verdeeldheid in het eigen ras- de gunstige ontwikkelingen te behouden en alle niet gewenste nevenverschijnselen te vernietigen. Het typerende hierbij is dat de mensen, die daarin een rol spelen, volgens eigen bewustzijn en uit eigen wil ageren en dat toch de totaliteit een voortdurend "gepland" geheel blijft.

Daarmee hebben we vandaag dus weer iets bijgeleerd, zou ik zeggen. Hoe wij de spiraal van de historie bezien, ligt voor een groot gedeelte, als wij op aarde zijn, aan het land waar wij ons bevinden, aan de ideeën die wij voorstaan en aan de geschiedvervalsing die men noodzakelijk heeft geacht om de vuile was te verbergen. Maar ondanks al deze factoren, die toch een zekere onevenredigheid van interpretatie tot stand brengen, kan een ieder zien dat een regelmatig, een cyclisch weerkeren van geestelijke tendensen en verschijnselen bepalend zijn

voor verandering van rassen. Wij zien dat volksverhuizingen plaatsvinden, zelfs nog in deze tijd, al krijgen ze dan vaak het karakter van verschuiving van arbeidskrachten, emigratie en immigratie. Wij zien dat het oude zich voortzet. En juist daarom mogen wij ook stellen: In de geschiedenis van het leven is de geestelijke achtergrond, waardoor het lot van het totale ras wordt bepaald, van het allerhoogste belang. Zo wij nu hebben gesproken over mensen, volkeren en incarnatiegolven van menselijk bewuste geesten, mogen wij daarbij niet vergeten, dat ditzelfde ook van kracht is voor alle incarnerende geesten, waar ook in het Al. De geschiedenis van het leven staat niet stil bij deze ene aarde. U kent die wereld.

De voorbeelden, die daaraan ontleend zijn, spreken voor u meer dan die, welke zijn ontleend aan, de een. of andere willekeurige planeet in de verre ruimte. Maar hetzelfde, wat zich hier heeft afgespeeld, speelt zich op andere werelden nu af. Hetzelfde, wat hier morgen misschien zal ontstaan, is in het verleden van andere planeten reeds zo geweest.

Vormen mogen verschillen, culturen mogen verschillen, de wijze waarop men zijn gedachten uitdrukt moge verschillen, maar de gang van het leven blijft gelijk. Omdat de tendens steeds weer is: het scheppen van een voertuig, waarin een perfecte balans tussen geest en stof mogelijk is en zo een volledige levensbeleving en uiting.

Pas als dit is bereikt, zullen kroonfiguren geen grote rol meer spelen. Pas als dit volledig is bereikt, zal ook het ingrijpen van de rassengeest - hoe indirect het misschien nu reeds is - afgelopen zijn. En daarmee begrijpen wij nu misschien ook, dat wij allen - in de geest en in de stof - deel zijn van een enorm ontwikkelingsproces, dat zich volgens vaste regels voltrekt. Regels, die kosmisch zijn, die kennelijk aan het Goddelijke zijn ontleend. Regels, die we misschien niet helemaal begrijpen, die we niet altijd kunnen waarderen, maar waarop wij toch onze verwachtingen voor de toekomst steeds weer moeten baseren. Want alleen zo kan het verdergaan.

DE GODSDIENST IN DE SAMENLEVING

De godsdienst is - gezien vanuit haar werkelijke betekenis - in de eerste plaats een emotionele kwestie. De mens zoekt een God en zoekt voor zich een voorstelling van het Al, die niet redelijk is en die dus ook in vele gevallen met de feiten eigenlijk niet strookt, omdat hij hierdoor voor zich aan het leven en vooral aan zijn eigen persoonlijkheid reliëf kan geven. Het bestaan in een vliedend moment van tijd is niet bevredigend. Het bestaan in een soort hulpeloosheid temidden van een ongeorganiseerd Al lijkt hem niet aanvaardbaar, want hij wenst bepaalde rechten te hebben. Hij heeft er behoefte aan gewroken te worden, indien hem onrecht geschiedt; en hij wenst ook een beloning voor zijn goede zorgen.

Het is dit misschien wat koopmansachtig talent, dat de mens reeds in het begin van zijn geschiedenis heeft gebracht tot een soort ruilhandel met onbekende machten. Deze onbekende machten mogen wij dan uitbeelden als goden, demonen of misschien zelfs als bewoners van andere, hoger georganiseerde planeten. Het is niet belangrijk welke gestalte we die primaire goden en ook natuurkrachten toekennen. Belangrijk is, dat de mens in zijn gevoel van onzekerheid zich een voorstelling ging maken van het Onbekende; en dat hij dit Onbekende ging gebruiken als een aanvulling van zijn persoonlijkheid en vooral van zijn persoonlijkheidsbeeld.

De godsdienst is het logisch voortvloeisel uit dit alles. Als wij de kern van de moderne godsdiensten bestuderen, dan blijkt dat zij niet bedoeld zijn als een godsdienst; d.w.z. als een rituele benadering van de Godheid. Ze zijn in de eerste plaats bedoeld als een wijze van leven. Zij geven de mens niet de structuur, waardoor zijn persoonlijkheid de nodige nadruk krijgt, maar zij geven hem een weg, - die hij kan gaan om voor zich temidden van het leven en van het Al een zekere waarde, waardigheid en ook persoonlijkheid te gewinnen.

Het feit, dat de mens zeer ongaarne iets aan zijn werkelijke leefwijze verandert, heeft ertoe geleid, dat de godsdiensten meer en meer een compensatie werden van-zijn maatschappelijke tekortkomingen.

Degenen onder u, die zich herinneren hoe de godsdiensten in het verleden de heersende machten altijd hebben verdedigd, hoe zij gehoorzaamheid hebben gepredikt aan de armen en een beloning in de hemel beloofden en hoe zij voor de weldadigheid van de rijken eveneens gegarandeerde en versierde plaatsen in het hiernamaals ter beschikking stelden, zullen zich realiseren; dit kan niet op werkelijkheid berusten.

De achtergrond is altijd vaag. Er is een God. Maar als ik dit zeg, dan zeg ik alleen maar: Er is een onbekend Iets, dat zich aan mij voordoet als de een of andere persoonlijkheid. Het is mijn persoonlijke constatering, niet een kosmische vaststelling. Elke mens, die vanuit zich op deze wijze tot een besef van de godheid of tot een interpretatie daarvan komt, zal ook vanuit die godheid komen tot een juiste aanvulling van eigen leven; d.w.z. tot een aanpassing van zijn leefwijze aan zijn innerlijke noodzaak. De godsdienst heeft dit in vele gevallen onnodig of onmogelijk gemaakt. En daarom kunnen wij de invloed van de godsdienst op de mens zeker niet zonder meer bejubelen.

Er zijn bepaalde punten, die ten voordele van de godsdienst schijnen te spreken. Om een zeer eenvoudig argument te hanteren: In een tijd, dat Europa praktisch ongeletterd was, werden de kennis, het lezen, het schrijven, de kronieken, maar ook vele oude filosofieën bewaard in de kloosters. Ook systematisch onderzoek en systematische werkwijzen (het begin van de wetenschap) treffen wij aan in de vroeg-middeleeuwse kloosters. Dat moge juist zijn. Maar dan stel ik hier tegenover, dat dezelfde kerk, die binnen de kloosters deze kunsten, waarden en wetenschappen behoeft, deze kennis haast bewust heeft uitgeroeid bij de eenvoudige burgers. Dat zij een situatie heeft geschapen, waarbij kennis en wetenschap in feite haar prerogatief werden. Zij heeft niet allen bewaard, zij heeft ook vernield; Dezelfde kerk, die 'in deze dagen oude handschriften toegankelijk maakt voor de wetenschappelijke onderzoeker, is aansprakelijk geweest voor de tweemaalige verbranding van de grote boekerijen in Alexandrië, waarin de wijsheid van de oudheid was vastgelegd.

De Islam,- die enerzijds een vernieuwing en een totaal nieuwe sociale opbouw mogelijk maakte in het Nabije, Oosten, heeft zeker veel goeds gedaan. Maar heeft zij daarnaast niet de eigenlijke cultuur van het verleden grotendeels vernietigd? Ook zij heeft veel ten onder doen gaan en heeft vele rechten, die oorspronkelijk de gemeenschap toekwamen, naar zich toegetrokken en toegekend aan haar imams en oelamats.

Als wij naar het kaste-systeem in India kijken, dan zien wij ook daar hoe de godsdienst in feite de verdediging wordt van de voorrechten van een enkele klasse. En zo kunnen we verdergaan.

Kort en goed, sociaal gezien is de godsdienst niet direct begerenswaard. Ze is een factor, die de eigen geestelijke en zelfs materiële emancipatie van de massa aanmerkelijk belemmert en vertraagt.

Toch mogen wij die godsdienst zeker-niet bepaalde gunstige aspecten ontzeggen. En één daarvan is wel: het scheppen van een gemeenschapszin, die zonder de godsdienst niet in zo snelle en_grote omvang zou kunnen bestaan. De sociale binding, die tot stand is gekomen juist door de godsdiensten, mag zeker niet worden onderschat. Dat deze grote gemeenschappen, indien zij uit een andere bron waren ontstaan, ongetwijfeld vele verderreikende ontwikkelingen voor de mens mogelijk zouden hebben gemaakt, mogen wij daarbij dan wel terzijde stellen, omdat het de vraag is, of die mensheid zou zijn gekomen tot een zo grote sociale samenhang.

Als wij de godsdienst in haar directe werking beschouwen, dan zien wij dat b.v. de eenwording van Europa (eerst hoofdzakelijk onder Pepijn en later onder Karel de Grote) tot stand wordt gebracht door de macht van het geloof en door de binding van het geloof.

Aan de andere kant zien wij gelijktijdig, dat de oude wetenschap van de Druïden, van de oude priesters, van de natuurgodsdiensten, volledig wordt onderdrukt en teniet gedaan. Zodat b.v.

de op zich zeer grote vroeg-Saksische cultuur praktisch verdwijnt; en wel op een wijze, dat hiervan weinig of geen resten meer overblijven.

Indien u mij dus vraagt te spreken over de invloed van de godsdienst op de mensheid, dan moeten mijn meningen wel verdeeld blijven. Ik kan zeggen Indien er geen godsdienst zou zijn, zou er iets anders zijn geweest. Dat bewijst de geschiedenis van b.v. het communisme. Daar hebben we dan een materialistische dialectiek. Maar een dialectiek - laten we dat niet vergeten die de mens evenzeer beheerst; die hem evenzeer tot een bepaald gedrag dwingt; en die hem evenzeer een bepaald doel, een soort beloning voor ogen stelt, als de kerken met hun hiernamaals.

Ik geloof, dat we de vraag kunnen herleiden tot de moeilijkheid, die de mens heeft bij zijn benadering van God.

God is ongrijpbaar. Waarom? Mogelijkerwijs omdat de mens zich niet iets kan voorstellen, dat meer is dan een mens. Die ongrijpbare Godheid moet ergens worden teruggebracht tot een menselijke waarde, tot een menselijk systeem.

Er bestaat op aarde geen enkele wet, die - ofschoon zij pretendeert uit God te zijn - in waarheid een goddelijke wet is. Dit geldt ook voor uw Tien Geboden. Zij zijn sociale wetten. Ze zijn wetten, die voortkomen uit menselijke behoeften, niet uit een goddelijke noodzaak. Zij drukken niet uit wat God van de mens verlangt, maar datgene, wat de mens van node heeft om zijn samenleving, zijn gemeenschap op te bouwen en instand te houden.

Als men dit gaat beseffen, zal men zeggen: Indien ik God in mijzelf benader, sta ik wel buiten al deze wetten, maar ik zal in mijzelf een wet tot stand brengen. En deze wet zal evenzeer beperkt zijn, evenzeer een verstoffelijkte uitdrukking van onbegrip als alle z.g. goddelijke wetten.

De godsdienst geeft één wet en legt die aan de Gemeenschap op. De innerlijke Godserkenning doet één innerlijke wet erkennen, maar stelt de mens daarvoor alleen aansprakelijk. Een aansprakelijkheid, die de mens niet wenst te dragen. Een mens wil altijd zijn verplichtingen delen met anderen. Hij wil schulden delen met anderen of afschuiven op anderen. Hij wil niet zelf de onmetelijke last van een innerlijk begrip dragen in een leven, waarin zijn eigen tendensen en begeerten zozeer in strijd zijn met hetgeen de gemeenschap van hem eist.

De godsdienst heft deze tegenstellingen op. Zij neemt eenvoudig het gezag in handen. Zij zegt de mens: Ik ben de waarheid. Ge moogt niet nadenken; gij moet niet nadenken; gij hebt alleen te aanvaarden, wat ik u zeg. Die godsdienst zegt tegen de mens: Wat ik zeg dat goéd is, is goed. Ze zegt tegen de gemeenschap- De vorm, die ik u geef, is de door God gewilde vorm. Daarmee is de mens van zijn aansprakelijkheid af. De schuld valt terug op God of op de godsdienst. De last van het zelfstandig handelen gaat teloor in de last-aanvaarding van een God of een pseudo-Godheid. Zo kan men dus komen tot een innerlijke rust.

Deze innerlijke rust heeft overigens geleid tot heel wat interessante ontwikkelingen van het menselijk denken. Of wij nu teruggaan tot de oude en geheime boeken van sommige Arabische magiërs, verder teruggaan misschien tot de primaire wetten, zoals die werden uitgevaardigd in Uruque of in Egypte, of verdergaan tot in deze tijd, wij zien altijd weer, dat het menselijk denken door zijn ontmoeting met een geformuleerde godheid komt tot een systematische benadering van die godheid. En deze systematische benadering maakt het hem mogelijk innerlijk t.a.v. de godheid een houding te bereiken, die niet meer in overeenstemming behoeft te zijn met de gedragsnorm, die door de gemeenschap (in feite door de godsdienstige achtergrond van de gemeenschap) wordt bepaald.

Er is een splitsing mogelijk geworden van innerlijk en uiterlijk leven. . Deze splitsing, die m.i. gelijktijdig bezwaren voor de geestelijke ontwikkeling met zich brengt, maakt anderzijds een persoonlijk uitstijgen boven het massaal besef mogelijk, zonder daarbij gelijktijdig in In zodanige strijd te komen met de massa, dat men hierdoor wordt vernietigd. Een balans misschien. Een factor, die de mogelijkheden en noodzaken van geest en stof ergens in

evenwicht houdt en vooral de zwakkere, die geen eigen inzicht en geen voldoende eigen wil bezit, de steun geeft, waardoor hij~zichzelf als een eenheid kan blijven beschouwen.

Zonder de godsdienst zouden vele mensen worden verteerd door hun innerlijke strijdigheden. Daar is ze -ongeacht haar vreemde afkomst, haar onvolmaakte vorm en haar vaak onredelijke pretenties - van belang. Maar ze mag niet worden beschouwd binnen de gemeenschap en binnen de mensheid als een noodzakelijke factor. Zij moet worden beschouwd als een staf, een misschien onaangename en gevaarlijke staf, die dienst doet - zolang men nog niet voldoende kan zien - om de weg vóór zich af te tasten. Maar degeen, die kan zien, zal die staf m.i. moeten wegwerpen, omdat hij zonder dit tastend voortgaan sneller, juist en bewuster zijn doel bereikt.

De grote vraag, of godsdienst met de geest samenhangt, kan ik als volgt beantwoorden: De geest (d.w.z. entiteiten, die niet in de stof leven zoals de mensen heeft altijd invloed gehad op het menselijk denken en leven. Er is een gemeenschappelijke wereld, waarin mens en geest elkaar ontmoeten, ofschoon deze helaas buiten het gemiddeld materieel en redelijk besef van de mens blijft. Deze geesten hebben zich in het begin aan de mens geopenbaard. Zij hebben voor die mens a.h.w. bepaalde richtlijnen gegeven. Zij hebben hem geholpen kennis te verwerven. De oude lichtgoden of lichtzuilen uit de eerste primitieve periode van M-ft zijn misschien te vergelijken met de idolen van een latere tijd; datgene, wat niet-redelijk wordt aanvaardt vereerd, omdat men het niet begrijpt.

De geest zal voortdurend blijven inwerken. En binnen de kerk (de godsdienstige gemeenschap) vindt zij heel vaak de mogelijkheid 'tot beïnvloeding, die in een misschien te koortsachtig geworden stoffelijk leven niet zo gemakkelijk mogelijk is. In de stilte van een kerkelijke bijeenkomst is een inspiratie-gemakkelijker te bereiken. De concentratie van die mensen op een God, zelfs indien dat een volledig waanbeeld zou zijn, maakt het mogelijk iets van de waarheid te injecteren en te projecteren door de ontstane ontvankelijkheid.

Wij zien dus, dat enerzijds het bestaan van de godsdienst op zichzelf enigszins moet worden betreurd; en dat we anderzijds moeten toegeven, dat voor de geest en voor de - wat men noemt- hngere krachten op aarde die godsdienst toch een middel is geweest om de, mensheid verder te helpen.

Zolang de godsdienst niet door een dogmatisch eng systeem te strenge beperkingen oplegt aan het beleven en denken van de mens, meen ik dan ook, dat zij een absoluut nuttige factor zal blijven, ongeacht de verdere ontwikkeling van de mensheid. Integendeel, een groot deel van hetgeen de godsdienst in het verleden betekende, is achterhaald. Zij is nu nog een staatkundige factor. Haar economische invloed echter begint te slinken. En binnenkort zal zij zelfs staatkundig en politiek een steeds minder waardevolle factor worden. Ze zal steeds meer worden een organisme, dat naast de mensheid bestaat en dat zich daardoor misschien zal proberen terug te trekken uit de realiteit van het menselijk leven. Zij zou integendeel juist moeten worden; een wijze van leven en niet een wijze van denken en geloven.

Ik zie de toekomstige ontwikkelingen zeker niet zonder God. God in een ingeschapen erkenning en behoefte van de doorsnee-mens. En zelfs indien hij Hem verstandelijk verwerpt, blijft hij onderbewust ergens ernaar hunkeren, blijft hij er innerlijk rekening mee houden. Maar God is iets anders dan een godsdienst.

De godsdiensten zullen zich versmelten. Zij zullen voor de doorsnee-mens een middel worden om de rust en de mogelijkheid te vinden met zijn God - zoals hij denkt - en misschien in feite met de geest in contact te treden en om zichzelf te hervinden. En daarnaast waarschijnlijk ook om zijn gevoel van geestelijke verbondenheid met anderen ook meer menselijk te bevestigen.

De kerk (de godsdienst) zal dan echter meer en meer verdwijnen. Ze zal niet meer zijn de dogmatische kracht, die een bepaald deel van de mensen in een bepaalde denkwijze bindt - eventueel onder bedreiging met helse. pijnigingen. Zij zal worden tot een denkwijze, waarin alle mensen elkaar kunnen ontmoeten en waardoor - juist hierom - voor alle mensen God een meer bereikbaar persoonlijk iets wordt, dat een meer persoonlijk aanvaardt van

verantwoordelijkheid voor eigen leven vergt. In de geschiedenis heeft de godsdienst veel goeds en veel kwaads gedaan. Maar de geschiedenis der godsdienst wordt gemaakt door mensen. Veranderingen, die het komend Aquarius-tijdperk gaat brengen, zijn volgens mij tevens grote veranderingen in het menselijk denken en daardoor mede in alles, wat godsdienst heet. God zal meer leven op aarde, naarmate men Hem meer beleeft en minder formalistisch dient.

INCARNATIE

Ik drijf in het ledige. Er zijn geen afmetingen en er is geen tijd. De herinneringen verbleken en het contact met anderen is geworden tot een haast onhoorbaar roepen op een verre afstand. Er is geen mogelijkheid meer tot actie. Er is geen nieuwe mogelijkheid meer; en het oude is ijel en vaag geworden.

Dan is de enige weg terug tot het leven. Het zoeken naar iets wat houvast geeft, iets wat niet verandert, iets wat niet gehoorzaamt aan de gedachte en wat niet afhankelijk is van een voortdurende innerlijke activiteit.

Het "ik" richt zich dan op de materie. En uit de materie stromen reeds onmiddellijk na het contact duizenderlei gevoelens op het "ik" toe. Het zijn stemmingen. Het zijn emoties. Het zijn ogenblikken van verlatenheid en ogenblikken van absolute vreugde. Het zijn begeerten en angsten. En alle tezamen worden tot een wervelstorm, waarin het "ik" zich een ogenblik opgenomen waant en voortgedreven naar een vreemde, oneindige bestemming. Soms verliest het zichzelf erin en dan geschiedt er een incarnatie, waarbij het "ik" geen enkele zeggenschap, heeft; waarbij het zelf niet weet waar het zal terecht komen.

Maar vaak, heel vaak, zal het "ik" uit die totale storm bekende elementen terugvinden. Herinneringen, die reeds waren verbleekt, beginnen weer op te leven. De voorstellingen van het "ik", die langzamerhand in de voortdurende wisseling van gedachten waren weggedreven, krijgen weer vorm, gestalte en lijn. En men concentreert zich op datgene, wat het "ik" bevestigt. Want hier is wederom leven, hier is activiteit; en men overweegt mogelijkheden.

Men bedenkt, dat hier een weg is om duidelijk te maken hoe waar en waardig, dit ego toch in feite was. En dan wordt men langzaam dichterbij getrokken om intenser en intenser de sfeer, de gevoelens, de emoties, de angsten, de mogelijkheden van het milieu in zichzelf te beleven, tot het ogenblik, dat er plotseling een vortex van kracht is, zodat het "ik" zich niet meer kan houden en als in een afgrond, in een tijdloze diepte wordt afgezogen, om dan - haast gevangen - zich bewust te worden van de binding met een mens.

De binding met een mens, waarin een leven langzaam ontwaakt. Een leven, waarvan je voor een kort ogenblik misschien nog wel weg kunt gaan, maar dat je steeds sterker terugroept; dat steeds intenser een werveling wordt van zenuwstromen en magnetische velden. Een binding, die niet meer ongedaan kan worden gemaakt.

En soms een enkele keer - maar dat is slechts zeer zelden - is er een "ik", dat uit de veelheid van mogelijkheden en behoeften, die uit de wereld eerst als een vage golf en dan meer gedefiniëerd op het "ik" afkomen, bewust selecterend (niet alleen meer wat aan het "ik" beantwoordt of wat het "ik" aangenaam zou vinden of niet alleen meer een ontwijken van wat het "ik" vreest), komt het tot een bewust erkennen van een doel.

Dat doel betekent dan, dat men blijft zweven over de totaliteit, langzaam selecterend, mogelijkheid na mogelijkheid, soms vele generaties achtereen, totdat er dit ene punt komt, dat perfect beantwoordt aan het doel. En dan snel, zoals een havik zich stort op een prooi, werpt de geest zich bewust in de materie. Bewust ketent zij zich. En omdat zij zich -bewust ketent, stijgt zij ook bewust vanuit die ketening nog omhoog. Zij heeft niet - zoals de anderen - haar verbinding verloren. Zij blijft verbonden met de roepende stemmen uit de verte. En

langzaam maar zeker krijgen ook deze meer helderheid en klaarte; want het leven betekent een herleven, ook van geestelijke mogelijkheden.

Dan leeft er een wezen reeds vóór het geboren is weer bewust in contact met hogere en zelfs hoogste sferen: . Dan brandt er een eeuwig licht, dat in het bijzonder rond de moeder a.h.w. cirkels van bescherming trekt; dat alle niet-juiste, niet-harmonische geesten probeert weg te drijven; dat waarschuwend werkt, als er ook maar één oneffenheid op de levensweg zou dreigen. En men dwingt zelfs de moeder te gaan naar de omstandigheden, die het meest perfect, het meest harmonisch zijn -of het nu een paleis is of een stal, opdat het ego zal worden geboren in die omstandigheden, waarin het waarlijk zijn geestelijk bewustzijn en zijn stoffelijke noodzaak gelijktijdig vanaf het begin volledig kan uitdrukken.

Dat zijn de geboorten van bewusten. Incarnaties, die gewild en niet alleen uit noodzaak plaatsvinden. Dat zijn de geboorten van hen, die de Leraren zijn van de mensheid. Degenen,, die de dienaren zijn van de totale ontwikkeling in een stofwereld, welke de geestelijke waarden nog niet volledig beseft.

En zo gaat de stormwind door. Geesten fladderen opwaarts als bladeren, gedreven door de draaistroom van de wind: doden, die opgaan naar een andere wereld. En daar vertoeven ze en zweven ze, totdat ze hun houvast hebben verloren, totdat er geen contact en geen werkelijkheid meer schijnt te bestaan om dan terug te keren. Totdat er een ogenblik komt, dat er één niet slechts opwaarts wordt gedreven, maar bewust uit weten en kracht opwaarts wiekt. Een leeuwerik, die de zon zoekt, hoger en hoger, veranderend, tot zij licht is geworden en niet meer terugkeert, niet meer incarneert.

Incarnatie is de uitdrukking van onze behoefte tot leven; de uitdrukking van onze behoefte totbewustzijn., Zij is niet het "ondanks jezelf"° terugkeren tot de materie. Het is de noodzaak tot evolueren, tot uitbreiden van bewustzijn, uitgedrukt in de verstilling en verstomming van al, wat in zich geen vooruitgang meer kent.

Incarnatie is de sleutel tot de werkelijkheid van je eigen wezen. Zij is de uitdrukking van de eeuwige verbondenheid van stof en geest. Maar bovenal de weg, die het "ik" kiest tot de zelfvergetelheid, waarin de aanvaarding van de totaliteit mogelijk wordt. -

Het "ik", geïsoleerd van het Goddelijke, zoekt via vele incarnaties een weg terug tot zijn eindbestemming en oorsprong: de eenheid in het goddelijk scheppingsplan, waarin het bewust zijn plaats in het geheel inneemt, handelt uit het geheel en -dan. - toch nog bewust als ergens een eigen "ik" - de totaliteit voortdurend in zich beleeft.

DE STEM VAN HET HART

De stem van het hart kan niet bestaan. Het hart is een orgaan, dat krimpt en dilt, dat het bloed dooi' de aderen jaagt en soms zichzelf vertraagt, dat aarzelt, maar spreken doet het niet.

Er is geen stem van het hart. Er is een innerlijk weten, dat niet met de stof is verbonden; dat lang vergeten waarden uit geestelijke waarheid en geestelijke tijd naar voren brengt.

Maar al te vaak spreekt men dan van de stem van het hart en voelt zich door zijn innerlijke stem gedreven, terwijl men nog niet even wil wachten en luisteren, of wat men in zich wellen voelt, wat vreemde stemmen fluisteren, soms niets meer is-dan de echo van eigen ledig zijn.

Zoek in uzelf de waarheid. De stem van het hart alleen zegt niets. Zij kan niet spreken. Zelfs God spreekt in ons steeds met onze stem. En luisteren wij naar Hem, het is niet de stem, het is niet het woord, maar het is de siddering van kracht alleen, waarop we horen.

Men kan dan zeggen: Maar het wil ons toch bekoren dit alles af te luisteren. Dit fluisteren van stemmen in mijn wezen te maken lot spreken met God en zonder vrezen opgaan tot het Allerhoogsten.

Ik kan ook zeggen- Jakkas, moet ik nou alleen en voor mijzelf hier al die waarden vinden? Ik kan het niet. Ik luister naar de stem van het hart.

Ik zeg u: Indien gij u zo tart door u te maken tot profeet, die spreekt en predikt voor het eigen "ik", gij zult niet ,veel bereiken. Maar luister naar de vreemde kracht, niet naar de stem, die in u leeft. Voel hoe er buiten stoffelijk zijn en redelijkheid om in u een vreemd erkennen leeft, dat niet omschreven wordt en onderstreept als dompe drum de woorden van uw hart. Het ritme is de werkelijkheid; dat is de eeuwigheid, die spreekt. Dat is het wezen, dat voor korte wijl de redelijke grenzen van het menselijk bestaan verbreekt en opvliegt naar een hoger zijn, waarin geen werkelijkheden meer in mensenwoorden leven.

In al uw streven: zoek naar uzelf en zoek uzelf te zijn. Luister naar de stem van eigen hart, zo ge wilt, maar niet zo sterk, dat daardoor wordt verstild wat achter deze stem in u voortdurend gaat en staat en werkt en drijft. Niet in het woord en in het begrip, maar in het onbegrepen werken schrijft God Zijn wil in het wezen.

Maar zonder die emoties leven valt zwaar.

De stem van het hart spreekt inde edelste termen en uit de naam des Heren soms slechts van de eigen angst, het eigen stil begeren, de eigen kracht tot oordeel en eigen innerlijke macht, terwijl niets wordt volbracht. Waarom dan aan die stem zo'n nadruk steeds gegeven?

Aanvaard haar zoals ze is, maar leer uzelf leven op het vreemde dat in u bestaat; het ongekende, dat ge ondergaat, zonder dat het in stof of geest met woorden is omschreven. Dà.t alleen is werkelijkheid. Dàt is het leven, dat de grenzen van een menselijk emotioneel of redelijk bestaan het verst overschrijdt.

LES 7 - VORMONTWIKKELING

Wij hebben tot nu toe hoofdzakelijk die ene ontwikkeling gevolgd, die wij zien uitmonden in de moderne mens. Daarnaast echter worden wij geconfronteerd met ongetelde andere levensvormen. En sprekende over de geschiedenis van het leven, moeten wij natuurlijk ook al dat andere op aarde en eventueel later ook elders, mede in beschouwing nemen.

Wat nu is kenmerkend voor het leven op aarde? In de eerste plaats wel, dat alle levenskracht ongeveer gelijk is. In de tweede plaats, dat de activiteit van een wezen niet noodzakelijkerwijze diens levenskracht als geheel bepaalt, maar dat dit kennelijk voortkomt uit het ontwikkeld-zijn van het zenuwstelsel en de aanwezigheid van grote zenuwknooppunten of een brein, waarin een voortdurende actie-mogelijkheid bestaat. Een klein dier of een klein wezen met een groot brein of een uitgebreid zenuwstelsel heeft dus in verhouding meer levenskracht en meer levensmogelijkheden dan al de minder ontwikkelde soorten. Dit geldt ook voor het individu.

Voor de soort lijkt het haast het omgekeerde. Hoe eenvoudiger een levensvorm is, des te gemakkelijker zij zich aanpast. Indien de aanpassing niet mogelijk is, zie wij het ras eenvoudig verdwijnen.

Als wij eens kijken naar b.v. de grote reptielen, dan ontdekken wij dat een aantal van die wezens (waaronder overigens ook enkele zoogdieren waren, die tot de oceaan terugkeerden) kunnen voortleven. Maar zij ontwikkelen in verhouding ook hun zenuwstelsel wat beter; en hun reactie- en denkvermogen (meestal een groepsreactie) is ook aanmerkelijk groter dan van de dieren, die in de moerassen en op de vastelanden verblijven.

Terwijl zich overal de enorme strijd van de sauriërs afspeelt, verandert er iets aan de wereld. Het is niet veel. Er verandert iets aan haar rotatie. Het is eigenlijk onbelangrijk, maar die rotatieverandering betekent een verandering van magnetisch veld. Dat betekent, dat bepaalde plantensoorten teniet gaan; dat andere plāntensoorten muteren; de voedingsmogelijkheden worden moeilijker. Gelijktijdig ontstaat er een grote verzwaring van de voortplanting; zij is niet zo eenvoudig meer mogelijk.

Daarbij zien wij juist in de periode, dat, dit zich begint te openbaren, de massale vormen van de betrekkelijk kleine vleeseter optreden, die wij kennen als de tirannosaurus rex. En deze worden slachters. Zoals een wilde hond niet om te eten maar alleen om te doden soms 20 à 30 schapen de keel openscheurt, zo zijn vooral deze grote sauriërs, die volledig door de impuls worden beheerst, niet meer in staat zichzelf te beheersen; zij doden zonder meer. Het gaat niet meer om voedsel, het gaat om de strijd, om het bloed. En dan zien wij de sauriërs in zeer korte tijd verdwijnen, terwijl een aantal op het land levende en in verhouding kleinere dieren zich wel handhaven.

Wanneer de sauriërs verdwenen zijn, vinden wij nog steeds rode beren, sabeltandtijgers en wat er nog meer voor lieve huisdieren waren in die tijd. Maar onze primitieve poes, de sabeltandtijger, kan niet blijven bestaan, zoals hij is. Hij is wat te groot; zijn gebit is niet geschikt voor de kleinere prooi, die hij najaagt. Het resultaat is dat een aantal van die dieren uitsterft; andere daarentegen brengen een steeds kleiner wordende generatie voort en zo zien wij de vorm veranderen, waarbij de afstand tussen de sabeltandtijger (ongeveer vier keer zo groot als een normale tijger) en de gewone tijger wordt afgelegd in een periode van nog geen 50 jaar. Maar de tijd, dat wij alleen de sabeltandtijger hebben tot het ogenblik, dat wij een normale tijgerachtige vorm (alleen het velletje ziet er nog een beetje anders uit) zien optreden, bedraagt ongeveer 50 à 70 jaar. Dat is een zeer korte periode, zoals u zult begrijpen.

Gelijktijdig zien wij overal elders ook verandering. Er is iets veranderd op aarde. Leven, dat zich niet kan aanpassen, gaat teniet. Leven, dat beschikt over een hoger georganiseerd

zenuwstelsel en over een primitieve weerbaarheid tegen de omstandigheden, wijzigt eenvoudig zijn vorm en leeft verder.

In diezelfde tijd zien wij het paard groter worden. Wij zien de hondachtigen, die overigens niet doen denken aan de hond, maar behoren tot de familie lupus (wolven) zeer snel in aantal toenemen. Wij bemerken voor het eerst de grotere roedelvorming (een jachtkudde a.h.w.) en wij zien óók bepaalde onderlinge reacties.

De geluidstaal, die wij tegenwoordig bij welven -en ook bij de honden aantreffen, de uitdaging, .de jachtroep enz., vinden wij eerst in deze periode terug. Kennelijk is communicatie noodzakelijk geworden, omdat er minder dode prooi is te vinden en omdat datgene, wat je najaagt, steeds sneller wordt en steeds minder gemakkelijk door een paar of een familie is te overweldigen. Ik geef dit alles alleen maar als voorbeeld voor een stelling. Die is nl. deze:

Het leven mag worden geregeerd door de rassengeest, het mag mede worden bestuurd door vormende krachten van buitenaf, maar het moet zich aanpassen. De vergroting en versnelling van aanpassingsvermogen is dus afhankelijk van ofwel de eenvoud van structuur, dan wel van de complexiteit van zenuwstelsel en denkvermogen. In het eerste geval krijgen wij een praktisch onmiddellijk en spontane mutatie. Dat zien wij bij planten, maar ook bij vele lagere levensvormen.

Als u een nieuw middel tegen griep hebt, dan kunt u er zeker van zijn, dat een nieuwe soort griep binnen 30 à 40 dagen opkomt en dat daaruit cultures voortkomen (volken zou je eigenlijk moeten zeggen), die binnen niet al te lange tijd - ongeveer een jaar - overal in verschijning treden; dus kennelijk plotseling overal aanwezig zijn.

Van insecten en de daaruit ontstane resistente stammen heeft u ook wel gehoord. De eerste vliegen vielen dood neer bij het eerste wolkje DDT. Nu zijn er al, die tegen elkaar zeggen. "Jó, als je gaat eten, moet je er wat pittigs bij hebben"; en dan nemen zij een snuifje DDT mee.

Aanpassing. Aanpassing haast tot in het oneindige. Maar daardoor gelijktijdig vorm, selectie. Want de uiterlijke vorm moet langzaam maar zeker weer aan de innerlijke verandering en noodzaken worden aangepast.

Wij zien in de wereld twee processen zich gelijktijdig afspelen. De eerste is een interne aanpassing; d.w.z. een aanpassing van stofwisselingsprocessen, leefwijze en ook een verandering van instincten. Hierin kunnen wij primair de rassengeest proeven, die probeert het voortbestaan op de juiste wijze te verzekeren en bovendien bij genetische selectie de nadruk gaat leggen op de meest gewenste vormen.

Maar daarnaast zien wij aan de buitenkant een behoefte ontstaan, die wordt bepaald door de omgeving. U denkt misschien, dat de giraffe zomaar vlekjes heeft gekregen en dat de tijger z'n strepen kreeg, omdat hij een ontsnapte boef uit de een of andere kattengevangenis was. U lacht misschien over deze opvatting. Toch denken de mensen vaak; nu ja, een tijger is een tijger, omdat hij strepen heeft. Maar of je hem nu in een tank stopt, het beest heeft zijn strepen niet altijd gehad. Hij moest een camouflage vinden. Hij moest in zijn milieu de mogelijkheid krijgen om onopvallend te jagen. En wij zien, dat zijn kleuring zich daarbij aanpast; dat de huidtekening juist in zijn jachtgebied een perfecte camouflage voor hem is. En dat zien wij ook overal elders.

Mag ik daarom stellen, dat een van de kentekenende verschijnselen van het leven is, dat het zich voortdurend aan de levensnoodzaak aanpast, maar gelijktijdig zijn vorm wijzigt om zo eenvoudig mogelijk te leven.

Wanneer wij de mensheid bezien, ach, dan veranderen de typen ook nog wel wat. Wij vinden de wat ouderwetse typen met ontzettend zware botten; een beetje vierkant, helemaal niet zo leuk. Het. zijn de mensen, die hopeloos proberen spierballen te ontwikkelen en toch altijd meer lijken op de verpakking van bier., Daarnaast zijn er typen, die veel lichter gebouwd zijn, wier spieren veel minder ontwikkeld zijn, maar wel evenrediger, esthetischer verdeeld.

Typen, die als het erop aankomt misschien veel minder weerstand hebben, maar die meer appreciatie wekken, die in hun milieu op een hogere waardering kunnen rekenen. '

Nu is het eigenaardige, dat een dergelijke aanpassing door alle tijden heen een rol heeft gespeeld. U denkt misschien, dat het type van uw voorvaders - of u daarvoor nu de zwarten of donkergetinten uit het zuiden neemt (de Keltische typen of u zoekt het in de blonde, blauwogige Germanen en Noren algemeen was. Maar als u even nadenkt, dan ontdekt u dat de volksverhuizingen daarin een zeer grote rol hebben gespeeld.

Een volksverhuizing in de oudheid is niet alleen maar een trektochtje, ,een reisje. Neen, dat is leven en voortdurend verder gaan. Het is een voortdurend leven van strijd, waarbij men zich in een steeds wisselend milieu bevindt en dus ook in de natuur altijd weer voor nieuwe verrassingen komt te staan. Zelfs het klimaat verandert van maand tot maand, van jaar tot jaar. Hierdoor ontstaat er een selectie. Wij krijgen mensen, die - als wij te maken hebben met voetgangers - rijzig zijn. Het zijn gespierde, zware typen. Hun kleur doet er niet zoveel toe; zij veranderen toch te vaak hun omgeving om een bepaalde kleur (een schut nodig te hebben. Dat moeten zij zich maar aanmeten. Wat zij nodig hebben is snelle reflexen, strijdlust. En wij zien, dat zij het inderdaad krijgen.

De mensen, die als betrekkelijk tengere en eenvoudige typen ergens in Azië aan hun trektocht beginnen, komen in Europa aan als gespierde, veel grotere typen. De kleur van de ogen is veranderd; zij zijn verziend geworden. Hun leefgewoonte, hun methode van eten en drinken is ook veranderd. Wij zien dat zij b.v. veel meer verschillende stoffen kunnen eten dan iemand, die ter plaatse altijd met een vast diët te maken heeft. Waar hun voorouders aan het begin van de tocht eenvoudig aan vergiftiging zouden sterven, dat wordt als een' bijvoeding gebruikt door degenen, die via de steppen van Rusland langzamerhand Duitsland en hun eindbestemming naderen.

Wat is dat eigenlijk voor een typisch proces? De mens verandert dus ook; en hetzelfde zien wij bij dieren.

De konijntjes, die op het ogenblik nog steeds in zo rijke getale in Australië en in Nieuw-Zeeland rondstoeien, stammen af van de gewone konijntjes in Europa. Maar als je gaat kijken, hoe zij zich gedragen, dan blijkt dat er een grote afwijking is.

Wij vinden in Australië in de eerste plaats kolonie-vorming. Dat is er in Europa niet. Wij zien wel een soort buurtschap, maar net als bij boeren- ieder met een eigen hol en een eigen hoeve. In Australië vinden wij bepaalde konijnsoorten, die nog holen graven en die onderling verbinden, zodat meer nesten met elkaar in verbinding staan. Aan de andere kant vinden wij ook weer konijnen, die helemaal geen holen meer graven. Het zijn wel konijnen, maar ze hebben de. legergewoonte van de haas overgenomen. Bovendien hebben zij een eigenaardige trekmethode. Zij blijven niet meer in één revier (wat het Europese konijn wel doet), maar zij trekken voortdurend verder. Waarom? Hoogstwaarschijnlijk, omdat het milieu het noodzakelijk maakt; omdat het milieu hun instincten wijzigt.

Daar kunnen wij tegenover stellen, dat het Europese konijn over het algemeen veel verstandiger reageert en door herhaling sneller leert dan het Australische. Omstandigheden bepalen kennelijk niet slechts uiterlijk en leefgewoonte, maar hebben ook nog iets te maken met de ontwikkeling van wat wij intellect noemen.

Nu begin ik met een stelling, die menigeen zal verbazen. Ik stel nl., dat het dier, dat in zijn milieu de mens als vormgevend overheersend aantreft, slechts twee mogelijkheden heeft: het moet ofwel voortdurend intelligenter worden, dan wel het moet zijn mentale ontwikkeling volledig staken.' Van beide vormen hebben wij voorbeelden.

U moet niet denken, dat een koe dom is. Maar zij heeft op een gegeven ogenblik haar behoefte tot eigen activiteit, tot zelfstandigheid,'voor een deel a.h.w. prijsgegeven. Zij heeft daartegenover een soort klakkeloze aanvaarding gezet, zoals wij die b.v. bij de stalmens vinden.

De hond was een vriend van de mens, net als het paard. Zijn instinct en zijn denkvermogen, zijn herinneringsvermogen ontwikkelden zich in de richting van de mens, maar baseerden zich op een samenwerking. En dat is begrijpelijk, want zowel paard als hond hebben een arbeid, die zij met de mens tezamen moeten volbrengen. De leefwijze wordt door het onderling begrip bepaald.

Stel daar nu weer andere dieren tegenover. De kat b.v. De kat is misschien spitsier en veel slimmer dan de hond. Toch duurt het heel lang, voordat zij ook maar een derde van de-vocabulaire heeft begrepen en onthouden, die een hond in de eerste vier à vijf maanden van zijn pub-zijn al onthoudt. De kat is veel handiger, als het erom gaat zichzelf te redden, maar aan de andere kant heeft zij niet die doldriestheid, als de mens erbij is. Zij vertrouwt de mens altijd maar half; zij blijft schichtig. En wat zien wij: De hond is misschien een goede dief en de kat is misschien ook een goede dief, maar terwijl de hond steelt en dan schuldig gaat doen, zal de kat hoogstens zeggen: "Ik ben je te slim af-geweest, vader."

Er is nog een eigenaardig iets, dat is nl. dit; Wij zien vaak een samenwerking tussen huisdieren ontstaan. En ook daar moet het menselijk milieu dus wel een rol spelen, als wij een vriendschap zien zoals inderdaad voorkomt tussen kippen, ganzen, geit, ezel, paard koe, hond en kat. Dieren, die normaal t.o.v. elkaar neutraal of soms zelfs vijandig zijn. Als zij dan zien, dat zij als een gemeenschap kunnen functioneren, moeten wij nog verder gaan en zeggen: Niet alleen dat de vorming van het intellect wordt bepaald, maar de mens schept een milieu, waarin de gemeenschap niet meer ras-bepaald wordt, maar nest-bepaald. Men hoort bij elkaar. Men heeft hetzelfde voedsel. Men neemt elkanders geur over (bij dieren een zeer belangrijke zaak) en men voelt zich daardoor één familie. Buiten die gemeenschap tal de hond katten jagen; zal de kat tegen honden blazen; zal het paard schichtig zijn, als er misschien een hond komt; en de koe zal er helemaal niets voor voelen te stoeien met een geit. Maar binnen de gemeenschap, doen zij dat wel.

Wat leren wij uit dit alles? Dat een kunstmatige gemeenschapsvorm de rassenonderscheiden niet doet wegvallen, maar ze mentaal verzwakt en daarvoor in de plaats een teamgeest, een samenwerking brengt. Bij die samenwerking blijkt een gemeenschap van dieren, die onder de mens ressorteert maar waarin diverse elementen zijn opgenomen, stimulerend te werken voor alle delen daarvan. De koe, die 'bevriend is met een paard, met een geit, een kat of een hond, is intelligenter en vanuit menselijk standpunt vaak onhandelbaarder dan de koe, die alleen maar koeien heeft om gezamenlijk mee te herkauwen.

Wat voor het leven geldt in één vorm, moet te herleiden zijn tot een algemene regel, die voor alle leven geldt. Indien de invloed van rassengeesten kan worden beperkt en op den duur zelfs deels ongedaan kan worden gemaakt door milieucondities, dan moet dit ook gelden voor de mens en voor elk levend wezen dat er bestaat, zelfs voor b.v. een natuurgeest. Dan moet dit ook gelden voor elke levensvorm, die in het Al maar denkbaar is. Hoogstens kunnen wij half-levende vormen uitschakelen, zoals bepaalde viri; niet alle, maar bepaalde.

Wat betekent dit voor de mens?

De mens was oorspronkelijk gewend om in kleine gemeenschappen te leven.

Zijn gemeenschapsleven (en daarmee zijn denken, maar ook zijn innerlijke ontwikkeling, zijn emotionele inhoud, zijn habitus wordt bepaald door de familie.

Als u eens denkt aan de stamhoofden van b.v. Arabieren-stammet-Jes, die als wijze vaders hun stam regeren, dan realiseert u zich waarschijnlijk niet, dat u hier te maken heeft met een vorm van samenleving, die eens ook in uw eigen wereld, uw eigen land, bij uw voorvaderen heeft gedomineerd.

Naarmate de bevolkingsdichtheid toeneemt, ontstaat interrelatie tussen stammen. Wij zien dit eerst ontstaan in huwelijksgebruiken. Het huwelijk in de eigen stam of in de eigen gemeenschap wordt vaak minder toegelaten. Men stimuleert het aantrekken van nieuw bloed van buitenaf. Op den duur zien wij dat groepen of families gezamenlijk gaan reageren als een stamgemeenschap en dat verschillende stammen als een primitieve natie gaan optreden.

Vanuit het standpunt van het leven betekent dit in de eerste plaats een verwijdering van het natuurlijke milieu en daardoor een verminderde reactie erop. In de tweede plaats betekent het een noodzaak tot sneller reageren.

In de eigen familiegemeenschap is men nu eenmaal onderworpen aan de wet en daarnaast reageert men op alles wat beneden het "ik" staat. Men is dus altijd wel sterken verstandig genoeg. Er is maar een enkele uitzondering: Hoe groter de gemeenschap wordt, des te sneller je moet reageren, omdat je omgeven bent door steeds meer gelijkwaardige elementen. De verstandelijke ontwikkeling neemt zeer snel toe, als de grootte van de gemeenschap toeneemt.

Voor de geest impliceert dit, dat de mogelijkheden in elk leven eveneens groter zijn geworden, want wij kunnen door het grote gebied van. weten, van erkennen ook gemakkelijker bepaalde belevingen zoeken en andere verwerpen.

Het is overigens ook in deze periode, dat wij van de eenvoudige emotionele magie overgaan naar de natuurmagic. Een natuurmagic, die langzaam maar zeker ritueel wordt. Wij krijgen nu niet meer te maken met taboe-plaatsen, maar met bewust gekozen tempelorden en bewust gekozen heilige wouden.

Er ontstaan dan stadsstaten. In de stadsstaat is de mens nog veel meer afgezonderd van de wereld buiten hem. En dat betekent, dat hij niet meer leeft volgens de natuurlijke wetten, maar dat hij zich moet aanpassen aan een totaal nieuwe reeks regels en wetten, waarvoor niet altijd een natuurlijke achtergrond bestaat. Wie van u de wetten van Hammurabi b.v. bekijkt en daarin aantreft de manier, waarop men een slaaf wel of niet mag mishandelen; heeft niet wat een grote verandering dat betekent. Tot nu toe was je gevangene je slaaf, je eigendom. Hij was een deel van je leven. Je mag in je eigen vinger bijten, je mag dus ook je eigen slaaf doodslaan. Een verandering van besef van het individu. Een verplaatsing van bezit en macht naar kundigheid; en vandaar naar individualiteit.

Als we nog een stapje verder gaan, dan ontdekken we specialisatie. Zelfs in de tijd van Hammurabi vinden wij al mensen, die alleen maar koken of alleen maar snijwerk doen of stenen vormen of metselen. Wij vinden eigenlijk al de eerste vakbonden. Hun band is nog mystiek-religieus, dat is waar. Maar belangrijk is hierbij weer: gelijk en gelijk. Er ontstaat binnen de gemeenschap een aantal afzonderlijke soorten, die nu niet meer materieel bepaald zijn maar door de kundigheid en die zich daarmee dus nog veel meer vrijmaken van de natuurlijke samenhangen.

Bij de dieren zien wij dergelijke evoluties ook. Als wij kijken naar bepaalde insecten-staten (denk aan b.v. de mieren, de termieten, de bijen, de wespen enz.), dan vinden wij daar ook een gemeenschapsvorm. Die gemeenschapsvorm is gestabiliseerd; d.w.z. binnen de heuvel, de korf of het nest zijn vaste verhoudingen. Hierdoor komt er een wegvallen van de persoonlijke ontwikkeling. Er ontstaat een verslapping. van geestelijke waarden.

Nu blijkt, dat de levenskracht niet meer kan worden gezocht in het individu per se, maar moet worden gezocht in het gehele volk; en dat bepaalde symbolen van dat volk eigenlijk een karakter krijgen, dat veel belangrijker is dan het eigen "ik".

Als u b.v. in een mierenhoop een stok steekt, dan moet u eens een stukje wit papier neerleggen. Een ogenblik later ziet u mieren in de grote opschudding, waarbij hun bestaan bedreigd wordt, voorzichtig komen aansjouwen met poppen, die zij allemaal bij voorkeur op dat lichte vel neerleggen, omdat zij aannemen dat door de zonnereflex het daar een beetje beter is. Intuïtief waarschijnlijk, dat geef ik toe. Instinctief; maar zij doen het. Hun 'eigen leven krijgt alleen nog betekenis in de gemeenschap. En daarmee is de verdere ontwikkelingsmogelijkheid uitgesloten.

U weet allen, dat er mierenvolkeren en termieten bestaan, die niet alleen goede ingenieurs en bouwkundigen zijn (hun steden zijn werkelijk logisch gebouwd)9 maar die b.v. landbouw bedrijven. Zij hebben b.v. hele aangelegde kweekbedden van bepaalde schimmels. Zij weten precies hoe zij een zekere doorluchting van hun nest of heuvel tot stand moeten brengen, net

voldoende voor hun eigen behoeften. Zij weten zelfs de warmtegraad in de verschillende delen van het nest enigszins te bepalen. Het zijn dus zeker niet wezens, waarvan je kunt zeggen: Zij' zijn dom.

De mens zegt: Het is allemaal instinct. Maar dat instinct moet toch ergens vandaan komen; en dat komt niet alleen van een rassengeest. Die rassengeest helpt de vorm en voor zover het kan ook het bewustzijn te ontwikkelen. Maar wat je ermee doet, dat is nog altijd je eigen zaak; ook binnen een instinct-gedreven maatschappijtje. En ga nu eens kijken naar de mensen in de steden. In de stadsdelen is die samenleving al wat geperfectioneerd, Maar de stadsstaat rich zich haast automatisch tegen alles wat buiten haar staat. Zij ziet elk zwervend volk als een automatische bedreiging. Zij beschouwt een ieder, die niet aan haar horig is als een soort rover. Zij zendt hele legers uit om niet op het platteland hoofd zakelijk, maar in andere steden te plunderen, omdat het gaat om de menselijke productie en vooral om de scheppende menselijke waarde. Zij willen metaal en beelden hebben. Zij willen kunstig gesneden steenstukken en marmerplaten hebben. En zij willen ideeën hebben en .slaven. Dat is voor hen belangrijker dan voedingsmiddelen. Die nemen zij terloops wel mee.

Ik doe nu nog een stap verder. In die stadsstaat was er, omdat zij betrekkelijk klein was, nog een persoonlijke interrelatie tussen de mensen. Alle andere levensvormen, die daarin bestonden (paarden b.v., een kostbaarheid in die tijd), werden gekend. Men zag b.v. een span aankomen en men zei; O, dat is van die en die. En men wist dan van zo'n paard.-.dat is een beetje schichtig, daar moet ik voor uitkijken. En dat deed men dan ook. Maak de gemeenschap nog wat groter, de. bevolkingsdichtheid nog wat intenser en er is daarvoor al niet direct gelegenheid meer.

Kijk naar Parijs in de middeleeuwen. Daar vinden wij eigenlijk verschillende volkeren, die door elkaar heen leven. Zoals wij b.v. in de nesten van de weidemier*een aantal fijnere gangen van een kleinere miersoort aantreffen, die wel van de grotere gangen van de gemeenschap gebruik maakt, maar eigenlijk toch apart leeft. Dat Parijs moet u zich niet zo romantisch voorstellen, want het bestaat ten eerste uit de adel (de machthebbers, de machtbezitters), daarnaast uit de directe producenten en handelaren, vervolgens uit het gewone volk en dan nog weer eens uit de losgeslagenen, de kleine zwervende stammen, bestaande uit studenten, bedelaars, rovers, dieven enz. Het zijn allemaal verschillende gemeenschappen, die met elkaar tot een compromis komen. Maar een lid van die gemeenschap wordt door alle andere gemeenschappen niet voor zichzelf erkend, doch alleen als representant van die andere gemeenschap.

Zo ontstaan er zeer grote taalverschillen. Denk eens aan de gedichten van Jean de Villiers (?). Er ontstaan zeer grote morele verschillen. Kortom, er ontstaat een divergentie, waarbij de gemeenschappelijk bindende factor eigenlijk geen uitdrukking meer is van het leven, maar de omschrijving is geworden van een conventie.

De vormgeving, die het leven op deze wijze ondergaat, heeft zich in onze dagen wel bijzonder sterk voortgezet. Zonder een grote stad nu helemaal te willen vergelijken met b.v. een mieren- of bijenstaat, zou ik toch willen opmerken, dat de moderne stad bestaat uit een groot aantal groepen (in zich meestál zeer ongelijkwaardige groepen) met een eigen taal, vaak een eigen specialisme, eigen moraal, eigen belang, die zich daarin a.h.w. vormen. Zij worden dus niet gevormd door de wetten of door de gemeenschapsnorm. Neen, zij hebben hun eigen zedelijk besef. Zij hebben een eigen taal. Zij staan los van de anderen.

Het aantal gemeenschappen neemt toe. En naimate dit toeneemt, moet de gemeenschappelijke, kunstmatige norm groter worden en zal dus het gedrag van elke groep op zich in de een of andere richting van de wet divergeren.

U zult zeggen: Wat wil je nu daarmee beweren? Het is eigenlijk heel eenvoudig, als u even doordenkt.

Er ontstaat een uiterlijke habitus, die niet meer eigen wezen, eigen noodzaak, eigen levensontwikkeling weergeeft. Er moet dus binnen de gemeenschap een aantal - hoofdzakelijk

mentale - mutatievormen ontstaan. Dat kan niet anders. De aanpassing aan het milieu, die - zoals wij hebben gezien - ook bij de dieren een zo grote rol speelde, speelt in de maatschappij al een even grote rol. Men moet zich dus aanpassen, maar wat meer is, men moet zich ontwikkelen. Men moet niet alleen zijn eigen reactievermogen vergroten, maar ook zijn prestatieverhouding beter weten af te meten t.o.v. anderen.

Dit betekent niet slechts een stoffelijke ontwikkeling, het betekent ook een geestelijke ontwikkeling. Het eigenaardige feit doet zich voor dat de stadsgemeenschap, zoals wij die tegenwoordig overal op de wereld zien, de mogelijkheid biedt tot gelijktijdige groepsincarnatie van individuen, die tot geheel verschillende vormen van beschaving behoren. Een moderne wereldstad kan gelijktijdig omvatten: incarnaties van jachtvolkeren (ik denk hier b.v. Han de Indianen als een van de sprekende voorbeelden), van nomadenstammen. Tartaarse (ecoraal vroeg-Taxtaarse) incarnaties zijn ook nu nog veelvuldig. Wij zien stadbeschavingen en theocratische beschavingen met hun magische achtergronden. Maar gelijktijdig zien wij ook nog incarnaties van bijna anarchistische volkeren en toestanden. Allemaal tegelijk en zij passen in die stadsgemeenschap. Elk vindt daar zijn mogelijkheid tot geestelijke ontwikkeling, tot een verdere ontplooiing van zichzelf, tot een vergroting van de kennis van het eigen "ik" en zijn ervaring van het leven.

In de geschiedenis van het leven heeft de stad al eerder een zeer belangrijke rol gespeeld. Wij behoeven maar te denken aan de legenden over Atlantis en Lemurië om ons te realiseren, dat ook daar de bouw van, grote steden in het hele gedrag van het volk, in de innerlijke waarden ervan een grote ommekeer betekende. Maar wij zien ook altijd weer, dat na een langdurig samengaan van de verschillende groepen er een zodanige divergentie is, dat de gemeenschappelijke norm - ik zou haast zeggen: de gemeenschappelijke taal - niet meer voldoende is om de band te handhaven. Dan ontstaat er een strijd tussen de verschillende groepen en zien wij de grote steden uiteenvallen. Er is dan geen sprake meer van een rijk, maar van een aantal kleinere, elkaar beoorlogende fracties, zoals wij die b.v. in de middeleeuwen zien, waar elke ridder tegen elke andere ridder vocht.

In Rome hebben wij daarvan een aardig voorbeeld. Wij zien Rome zich opbouwen als een boerengemeenschap. Als deze niet in staat is (n.a. door de grotere rijkdom van de Etrusken) zichzelf geheel te handhaven, gaat men - zoals primitieve stammen doen - op roof uit. Er ontstaat dan een krijgsmansstaat. Deze is nog aanvaardbaar, zolang zij zich baseert op de landbouw. Er is wel een stad, naar die is niet bepaald. Het is de landbouw die bepaalt. De soldaat, die terugkeert, is blij toe dat hij zijn eigen tukje land weer kan gaan bebouwen. Pas als het aantal slaven zo groot wordt, dat de landbouw eigenlijk een kwestie van bezit wordt en niet meer van persoonlijke arbeid, dat het aspect van werken wordt verschoven naar administratie, zien wij de barbaarse legioenen naar Rome opmarcheren, maar gelijktijdig Rome zelf in een aantal strijdende fracties uiteenvallen. Dan komt de tijd, dat de Palestijnse garde in staat is om iemand caesar en keizer te maken, als hij maar genoeg betaalt.

Zo is het ook in deze dagen. Er is een vormend proces. Rome was in de geestelijke ontwikkeling van de mensen van zeer groot belang. Niet alleen door het Christendom, dat is eigenlijk secundair, maar wel vooral door het systeem van legalistisch denken. het erkennen van de maatschappelijke wet, het burgerrecht.

Dit Romeinse recht regeert nu praktisch de hele wereld. De Romeinse opvatting omtrent handel. - en zelfs omtrent kolonisatie - speelt zelfs nu nog een rol in de maatschappelijke verhoudingen en in de economie van uw wereld. Het is duidelijk. het leven heeft zich in die dagen snel ontwikkeld.

Er is een erfwaarde geschapen, die als instinct, als primitieve erkenning, groeit in de vrucht: het kind. Er is een mogelijkheid geschapen tot een grotere ontplooiing van geestelijke gaven en capaciteiten. En er is ook een verscherping van reactie ontstaan.

Natuurlijk. Rome moest zijn spanningen ontladen. Zij, die eens krijgers waren, die bloed vergoten op het slagveld, wilden nu toch bloed zien vloeien; en zij zagen het in de arena's.

Zoals de mensen vroeger lichaamsbeweging namen, die ze werkelijk nodig hadden en daarom de mensen van vandaag samengroepen rond velden, waar experts in lichaamsbeweging zichzelf en anderen kwellen om prestaties te leveren, die even doelloos zijn als eens het sterven van de gladiatoren.

Het zijn verschijnselen; niet alleen maatschappelijke, maar ook geestelijke. Het is een verandering van de vorm; niet alleen maar van de gemeenschap, doch ook van de mens. De mens groeit naar een ander bestaan toe.

Wie gaat kijken naar de kinderen van vandaag en deze vergelijkt met de kinderen van 30 jaar geleden, komt tot de ontdekking dat zij anders gebouwd zijn. Het maakt niet zoveel uit misschien, maar zij zijn iets groter en zijn over het algemeen iets minder fors. Zij zijn doorgaans wat slungelachtiger, als u mij de uitdrukking toestaat. En dit langere type neemt steeds meer toe. Glij zien in vergelijking met 1860, 1870 (dus ongeveer 100 jaar geleden) een verandering in gewicht, in bouw en beenderenstelsel. Het zijn geringe afwijkingen, maar zij zijn toch wel kentekenend. Wij zien zelfs een verandering in schedelbouw, in haarinplanting. Die zijn niet precies gelijk meer. Daarnaast zien we bij velen - en dat is wel heel typisch - een zeer sterke verandering van de handen en voeten. Eens waren de voeten middelen tot voortbeweging; de handen middelen om kracht uit te drukken via gehanteerde instrumenten. Nu zijn de voeten geworden tot apparaten-betrappende en -besturende instrumenten, die onafhankelijk van elkaar en niet meer in een eentonig ritme moeten kunnen reageren. Het uithoudingsvermogen wordt minder; de onafhankelijke actiemogelijkheid en reactie snelheid nemen toe. De handen zijn steeds meer gebouwd niet om kracht uit te oefenen, maar om te manipuleren. De veranderingen vallen u waarschijnlijk niet op, want het gaat zo geleidelijk.

Als u komt te staan voor het harnas van een van de paladijnen van Kar al de Grote, dan zult u verbaasd zijn te zien, dat u eigenlijk helemaal niet in zo'n harnas kunt. Als we kijken naar de borstkurassen 'van de Romeinen, dan constateren we met enige verwondering, dat die borstkas wat anders moet zijn geweest dan die van de hedendaagse mens, tenzij we willen aannemen, dat ze ter wille van de schoonheid begnd en met grote lege ruimte en wrijvende raakpunten hebben rondgelopen; en dat is niet aan te nemen. Er verandert dus wel degelijk iets. De vorm verandert voortdurend; en deze vormverandering wordt mede bepaald door de milieuverandering.

Het denkvermogen van een nu-geboren kind met normale mentale vermogens is in staat een zeer snelle en scherpe selectie te maken ten aanzien van b.v. voertuigen. Het overziet beter de bedieningsorganen, is vaak ook beter thuis in de erkenning van abstracte thema's en waarden. Daarentegen staat het wat hulpelozter tegenover natuurlijke waarden. Dat is niet zomaar een gebeuren. De dieren, de planten en de mensen passen zich voortdurend aan. De krachten, die hen helpen en geleiden, geven hun de beste mogelijkheden. Maar als zij niet verder kunnen, moeten zij uiteenvallen en zal de rassengeest bijdragen tot een verdeeldheid om de niet-vruchtbare tak ten onder te doen gaan. Gelukt dat niet, dan ontstaat er een versteende staatsvorm, waarin het individualisme wordt teruggedrongen tot eigen lust- en onlustgevoelens, zoals in een mierenstaat.

Voor een ieder, die de geschiedenis van het leven volgt en haar wil begrijpen, is het van buitengewoon groot belang dat hij beseft: De potentie van alle leven moge gelijk zijn, maar de relatie met het milieu bepaalt de ontwikkeling van de potentie. De vormontwikkeling aan de hand van een ideaal, bezien uit het standpunt van een rassengeest, is mogelijk en wordt bevorderd, maar kan nooit volledig worden uitgevoerd, tenzij milieu-omstandigheden meewerken.

Intellect en denken (wetenschappelijk en godsdienstig denken zijn - in de gemeenschap althans - niet alleen maar de uitdrukking van een individueel bewustzijn. Zij zijn de uitdrukking van een levensnoodzaak, die in de maatschappij ontstaat. Naarmate een ras in een meer kunstmatig milieu met een toch blijvende variabiliteit leeft, zal in feite door specialisering en ten slotte door de samenvoeging van specialismen (die ook onvermijdelijk is) een totaal nieuw type van denken ontstaan in een voertuig, dat in één gewenste richting speciaal begaafd is,

dat niet meer als doel heeft zichzelf te handhaven, maar dat in zijn bestaan door anderen verdedigd en gehandhaafd, alleen nog maar ten doel heeft een bepaalde functie van die gemeenschap te vervullen.

Dat het individueel besef hierbij tot zeer grote hoogte kan stijgen, is op aarde misschien nog niet zo duidelijk merkbaar. Maar er bestaan andere volkeren buiten deze aarde; en daar zien wij, dat de meest vèrgaande technische specialisatie in een periode van grote technocratie heeft geleid tot ongewone diepten van filosofie en tot het beheersen van geestelijke krachten.

Zeker, het zijn in dit volk nog specialisten, misschien één op 10.000. Maar die ene op de 10.000 geeft een geestelijke achtergrond, een milieustimulans aan al die anderen, waardoor zowel vorm als beschavingsvorm zich zullen blijven wijzigen en op den duur de beheersing van materie èn geest voor een ieder gelijk aanvaardbaar wordt.

Eerst als dit bestaat, kan vanuit een nu beheerste vorm en persoonlijk beseft vermogen het individu terugkeren tot de natuur, die- nu niet meer zijn heerser en vormer is, maar die hij nu zelve boetseert, zoals eens zijn verre voorvaderen geboetseerd zijn door de krachten der natuur: de vormende geesten, die daarin een rol speelden.

DE MAGISCHE ACHTERGROND IN DE MENSELIJKE ONTWIKKELING

In het denken van de mens ontstaat langzaam maar zeker het begrip van zijn sociale ordening. Naarmate hij meer wetmatigheden en vastliggende relaties ontdekt in zijn verhouding tot de eigen wereld, wil de mens deze relaties ook uitbreiden tot het onbekende. Zo ontstaat zijn contact met de natuur, die hij echter niet meer als een hem overweldigende macht gaat beschouwen, maar eveneens tracht uit te drukken in persoonlijkheden, in wezeix en entiteiten, zodat voor hem een verbinding daarmee mogelijk is.

De primitieve magie is bovendien gebaseerd op de relatie met het oerwezen, dat zich voortdurend in de verschijnselen reproduceert. Naarmate de mens echter zijn eigen gemeenschap verder ontwikkelt, komt hij ertoe om ook aan de wereld van het onkenbare een systematische opbouw te geven.

In het begin krijgen we te maken met goden, die bepaalde aspecten vertegenwoordigen. Maar al zeer snel krijgen deze goden een zeer bepaalde relatie A.a.v. elkander; zij treden op als een stam en worden een partij. Van hier tot de poging om de band tussen mens en God meer systematisch uit te drukken is slechts een enkele stap. Die erkenning geschiedt in de eerste plaats wel in het veronderstellen van een aantal gradaties in het God-zijn. Daarnaast echter ook in het stellen van een aantal menselijke mogelijkheden om met die Godheid in contact te komen.

Er zijn een aantal gebruiken, die praktische resultaten opleveren. Wij krijgen dan de eerste werkelijke magie, waardoor de mens - onbewust van de werkelijke verhoudingen - zijn eigen gedachtenkracht maar al te vaak aan goden of demonen toeschrijft en zich verbonden acht met een onzienlijke wereld.

De onzienlijke wereld echter, heeft niet voldoende heerschappij. De machtsverhoudingen op aarde zijn nog niet genoeg uitgedrukt. En als een enkele zwervende priester in staat is het-wel of wee van een leger te bepalen, zoals in het verhaal van Balaam en zijn ezel, kan de mens zich niet gelukkig voelen in de maatschappelijke verhoudingen en de daarin bestaande machtsuitdrukking. Daarom creëert hij een vaste priesterkaste.

Deze priesterkaste maakt dan een systeem van de benadering van de Godheid. De macht der goden wordt in wezen overgedragen aan de mens en door mensen tot uitdrukking gebracht.

Als wij in de moderne tijd zien, hoe de hedendaagse mens een dergelijk gezag nog aan predikers en priesters toekent en hoe eveneens bij velen nog een magisch geloof aan b.v. de medicus of de wetenschapsman bestaat, ja, als wij zien, hoe het vertrouwen in een bull of

diploma in deze dagen vaak gelijk komt aan het geloof in de amuletten van eens, dan moeten wij wel toegeven, dat ofschnon de namen der goden en het systeem van hun opbouw misschien uiterlijk gewijzigd is - de relatie van de mens met het niet-beheersbare nog steeds is gebleven.

Het verleden geeft ons slechts de opbouw van de magische ontwikkeling en toont ons de structuur van het eerste pantheon, dat verdergaat tot de kaballistische verdeling van de totale kosmos in onderling gegradeerde en afhankelijke machten. Vandaaruit gaat het over in de hemelopvattingen, zoals die bestaan, waarin God in feite optreedt als een soort onzichtbare keizer met een eigen hofhouding en een eigen benadering van zijn onderdanen.

Naarmate het weten bij de mens gaat overheersen en dus het onbekende op de achtergrond dreigt te geraken, verplaatst de mens zijn associatie met het onbekende van de Godheid (het niet-bewijsbare naar de kennis (het schijnbaar bewijsbare). De filosofie ontwikkelt zich en toont ons een beeld, waarmee op grond van bestaande feiten torenhoge bouwsels van veronderstellingen kunnen worden opgetrokken.

De mens van heden leeft niet krachtens de feiten, maar krachtens de veronderstellingen. Hij heeft zijn aanbidding van God grotendeel overgedragen aan kennis, aan wetenschap, kortom, aan een in zijn wereld meer hanteerbare en gemakkelijker kenbare macht. Hij zal de verering alleen dan kunnen handhaven, indien zij voor hem het onbekende blijft.

Een aantal aardige voorbeeld van een praktisch magische procedure., zoals die heden ten dage nog bestaat, is te vinden in b.v. een gerechtshof, waar niet alleen de eedsaflegging (een beroep op het onbekende of het innerlijk weten; dus eigenlijk eigenweter en integriteit) een zeer belangrijke rol speelt en waarbij men zich onbewust beroept op een stelsel dat mensen hebben geschapen: de Wet, de Grondwet, de onderlinge afspraken van mensen.

Bij de medicus zien wij hetzelfde gebeuren. De medicus is - vooral in een tamelijk nabij verleden - in de eerste plaats de vertegenwoordiger van de onbekende God der kennis. Zijn aanwezigheid alleen heeft reeds een genezende uitwerking. Hij is een soort priester geworden van de moderne samenleving. En als hij - mogelijk door overbelasting of door verandering van zijn plaats in de maatschappij - niet meer in staat is dit vertrouwen geheel bij de mens te wekken, dan zien wij dat de wetenschappelijke priesterlijke functie (de communicatie met het onbekende wordt overgedragen aan degenen, die zich met geesteswetenschappen bezig houden en aan hen, die zich specialiseren in de menselijke psyche.

Wie zich de moeite getroost de verschillende uitspraken der psychiatrie en de daarmee verbonden naaren na te gaan, zal tot de conclusie moeten komen, dat wij hier eveneens te maken hebben met een hypothese, een opbouw, welke in feite aan die van het oude pantheon gelijk komt.

Er is echter meer. De mens van vandaag zoekt zich te onderscheiden van zijn medemens, Hij doet dit door zich bepaalde gewoonten of een geloof aan te maten t.a.v. levenshouding en sociale opbouw. Hij beroept zich daarop niet als een realiteit, maar altijd als een wat abstracte, boven de mens staande waarde. Of u nu democraat, socialist of misschien uiterst rechts georiënteert bent, u beroept zich niet op de feiten, maar op een geheimzinnig iets, dat achter de feiten zou schuil gaan. Het is dan ook geen wonder, dat het magisch bewustzijn in deze dagen evenzeer bestaat als het in een ver verleden heeft gedaan, toen de priesters en hun wonderen de feitelijke regeerders van de mensheid waren.

Ook de reactie van de mens op het z.g. technische wonder laat ons zien, hoezeer hij zichzelf daarin op een onredelijke wijze verliest. De bescheiden kleine mens, die in zijn auto klautert, wordt al snel een agressief iemand, die meent de macht over anderen te hebben; die meent het recht te hebben zich op elk moment vóór allen te plaatsen. Hij ontruikt zich aan de werkelijkheid. Zijn persoonlijkheid is een andere, zoals eens degenen, die in bepaalde tempels gedurende een nachtwake aanwezig waren, zich ontruikt zagen aan hun normale persoonlijkheid en de achtergronden van hun eigen wezen tot uitdrukking brengende, zeiden, dat dit de goden waren. Het is echter niet voldoende alleen deze alledaagse feiten te noemen.

Er zijn in deze dagen angsten zowel als begeerten, die in hun karakteristiek voor de doorsnee-mens zuiver magisch zijn. U moogt zeggen, dat de atoombom een regel gevaar is. Dat is zo. Maar daarmee kunt u nog niet verklaren, hoe de emotionele reactie op dit gevaar zo ver van alle werkelijkheid verwijderd blijft, dat zij tot een soort psychose wordt; een ontruktheid aan de feiten, waardoor alle redelijkheid en overwegingen terzijde worden geworpen en men in feite op bijna Dionysische wijze ondergaat in de massa, zonder een bewust redelijk argument. Het is geen wonder, dat in deze dagen de mens, die niet in staat is met deze angsten op zijn wijze een verhouding in de wereld te vinden, grijpt naar nog geheel andere middelen.

Het zal u misschien niet bekend zijn, dat het heksendon in vele landen, waaronder de Engels sprekende wel in de eerste plaats, hand over hand toeneemt. Misschien interesseert het u te vernemen, dat op het ogenblik alleen al in Groot-Londen 140 z.g. heksengroepen bestaan en dat deze groepen regelmatig een sabbath plegen te vieren. Daarbij grijpen zij terug naar oude verbondenheden met natuurgoden en naar machten, die in feite niet bestaan. Machten, die zij niet werkelijk bezitten of waar kunnen maken; maar hun geloof daarin is voor hen een noodzaak. Alleen daardoor kunnen zij zich oriënteren in de wereld van vandaag.

Het is ook geen wonder, dat als verzet tegen de godsdienstigheid in vele landen de z.g. zwarte diensten (niet alleen een zwarte mis opgang maken en niet alléén in de Christenheid, maar ook aanroepingen van sjaitan (duivel in Islamitische landen).

Het teruggrijpen naar de verering van de Grote Vernietiger in India, Het is een kenteken van het magisch gebonden zijn van de mens, die nu de normale relatie met God, met de wereld, met de redelijkheid in de gemeenschap niet meer te vinden is, tracht om ergens toch nog weer een contact te krijgen; ergens een systeem terug te vinden, waarin hij zichzelf geborgen kan weten en zijn persoonlijkheid en persoonlijke belangrijkheid kan uitdrukken in verband met wereld, met onbekenden en mensheid.

Dat ook andere gebruiken bijna magisch ritueel worden, ontgaat de meesten. Is het u misschien opgevallen, dat in de plaats van de vroegere table d'hôte en het bijeenkomen in een luxueus restaurant nu gekomen is het samen broodjes en patates eten op hoeken van straten, waarbij het geklets en de schijnbare onzin de betekenis krijgen van een persoonlijkheidsuitdrukking. Ook deze dingen hebben een magische achtergrond.

Uw mensen, die met geweld anderen aanvallen, zijn niet alleen maar ontspoorde wezens in de maatschappij. Het zijn wezens, die ergens een innerlijk gevoel van verbondenheid trachten te bereiken door het geweld, dat in hun denken iets krijgt van een machtsuitdrukking en een offer tegelijk.

En degenen, die op het altaar der vaderlandsliefde niet slechts hun geld en goed plengen, maar ook het offer van het bloed hunner zonen, zijn dat geen magisch denkende mensen?

Het niet-redelijke, dat wij in de magie terugvinden, de rede boven de rede, speelt in deze dagen evenzeer een rol als in de vroege tijden, toen de eerste sjamanen de stemmen van voorvaders of van*de geesten der natuur deden spreken in gestamelde woorden. De trance en verrukking van degenen, die zich overgeven aan hasjish en dergelijke giften, is niet zo verschillend van het zoeken naar gemeenschap met goden van hen, die gezamenlijk en plechtig b.v. pieter gebruikten.

Indien men beseft, dat de magie ook in deze moderne maatschappij voor de mens noodzakelijk is, dan kan men ook inzicht krijgen in de geestelijke ontwikkelingen, die deze dagen meer en meer overschaduwen. Er kan geen volledige redelijkheid bestaan, want de mens draagt zich het onbekende. Hij reageert op het onbekende rond zich. Alle redelijkheid, die de mens naar voren schuift, is in feite een camouflage voor zijn werkelijke emoties en instincten. Dat hij daarbij niet alleen zijn omwereld, maar ook zichzelf bedriegt, is hoogstens betreurenswaard te noemen; het verandert echter niets aan het feit.

Wie in deze dagen een beroep doet op een partij, een parlement, de rechten van de mens, doet tevens een beroep op het abstracte, dat hij in zekere zin aanvaardt. Is hij daarbij zo

verschillend van de Jood, die in de woestijn voor het Tabernakel zijn God aanroept en zegt. "Wij, Uw uitverkoren volk"? Dat het beeld, waartoe men zich richt, een ander is, betekent nog niet dat de actie een andere is. Dat betekent nog niet, dat de innerlijke, de emotionele relatie, een andere wordt. Wij zien de toewijding net uitsluiting van al het andere;

Eens werden in de tijd van Azteken en Tolteken voortdurend en met de regelmaat van een klok de lillende harten van offers neergelegd. op de offersteen, en klonk de roep van de priesters op. Mens-zijn en menselijkheid hadden geen belang. De kracht van de goden, de bescherming van de goden, was het voornaamste. Men behoorde, zelfs indien een volk eraan ten onder ging, de goden te volgen en te dienen.

Dergelijke priesters leven nu in laboratoria en denken niet na over hetgeen zij feitelijk presteren. Zij dienen een god, die zij wetenschap noemen; en haar magische kracht dwingt hen om al het andere terzijde te stellen, al zou de wereld daaraan in vlammen ten onder gaan.

Magisch denken is de achtergrond van het totale menselijke bestaan. Er moet iets zijn, waardoor men méér is dan zichzelf. Er moet iets bestaan, waardoor een hogere macht kan worden uitgedrukt; iets meer dan al wat men zelf als mens kan betekenen. Er moet een relatie worden gevonden tussen al hetgeen wat onbegrepen in de kosmos bestaat en het eigen "ik". Er moet een systeem worden opgebouwd, waarbinnen men ook zonder het geheel te beseffen, toch een overeenkomst kan bereiken of zelfs een gedeeltelijke beheersing kan waarmaken. Dàt is in feite het magisch denken. Dat men er tegenwoordig stoffelijke namen aan geeft en stoffelijke uitdrukking verschaft aan data wat eens alleen maar in naam der goden en in schijn van mirakel geschiedde, verandert de feiten niet.

Kijk naar uw wereld. Ziet u hoe de mensen koortsachtig zoeken naar een uitdrukking van iets belangrijkers en iets beters? Heeft niet de jeugd-"gang", de bende van de jongeren, zijn eigen amuletten. en geheime kretten, die als een aanroeping van het onbekende weerschallen? Dragen niet velen in deze tijd zelfgemaakte en onbeholpen tekens, die in een schijn van artisticeit misschien hun behoefte aan bescherming en geborgenheid verbergen?

Denk eens na over de grote verbreiding. van de eenvoudige voorspellingstechnieken van de astrologie. Denk eens na over de aanhang, die overal wordt gevonden door wonder-predikers, door mensen die het buitengewone voorstellen, of het nu een wereldondergang is of een uitverkoren-zijn in korte tijd en betaalbaar in termijnen. Een ieder vindt zijn volgelingen. Juist in het niet-redelijke.

Niet-redelijk is de mens, want een deel van zijn wezen is boven-redelijk. Zijn instincten, zijn gevoelens, zijn onderbewust besef, grijpen uit naar een wereld, die hij niet kan zien, die hij niet kan weergeven. Zijn goden zijn de symbolen daarvan. En zo zijn ook de theorieën, thesen en wetten, die hij in deze tijd vaak tot god verheft. Hij zoekt naar een continuïteit van bestaan, die zijn eigen wereld hem kennelijk niet biedt. Hij zoekt naar een bescherming en vervulling, naar mogelijkheden, die hijzelf niet meent te bezitten.

Al wat u in deze tijd ziet aan vreemde verschijnselen: het optreden van Egypte b.v. ten aanzien van de omringende Arabische landen en Israël, het conflict in Vietnam, de toch wat zonderling verlopende strijd in China, de ideologische conflicten in Rusland of zelfs de onzekerheid en de partijen in Nederland, dat alles is te herleiden tot een zoeken naar het nieuwe magische element.

Ik wil mijn toespraak niet beëindigen, zonder mijn visie te geven op het magisch vermogen en de magische oorzaak van deze moderne maatschappij.

Mensen die steeds meer los komen te staan van elkander, mensen die in een schijn van overweldigende communicatiemogelijkheid vereenzamen, mensen die in het onvermogen zichzelf op voldoende wijze dienstbaar te maken voortdurend grotere dienstbaarheid zoeken, hebben behoefte aan iets wat hen met anderen verbindt. Zij zoeken dit op velerlei manieren. In de roes van een protest-demonstratie zo goed als in de op zich toch weer waardeloos wordende beoefening van wat men een vrije liefde pleegt te noemen. Zij zoeken de verbondenheid in strijdgesprekken en in het in zich besloten nadenken. Maar de magische

kracht van deze wereld ligt in feite in de gedachten. Daar het gemiddelde weten en besef van de mensen zich langzaam maar zeker onttrokken heeft aan de gebondenheid, die de geheimzinnige natuur zo lang de mensheid heeft opgelegd, kunnen zij zich een beeld scheppen, dat - juist en scherp in 'het "ik"-geformuleerd - een dwingende kracht wordt voor al wat rond dat "ik" bestaat.

De harmonie en de verbondenheid met de wereld rond het "ik", uitgedrukt op elk niveau plus het gedachtenbeeld tezamen zijn een scheppende werking. Tot op heden wordt dit grotendeels onbewust gedaan. Men kent niet het werkelijk geestelijk streven en erkent zijn verbondenheid meestal eerst als een zelfbevestiging en pas secundair als het scheppen van een magisch element, dat de redelijke mogelijkheden moet overweldigen.

In politiek, in economie, in wetenschap, in godsdienst, komt steeds sterker het zoeken naar het magisch element naar voren waardoor men de wereld dwingt zich te veranderen. De kracht is er. Die kracht ligt in de geschoolde, de gerichte, de bewust- gebruikte gedachte.

Indien de mens van deze tijd leert bewust, rustig en geconcentreerd zijn gedachten uit te zenden naar het onbekende als eens de eerste magiërs deden, dan zal hij resultaten zien, die overweldigend zijn, omdat zijn voorstelling, zijn vermogen tot het stellen van vragen en tot het formuleren van noodzaken zoveel groter zijn dan zij in het verleden waren. Juist omdat men zoveel meer kent, kan men de op de achtergrond liggende geestelijke elementen steeds sterker doen optreden als een bevestiging van een stoffelijke noodzaak, als de uitvoering van een stoffelijke taak.

De mens van vandaag zoekt zijn magie onbewust, geëmotioneerd en niet beseffend wat hij in wezen doet. Zodra hij aan deze fase is ontwassen, zal hij en nu bewust, wetend en denkend - de toestand van eens herscheppen. Zijn communicatie met het onbekende (met zijn eigen "ik" zowel als met de krachten rond hem zal dan niet meer zijn het lallend gestamel, waaruit een prognose, een belofte of een dreiging moet voortkomen. Zijn God zal niet meer alleen het manend teken zijn dat hem voorgaat op zijn weg of de dreiging, die hem achtervolgt, maar zal de aanvulling en vervulling van zijn eigen wezen worden, waardoor hij aan zijn geestelijk onvermogen ontgroeit en in staat zal zijn de materie te beheersen, die hij thans vreest. Daardoor zal hij in staat worden gesteld te begrijpen en te communiceren, waar hij nu vereenzaamd en geïsoleerd geen weg meer weet te vinden in het bestaan.

LES 8 - LEVENSTRUCTUUR

Zoals we in een vorige, les reeds hebben gezegd, ontstaat er op een gegeven ogenblik de vorm van b.v. roedels wolven; groepen, die gezamenlijk jagen. Groepsvorming treedt overal op. Maar wat ligt hier op de achtergrond?

Het leven op, zichzelf is slechts een proces van uitwisseling. Als iets leeft, dan neemt het iets uit de omgeving op, het reageert daarop en het geeft op zijn beurt weer een reactie naar buiten toe. Als we de kant uitgaan van de eenvoudigste organismen (de eencelligen), dan zien we dat het hele leven, de hele voortplanting eigenlijk is gebaseerd op de honger. Het wezen doet niets anders dan zoeken naar voedsel. Als het voldoende voedsel vindt, neemt het daarvan zoveel tot zich, dat het een kritieke massa bereikt; het deelt zich.

Eerst is er een celkerndeling, er ontstaan twee nog verbonden cellen en zo dadelijk zijn er twee kleine b.v. amoeben, die identiek zijn, want ze hebben precies dezelfde kern, Hier is eigenlijk geen verschil van individu. Als A zich deelt in B en C, zijn B en C twee keer A,

Als we dat nu zien bij meercellige wezens, dan wordt het moeilijker. Naarmate het aantal cellen toeneemt, moet er een andere drang tot voortplanting komen. Die drang blijft een hele tijd nog voeding. Wij kunnen dat zien bij sommige zeebewoners, die a.h.w, een jong exemplaar bovenop zich of uit zich laten groeien.

Een andere methode, die eenvoudiger is en grotere mogelijkheden geeft, is het uitstoten van zaadcellen, Die zaadcellen zijn in het begin nog volkomen; d.w.z.: er is geen andere sext nodig om ze te bevruchten. Omdat er zoveel zijn, kan de soort gemakkelijker voortbestaan. Maar ook hier weer: de zaaduitstoting wordt gestimuleerd door b.v. bepaalde temperaturen of ook weer door voeding. En dat wil dus zeggen: het is een milieu-kwestie.

Gaan we nog wat verder, dan krijgen wij (zoals bij de vissen)-de buitenlichamelijke bevruchting. Hier zijn al 2 sexen samen aan het werk. Bij de primitievere soorten is dat heel vaak een kwestie waarbij men elkaar niet kent. Het is nog steeds het uitwerpen van zaad, zoals een plant dat zou doen, maar nu is er om dit zaad kracht te geven nog iets anders bij nodig; en dat wordt meestal weer door een geur bepaald en ook wel eens door een geluid'(de termen zijn hier vergelijkend gebruikt).

De aantrekking van die geur kan enorm groot zijn. U kunt dat zien bij insecten. Wanneer de grote atlanta, een fantastisch mooie vlinder, in de tijd is dat het wijfje eieren gaat afstoten, dan geeft het een geurstof af; en dan blijkt dat mannetjes tot 50 à 60 km uit de omtrek op die geur afkomen.

Er is dus, sprake van een mechanisme. Ik geloof, dat wij bij alles, wat zich in het leven ontwikkelt (de maatschappij, .de cultuur e.d.), maar al te snel vergeten dat dit mechanisme bestaat. We zien dat de mens, die wat onafhankelijker is geworden van zijn instincten (althans die instincten zodanig heeft weten in te bouwen in zijn denken en zijn leefwijze, dat hij meent daarvan onafhankelijk te zijn), zich niet meer realiseert dat ook hij nog net zo reageert op prikkels als de meest primitieve wezens.

Nu kunnen we gaan waarheen we willen. We behoeven niet stil te staan bij de mens of zelfs bij een aardse levensvorm. Overal waar leven is, zien wij dat er drie factoren zijn, die tezamen of elk voor zich de instandhouding van het ras bewerkstelligen. Bij de meest simpele organismen is dit altijd voedsel. Dat is begrijpelijk. Een simpel organisme kan niet anders reageren; en wil het instand blijven, dan kan dat alleen, indien er voldoende voedsel is. Is er geen voldoende voedsel en zou er een andere stimulans zijn, dan zou het ras zich heel snel zo sterk vermeerderen dat het zou uitsterven, omdat er helemaal geen voedsel meer zou zijn.

Naarmate het mechanisme van het wezen (zenuwstelsel, uitwisseling van impulsen en ervaring met de buitenwereld) groter wordt, zien wij een meer complexe methode van voortplanting.

Gelijktijdig echter ontdekken we, dat niet alleen voedsel daarbij een rol speelt, maar ook b.v. klimaat (dus uiterlijke omstandigheden, waaronder ik ook nog geuren e.d. wil rekenen) en dan in de 3e plaats de angst.

U heeft er waarschijnlijk nooit over nagedacht hoe het komt dat- na een grote oorlog een volk zich zo snel kan herstellen? De angst om het leven vergroot de behoefte om leven te creëren. Hier is een drang, die niets meer met de mens of met het dier te maken heeft, maar met het ras als geheel. En zelfs als we zouden komen in een structuur, waarin levende kristallen bestaan, dan kunnen we er wel zeker van zijn dat kristalliseringsverschijnselen kunstmatig worden opgeroepen door een bedreiging van het bestaan van de kristallengemeenschap als geheel. U moet dus goed begrijpen, dat dit leven - voor zover het materieel is - mechanisch reageert.

Het mechanisme moet echter in het denken worden ingewerkt. Dat denken wordt persoonlijker naarmate de ontwikkelingsvorm hoger is. Wanneer wij dieren, zoals b.v. herten, paarden of koeien- zien, dan ziet u dat daar het mannetje vecht om zoveel mogelijk vrouwtjes te hebben. U denkt, dat dit alleen een kwestie is van lust. U vergist zich. Het aantal vrouwtjes, die je in zo'n geval hebt, is bepalend voor de zekerheid van wat je toch een voortbestaan zou kunnen noemen. De angst-factor bestaat voor het "ik" minder sterk naarmate er een grotere voortplantingsmogelijkheid is. Dat is een patroon, waarover u eens moet nadenken. Want als wij horen dat er veelwijverij voorkomt (b.v. in de moslimwereld) dan vragen wij ons af, hoe dat nu wel kan; en waarom een harim met vele bewoonsters eigenlijk een ideaal is. U kunt dat begrijpen, indien u beseft dat diezelfde drang om in een veelheid het eigen bestaan a.h.w. zekerder uit te drukken ook bij de mens blijft gelden.

De omstandigheden,-waarin een mens leeft, maken dus voor een groot gedeelte uit hoe hij zich gedraagt en wat-hij ziet als zekerheid. Als u gaat kijken bij primitieve stammen, dan ziet u dat een stamhoofd meestal er een aantal vrouwen op na houdt. Dat is niet alleen een kwestie van lust, maar van prestige. Het is in feite de zekerheid van een voortbestaan van het eigen wezen of een deel ervan. Dat deze stimuli dus van zeer groot belang kunnen zijn - ook voor het geestelijk leven - zult u misschien wel willen aannemen. Want een mens of een dier, dat een bepaald bewustzijn heeft en zijn zekerheid krijgt, verdedigt zijn zekerheden.

Een van de protozoën b.v. zal zijn voeding proberen te verdedigen of zijn gunstige plaats. Een amoebe de stroom, waarin hij zich het gemakkelijkst voedt. Een roofdier zijn jachtterrein. Het terrein, waarin hij gemakkelijk kan jagen, omhij er alles kent. Een mens verdedigt zijn milieu, zijn gewoonte, omdat hij binnen een bepaalde levenshabitus de grootste zekerheidsfactor vindt. Als u dit gaat zien, dan wordt het u duidelijk dat de ontwikkeling van het leven dus niet helemaal geestelijk kan worden gesteld. Zeker, er zijn geestelijke waarden voor nodig om het leven tot stand te brengen. Maar dat leven gehoorzaamt kennelijk aanbepaalde biologische en zelfs chemisch-biologische wetten.

Het is misschien goed om hier eens op te merken, dat het eigen gedragspatroon van een mens en van een dier onmiddellijk verandert, wanneer er een verandering of afwijking. bij de voortplantingsfuncties is. Ook dat is geen gééstelijke kwestie; het is een bio-chemische kwestie. Ik weet niet, of u wel eens het verschil hebt gemerkt tussen een os en een stier? Als u het wilt zien, dan moet u eens gaan wandelen op het terrein, dat de stier als het zijne beschouwt; hij jaagt u weg. De os kickt u aan met een gezicht van: Wat moet je-, en hij gaat vreedzaam verder. Voor hem is de behoefte om een terrein te beheersen niet meer aanwezig, omdat hij de drang niet meer heeft een voortplanting instand te houden, die is eenvoudig weggevallen.

Van hieruit weer even naar.de mens teruggaande, kunnen we nu misschien ook begrijpen hoe hij eigenlijk komt aan zijn- cultuur, zijn vormen van samenleving.

Het is duidelijk, dat in een primitieve samenleving de man, die zich het gemakkelijkst kan handhaven,, die dus de meeste zoons, het grootste aantal kinderen heeft (waar ze vandaan kwamen wisten ze toen nog niet, de sterkste is; hij heeft de. grootste verdedigingsfactor.

Daarom zien we altijd, dat de sterkste de meeste kinderen heeft, daardoor ook de grootste familie en daarmee dus het grootste gezag.

Denk niet, dat dat alleen in het stenen-tijdperk voorkomt. Als u in de bijbel het leven van de aartsvaders bestudeert, dan ontdekt u hoe belangrijk ook daar het nageslacht is. Denk nu maar eens aan de kwestie van Ismaël. Ismaël, die met Hagar (zijn moeder wordt verstoten, wanneer Sarah vruchtbaar is. Het ging erom: er mocht geen verdeeldheid komen in het bezit en in het gezag. Maar er moest iemand zijn,, die dat gezag kon overnemen. En langzaam maar zeker wordt het gezag een vervangingsfactor voor wat wij de honger kunnen noemen (de voortplantingsdrift), die daardoor wordt gestimuleerd en de angst. Het is heel begrijpelijk: Macht laat je toe om zelf te kiezen wat er zal gebeuren; ook wie er na je komt.

Vele koningen in de oudheid nemen zoons aan. Zij doen dit soms zelfs met terzijde stelling van hun lijfelijke kinderen. De macht komt in het geding; en macht is eveneer weer het zelfbehoud, de zekerheid. Men geloofde dan ook niet dat het lijfelijk zoon-zijn van iemand betekenis had. Het ging om de overdracht. In de oude vorstenrijken was het een gebruik dat degeen, die de koning opvolgde, bij diens sterfbed aanwezig moest zijn. Hij moest zijn manas. (zijn kracht overnemen. Zonder dit geen opvolging.

Hier zien we voortplanting op een heel ander terrein komen. Het wordt een ideologische kwestie. Mijn wezen, mijn denken, mijn weten, draag ik over aan een ander. En dit is voor een mens, die heeft geleerd dat weten, kennis, macht, beheersing eigenlijk het enige wapen is, dat hij kan gebruiken om zijn milieu te beheersen, veel belangrijker dan stoffelijke nakomelingschap. Hij leeft voort, doordat hij van geslacht op geslacht a.h.w. mede wordt overgedragen. Want als zijn opvolger oud wordt en hij draagt zijn gezag over, of hij valt in de strijd en draagt zijn gezag over, dan is daar weer de manas bij van alle voorgelachten.

De voorvaderverering neemt in sommige gevallen wel tamelijk excessieve vormen. aan. Als we denken aan b.v. de Ainoe-verering, waarvan het Paaseiland nog enkele residuen laat zien, dan zien we hier dat de voorvaderen worden aangeroepen, maar gelijktijdig worden beschouwd als een deel van eigen kracht en eigen leven.

Als we naar China kijken, waar die voorvaderverering ook een heel lange tijd bijzonder sterk, is geweest, dan zien wij dat de oudste zoon de erfgename is niet alleen van de familie maar ook van de verplichtingen van alle voorvaderen. Daarvoor krijgt hij van hen een. zekere kracht; hij krijgt raad, wijsheid, maar hij moet ook zorgen dat zij goed kunnen leven. Hier wordt het wat materialistischer uitgedrukt, maar het gaat wederom om zelfhandhaving.

Zelfhandhaving is het motief dat in alle leven, van de planten af tot de mens toe, een zeer grote rol speelt. En daarbij wordt eigenlijk niet gelet op de omgeving. De relatie met de omgeving is incidenteel. De zelfhandhaving is reëel. Zodra de 'omgeving ons niet bedreigt en er geen behoefte is aan iets uit die omgeving; reageren we niet. Zodra we in conflict komen met de omgeving, ontstaat er reactie.

Hieruit groeien natuurlijk niet alleen maar de stoffelijke beschavingsvormen, de kleine koninkrijken; eigenlijk de eerste landbouwbeschermers. Daar begint het mee. De krijgslieden, die de landbouwers veiligheid garanderen. Meestal jagers, die te lui zijn. geworden om te jagen. Later koningen, natuurlijk. Maar er worden steeds meer mensen bij het geheel betrokken. En zo ontstaat er een steeds nauwkeuriger uitdrukking van dit zelfbehoud en de belangrijkheid ervan.

Het zou nu krankzinnig zijn te zeggen dat b.v. dokter zijn, medicus, erfelijk is; dus van vader op zoon moet overgaan. Maar in de oudheid was dat zo. Smid zijn, best, maar van vader op zoon. Magiër zijn - van vader op zoon, of van moeder op dochter. Pottenbakkerij. Bepaalde pottenbakkerijen gaan over van moeder op dochter. Dat gaat tot in Griekenland toe. De functie in de maatschappij is een deel van het zelfbehoud geworden. Ze is de persoonlijkheidsuitdrukking en bepaalt niet alleen maar de waarde op dit moment, maar ook de waarde van voortbestaan.

Dit is heel belangrijk, want in het begin is het hebben van kinderen het hebben van macht en in zekere zin een voortbestaan. Maar als langzaam maar zeker het begrip komt, dat er na de dood ook wel eens iets zou kunnen bestaan, dan wordt het hiernamaals het meest belangrijke. Niet voor niets vinden we overal ter wereld (heus niet alleen in Egypte) de meest uitvoerige graftempels. Niet voor niets zien wij dat voorname mensen hun rijdieren, hun lievelingsdieren en zelfs hun dienaren meenemen in de dood. Het leven na de dood gaat in de plaats treden van nakomelingschap als zodanig. En daarmee is eigenlijk de biochemische huishouding een beetje in discrediet geraakt.

De sex blijft uit de aard der zaak een rol spelen, maar zij kan niet meer worden beschouwd als een persoonlijke noodzaak. Zij moet overdrachtelijk worden, betekenis krijgen. In de tijd, dat de mens voor het eerst in een hiernamaals gaat geloven, zien wij typerend ook de tempelprostitutie gelijktijdig optreden. En dan zeggen wijs Prostitutie, bah, vies. Maar daar had dit een veredelende betekenis. Het betekende het mengen van hogere krachten. Het betekende a.h.w. de godenwereld dichtbij brengen en daarmee de onsterfelijkheid. We zien dat ideeën als b.v. liefde (hartstocht is wat anders), zoals dat later wordt bezongen in de romantische periode, in het begin eenvoudig niet kan bestaan. Nageslacht voortbrengen wordt langzamerhand een zakelijke kwesties nl. van het stoffelijk verenigen van niet alleen mensen maar van bezit, van kundigheden.

Daarnaast is er het geestelijk aspect, dat er vaak helemaal los van staat, waarvan je kunt zeggen dat het eigen eeuwige bestaan, of de mogelijkheid je dit bestaan te verwerven,- vooral in het begin in de plaats gaat treden van de normale gezagshandhaving. Tot op dat moment is leven reëel. Maar zodra er een begrip komt, dat verdergaat dan eigen bestaan en dood, gaat er iets van de realiteit teloor. Niet omdat er geen bestaan na de dood is, begrijpt u me goed, maar omdat er een totaal nieuwe waardering van het leven ontstaat. Het vreemde is, dat - naarmate de ideologieën "eeuwig leven" sterker poneren - de mens ook een poging doet om ook zijn angsten over te brengen naar dit bovennatuurlijke. En dat geldt weer voor alle soorten.

Denk niet, dat de mensen met hun rituelen de enigen zijn. Wie b.v. bij wolven het gevechtsritueel heeft gezien, die kan zich waarschijnlijk niet voorstellen, dat het "overwonnen-worden" ook een vereeuwiging is. Degeen, die wordt overwonnen, wordt verslonden door het roedel, de troep. En daardoor is en blijft hij deel van de troep. Ook hier is ergens - veel vager en niet rationeel uitgedrukt - de behoefte om te blijven leven. Als iemand uit de gemeenschap wordt gestoten, dan zal hij proberen een gevecht te forceren. In het begin hoofdzakelijk met zijn eigen soortgenoten, later als het lukt met iedereen. Omdat dat de enige methode is om door die dood in de strijd a.h.w. te worden opgenomen in het leven.

Bij de olifanten bestaat iets dergelijks ook. Vandaar dat olifanten onder zekere omstandigheden absoluut verwilderd alleen buiten de kudde leven en dan - als ze werkelijk helemaal gek zijn - niet alleen maar mensen aanvallen, maar, hoofdzakelijk een kudde opzoeken om aan te vallen. Worden zij door de kudde gedood, dan hebben. zij het gevoel, dat zij daardoor deel van de kudde zijn.

Het klinkt misschien krankzinnig, ik weet het. Maar willen wij de geschiedenis van het leven volgen, dan moeten wij begrijpen dat niet alleen bij mensen maar .ook bij vele diersoorten (de hoger ontwikkelde diersoorten vooral) iets dergelijks bestaat; dat daar niet alleen sprake' is van instincten, maar van een zij het nog zo vaag - geloof, waarbij het verder leven een rol speelt.

Zelfs de scorpioen, die - zoals men dat zo mooi zegt - zelfmoord pleegt (ofschoon hij dat alleen onder de meest zeldzame omstandigheden doet, dat kan ik er. wel bij vertellen), doet dit omdat sterven door jezelf voortleven is. Als je jezelf overwint, ben je ook overwinnaar. Als je alleen maar een nederlaag lijdt, ben je dood.

Er zullen heel veel mensen zijn, die zullen zeggen dat het absoluut geen zin heeft zo te spreken. Wie zich echter de moeite getroost om in de natuur het leven van de dieren werkelijk na te gaan, die ontdekt dat hetgeen ik zeg juist is, ook al is mijn verklaring misschien niet na

te gaan. Maar de geciteerde verschijnselen zijn juist. Het feit, dat de dood wordt gezocht bij voorkeur door toedoen van de eigen soortgenoten, het feit, dat bepaalde rassen een soort zelfmoord plegen, dat moet toch wel wijzen op een achtergrond, die verdergaat dan alleen maar het instinct. Het voortleven, ja, het leven zelf wordt iets, dat niet meer alleen te vangen is in het begrip van een materiële wereld. En daarmee ontstaat wat men noemt: werkelijkheidsvervreemding.

Een maatschappij, die alleen op feiten bouwt, zal misschien geen bijzonder mooie en goede maatschappij zijn, maar zij zal met alle gekende feiten onmiddellijk rekening houden. Injecteer daarin een geloof aan iets, waardoor het "ik" belangrijk blijft - al is het maar door een dienst aan de staat, waardoor je in de perfectie van de staat a.h.w. voortleeft - en de redelijkheid is weer eens zoek. We krijgen dan een fantasiewereld. Een wereld, waarin steeds meerbeelden een rol gaan spelen, die met de materie zelf maar weinig of niets te maken hebben. En hierin zien we dan een eigenaardigheid: alléén kan ik het niet. Met een kudde leven, dat gaat tot op zekere hoogte, maar ook niet altijd. Maar ik kan wel de gemeenschap - en daarmee mijn eigen voortleven - gaan idealiseren.

Ik vorm mij een voorstelling van een soort organisme, een "gestalt", zegt men dan. Deze "gestalt", deze uit vele persoonlijkheden bestaande persoonlijkheid, is niet alleen maar een illusie.

Een groep mensen of dieren, die tezamen leeft onder maatschappelijke verhoudingen, heeft een gemeenschappelijk denken. Dat denken wordt door het individu misschien niet als zodanig ervaren (het meent volledig vrij en onafhankelijk te zijn), maar wij zien dat daarboven een bewustzijn staat, dat het geheel richt en bestuurt. En zolang je deel bent van die "gestalt", kun je je niet aan de beheersing ervan onttrekken. Het voortbestaan is niet meer een persoonlijke kwestie, doch het is een kwestie geworden van een gemeenschap, waarin inen voortbestaat. De bekende en voor sommigen misschien haast doodgeprate legende van de Rode Adam: het wezen, dat verdeeld wordt en zijn eenheid moet zoeken. Het is misschien wel de meest typerende uitbeelding van deze "gestalt"-psychologie, die wij in gemeenschappen aantreffen. Hoe groter nu een gemeenschap wordt, des te onevenwichtiger en onberekenbaarder de "gestalt" wordt. En daarmee zijn we gekomen aan iets zeer typerends; de gemeenschap kan niet meer rationeel reageren, denken en handelen, zodra zij te groot wordt. Zij blijft reageren op illusies en wisselt haar benadering van problemen zo voortdurend, dat een oplossing daarvan steeds moeilijker wordt. En dan krijgen we weer diezelfde tendens, welke wij in het verleden hebben gezien: het leven als zodanig (ook het stoffelijk leven en niet alleen. maar de geest) wil zichzelf instand houden; en dat wil zeggen, 'dat het besef van dit leven, dat in deze totale figuur van de gemeenschap aanwezig is, nog diezelfde drang kent met een veel grotere intensiteit.

Het klinkt onwaarschijnlijk als je hoort vertellen hoe stammen eenvoudig blijven aanvallen om te overwinnen - tot de laatste man toe desnoods. En dan vragen we ons af, of dat wel de moeite waard is.

We bewonderen misschien de helden van Thermopylae. Maar we vragen ons meteen af, of het nog wel zin had' om met die honderdman. te blijven vechten om je op te offeren. De zin van. dat offer is wederom; onsterfelijkheid. Onsterfelijkheid omdat men door uitdrukking te geven aan de totaliteit van de gemeenschap (aan de "gestalt" a,h.w.) zich voelt opgenomen in die "gestalt"; de eindigheid van eigen persoonlijkheid wordt voor een deel teniet gedaan.

Misschien mag ik hier allereerst een paar conclusies trekken om de zaak wat eenvoudig te houden:

De door mij gebruikte term "gestalt" (we zouden ook kunnen zeggen: gemeenschappelijk bewustzijn) geeft aan, dat waar een groep bestaat, die tot een uitwisseling van functies en een vervlechting van belangen komt, er een gemeenschappelijk denken ontstaat, dat het geheel van de leden van de groep voortdurend blijft regeren en niet hun onderlinge reacties maar wel de reacties van de leden van de groep naar buiten toe blijft bepalen.

In de tweede plaats moeten we constateren, dat dit verschijnsel, evenals vele andere, ergens in verband staat met de behoefte tot bestaan. Het is de drang tot zelfbehoud, die uit het blijven-leven-zolang-je-kunt wordt overgebracht naar een blijven-leven-volgens-een-idee, zolang dit mogelijk is. We hebben bij dit alles (ik mag dit er even tussendoor opmerken niet te maken met de rassengeest; dat zijn andere dingen. Daar kom ik misschien dadelijk op terug.

Een derde punt: De godsdienst, maar ook de vorm, waarin de samenleving wordt opgebouwd, wordt bepaald door de wijze, waarop het voortbestaan (het zelfbehoud? uitdrukking komt. Naarmate de bedreiging van het geheel (de "gestalt") groter wordt, zal het geheel binnen de gestalt meer als eenheid reageren. Naarmate de "gestalt" als geheel minder wordt bedreigd, zullen de eenlingen meer afzonderlijk reageren, ofschoon ze mede gebonden blijven aan de heersende gedachte, die in de "gestalt" is uitgedrukt. Ook dat is een belangrijk punt.

Nu hebben we dus gezien, dat leven niet alleen maar een kwestie is van ervaren of van bestaan. We hebben ook kunnen constateren in de laatste lessen, dat leven - omdat het ervaren inhoudt - heel wat verdergaat dan de zuiver praktische werkelijkheid. Er zitten allerhande denkbeelden en ideeën aan verbonden. En ook zonder dat men gelooft aan een wereld van de geest, moeten wij toegeven dat de idee de mens beheerst. De idee, het onstoffelijke, het bijna abstracte, zal in elke ontwikkeling van het leven bij enige complexiteit meer en meer gaan overheersen. Als er een taal is, ontstaat er een code. Als er een uitdrukkingscode is, ontstaat er een gedragscode. Als er een gedragscode aanwezig is, ontstaat er een groepsbewustzijn, dat zich t.o.v. alle andere groepen als een afzonderlijke eenheid gaat gedragen.

Om nu een beter begrip te krijgen van alles, wat met het leven samenhangt, moeten we het begrip "geest" invoeren. De geest mogen we dan beschouwen als een wezen, dat buiten de materie bestaat en dat in de materie leeft. Of dat één keer of meer keren is, interesseert ons voorlopig niet. Hoe dat gebeurt, interesseert ons evenmin.

Wanneer een geest één wordt met de stof, dan heeft zij reeds een aantal grondeigenschappen, zo goed als een lichaam op genetische basis een zekere hoeveelheid grondeigenschappen bezit, anders zou er geen verschil zijn tussen de rassen. Er is geen verschil tussen mensen, maar wel in de genetische achtergronden van de rassen. Ieder is evenzeer mens, maar ieder verschilt van de ander. Zo is het bij de geest ook. En zoals wij deze drang naar een "gestalt"-vorming bij de stoffelijke groep zien, zo kunnen wij ons voorstellen dat dit ook geestelijk gebeurt.

Als die geest een bewustzijn en een kenvermogen heeft, zal zij zich gedragen, zoals elk levend wezen. En zeker in de primitieve periode zal de gehele reactie van die geest zijn gebaseerd op zelfbehoud, hetzij via de groep hetzij op een andere wijze: Het is dus niet zo vreemd als ik zeg, dat de "gestalt" als zodanig ook in de geest voorkomt en misschien mede de oorzaak is van de vele verschillende sferen, die als hiernamaals worden beschreven, want ook hier is het de groepsmentaliteit, waardoor een spiegeling van de werkelijkheid door de gemeenschap als reëel wordt geaccepteerd. Maar indien één deel van die groep op aarde zou incarneren, kan de "gestalt" deze niet loslaten. Want al wat de "gestalt" verliest, zonder dat het terugkeert in de totaliteit, is een bedreiging van het voortbestaan van de "gestalt-". En daarmee ontstaat dus de groepsincarnaties als er één incarneert, moeten er meer incarneren. Hierdoor ontstaat de binding, die - voor u in de tijd nogal wat jaren bevattend - geestelijke groepen met stoffelijke groepen bindt en omgekeerd.

Er is ook een zuivere "gestalt"-vorm ontstaan: een gemeenschappelijke waarde, waarin het zelfbehoud een hoofdrol speelt. Dat klinkt niet edel, dat ben ik met u eens. Maar de "gestalt" mag - al is ze opgebouwd uit vele persoonlijkheden - worden beschouwd als een persoonlijkheid per se. Want ze heeft ook grondeigenschappen, ze heeft een eigen reactie t.a.v. de omgeving en zij draagt - zij het dan gecompliceerd uit het bewustzijn van de leden - een eigen bewustzijn van leven en omstandigheden.

Als ik nu een geest ben, die een groep wil leiden, dan kan ik dat doen door de eenlingen te benaderen. Maar dat is moeilijk. Hier moet ik proberen om ieder zo ver te veranderen, dat het

mogelijk is mijn mededeling of mijn leer in de-"gestalt" te doen aanvaarden als nuttig voor het bestaan en niet strijdig daarmee. Anders wordt het, indien ik van buitenaf optreedt. Van buitenaf kan ik nl. de-persoonlijkheid van de gehele groep benaderen. Ik kan daarmee spreken a.h.w. Ik kan die beïnvloeden. Een rassengeest beïnvloedt niet in de eerste plaats alle leden van het ras, maar de "gestalt", de gezamenlijke grondpersoonlijkheid, die uit het ras is ontstaan. En dat geldt voor een groep, voor een volk, voor een stam.

In de oudheid zien we stamgoden als buitengewoon belangrijk optreden. Denken we maar aan Jehovah (Jod-He-Vau-He eigenlijk). De vertaling, de vocalisering is altijd twijfelachtig gebleven. Jehovah is een stamfiguur. Hij is niet de God. van alle mensen. Hij is wel de ene God voor het volk en hij neemt dit volk onder zijn bijzondere hoede. Hij is a.h.w. het geweten, de rechter, maar ook de beschermer van het volk. Komt dit niet heel dicht bij hetgeen wij over de "gestalt" hebben gezegd? Want deze rechter, dit geweten, deze beschermer is het voortbestaan van de "gestalt". En als er dan in een volk (en dat kunnen we bij het Joodse volk heel goed zien) een groot aantal wonderlijke invloeden optreden, welke wijzen op een verscherpte assimilatie van waarden van buitenaf, zonder dat daarbij de karakteristiek teloor gaat (ook een heel belangrijk punt:), dan moeten we wel zeggen: Hier is die "gestalt" dus in staat tot een zekere synthese en tot een uitwisseling te komen.

Wanneer Jozef onderkoning van Egypte is, dan komt zijn familie ook naaar Egypte. En dat moet u zich niet voorstellen als een paar maan op familiebezoek, maar werkelijk als een hele reis. Er horen niet alleen de zoons bij, maar ook alle bedienden. Het is dus eigenlijk een hele stam. Die stam leert het een en ander in Egypte. Als ze weer terugkeren, leven ze anders, maar zij blijven zichzelf. En als dan later de gevangenschappen komen in Egypte, in Babylon, dan valt ons ook weer op, dat wel delen van de gemeenschap wegvallen (de "gestalt" verarmt dus ergens), maar dat zij toch ook in staat is om uit de wijsheid, uit het begrip van de omgeving als geheel over te nemen.

Dat een enkeling magische kennis of kennis van schrift overneemt en bepaalde filosofieën en denkwijzen, dat behoeft ons niet te verbazen, maar dat een heel volk verandert in zijn houding en reactie, dat is wel opvallend. Dit kunnen wij ons voorstellen, indien we de God van Israël zien als de rassengeest van Israël, die misschien representant is van de ene God, maar dan toch wel de bijzondere representant voor dit ene volk. Deze namelijk geeft aan het gezamenlijk bewustzijn van de gemeenschap voortdurend bepaalde waarden over. En als. dat kan worden geabsorbeerd, als dit assimilatieproces doorzet, dan wordt de "gestalt" daardoor rijker en gelijktijdig onvernietigbaar. Iemand, die hierover nadenkt, zal zich verwonderen dat de volkeigen cultuur van het Jodendom bewaard is gebleven door ongeveer 1800 jaren van vervolging en verdeeldheid. Als u er even over nadenkt, dan duizelt het u.

Wat is het dan dat deze mensen anders maakt? Ze zijn anders, omdat hun eigen "gestalt" door dit assimileren van andere waarden de eigen bindingsmogelijkheid heeft versterkt. En nu zien we in de laatste tijd iets vreemds gebeuren. We zien dat de Joden gelijktijdig ingroeien in het volk, waartoe zij behoren. Ze zijn niet. meer een aparte stam temidden van een gastvolk. Neen, ze worden tot deelvan dat volk. Ze zijn misschien Joden in religieuze zin, maar niet meer inde zin van persoonlijk gedrag, van habitus. En toch blijven zij - of zij het nu willen en weten of niet - gebonden aan die anderen. Het is dus kennelijk mogelijk om als eenling kracht te geven en gelijktijdig te ontvangen uit twee afzonderlijke "gestalt"-vormen. En dammede wordt het duidelijk waarom in de menselijke wereld groepen kunnen opgaan in een groot geheel en toch een eigen waarde blijven behouden.

Een "gestalt" kan onder omstandigheden zelfs worden opgenomen als een functie of een deel van een grotere "gestalt". Het karakteristiek van de groep gaat niet teloor. Maar een bekwame leidende geest, die sterk genoeg is om een dergelijke complex:, met sterke gedachtenkracht - en vooral emotiekracht geladen overkoepelende figuur (een bewustzijn dus te beïnvloeden, die kan zo, een synthese tot stand brengen tussen schijnbaar strijdige figuren. En dat kan doordat het eeuwigheidsbegrip en daarmee het bestaansbegrip en de bestaanszekerheid wordt uitgedrukt op twee wijzen.

Het lijkt wel, of leven nu erg complex is. Dat is het zeker niet. Maar niet weglopen voor het feit, dat u in uw reactie en uw denken in de eerste plaats, door uw eigen chemische opmaak, maar daarnaast ook door de geestelijke eenheid waartoe u behoort, wordt bepaald, dat lijkt me toch wel verstandig; dat moet u nooit loochenen. Dat moet u erkennen. Want de geestelijke bewustwording is altijd een bewustwording, die niet als eenling plaatsvindt, maar als deel van een groep. Het contact met de geest, dat u heeft, kan zuiver persoonlijk zijn. Maar uw reactie daarop en uw begrip ervan worden mede bepaald door de groep, waartoe u behoort. En als we dit hebben geconstateerd, kunnen we rustig weer even teruggaan naar het verleden.

De ontwikkeling van volkeren hebben wij de vorige maal al deels belicht. Als wij nu zien dat de sterkste volkeren degenen zijn, die het grootste assimilatievermogen voor de cultuur van andere schijnen te hebben, dan mag dat ons in het eerste ogenblik wat verbazen. We zouden zeggen: Je moet meer jezelf blijven. Mam wat men vergeet, is dat men zichzelf blijft, maar dat men ook méér wordt. Men voegt aan zichzelf toe. Men geeft zich niet over aan "het andere". Dit zien we ook weer bij allerlei diersoorten. We zien het zelfs in de plantenwereld hier en daar.

Het is u misschien wel eens opgevallen, dat er jaren zijn, waarin b.v. de akkerwinde bijzonder sterk groeit. In die jaren plant ze zich overdadig voort. En nu het eigenaardige: in dat jaar wordt bepaald hoe meestal 3 of 4 jaren later de akkerwinde weer een bepaald deel van het land zal kunnen uitbaten. Een instinctief proces, zeker. Althans geen proces, waar denken aan te pas komt, zoals wij dit beschouwen, maar waarin een zekere redelijkheid zit en waaruit een gemeenschappelijke reactie dan toch kan worden afgeleid.

Zoals het voor de akkerwinde geldt, geldt het ook voor de mens Rome is sterk zolang het in staat is zichzelf te blijven (dus Romeinen onder de Romeinen en gelijktijdig de kennis en de goden van andere volkeren aanvaardt. Maar zodra Rome in zichzelf delen van andere persoonlijkheden gaat importeren, dan is er geen mogelijkheid, meer tot assimilatie. Integendeel, nu gaat de "gestalt" van andere groepen en volkeren overheersen. Ze gaat de omgeving domineren en maakt daardoor, de onzekerheid van de Romeinse 'gestalt!' steeds kleiner. Er ontstaat daardoor een instabiliteit, een verbreking van habitus, en daaruit komt dan de ondergang voort.-Dat wil zeggens een omwenteling, waarbij de "gestalt," een andere vorm aanneemt en de gemeenschap haar kwaliteiten en eigenschappen wijzigt. Maar denk nu niet, dat dit betekent dat die hele zaak nu meteen vergeten is.

Als u gaat kijken in het Italië van 1400 tót 1600, dan vinden we heel veel situaties, die zo uit het Rome van de Caesaren genomen hadden kunnen zijn. We zien daar twisten tussen edelen, die precies lijken op die van de patriciërs. We vinden er allerlei gebruiken, die direct doen denken aan het optreden van sommige Caesaren. Het is zelfs zo, dat een van degenen, die zich misschien het meest Romeins gedraagt (Cesare Borgia), ook de voornaam Caesar draagt. Wie nagaat hoe hij feesten viert, hoe hij leeft en dan teruggrijpt naar het Rome van ongeveer 50, n. Chr., zal bijna geen verschil zien. Was Cesare Borgha nu misschien een incarnatie van de een of andere Caesar, desnoods van een Caligula of zo? Wel neen. Maar hij maakte deel uit van een groep. Wat er in de "gestalt" bestaat, blijft daarin aanwezig. De geest (ook de rassengeest) kan wel de inhoudt van de "gestalt" uitbreiden. Wat zij niet kan doen, is wegnemen.

Die regressie, dat terugvallen tot een vroeger type, ziet u ook in de erfelijkheidsleer. We kunnen laten we zeggen - donker bloed één keer in een familie hebben. Er gaan tien generaties overheen; alles is blank, blond en dan ineens komt er een type, dat terugvalt tot dat donkere bloed. Dan zien b.v. de terugval tot een Moors type. Hoe komt dat? Omdat in de genen het hele verleden is vastgelegd; en het kan er altijd weer uitkomen. De kans, dat het gebeurt, wordt minder naarmate er meer generaties verlopen, inderdaad. Maar de mogelijkheid blijft altijd bestaan.

Dat vinden we nu ook terug in de geestelijke historie. De "gestalt" blijft houden wat ,zij eenmaal in zich draagt.

Het Nederland van heden heeft misschien weinig te maken met het Nederland van de 16e eeuw en nog veel minder waarschijnlijk met de boeren- en roofridder-huishouding van omstreeks het jaar 1000, maar de mentaliteit kunt u nu nog steeds terugvinden. Er zijn vandaag aan de dag nog steeds mensen, die niet in een andere gewoontevorm optreden dan de oude roofridders; die dezelfde mentaliteit hebben van de Heren Zeventien van de O.1. Compagnie. We vinden nog dezelfde mentaliteit van zoeken en onderzoeken aan de ene kant en aan de andere kant die ontzettende benepenheid. We zien datzelfde mengsel van heldenmoed en burgerlijke lafheid, dat er in het verleden ook was. En het eigenaardige is, dat nu eens de ene en dan weer de andere factor schijnbaar het volk beheerst. U kunt het door de tijd nagaan. Het geschiedenisboekje is natuurlijk vervalst, maar niet zodanig of het geeft mij in dit opzicht nog steeds gelijk; want het is niet weg te werken. Anders zou men ook de helden moeten wegwerken en de glorierijke overwinningen (die misschien niet zo glorierijk waren).

Mag ik daaruit weer een paar conclusies trekken?

Omdat elke groepen elk volk als "gestalt" een bestaan heeft dat niet beperkt is in de periodiciteit van één mensenleven, maar voortdurend accumuleert wat in alle tot de groep behorende entiteiten ooit is gebeurd, omvat het een steeds groter aantal mogelijkheden.

Het leiden of het besturen van het leven op aarde - voor zover we daarvan nog kunnen spreken - door groeps- en rassengeesten geschiedt door het stimuleren van reeds bestaande functies op het juiste ogenblik. Daardoor kan gezien de verandering van omstandigheden rond de groep - een aanpassing van de groep worden verkregen, die zowel stoffelijk als geestelijk is. De geestelijke, de ideëel-denkende aanpassing zal altijd deel worden van een totaliteit, waarnaar wordt teruggegrepen en zal dus nooit exclusief het gehele bestaan en denken van de groep gaan beheersen.

Een tweede conclusie, die hiermee onmiddellijk verbonden is, houdt in dat het persoonlijk bewustzijn wel een zeer goede, vèrgaande en veelzijdige ontwikkeling. meet doormaken wil een geest in staat zijn zich aan deze "gestalt"-bindingen te onttrekken. Bewustwording betekent ergens eerst een vrij-worden van banden, een achterlaten van de groep. Pas als die vrijheid is bereikt, kan - en nu zowel met de "gestalt" als met de geesten, die daaraan leiding geven -met alle andere entiteiten en stralen op voet van gelijkheid worden opgetreden.

We zien dan ook altijd weer door de geschiedenis heen mensen, maar ook dieren,, die een zeer bijzonder leiderschap tonen. Neemt u meniet kwalijk, dat ik mens en dier hier onder één noemer breng. Ik weet, dat ze verschillen, maar er is een overeenkomst. Het is typisch, dat een Napoleon onder de mensen voorkomt, maar dat hij ook schijnt voor te komen b.v. bij een kudde wilde paarden. Het is typerend, dat een organiserend genie bij mensen kan voorkomen, maar kennelijk ook de rattenwereld b.v. op een gegeven ogenblik domineert. We kunnen nu wel daarover lachen en zeggen dat het niet zo is, maar de feiten bewijzen het elke keer weer. Dus stellen wij;

De "gestalt" in haar geheel zal met het totaal van haar eigenschappen een voortdurende uitdrukking zoeken in de totaliteit. Maar een deel van de totaliteit, dat zich vrijmaakt van deze dominantie, is in staat door vrij en buiten de groep te reageren aan de gehele groep een nieuwe waarde toe te voegen. Deze maakt dan op den duur weer deel uit van de "gestalt"-waarde en kan niet meer worden verloochend.

Een derde conclusie: Alles, wat wij zijn en wat wij doen, komt voort uit ons geestelijk wezen en mede uit de stoffelijke groep, waartoe wij behoren. Daarbij zal onze eigen materiële status - tot zelfs het feit toe, of we te veel of te weinig te eten hebben - mede bepalen hoe onze gewoonte en daarmee ook onze actie zal zijn. Mat wij met onze vrije wil doen, is - totdat wij ons vrij kunnen maken van de groep als geheel (en dat komt zelden voor) - slechts uit het totaal van de in de groep gelegen waarden voortdurend die elementen nemen en tot uiting brengen, die voor ons de meest passende zijn. En dat betekent voor Nederland, dat u een betrekkelijk ruime keuze hebt.

Al dobbelden de Germanen wel niet zo hard om hun vrouwen als het geschiedenisboekje vertelt, en dronken zij bier heus niet alleen uit de schedels van hun verslagen vijanden, een zekere in die richting wijzende mentaliteit zult u zo nu en dan ook in deze tijd kunnen opmerken. De oude jachtinstincten, de bezitsinstincten van de primitieve stammen (desnoods de Kaninefaten, die zich die naam ook in hun voortplanting waardig toonden) is ook in het heden aanwezig. De tijd van Floris of van Jacoba leeft nog vandaag.

Wie het leven en de geschiedenis van het leven wil begrijpen, moet zich een beeld kunnen vormen van die totaliteit van eengroep, die wel voortdurend is verrijkt, maar die ergens zichzelf gelijk blijft. Men moet beseffen hoe geestelijke - althans ideële -waarden de mens met al zijn mogelijkheden en vrijheden blijven domineren. Men moet begrijpen, dat juist hierdoor het zelfbehoud van de soort en van de groep in zekere mate mogelijk is. Dien moet ook begrijpen, dat hierdoor het geven van leiding aan een volk of aan een groep mogelijk is, zonder dat hierbij in feite de wilsvrijheid van het volk als geheel of van de eenlingen afzonderlijk wordt aangetast.

Het leven wordt in zijn ontwikkeling door geestelijk krachten geleid. Dat hebben we in een van de eerste lessen al gezegd. Nu kunt u misschien begrijpen, dat dit geen aantasting van de vrijheid betekent, maar dat het eenvoudig een uitwisseling van gedachten is tussen een leidende geest en een nietbezielde wezen ergens, dat de totaliteit van historie en groep vertegenwoordigt. Het is deze dialoog, die beslissend is voor datgene, wat er uit een ras, uit een volk, uit een soort te voorschijn komt.

BEWUSTWORDING

(De vrijwording van de "gestalt"-figuur.)

Uit de vorige les heeft u geleerd hoe de mens gebonden is aan een "gestalt". De vrijwording van deze gemeenschappelijke bewustzijnsstructuur ontstaat door de vergroting van het persoonlijk bewustzijn. In deze z.g. "gestalt" .zien wij nl. een zeer eenzijdige ontwikkeling van denken en van bewustzijn.

De mens, die dus meerzijdig gaat denken en reageren en zich door zijn handelen en ook door zijn geloven en denken niet meer laat beïnvloeden, tenzij dit een. zuiver persoonlijk ervaren feit, is, zal - doordat hij terugvalt op de eigen ervaring en daaruit ook een geheel eigen ervaring opdoet - weliswaar bijdragen tot een vergroting van de juiste structuur van de "gestalt", maar hij zal gelijktijdig loskomen van de eenzijdigheid en zo steeds meer naast de totale figuur komen te staan; Hij is wel deel van het volk in de materie, maar hij is dit geestelijk niet meer; en door zijn gedrag is hij in staat zich te bewegen op velerlei paden, die voor het gewone volk (de gewone groep) niet begaanbaar zijn., Het resultaat is:, dat men zich meer en meer losmaakt van de eenzijdige gebondenheid en gaat beseffen wat zich in feite in de wereld afspeelt.

Bewustwording is een benadering van de werkelijkheid, zoals ze rond ons bestaat. Naarmate wij ons meer bewustworden van deze werkelijkheid, zullen wij ook meer begrijpen hoe de groepen onderling reageren, wat de invloeden zijn, die daarin een rol spelen. En degeen, die eenmaal waarneemt en dus erkent, is niet meer gebonden.

Indien u vrij wilt worden van een gemeenschappelijk bewustzijn, dan is wel het eerste dat u zult moeten doen: zelfstandig denken en handelen, waar het u mogelijk is - ook, al blijft -u binnen die gemeenschap ook gebonden - totdat u in staat bent een objectieve mening te vormen over uzelf en de "gestalt", de gemeenschap. Zodra deze mening objectief is geworden, heeft u een bevrijding ervaren van de. gebondenheid. Want u.ziet nu de feiten en u kunt dus reageren volgens de feitelijke waarden en niet meer volgens de ideële waarden, die nu eenmaal de "gestalt" plagen te beheersen. Het geheel is dus tamelijk eenvoudig:

Bewustwording is een bevrijding van de "gestalt" door het bereiken van een zodanige objectiviteit, dat het geheel plus het eigen "ik" in een waar daglicht kan worden gezien en eigen denken en handelen kan worden bepaald volgens de bijna objectieve werkelijkheid, die wij als mens reeds kunnen beleven en die niet meer wordt beïnvloed door de denkwijzen en de aangenomen maar nimmer bewezen waarden, die binnen de gemeenschap ,als een onverbreekelijk axioma plegen te gelden.

Indien u zich de vraag stelt, hoe u de werkelijkheid objectief kunt leren zien, dan is hierop het antwoord als volgt.

Zodra u zich vrijmaakt van alle gangbare meningen en opvattingen (iets, wat, zeer moeilijk is), zult u zich over het geheel van het gebeuren een eigen oordeel kunnen vormen. Dit is dan weliswaar niet geheel objectief, maar het is niet meer gebonden aan wat men de gewoonte, het gewoonterecht en de gewoontevorming van de gemeenschap pleegt te noemen.

Door deze bevrijding van de gewoonte en van de daarmee gepaard gaande vooroordelen zal men nu ook andere groepen en waarden, die buiten de gemeenschap staan in een ander daglicht-gaan beschouwen. Het is juist dit zien van de dingen onder een meerzijdige hoek, het zien van de twee kanten van de medaille a.h.w., waaxdoor men .een zekere objectiviteit begint te benaderen. Men gaat dan zien, dat oorzaak-en-gevolg niet volgens de wetten, die de gemeenschap stelt, werkzaam zijn,- maar dat oorzaak-en-gevolg-vaak werkzaam zijn op een wijze, die geheel tegengesteld is aan hetgeen men in. de groep of in de gemeenschap pleegt te beweren. Men gaat ervaren, dat in het eigen leven bepaalde behoeften en noodzaken kunnen bestaan, die niets meer te maken hebben met hetgeen de gemeenschap daaromtrent beweert. Men zal ook erkennen, dat gevolg-geven aan die behoeften lang niet altijd voor het "ik" werkelijk aanvaardbaar is. En men zal tot de conclusie komen, dat men heel veel dingen projecteert volgens de normen van de gemeenschap: men .zet b.v. een gevoel van onzekerheid om in een behoefte aan liefde, of een gevoel van honger in een zekere verachting voor anderen, die moer eten e.d.

Het begrip hiervoor maakt het mogelijk de eigen houding.te bepalen volgens de behoeften en noodzaken, zoals het "ik" die erkent; en daarmee zal de benadering van de wereld altijd subjectief blijven; het "ik" is nu eenmaal egocentrisch in zijn denken. Het denkt en neemt in de wereld alleen radiaal vanuit zichzelf waax. Maar omdat het de andere waaiden niet meer beschouwt als behorende tot het. "ik", kan het alle waarden gelijkelijk zien en overzien.

Zodra dit gebeurt, spreken wij van een objectiviteit, omdat de beleving niet meer gebonden is aan waanvoorstellingen, maar alleen aan de feitelijke waarden en gebeurtenissen. .

Het wegvallen van idealen en idealisering is dus een benadering van de realiteiten eenvergroting van de objectiviteit in het eigen "ik" ten aanzien van de omstandigheden.

RICHTLIJNEN

Een aantal regels en wetten. Een manifestatie a.h.w. van een doel gericht zijn. Dat is een richtlijn. Maar als ik zelf leef en zelf streef, dan kan ik niet gaan langs de exacte woorden van de exacte wetten. Ik kan niet mijzelf dwingen conform te zijn aan de algemeenheid, die in de richtlijn steeds weer overheerst. Ik moet mijzelf zijn. Beheerst misschien, maar toch mij bewust van mijzelf.

Streven moet ik uit mijzelf. De richtlijn geeft niet aan hoe ik stap na stap moet stijgen en werken. Het is een richting, ,die mij wordt gegeven. De richtlijn zegt niet: Slechts zo alleen te denken en te leven is bereiking. Het zegt: Indien je in jezelf die dingen erkent of misschien de mogelijkheden daaraan parallel en daarmee verwant, dan kun je op deze wijze (het is een voorbeeld) gaan streven en zo bereiken.

Gij zijt. Gij zijt uzelve. Uzelve zijnde, zijt gij deel van de oneindigheid. Maar zo ge niet uzelve zijt, hese wilt ge de oneindigheid beseffen? Hoe wilt gij handelen zonder eigen wezen, eigen persoonlijkheid, eigen wil en erkenning tot uitdrukking te brengen?

Bereiken. Gij kunt de oneindigheid niet bereiken, indien ge uzelf niet zijt. Wees uzelf. Maar zo ge uzelve zijt, erken wat ge gelooft. En sterk u door het geloven. Bewijs uzelf de waarheid van wat ge gelooft en wat ge denkt. Zoek een werkelijkheid, waarin ge nog uzelve zijt en toch gelijktijdig beantwoordt aan de richtlijnen, die steeds weer worden gegeven.

De richtlijn geeft niet de weg aan, maar welke richting van het streven. Ze geeft niet de oplossing van het probleem, maar een mogelijkheid om van het probleem af te komen of het op te lossen.

De richtlijn is een methode, die - eerst wanneer ze aan jezelf is aangepast, als ze deel is geworden van jezelf van een last wordt tot een vreugde en een kracht

Wees sterk. En wees in uzelve gesterkt, opdat gij moogt streven volgens dat, wat ge zijt.

LES 9 - REALISATIE

Bewustwording is een beperkte vrijwording van de groep. Dat hebben wij de vorige maal vastgesteld. Maar wanneer wij ons eenmaal gaan vrijmaken van de groep, - dan zien wij een eigenaardig verschijnsel. Het leven, dat verschilt van de groep, is voor de groep niet aanvaardbaar. Er ontstaat dus altijd een tegenstelling tussen het milieu en het individu, dat hetzij door mutaties, hetzij door kleurverschillen, hetzij door een mentaliteitsverandering of een vergroot besef - buiten de groep komt te staan. en door de groep wordt achtervolgt.

Dit is een zeer typerend verschijnsel, dat niet alleen beperkt is tot de mensenwereld. Want het verschil is altijd een bedreiging.

De tendens van elke "gestalt"-figuur (u weet van de vorige keer nog wel wat dat is) zal dus zijn een stabilisatie van het bestaande. Elke afwijking van vorm, van mentaliteit, van habitus (gedragsspatroon) wordt aangevochten; en dat heeft voor het leven wel degelijk zijn zin. Als er een groep ontstaat of een ras, een volle desnoods, een kleine gemeenschap, een stam, dan is zij voor haar bestaan afhankelijk van de handhaving van haar eigenschappen. Wanneer wij in zo'n groep leven en wij erkennen dus de exceptie (datgene wat anders wordt) als volwaardig, dan betekent dat tevens dat "wij onze eigenschappen en wetten niet meer volledig kunnen handhaven. Het betekent, dat de samenhang van de groep zwakker wordt en dat daarmee haar bestaan in gevaar komt. Er is dus wel degelijk een reden om tot dit verzet te komen. Dat dit verzet oorspronkelijk instinctief is, och, daarvan zul je als mens niet zoveel merken.

Wat zien wij nu in de mensenwereld?

De mens heeft de gewoonte zich - al is hij zich niet bewust van de "gestalt"-vorming en de onderworpenheid aan de groep - te baseren op een gemeenschap. In deze gemeenschap zoekt hij naar een persoonlijke mogelijkheid, een persoonlijke uiting; maar de groep is suprême. Hij zoekt in de groep de bevestiging van zichzelf. Zodra er nu iemand komt, die afwijkt van hetgeen de groep is, dan valt hij hem aan. Blijkt echter de ander de sterkere, dan zien wij een nog veel eigenaardiger verschijnsel. We. zien, dat diezelfde mens - of hij het weet of niet - diens beeld accepteert, overneemt, terwijl hij misschien de persoon van de heerser blijft verwerpen.

Daarvoor zijn verscheidene voorbeelden te vinden. Een van de meest recente kent u allemaal. Hitler-Duitsland was gebaseerd op een specifieke vorm van sociaal socialisme; d.w.z. een in de gemeenschap ingebouwd socialisme, dat een gelijktijdige, normalisatie' van alle leden van de gemeenschap plus onderwerping van alle leden aan de gemeenschap beoogde. Nu hebben verschillende staten dat Duitsland met man en macht bestreden. Zij zijn erin geslaagd om het nazisme, zoals men dat noemde a.h.w. uit te roeien, althans tijdelijk volledig te onderdrukken. Maar in Engeland zien wij na die oorlog een aantal sociale reformen opkomen, die - typerend - gebaseerd zijn op de arbeidsverhoudingen en vooral op de Gewerkschaftsaktivitäten, zoals de Duitser dat noemde, van de nazi's. Wij zien dat bepaalde groeperingen, niet alleen in Engeland, maar ook in Italië, Noorwegen, Zweden, Denemarken en zelfs in Nederland overgaan tot het organiseren van reisjes, die een typisch "Kraft durch Freude"-aspect hebben. Zij zijn mede wat propagandistisch getint. En ook Rusland speelt precies hetzelfde spel. Wat is er nl. gebeurd?

De wereld heeft in de grote bedreiging van het fascisme kracht erkend. Het fascisme kan het niet aanvaarden; dat is vijandig. Maar de reden van die kracht, zoals men die meent gevonden het hebben, is een wijziging, van sociale structuur en samenhangen; en die begeert men voor zichzelf. Onbewust en misschien zonder het te beseffen zien wij b.v. in de Ver. Staten een verandering in de sociale politiek, zoals Roosevelt die oorspronkelijk is begonnen. Wij zien een aantal varianten op b.v. de New Deal ontstaan. Wij zien dat de sociale zorg langzaam maar zeker andere aspecten krijgt; en aangezien free enterprise Amerikaans is, moet dat worden

ondergebracht in het denkbeeld van de vrije onderneming. Maar men grijpt ernaar. Men heeft zich nl. een bron van licht gerealiseerd.

In alle leven zien wij precies hetzelfde. Men kan het zien b.v. bij wolven of wilde paarden, al komen de laatste niet zoveel meer voor. Er wordt daar een strijd gestreden. Bij de wolven is het z.g. leidersduel bekend, evenals het hengstenduel bij een kudde paarden. Als er nu een hengst komt die afwijkt, dan moet hij zorgen dat hij weggemt, want anders wordt hij doodgebeten, doodgeschot, hij wordt vermoordt. Hetzelfde is het bij wolven. Een afwende vachttekening kan reeds voldoende zijn om het dier eenvoudig door de gemeenschap te doen vervolgen en eventueel te doden. Maar blijkt nu dat die hengst of die wolf intelligenter is dan de anderen - en dat komt nogal eens voor - dan keert hij na verloop van tijd terug en neemt zijn eigen roedel of kudde over. Vanaf dat ogenblik - en dat is nu typerend zien wij, dat het afwijkende gedragspatroon van de leider wordt overgenomen door de jonge wolven of de jonge hengsten. Op die manier zien wij in twee à drie generaties bij de dieren over een zeer groot areaal een verandering van gedragspatroon in een schijnbaar onafhankelijk kudde of jachtmeute.

Hier is dus ook alweer datzelfde aspect werkzaam. En dat kan alleen, indien er naast het instinctief aanhangen van de sterkste ook nog iets is als een realisatie. De mens is de enige, die de rationalisatie nodig heeft. Hij moet dus de redenen kennen voor zijn gedrag. Maar de diersoorten - en zelfs de in feite haast niet denkende plantensoorten - kennen een realisatie; d.w.z. een erkenning van omstandigheden. En die erkenning van omstandigheden is reëler, naarmate zij minder gebonden is aan groepsconcepten. Ook weer typerend: het groepsconcept werkt langzaam maar zeker "verdommend" (en dan bedoel ik dat niet als een vloekwoord of verdwazend, maar dat geeft eigenlijk niet zo juist weer wat ik ermee wil zeggen. .

Nu gaat het erom dat alle leven, dat een bepaalde fase bereikt, waarin de groepsvorming ontstaat, te maken heeft met de afwijking van de norm. Het erkennen van de afwijking van de norm op zichzelf houdt reeds een realisatie in. Maar het gaat verder. Er komt een milieu-realisatie; d.w.z. een erkenning, die niet alleen blijft staan bij de vaststelling van de feiten, maar die inwerkt op het eigen gedrag. Het gedrag wijzigt zich door de erkenning.

En daarmee komen wij bij een zeer belangrijk punt in onze historie van het leven. Want het is natuurlijk heel aardig om te spreken over de overeenkomsten met en de tegenstellingen tussen homo sapiens anno 2000 n. Chr. en b.v. homo pekinensis. maar het zegt ons weinig. Als wij spreken over bewustwording, dan moeten wij dat eigenlijk met een paar regels afdoen. Maar als wij komen aan de realisatie, dan hebben wij te maken met een mechanisme, dat een voortdurende verandering afdwingt.

Normaal zien wij stabilisatie gevolgd worden door stagnatie (stilstand); en stilstand op zich is deterioratie (verval, waaruit op de duur een ondergang, althans een vermindering van waarde ontstaat. Zolang er echter een realisatie is, die niet alleen binnen de groep is gericht, maar die ook de waarden buiten de groep ontdekt, zien, wij als resultaat ervan de fluctuatie.

Fluctuatie wil zeggen het afwisselend opkomen en ondergaan van bepaalde ondergeschikte tendensen, die binnen het groepspatroon aanvaardbaar blijven, maar daarin soms het gedrag overheersen en soms a.h.w. ondermijnen; d.w.z. de gedragsnorm lossen' vrijer maken., Wie zich de moeite getroost na te gaan hoe dit gebeurt - en dan moogt u kijken bij de dieren en ook bij de mensen - zal ontdekken, dat een leven volgens vaste regels als gevolg van een realisatie langzaam verandert in een verwerping van regels; een periode van experimentatie. Uit het experiment, het onderzoek, de beproeving, waaraan de hele gemeenschap op de een of andere manier toch deel heeft, ontstaat dan weer een vernieuwde vorm-vastlegging, waarbij de gehele habitus (gewoonte), aangepast aan de woonomgeving, wordt bepaald door hetgeen zich heeft afgespeeld.

De bewustwording houdt echter niet in, dat elk individu dat ook begrijpt. Het individu verandert haast ondanks zichzelf en is zich van die verandering maar zelden bewust. Pas als men zich vrijmaakt van de groep, ontstaat die bewustwording wel. Maar zo even heb ik al gezegd, dat b.v. paarden en wolven (ik zou nog wel andere diersoorten kunnen noemen, die in

groepsverband leven) hun "buitenbeentjes" weliswaar verliezen, maar dat zij die vaak later als leiders terugzien. Worden zij geen leiders, dan zijn zij vaak de vijanden. Wij krijgen dan te maken met b.v. de solitaire olifant, die regelmatig een must krijgt (een vernietigingsdrang) en dan zijn soortgenoten aanvalt. De verworping wordt dus óf leider dan wel hij wordt de agressor, waardoor hij ook weer de gewoonte, de mogelijkheden van de gemeenschap helpt bepalen. En daar hebben wij een zeer interessant punt.

Die steeds veranderende waarde maakt de gemeenschap op den duur steeds vrijer, ook als zij zich dat zelf niet realiseert, Uw eigen wereld b.v. is in zeer vele opzichten, maar vooral wel t.a.v. het gebruik van eigen verstand, veel vrijer dan - als wij in Nederland willen blijven - de gemeenschap van laten we zeggen Jacoba van Beieren of van Floris, der keerlen God, e.d. De mentaliteit blijft natuurlijk wel bestaan, maar het vermogen tot zelfstandig denken (het vinden van je eigen beweegredenen, het omschrijven van je bedoelingen) is nu plotseling vrijer mogelijk. Men heeft dus niet meer de behoefte aan een vaste formulering. Men gaat steeds vrijer werken en denken, En nu ontstaat de situatie, waarin de groep of de "gestalt" kan worden vergeleken met een ei.

In het ei ligt het embryo van het dier. In de groep ligt a.h.w. de pré natale structuur van de bewuste, mensheid. Zodra die maatschappij in zichzelf een voldoende ontwikkeling heeft ondergaan, zal de realisatie van de beperking, die zij oplegt, zo sterk worden, dat deze maatschappij van binnenuit wordt aangevallen en haar beperking verbroken. Zij valt dan uiteen en wordt waardeloos. Zij wordt historie; één van die vele dingen, die kinderen uit geschiedenisboeken moeten opdreunen, vooral als er mooie namen en veldslagen bij te pas komen.

Op het gevaar af dat men mij een zoeken naar populariteit verwijt, zou ik hier een actueel voorbeeld willen gebruiken.

U bent allen bekend met de situatie, zoals deze zich in Noord-Afrika afspeelt. Maar realiseert u zich wel in hoeverre juist hier dit begrip voor de buitenwereld een rol heeft gespeeld in de problematiek, die in deze oorlogshandelingen moest resulteren?

Wij hebben daar twee groepen, die in feite altijd in zichzelf besloten waren. Aan de ene kant hebben wij het jodendom. (Ik zeg opzettelijk het jodendom, omdat dit de basis is van het moderne Israël.) Dit jodendom heeft zich altijd tot zichzelf gewend. Er was dus maar weinig neiging om naar buiten toe te gaan. En zelfs in de laatste tijd (en dan moeten wij denken vanaf 1800, want in de tijd van de Rothschilds was de ghetto-mentaliteit nog sterk) zien wij dat men enigszins contact gaat opnemen met die buitenwereld op den ander dan docerend, uitvoerend of ruilhandel-beheersend terrein, Deze in zichzelf afgesloten gemeenschap kent grote spanningen vooral door haar verdeeldheid. Dat die resulteert in de tocht naar Palestina, het ideaal van een eigen land, is begrijpelijk.

Men realiseert zich, dat de kleine groepen niet meer voldoende houvast kunnen bieden. De beschermende schil, die het jood-zijn stelde tegenover de gojim (dat is een scheldwoord) is nu langzaam maar zeker verbroken. Het sociale contact wordt sterker. De gemeente zou kunnen uiteenvallen, maar daarmee valt ook het exclusieve van de groep. En zo zien wij reeds lang voordat de nood aan de man gaat komen eigenlijk die terug-naar-Israël beweging, terug naar Palestina. Dat deze onder de omstandigheden een veel snellere ontwikkeling krijgt dan men anders verwachten zou, verandert de geaardheid nog niet. Het is een poging om weer een eigen gemeenschap te vormen; maar nu een ruimere gemeenschap. Een gemeenschap, waarin de gewoonten meer speelruimte laten, waarin de persoonlijke realisatie van feiten dus meer tot haar recht kan komen, zonder dat een directe tegenstelling met de groep ontstaat. Zo ontstaat Israël.

Maar aan de andere kant hebben wij te maken met de islam. Vooral in de Arabische wereld is de islam eigenlijk iets, dat je van anderen afzondert. Je bent een rechtgelovige; en alles, wat er buiten staat, is een giaur (heiden). Ziet u de overeenkomst? Een jid en een reui (?), of een mohammedaan en een giaur. Er is een grote overeenkomst.

Deze islamitische maatschappij kent haar eigen grootheid in de tijd van de kalifaten en dat werkt dan een lange tijd door. Maar in feite groepeerd men zich meer en meer rond een geestelijk leraarschap; en dat blijft heersen tot ongeveer 1800. Dezelfde tijd overigens, waarin ook de groepsstructuur van het jodendom een verandering begint te ondergaan.

De islám wordt steeds meer in contact gebracht met de buitenwereld en het verliest langzaam maar zeker zijn saamhorigheidsgevoel. Dat is ook bij de joodse groepen enigszins het geval geweest. Maar die vonden een weerstand in de verwerping van hun jood-zijn, terwijl juist de islamitische wereld door haar grote belangrijkheid voor de handel (denk eens aan de oliebronnen, katoen en tabak ook een tijdlang) dus wel wordt aanvaard. Men probeert nu dé eigen groep te beschermen door het in plaats van het stamverband of het beperkt nationaal verband een Pan-islamitische verband te geven.

Alweer het zoeken naar de grotere gemeenschap, waarin al die varianten, die in de islam gaan optreden, nu toch nog kunnen samengaan. De perceptie van de wereld daarbuiten, de realisatie dat het leven nog meer inhoudt dan de islam alleen, moet binnen de islamitische wereld worden uitgedrukt. En zo ontstaat een in feite vergrote vijandigheid t.o.v. de gehele wereld. Alleen de islamiet is goed. En dan komt daar een precies gelijk georiënteerde groep met andere capaciteiten, dat geef ik graag toe, met een andere voorgeschiedenis, maar als groep bezien een volkomen gelijke, midden in het Arabische gebied.

Probeer u te realiseren wat hier gebeurt. Dit is een voortdurende botsing van zekerheden. In Israël kan men de islám wel enigszins aanvaarden, maar het is toch buiten "onze" groep. Je kunt er eigenlijk niet mee praten. Voor de islamiet is het omgekeerd precies hetzelfde. En zo ontstaat dan die kortsluiting, die spanningen.

En dan verbaast men zich misschien in vele andere landen waar men deze pressies niet zo kent., waar weer andere taboes onder spanning staan er over, dat hier een strijd noodzakelijk is. Men zegt zelfs zonder dat zou het niet gegaan zijn. Zeker, de oplossing van het probleem is niet zo moeilijk als het wel lijkt, indien wij uitgaan alleen van de feiten. Maar als wij rekening houden met de groepsmentaliteit, met de "gestalt" Israël en met de "gestalt" Arabië (of zo u wilt islám), dan wordt het wat anders.

Hier komen instincten in het geding, die niet onderdrukt kunnen worden; die weggepraat kunnen worden, maar die toch blijven bestaan. Hier komen weerstanden naar voren, waar eigenlijk geen redelijke verklaring voor te geven is.

Het is niet alleen maar een botsing van belangen; het is een botsing van geesten. Het is niet alleen maar de botsing van verschillende gewoonten en geloven; het is de angst voor de eigen groep. De angst voor de aantasting van eigen voortbestaan en zekerheid.

U zult begrijpen, dat wij dit alles niet kunnen beschouwen als een verontschuldiging voor onrecht - of dit nu te ener of te anderzijde wordt gepleegd. Maar het helpt je te begrijpen wat er aan de gang is. Vergeet niet, dat dergelijke groepsconflicten steeds weer voorkomen. Dat zij niet beperkt blijven tot die geschiedenis daar in Noord-Afrika. Dat komt ook in, uw eigen maatschappij voor.

In Nederland bestaat het ook, alleen is het hier een strijd tussen inzichten van generaties geworden. Die strijd wordt dan een beetje anders uitgevochten, hij wordt niet zo volledig beseft misschien, maar hij is er net zo goed. De ouderen: angst voor eigen bestaan. Er bestaat zekerheid, maatschappelijke zekerheid; De jongeren: angst voor eigen persoonlijkheid door de ontzegging van hun eigen vorm van zijn. Zij botsen tegen elkaar; en ook dat wordt een worsteling, alleen geen gewelddadige, althans niet zó gewelddadig. We zouden kunnen zeggen. dat is hoogstens wederzijds een lichte politionele actie zo nu en dan.

Overall op de wereld zien wij groepen, die eigenlijk uit het ei van hun geborgenheid moeten breken. Want men weet, dat het niet goed is te spreken over goed en kwaad in de meer algemeen gangbare zin van het woord. Dat je niet kunt zeggen: Alle Russen zijn slecht en alle Amerikanen zijn goed of omgekeerd. Men weet het, maar men kan het nog niet verwerken.

En dan gaan die pressies aan de gang. De pressie, die bij diersoorten voert tot een sterke gewoonteverandering in een enkele generatie. Het is b.v. heel typerend, dat zodra de chemische rattenbestrijding in Nederland begon, de ratten hun gedragspatroon aanmerkelijk gingen wijzigen. En dat gold in het begin vooral voor de z.g. stads- en rioolratten, maar blijkt zich nu ook te hebben uitgebreid tot de waterratten, de grijze zowel als de bruine rat. Zij gaan veranderen. Hun reactie wordt anders, hun beweging, hun vorming van kolonies, van groepering wordt anders. Want zij meten zich aanpassen; zij kunnen niet anders door de omstandigheden van buitenaf.

In de wereld weet mens wij moeten nu kiezen voor één mensheid of géén mensheid. Wij kunnen niet meer kiezen: naties tegenover mensheid. Dat gaat niet meer. Men weet het, maar men is bang om de eigen groep te verlaten. En zo zien wij, dat het nationalisme in feite feller opkomt, naarmate het besef groter wordt. Dit is natuurlijk alleen maar een voorbeeld. Wij kunnen echter daaruit een conclusie trekken:

De erkenning van de werkelijkheid buiten je eigen groep voert tot een vergrote spanning in de eigen groep plus een heftiger bevestiging van de eigen groep. Indien de erkenning echter ver genoeg is gevorderd, zal zij de vorm van de oude groep totaal breken en zal er een totaal nieuwe groepsvorming uit voortkomen. Wij hebben dat altijd weer gezien. Daarbij kunnen wij dan verder opmerken:

Naarmate de groep meer haar eigen begrenzingen doorbreekt onder pressie van binnen, zal de nieuw-gevormde groep in zich een groter aantal variaties van bestaan. en habitus zonder verzet kunnen aanvaarden. In Orde-termen zou je kunnen zeggen: De verdraagzaamheid komt voort uit het revolutionaire conflict, waarmee eigen beperktheid voortdurend wordt doorbroken:

GEESTELIJKE WAARDEN

Naarmate een levensvorm hoger georganiseerd is en gelijktijdig in een meer georganiseerde groep leeft, zal hij een sterker uitgedrukte "gestalt" ontvangen, waardoor -zij het op een bovenbewust vlak - een sterkere, maar voor velen steeds meer bewust plaatsvindende uitwisseling van ideeën zich zal voltrekken. Met andere woorden: naarmate een groep intenser georganiseerd is, zullen de denkbeelden, die bij één lid van de groep ontstaan, een -,grotere invloed op de andere hebben.

In het begin besef je dit niet, maar naarmate je je sterker bewust wordt van deze wisselwerking tussen je eigen bewustzijn en dat van de groep -waartoe je behoort, zul je je ook gaan afvragen, waarmee dit eigenlijk plaatsvindt. Aanvankelijk veronderstel je waarschijnlijk, dat het een kracht van buiten is, maar dat blijkt niet vol te houden zijn. En dan komen wij .in de richting van de Griekse filosofen, die nog niet spreken van hun eigen geest, maar zij gebruiken de "daemon in mij", wat eigenlijk zo iets betekent als "het lichtende wezen in mij". Dat wordt echter nog niet gedefiniëerd als een noodzakelijk deel van het "ik". Van daaruit groeit het bewustzijn in de mens dus langzaam naar de ziel. Maar de ziel blijkt niet te voldoen. Zij moet meer gedefiniëerd worden. Er ontstaat daarnaast weer een begrip als geest; en naast dat begrip geest nog weer het meer mentale, begrip psyche. In de psyche krijgen we weer onderverdelingen. Er ontstaat dus langzaam maar zeker een erkenning van de verschillende niveau's van bestaan in één persoonlijkheid plus de wisselwerking, welke op die verschillende vlakken tussen individuen van hetzelfde ras of dezelfde groep kunnen plaatsvinden. En daarmee zijn wij gekomen aaneen punt, waar de geestelijke erkenning en de geestelijke bewustwording een rol gaan spelen.

De godsdienst is hier over het algemeen, omdat hij een typerende groepsfactor is, remmend. Hij probeert het begrip omtrent eigen innerlijk en de relaties met anderen te stabiliseren. Maar dat kan niet, want in elke godsdienst zien wij voortdurend reformaties doorbreken; een voortdurende vernieuwing. Geestelijke waarde en geestelijke erkenning zijn echter - en dat is

juist voor het menselijk gedrag van belang - geen zaken, die je tot jezelf kunt beperken. Als ik voor mij een geest poneer, dan moet ik deze in wezen voor alles poneren. Als ik in mij een bezieling erken, dan moet ik diezelfde bezieling en kracht in alle andere dingen aannemen,

Een mens, die met een dier in contact komt, beoordeelt dit dier dan ook niet als een totaal ander wezen. Juist op dat niveau van het onkenbare van de geest is er geen voldoende mogelijkheid tot vaststelling en differentiatie. Hij móét dus wel aannemen, dat die geest ook in het dier bestaat en dat dat dier op geestelijke waarden ongeveer net zo zal reageren als hijzelf. Hij komt op den duur dan zelfs zover, dat hij aan vele dieren, waarmee hij te maken heeft, in feite een bestaan toeschrijft, dat bijna identiek is met het zijne, met een denken en reageren in menselijke vormen. Hij beschouwt het dierlijk gedrag niet meer als een uit de rasgroep voortkomende eigenschap. Neen, hij beschouwt het als een gedragsnorm, die menselijk kan worden beoordeeld en die vergelijkbaar is. Als een mens altijd: "Pees, poes"y roept, als hij de poes een visje aanbiedt, dan komt de poes op den duur op deze roep aangelopen en de mens zegt: "Kijk, het dier luistert naar mij." Hij is gek; Het dier denkt: Er is de een of andere vis, die zijn aanwezigheid kenbaar maakt.

Maar de mens kàn niet -anders. Hij kan het leven alleen begrijpen, indien hij zijn eigen geestelijke achtergronden daarin projecteert. Met deze projectie is dan ooi- verklaard hoe soorten en ook rassen altijd weer geneigd zijn om een ander wezen te beoordelen naar hun eigen norm.

Taalverschillen zijn - dat heeft u in een vorige les gezien - vaak erg frustrerend. Maar het ergste is wel een taal, die schijnbaar gelijk is en die in feite- geheel- andere associaties en betekenissen heeft. Als u wilt spreken over de toren van Babylon dan moet u niet denken aan mensen, die plotseling .allemaal andere talen gaan spreken. Dan móet u denken aan b.v. het moderne ideologische jargon, waarin allen het begrip democratie tenminste 40 verschillende betekenissen kan hebben# en- waar het gebruik van het woord democratie door yen ieder wordt beschouwd. als de uitdrukking van de specifieke omschrijving, die hij daarvoor de juiste acht. Hier is dus een overhevelen van jezelf in het andere aan de, gang. Maar dat betekent ook, dat de relatie met het andere intenser wordt: Juist groepen, waarin de verschillen zo groot zijn, dat geen direct en--feitelijk contact mogelijk is, benaderen elkaar door deze wederkerige interpretatie zo sterk, dat zij ertoe komen de anderen, die tot een totaal verschillende groep of ras behoren, te 'accepteren als deel van zichzelf. Een eigenaardig verschijnsel, dat wordt bevestigd door sommige fakirs. Er zijn fakirs, die speciaal tijgerbezweerders zijn. Het eigenaardige is, dat zij met de tijgers omgaan als hun gelijke en door de tijgers ook kennelijk worden beschouwd als tijger, al zien zij er heel anders uit. Wij zien dit bij de beste slangenbezweerders, die de slang niet alleen met een zekere menselijke hoffelijkheid bejegenen, maar die in staat zijn a.h.w. te reageren als een slang; en de onzekerheden, maar ook de speelsheid, de gevoelens van welbehagen en onbehagen van de slang te delen. Het is misschien wel typerend, dat men zelfs in uw maat.schappij zegt: Een oppasser in een dierentuin, die lang genoeg bij de apen zit, lijkt zelf op een aap; bij de walrussen, zelf een walrus. Hij gaat lijken op de dieren, waarmee hij omgaat. Dat is misschien wat overdreven, maar iets zit erin. Als ik voortdurend iets, wat helemaal buiten mijn groep en buiten mijn gewoonten leeft, ga aanvaarden, dan ga ik naast mijn eigen normen de normen van die ander vóór mij als geldend beschouwen: Een geestelijke ontwikkeling houdt dan ook in, dat je steeds meer verschillende ramen van referentie krijgt, die niet alleen beperkt blijven tot stoffelijke gewoonte, handeling, gedrag, uiting, maar die vooral in denken, in beoordeling en daarnaast ook in contact met de sferen een zeer grote invloed hebben. De verzorger van het apenhuis in een dierentuin gaat op den duur zijn apen beschouwen als een soort mens. Hij zegt het zo niet en hij meent zelfs, dat hij éér heel anders en veel realistischer tegenover staat dan de bezoeker, maar hij gaat iets van. de aap begrijpen. Hij kan zich niet voorstellen, dat hij daardoor wederkerig kan worden beïnvloed. Hij past zich dus aan in de groep van de apen. Hij komt in de gemeenschap van de apen terecht en maakt dan deel uit van wat men de groepsgeest of "gestalt" van de apengroepen zou kunnen noemen. Hij .put daaruit, hij reageert erop en brengt ook vanuit zich bepaalde waarden in de groep binnen. Als u dit nu

beschouwt als de basis, dan kunnen wij er een paar regels bij halen, die misschien ook praktisch wel betekenis hebben.

1. Naarmate ik meer contact heb met iets, wat buiten mijn groep ligt en waarvan de waarderingen en de "gestalt"-vorming van mijn eigen groep zover verschillen, dat voor mij schijnbaar geen vergelijkingsmogelijkheid aanwezig is, kan ik in twee groepen gelijktijdig leven. Ik 'aak mij in zekere zin niet alleen onafhankelijk van beide groepen, maar ik ga ook uit beide groepen gelijktijdig putten. Hierdoor zal ik in mijn reactie op de buitenwereld kunnen beschikken over zowel de beste als de slechtste eigenschappen van beide groepen. Is er in mij een ressentiment tegen mijn eigen groep of is de aanvaarding door mijn eigen groep niet volledig genoeg, dan zal ik het totaal van de kwade mogelijkheden uit beide "gestalt"-vormen en eventuele groepsgeesten voor mijzelf kunnen opeisen en tegen de gemeenschap kunnen gebruiken, Maar kan ik mij met de groep verzoenen - ook indien ik daarvan misschien niet volledig deel uitmaak - dan zal ik, puttende uit twee of meergroepen (en. dat is zelfs uit meer groepen mogelijk), in staat zijn om aan de groep, waarin ik werkzaam ben, een voortdurende toevoer van waarden te geven, die in feite een vernieuwing ten gevolge heeft. De vernieuwing vindt dan niet alleen plaats op stoffelijk, maar ook op geestelijke terrein.
2. De "gestalt" van de groep, haar gemiddeld werkingsbereik en haar trillingsvermogen zijn bepalend voor haar reacties op kosmische invloeden en invloeden van hoog-geestelijke-aard. Wanneer een groep haar bewustzijn uitbreidt door deel te hebben aan meer. groepsmogelijkheden, zo zal zij haar keuzemogelijkheid bij elke kosmische en hoog-geestelijke beïnvloeding vergroten. Het behoren tot steeds meer afzonderlijke groeperingen is reeds een bewustwording en een vrijwording.
3. Hier zou ik nog willen stellen: Daar de habitus op zichzelf remmend werkt op de ontwikkeling van de groep als geheel en op de ontwikkeling van het individu als persoonlijkheid, moet worden gesteld, dat een doorbreking van de habitus door delen van een groep, door de groep zelf of zelfs door contacten met andere groepen van zeer groot belang kan, zijn voor de verdere ontwikkeling. Want wanneer die verdere ontwikkeling plaatsvindt en er ontstaat een steeds grotere keuzemogelijkheid van reactie tender invloed van kosmische werking, dan kan men steeds meer zijn eigen streven en wezen tot uitdrukking brengen en daarbij zich t.a.v. de kosmische waarden zwel als van de groepswaarden steeds onafhankelijker bewegen.

De geestelijke ontwikkeling is een proces van vrijwording, evenals de bewustwording. De geestelijke ontwikkeling kan echter plaatsvinden, zonder dat het individu zich dit geheel realiseert, terwijl de realisatie bij het bewustwordingsproces op de voorgrond staat.

Ik hoop u met deze lessen te hebben aangetoond, dat de voortdurende strijd, de voortdurende verandering in de wereld, het vele dat u in eigen groep of in de wereld vaak onbegrijpelijk of afkeurenswaard vindt hun zin, hun betekenis hebben. Zij zijn deel van een communaal groeiproces, insluitende voor elke groepering, die - zichzelf verliezende - een steeds grotere eenheid met de mensheid, waarvan zij de taal geestelijk en stoffelijk scan spreken, ten gevolge heeft. Begrip voor de medemens, ook als hij tot de andere groep behoort, heeft een sterk stimulerende werking. Contact met de andere groep heeft alleen dan een stimulerende werking, indien men bereid is alles te doen om in die andere groep als gelijke op te treden en te ageren, dan wel de waarden van die andere groep zodanig te aanvaarden, dat elke persoonlijke uiting en gezagsuiting in de andere groep nog aanvaardbaar blijft.

En daarmee zijn, wij bijna aan het einde gekomen van de reeks lessen over de geschiedenis van het leven. De volgende maal zal ik u nog het een en ander moeten vertellen over het leven in zijn totaliteit, zoals dit geestelijk en kosmisch bestaat. Nu echter wil ik mijn lering voor heden besluiten en u erop wijzen, dat al hetgeen u is gezegd in deze cursus voor u alleen belangrijk is, indien het u ertoe brengt uw medeschepselen bewuster te beschouwen en ook wat beter te begrijpen.

TOTEM-TABOE

In de maatschappij heeft men altijd weer te maken met bepaalde aspecten van het leven en ook van bepaalde plaatsen, die verboden zijn, die in feite taboe zijn. Men heeft aan de andere kant te maken met symbolen, die de uitdrukking moeten vormen van al wat die maatschappij of die groep is; en dat is dan een totem.

Deze uitdrukkingen worden weliswaar in meer beperkte zin gebruikt door de primitieven, maar zij bestaan vandaag de dag precies zo. Alleen zijn de symbolen anders geworden. In plaats van de totempaal wappert er de een of andere trotse nationale vlag. En in plaats van het taboe staat er een bordje "Verboden Toegang krachtens art. 61." Maar in feite komt het op hetzelfde neer, want het taboe is voortgekomen uit het denken, dat bepaalde dingen behoren aan b.v. goden of geesten. De heiliging ervan. Tegenwoordig heiligt men het bezit: Het "verboden toegang" is de heiliging van het bezitsrecht, zoals het taboe eens de heiliging was van de eigen plaatsen van goden en eventuele demonen.

In de gebruiken van de maatschappij zijn er bepaalde dingen, die je niet doet, tenzij je nog onvolwassen bent, zoals drieletter-woorden gebruiken; en dat is dan taboe. Zoals het eens taboe was om bepaalde vleessoorten te eten. En zoals het ook verboden was om op de een of andere manier te eten, te wassen; te lopen. Al die dingen hebben een overeenstemming en die speelt in de ontwikkeling van de mensheid een grote rol.

Mensen willen altijd voor zichzelf een zekerheid scheppen; en die zekerheid kunnen zij alleen scheppen, indien zij zich enerzijds beroepen op krachten uit de geest (ook een totem, dan wel op voorvaders, op de geschiedenis.

Als men roept, dat de glorie van Frankrijk uit het verleden in deze dagen moet herleven, dan is dat een zuivere vorm van politiek totemisme. U zou dus De Gaulle als een totempaalzitter kunnen beschouwen. Als wij aan de andere kant zien, dat men zegt dat sommige dingen niet netjes zijn, niet behoren of dat men daarover niet mag spreken, dan hebben wij te maken met het taboe. Men probeert zich te beveiligen door bepaalde dingen a.h.w. uit het leven te sluiten.

In het begin was het taboe de ontmoeting met de natuurkrachten. Een vulkaan b.v. was in vele gevallen taboe, zoals ook sommige bergen. Bepaalde bomen, velden konden taboe zijn; niet om het leven dat erin schuilde, maar om de geesten die men erin vermoedde, om het geheim dat erin school. Langzaam maar zeker heeft de mens meer en meer van de geheimen in de natuur ontdekt en heeft hij begrepen, dat er eigenlijk geen taboes bestaan in dit opzicht. Maar aan de andere kant begon hij in plaats van de goden en de natuur de mens te vrezen. En zo heeft hij tegenover de mensen zijn taboes opgericht. Want hij wil graag veilig blijven. Hij wil een zekere verdienste, een zekere veiligheid hebben. En zo kun je zeggen, dat vele zedelijkheidsapostelen in feite alleen "taboe" roepen, omdat zij bang zijn voor zichzelf en voor hetgeen hun naaste (waarschijnlijk te hunnen aanzien zouden kunnen doen.

Wat te zeggen van de geestelijke achtergrond van deze uitzonderingspositie, van deze poging om een beroep te doen op iets anders?

In de eerste plaats is het belangrijk, dat wij zelfvertrouwen hebben. Dat zelfvertrouwen kunnen wij alleen krijgen, indien wij het gevoel hebben, dat wij een speciale verbondenheid hebben met iets anders -of het nu is met de groep, met de staat of met iets hogers. De mens zoekt de aanvulling voor zijn onvolkomenheid.

De indiaan, die de bossen ingaat om daar half verhongerend te zoeken naar een openbaring van zijn speciale manitoe, die hem zijn totem laat zien (het Biersymbool, waaronder hij resorteert en waaraan taboes verbonden zijns hij mag niet eten van zijn totemdier), is eigenlijk niet zoveel anders dan de moderne mens, die via filosofieën en overpeinzingen tracht te komen tot een begrip, dat voor hem geheiligd is; datgene dat voor hem onaantastbaar blijft.

Die onaantastbaarheid heb je nodig, omdat je daaraan je zelfvertrouwen en je waardigheid ontleent. Het totem is dus kennelijk een aanvulling van je persoonlijkheid.

En het taboe? Ook dat is begrijpelijk. Als wij onzeker zijn op een bepaald terrein, als wij niet weten wat wij ermee aan moeten, als wij de situatie niet kennen of niet durven uitdrukken, als wij vermoeden dat er dingen zijn, die zouden kunnen optreden en die wij niet aankunnen, dan zijn wij geneigd "taboe" te zeggen: verboden. Want eens was men bang voor de onbekende krachten der natuur. Eens was het taboe het vermijden van het conflict met goden of demonen en geesten van de overledenen. Tegenwoordig is het taboe niets anders dan een poging om zichzelf veilig te stellen en zo wederom eigen zelfvertrouwen te vergroten.

Ik mag hieraan misschien een kleine filosofie verbinden.

Als een mens wonderen wil gaan doen, als hij iets wil bereiken, als hij zijn vitaliteit wil vergroten, als hij krachten wil bezitten tegenover anderen, dan kan hij dit nooit, indien hij bang is, indien hij om de een of andere reden aan zichzelf twijfelt en niets heeft om er een beroep op te doen. Daarom zal die mens dus iets moeten zien als de bron of de basis van zijn bereiking. Hij kan beide uitgangspunten gebruiken: De basis bouw je zelf, de bron is er. Hij zal daarbij in feite een zeker totemisme gebruiken. Hij neemt aan, dat deze dingen er zijn en hij handelt, alsof ze voortdurend aanwezig zouden zijn. Hij is ervan overtuigd, dat niets kan mislukken, zolang hij blijft binnen de beperkingen, die het behoren tot dit totem, tot deze verbondenheid met het eeuwige, maar wordt aangehouden. Hij weet, dat bepaalde dingen voor hen onbenaderbaar zijn. Indien hij een taboe zou overtreden (dus indien hij tegen de wet zou ingaan) zou hij zijn zelfvertrouwen kwijt zijn en daarmee ook zijn begaafdheid. In alle geestelijke leringen komen wij op een bepaald moment te staan voor dit zoeken naar zelfvertrouwen. Dit zoeken naar zelfvertrouwen gaat soms via de weg van beproevingen en inwijdingen. In andere gevallen door oefeningen en ook wel eens door suggestie en zelfs hypnose. Maar wij moeten zelfvertrouwen hebben; en dit kan niet anders dan beperkt zijn. Een mens kan zichzelf niet zien als een God, want hij weet dat hij het niet is. Op een bepaald terrein kan hij zich wel volledig competent en waardig en waardevol achten. Op dat terrein alleen heeft hij zijn bereikingsmogelijkheid.

Als ik dit zo zeg, is het misschien niet vreemd meer dat een indiaan, die een totem had, inderdaad in de strijd meer waard was, dat hij sociaal meer kon presteren; dat hij meer betekenis had voor de stam dan iemand, die dat nog niet had. Want deze man had een nieuw zelfvertrouwen gevonden. Hij had een achtergrond in zijn leven. Hij had een verbondenheid, hetzij met de vos, de duivel, de schildpad of de adelaar, waardoor zijn gedragspatroon in die gemeenschap was bepaald. Hij wist op welk terrein hij iets kon bereiken; en met dit terrein, waarop hij kon bereiken, kon hij inderdaad door dit zelfvertrouwen veel meer doen dan een ander.

Hetzelfde is het met al die taboes, die wij misschien belachelijk vinden. Maar iemand, die in een situatie leeft, waarin hij geen raad meer weet, verliest al zijn capaciteiten. Als hij de beste speurder van de hele wereld is en hij komt in een woud, waarin hij meent omringd te zijn door demonen, dan werkt zijn speurzin niet meer. Dert is hij zijn richtingsgevoel kwijt, dan kan hij niet meer. Daarom is het voor een mens belangrijk, dat hij in zijn leven een totem kiest en die daarbij zo belangrijk mogelijk maakt.

Het geeft niet, waarop u zich in het leven baseert, maar het moet een aanvulling zijn van uw persoonlijkheid, het moet uw zelfvertrouwen vergroten, het moet uw denkbeeld van bijna onfeilbaar zijn (maar dan op een bepaald terrein) met zich brengen. U moet het gevoel hebben, dat u de meerdere bent van anderen op dat terrein. En indien u daar werkelijk in gelooft, dan beweegt u zich anders, dan loopt u al anders, dan drukt u deze overtuiging uit tegenover anderen en u maakt haar daardoor al waar. En zo moet u ook erkennen, dat er bepaalde dingen zijn, waarmee u niet kunt werken. Misschien zijn het jeugdervaringen, een of ander klein psychisch trauma, dat hier of daar is ontstaan, maar er zijn nu eenmaal dingen, waar je niet tegen kunt. Het kan een muis zijn, een rat of een spin, het kan een bepaalde sociale situatie zijn, een bepaalde manier van contact hebben met je medemensen. Als je dat

weet, als je weet: in deze dingen ben ik niet zeker, daar voel ik mij niet thuis, dan moet je daar ook afstand van doen. Dan moet je zeggen: Dit is voor mij taboe; En dan bereik je precies hetzelfde als de primitieve mensen, die juist door het scheppen van taboes voor zich een terrein wisten af te palen, waarin zij hun zekerheid konden bewaren en hun volledige waarde tot uitdrukking brengen.

U ziet het, je kunt teruggrijpen naar de oudheid, je kunt vooruit lopen naar de toekomst, maar altijd weer in de geschiedenis van een leven zie je dezelfde elementen. Je kunt het vandaag rationeler zeggen dan in het verleden. Natuurlijk, de mensheid is althans wat haar denkvermogen betreft enigszins geëvolueerd; zij is wat verder gekomen. Maar de betekenis blijft hetzelfde. Want de geestelijke waarden, die in het menselijk leven en in de totaliteit van al het leven een rol spelen, blijven dezelfde. En de eigenschappen, die bij dit leven behoren, zodra het zich van zichzelf voldoende bewust is, zijn in wezen dezelfde, ook al zijn de ontwikkelingsmogelijkheden oneindig en kunnen wij een zeer groot aantal verschillen constateren.

De basis is geestelijk hetzelfde. En omdat wij van die geestelijke basis uitgaan, kunnen wij zowel in onszelf als in het verleden en de toekomst, in de wereld van de planten en dieren zowel als in onze eigen wereld - of dit nu die van de stof of van de geest is - voortdurend weer erkennen:

Wij hebben ergens behoefte aan onze uitdrukking van verbondenheid met voorgelacht of godheid. Wij hebben ergens voor onszelf nodig een terrein, dat wij niet betreden, Maar als wij die dingen hebben en wij weten het definitief, dan kunnen wij ook dat zelfvertrouwen krijgen, waardoor wij presteren wat nodig is. Prestatie is voor een groot gedeelte het resultaat van zekerheid.

Onze vriend Franciscus zou ongetwijfeld hebben gezegd: Wanneer een wolf aarzelt in de aanval, dan toont hij zwakte; en door die zwakte zal hij zeer snel het slachtoffer worden van zijn eigen roedelgenoten. En hij heeft volkomen gelijk.

Dat geldt bij de mens ook. Zolang u zeker bent van uzelf, bent u volwaardig. Zodra u onzeker bent, panisch gaat denken, niet meer weet waar u naartoe moet, bent u slachtoffer. En dan zullen uw medemensen niet aarzelen om ook u (misschien meer moreel, of geestelijk of sociaal dan zuiver lichamelijk) te verscheuren. Houd er rekening mee.

En onze vriend Franciscus zou ongetwijfeld ook hebben gezegd: De hengst, die in zijn kudde de tegenstander. verslaat, is van zijn. eigen onoverwinnelijkheid overtuigt. De trotse manier, waarop hij zich beweegt alleen, is vaak voldoende om een tegenstander te doen weggaan. En indien die tegenstander de aanval dan toch waagt te beginnen, om de uitdaging aan te nemen, dan ziet hij in de trotse zekerheid van de vader der kudde een bedreiging; en daardoor alleen al zal hij vaak een nederlaag lijden, die - gezien zijn lichamelijke capaciteiten niet nodig zou zijn geweest.

Pas dit voor uzelf toe in uw eigen leven. Probeer er praktische conclusies aan te verbinden en praktische consequenties uit te trekken. U weet wat u wilt. U weet wat u kunt, goed. Handel dan met de volledige overtuiging daarvan. Heeft u dingen waar u niet tegen kunt, waar u bang voor bent, vermijd ze. Opdat uw zekerheid niet worde aangetast. Doe dit geestelijk zowel als meer materieel. Dán alleen zult u de volle waarde van uw eigen persoonlijkheid in het leven tot uiting kunnen brengen.

ANGST EN VREDE

Je bent bevreesd, je bent verstoord, want machten staan tegenover je, die je niet kunt erkennen en die je toch niet durft bestrijden. Je voelt onzekerheid en dan kan er geen vrede

meer bestaan. Vrede is de verzekerdheid van je eigen waarde, de onaantastbaarheid, die in jezelf bestaat en die door de buitenwereld niet kan worden beïnvloed.

Vrede zoekt men op aarde. Maar hoe kun je vrede op aarde vinden, als de angst je regeert, als je bang bent voor je medemensen, als je bang bent je positie te verliezen of als je misschien bang bent, dat de waarheid omtrent je persoonlijkheid kenbaar, wordt. Angst is altijd de vijand van alle rust, van alle vrede, van alle evenwichtigheid. Wie vrede wil kennen, die zoekt in zichzelf.

De mens, die innerlijk erkent, dat hij zijn waarde bezit alleen doordat hij leeft reeds, de mens, die inziet dat de tijdelijke bereiking niet zo belangrijk is en dat het eerder belangrijk is trouw te zijn aan jezelf, die zal geen angst kennen voor de wereld rond hem; want of hij leeft of sterft, dat maakt niet zoveel verschil. Hij is. Hij zal niet bang zijn voor de mening van zijn medemensen, want wat de medemens: ook van hem denkt of zegt, hij blijft toch immers zichzelf. Daaraan wordt niets veranderd. Hij kent geen angst en daarom kent hij vrede.

Zo is vrede het erfdeel van de wijze. De wijzen kennen vrede, omdat zij weten dat het feit, dat je bestaat, dat je bent de zin van het bestaan is. Dat het ook de waarde van je persoonlijkheid bepaalt. De wijze erkent, dat niets en niemand dit werkelijke "ik", dit onaantastbare kan wijzigen, in waarde kan vermeerderen of verminderen. Daarom vreest hij niets. Hij kent geen angst. En omdat hij geen angst kent, kent hij vrede. En de vrede, die hij in zichzelf draagt, maakt hij ook vaak waar voor anderen. Want wie hem ontmoet, ziet dat geen eis wordt gesteld; ziet dat niet wordt aanvaard of verworpen, verheerlijkt of veroordeeld. Hij ziet, dat de wijze in de ander het bestaan erkent. En dan deelt men elkanders vrede, omdat men IS.

Maar wie het zijn wil verbinden aan voorwaarden en erkenningen, hij zal vrezen; en uit zijn vrezen komt de steeds beklemmender angst, die hem dwingt de vrede, de schijn van vrede zelfs die hij bezit, te verstoren, Hij zal als een verscheurend dier aanvallen; en naarmate hij meer aanvalt meer angst kennen. Hij zal stijgen in de wereld; en naarmate hij hoger stijgt meer vrezen te vallen.

Wees jezelf. Vrees niet jezelf te zijn. Wees jezelf waardig en erken, dat je bestaan op zichzelf niet afhankelijk is van stoffelijkheid of andere dingen.

Je bent. Je bent een moment van tijd. Je bent onvergankelijk. Niets is belangrijker buiten dit. Besef dit, beleef dit en zie al het andere als bijkomstig en onbelangrijk; en je zult de vrede kennen, die zovele mensen nastreven en zo weinigen vinden.

Zo weinigen vinden vrede, omdat zij in hun geroep naar vrede vrezen.

Vrezen voor wat de schijn van onvrede bij anderen tot stand zal brengen. En dat is niet de weg tot ware vrede.

LES 10 - HET LEVEN IN KOSMISCHE ZIN

In de afgelopen cursus hebben we ons beziggehouden met al wat er in het leven zo ongeveer belangrijk kan zijn. We hebben ons beziggehouden met de vorming van een gedaante en met de krachten, die inwerken t.a.v. de oriëntatie op het milieu. We hebben gezien hoe er een bewustzijn ontstaat, dat een groepsbewustzijn wordt en - naar ik meen - zelfs duidelijk gemaakt hoe deze beheersing tot in deze dagen voor vele mensen nog een zeer belangrijke factor in hun gedragingen is. Maar het leven zelf is natuurlijk niet beperkt tot deze wereld.

Als men in staat zou zijn om sneller dan de gedachte dit hele Melkwegstelsel te doorkruisen, dan zou men. er vele verschillende vormen van leven zien. Sommige daarvan bewust; andere misschien op een meer dierlijk niveau; weer andere pas beginnend misschien in die eerste levenserkenning, die bij de primitieve plant behoort.

Al dit leven in de kosmos moet beantwoorden aan de wetten, die er voor het leven bestaan. Want als wij over deze wereld spreken, dan is het gemakkelijk voorbeelden te vinden. Dan kun je zo echt gezellig nagaan wat er in de historie is gebeurd. wat de mensen hebben gezegd en wat er is geweest in de tijd, dat de geleidegeesten meer zichtbaar en kenbaar waren, en dat de rassengeesten als goden werd= aanbeden. Maar in die verte zijn de dingen anders-, want al bestaat er overal bewustzijn, besef en leven, de vormen die het aanneemt en daarmee ook het proces van bewustwording, de realisatie van leven, zal steeds weer anders liggen.

Wat zijn nu de "wetten,, die het leven in de kosmos eigenlijk beheersen? "Wel, dan moeten wij als 1e regel stellen:

Alle leven inde kosmos ontstaat door materiële oorzaken, welke echter mede worden veroorzaakt, gericht en geregeld door hoge geestelijke entiteiten ook dat is begrijpelijk, Het is een creatief proces,, Dat proces zal zich vanuit ons standpunt in de tijd voltrekken. Daarom is er ook altijd maar een bepaald deel van de scheppende Kracht kenbaar; en dat deel van de scheppende Kracht spreken wij dan aan als een zonnegeest of misschien een Heer van bepaalde krachten, wijsheden, waarden of kleuren,,

Als de schepping eenmaal begint, zien wij als 2e regel;

Alle leven is gebaseerd op de bestanddelen van de wereld, waarin het ontstaat plus:de omzettingsprocessen, die daarin dominant zijn. Anders gezegd; Zelfs de meest primaire vorm van leven is gebaseerd op de materie; en wel speciaal op de materie, zoals die zich voor dit leven op dit moment manifesteert.

Ook alweer begrijpelijk. Het zou misschien mogelijk zijn een levensvorm te scheppen, die volledig afwijkt van haar milieu, maar dan zou er een voortdurende strijd van het leven met het milieu nodig zijn op een vlak waar het bewustzijn door gebrek aan referentiewaarden en ervaring niet zou kunnen meespelen, Dan zou een dergelijk leven voortdurend door de geest moeten worden geredigeerd; en dat is niet de bedoeling.

Dan is er een regel; en die is voor ons misschien wel de meest interessante:

In elk leven, dat wordt geschapen, zien wij allereerst de door de geest geleide ontwikkelingen, daarna de door de geest geschapen conflicten met het milieu en daaruit de vorming van een eigen bewustzijn bij elke entiteit. Dit bewustzijn wordt verder ontwikkeld en geleid door geesten en hogere krachten tot het ogenblik, dat een zelfstandigheid ontstaat. Wanneer die zelfstandigheid is ontstaan, neemt een gemeenschappelijk bewustzijn - voorlopig althans - de plaats in van de geleidegeest. Deze treedt dan niet meer bepalend, maar hoogstens stimulerend en soms corrigerend op.

Ook dat is in het geheel weer volkomen duidelijk. Leven op zichzelf heeft alleen doel, indien het buiten de tijdelijke waarde ook een meer blijvende waarde bezit; en de blijvende waarde in het leven is het bewustzijn, dat eruit geboren wordt. Het bewustzijn is datgene, wat niet

vergaat. Al het andere gaat weer ten onder, wijzigt zich en verandert. Daarom is een zelfstandig bewustzijn voor het individu overal noodzakelijk. En wat meer is, naarmate het individu zich in zijn bewustzijn meer bewust wordt van alle krachten, die hem beïnvloeden (zoals groepsbewustzijn, bovenbewustzijn, eventueel ook geestelijke stimuli van hogere orde), zal deze mens zelf een grotere wijsheid ontwikkelen; want iemand die zover is, welke vorm hij ook heeft, is een mens.

Vandaaruit blijft dan de laatste regel over, die - voor zover ik kan na gaan - niet alleen door het hele Melkwegstelsel, maar ook door de gehele Kosmos a.h.w. bepalend is. En die is deze:

Op het ogenblik, dat een bewustzijn in zich een zodanige mogelijkheid verwerft, dat geen stoffelijke ervaring noodzakelijk is, zal dit bewustzijn geen belichaming nastreven. Dit betekent echter niet, dat het daarom niet verbonden met werelden of levensverschijnselen en groepen in de materie zal bestaan,. De ervaring leert, dat hogere levenswaarden en krachten op den duur de neiging hebben zich te manifesteren als energie, En wel een energie - dat wil ik erbij voegen - die meestal op het vlak van hun wereld nog wel kenbaar is.

Kijk, daar ligt dan het leven voor u: een kosmisch algemeen bepaalde bestaanswaarde, die voortdurend optreedt. Lang voordat er op de aarde leven was, was er leven op de andere planeten. En lang nadat deze aarde is uitgeblust, zal elders nog weer een eerste nieuw bewustzijn, een nieuw leven ontstaan.

De problemen, die wij t.a.v. de mens hebben beschouwd, zijn eigenlijk voor een groot gedeelte gebonden aan de materie; en wel aan de materie, zoals de mens die ervaart. Als je spreekt over de ontwikkeling van het leven op aarde, dan kan dit wel worden betrokken op de kosmos, maar het is eigenlijk meer in de vorm van een parabel; het is een gelijkenis. Want wat schijnbaar concreet is, kan totaal anders optreden. Het gaat alleen om de inhoud van het leven zelf.

Indien er een dergelijke vorm van leven is, dan ga je je natuurlijk ook afvragen, of er geestesverschijnselen en geesten zijn, die bij dat leven misschien wat lager staan dan zelfs een menselijk bewustzijn en er toch een rol spelen. Hier is een heel eenvoudig antwoord op:

In de gehele kosmos vinden wij natuurgeesten op alle werelden waar leven bestaat. Daar, waar geen leven bestaat, vinden wij dus geen elementalen. Waar leven heeft bestaan, vinden wij soms wel elementalen, maar deze zijn betrekkelijk dormant. Voor ruimtevaarders zou het misschien belangrijk zijn te weten, dat dergelijke sluimerende elementalen onder de stimulans van een gerichte en bewuste gedachte soms bijzonder sterk actief kunnen worden. Maar aangezien de ruimtevaart voorlopig nog niet zover ontwikkeld is, wil ik ook wat dit betreft liever het zwijgen ertoe doen.

De consequentie van al wat wij hebben geleerd is niet alleen kosmisch t.a.v. het heelal dat u ziet, zij is eveneens kosmisch t.a.v. onszelven. En op het gevaar af, dat ik hier een tikkeltje diepzinnig word dan u misschien van mij gewend bent, zou ik willen opmerken, dat elke mens in zich een vermogen bezit om alle leven te begrijpen;. Dit begrip wordt slechts beperkt door de wijze, waarop de "ik"-voorstelling wordt gebonden aan vormen en vooral aan gedragsnormen,

De kwestie van een taal voor de geest zou hier eveneens van belang kunnen zijn. Want hoe kan een geest, die b.v. ergens op Arcturus heeft geleefd, zich uitdrukken tegen een geest, die op aarde heeft geleefd? Het is moeilijk je dit voor te stellen, Maar in elk leven blijkt een aantal abstracte begrippen te ontstaan,. die voor zover zij bepalend zijn voor eigen beleving en dus. ook eigen wijze van leven overal tot uiting kunnen komen. Om weer een voorbeeld te geven:

Liefde kan overal anders zijn. Wij kunnen ons voorstellen, dat er ergens op een planeet een hoogstaand, zeer edel ras is, dat zich nog steeds door deling vermenigvuldigt, zoals primitief gezien de cel doet. Wij zouden ons kunnen voorstellen, dat er groepen zijn, waarin - laat ons zeggen - niet 2 maar b.v. 10 of 14 verschillende sexen bestaan. Maar liefde in de werkelijke zin (dus niet meer als een uitgedrukte bezitszucht of een instinctieve reactie zal overal gelijk zijn. Zij is nl. een aanvaarden van de ander als gelijkwaardig met daarbij een zekere

dienstbaarheid van. het "ik" tegenover de ander. Zodra je dus praat over levenscondities, kan er een groot misverstand ontstaan, maar zodra je uitgaat van de grondwaarde (liefde of genegenheid b.v.), dan is er geen misverstand mogelijk.

U heeft de laatste tijd waarschijnlijk nogal het een en ander gehoord over emotie. Welaan, laten wij het dan zó stellen:

De emotionele beleving, die voor het "ik" mede in verband staat met de innerlijke erkenning van het hogere, is voor alle leven gelijkwaardig. En dat houdt in, dat de mededeling op grond van deze emotionele gerichtheid kosmisch mogelijk is.

Hier krijg je meteen weer een probleem voor de toekomst. Want er zal een ogenblik komen, dat deze wereld ook meer openlijk in contact gaat treden riet levende wezens, die vaag. elders uit de ruimte komen. De mensen zullen waarschijnlijk proberen om die nieuwe gasten uit de ruimte te beoordelen aan de hand van hun eigen gedrag; maar dat is onmogelijk. Zoals ik al heb gezegd: Habitus is nu eenmaal een menselijke eigenschap en heeft vaak de neiging de ontwikkeling af te remmen, De habitus van een andere groep kan eveneens bestaan en totaal different zijn. Wat men zal moeten vinden, is een benadering op grond van waardering, van emotie. Pas wanneer men "goed" ziet als goed in bedoeling en niet alleen goed volgens mij in resultaat, kan ik met de ander praten.

Het is duidelijk, dat de eerste uitwisseling tussen leven op uw planeet en dat op 'n andere -planeet zal geschieden in meer filosofische zin. Er zal met betrekkelijk abstracte gedachtenafleidingen moeten worden gewerkt. Want dààr kunnen mensen - ongeacht de wereld waarvan zij stammen - geestelijk zowel als stoffelijk een zekere communicatie bereiken.

Er zijn meer grondwaarden in het A1. Het klinkt misschien een beetje gek het te zeggen, maar of je nu een tientallig, een twaalfallig of een vijftigtallig stelsel van rekenen hebt 1 en 1 is altijd demonstrabel 2. En 2 en 2 is altijd demonstrabel. Het is mogelijk, dat er nog andere waarden achter verborgen zitten, maar deze primaire, eenvoudige waarde in de materie is overal gelijk. De taal van de filosofie zal dus vaak worden omgezet in de taal van het getal. Het getal is de eerste communicatiemogelijkheid. Dit zal niet alleen gelden voor stoffelijk elkaar ontmoetende wezens, het zal eveneens moeten gebeuren, wanneer entiteiten, die in een andere wereld hebben geleefd, in contact treden met uw wereld. Er ontstaat dan een soort geestelijke mathematica. Wij zouden hier kunnen teruggrijpen naar b.v. de denkwijzen der Pythagoreeën, die in menig opzicht werkelijk kosmisch zijn, omdat zij de mogelijkheid scheppen een denkwijze uit te drukken in een formule, die overal gelijk zou kunnen gelden,

Het is logisch, dat al wat uit een andere wereld komt, dus uitgedrukt moet worden in getalswaarden. En daar hebben we dan 2 punten: emotie en getalswaarde. Zolang wij ons dit voorstellen tussen een geest van een andere wereld en een mens op aarde, lijkt het nog aanvaardbaar. Maar blijft het daarbij? Want leven, mijne vrienden, is heel wat meer dan alleen maar het leven in een menselijke vorm.

Als wij weten, dat een volk een eigen "gestalt", een eigen persoonlijkheid, heeft en dat de "gestalt" van dit volk kan komen tot een uitwisseling met de "gestalt" van een ander volk, dan zal dit ook zo zijn van wereld tot wereld. De mensheid zal er niet veel van bemerken, zoals ook het meer primitieve leven ongetwijfeld daarvan nooit zoveel gemerkt heeft. Maar er is een communicatie. Er is altijd tussen alle bewuste werelden een vreemde fijne vibratie, waardoor gedachten en denkbeelden worden overgebracht. Zij: zijn emoties; en voor degeen, die ze inspiratief ontvangt, drukken zij zich meestal uit in oorspronkelijk schijnbaar zinloze formules, (Het is jammer voor de mensen, dat men vaak letters schrijft voor getallen. En menig brokje geestelijk ontvangen abacadabra is omgezet in getalswaarden: een mededeling t.a.v. verhoudingen en mogelijkheden.)

Hier speelt dus in de kosmos het geestelijk contact een veel grotere rol dan men zou aannemen, ook tussen de levende waarden. Hierbij is een wederkerige beïnvloeding evengoed mogelijk als op aarde. Op aarde weten wij het allemaal: er is een gemeenschappelijk

bovenbewustzijn. Er is één meneer, die een lucifer uitvindt en prompt op 10 andere plaatsen vindt er ook één een lucifer uit. Er is één meneer, die kleuren-televisie uitvindt en op dezelfde tijd beginnen 10 anderen met een soortgelijke uitvinding; alleen degeen, die haar het eerst heeft aangemeld, heeft dan de rechten en het succes,

Als dit zo kan zijn op uw wereld, dan moet dit dus ook galactisch (in het hele Melkwegstelsel) mogelijk zijn, En aangezien het hier gaat om filosofieën, zouden wij kunnen stellen, dat bepaalde denkwijzen door met elkaar redelijk harmonische groeperingen op planeten voortdurend worden uitgewisseld, zodat zij elkanders denken en besef beïnvloeden.

Ik zou daarop niet zozeer de nadruk leggen, indien wij in die hele ontwikkeling van het leven niet het zonderlinge verschijnsel zagen, dat alles ergens naar eenheid streeft. Een eenheid, die wij natuurlijk niet kunnen uitdrukken in een menselijke vorm, maar die - zonder dat zij gelijkschakeling betekent - inhoudt: een voortdurend groter aandeel hebben in elkaars denken en mogelijkheden. Dit geldt voor sterren en planeten, maar dit geldt ook voor levende wezens.

Als een levend wezen in de totaal-"gestalt" dus een zekere eenheid bereikt, dan bereikt hij gelijktijdig het totaal aan kennis en aan macht, dat in de totaalgestalt" is gelegen. Hier mag ik misschien een vergelijking gebruiken:

Men is over het algemeen gewend op een bepaalde manier te werken. Zaten we zeggen: een dokter is niet zeker van zijn zaak. Hij schakelt daarvoor een bepaalde specialist in. Dat is dus de normale theorie: een wederkerigheid. Maar stel nu eens, dat deze arts in plaats van het voor te leggen aan één specialist het probleem zou kunnen voorleggen aan alle specialisten; dus op elk terrein. Denkt u dan niet, dat zijn vraag veel sneller, vollediger en juister zou worden beantwoord? Anders gezegd: Waar een toegang is tot het totaal-bewustzijn, wordt het probleem meer oplosbaar. Dat zij dat op aarde begrijpen, kan men zien in de moderne experimenten met de geneeskunde.

Er zijn op het ogenblik al bepaalde grote ziekenhuizen of verpleegcentra, want er zijn vaak zelfs ook klinieken aan verbonden, waarin men uitgaat van het standpunt: één man (of desnoods een team van 2 of 3) doet het onderzoek van een patiënt, maar alle specialisten nemen kennis van de beschrijving van het ziektegeval en iedereen geeft in regelmatige en dagelijkse besprekingen zijn opinie voor die gevallen, welke men belangrijk of kritiek acht. Het typerende is, dat men zo tot vaak opzienbarende nieuwe therapieën komt; dat men allerhande nieuwe ontdekkingen gaat doen. Waarom zou dat alleen mogelijk zijn in een ziekenhuis? Waarom zou dat niet op elk terrein mogelijk zijn? Waarom zou dat op den duur niet kosmisch mogelijk zijn?

Misschien dat dit vermogen, dat in de totaliteit ligt, verklarend is voor de zonderlinge wijze, waarop men iets, wat men op aarde God pleegt te noemen, overal ervaart. Daarbij moeten wij heel goed begrijpen, dat lang niet elke levensvorm God ziet als een wezen. Soms ziet men het alleen als een mogelijkheid, waarin men zelf werkt. In andere gevallen wordt die God gezien als een kracht, waaruit men put, enz. enz. Er zijn voorbeelden, die u niet eens zoudt begrijpen. De totaliteit van alle leven kunnen wij - menselijk gesproken - beschouwen als de openbaring van God of de goddelijke Gedachte. Daarin ligt dus een potentie van kracht. t maar ook van besef, die alle leven en alle verschijnselen omvat.

Het leven, dat zich op een niveau beweegt als dat van de mens op het ogenblik, ondergaat die invloed alleen onbewust. Maar naarmate het leven zichzelf bewuster wordt, zal het ook intenser deelhebben aan deze totaliteit. En als je leven hebt dat nog onbewust is, dan lijkt het misschien, of het is uitgeschakeld. Maar waar is dat niet, want in de eerste plaats zijn daar de rassen- of groepsgeesten; in de tweede plaats zijn daar de geleidegeesten, de adviserende geesten; in de derde plaats zijn daar de kosmische krachten, die inwerken op het leven. En deze allen representeren dit totaal-bewustzijn.

Nu zult u misschien ook begrijpen waarom de mensheid en het leven zelf zo sterk gedomineerd plegen te worden door kosmische stromingen, die door wezens als wij wel

kunnen worden aangeduid, maar die je op aarde eigenlijk niet eens definitief kunt vaststellen. Je kunt ze hoogstens zien als een beweging in een bepaalde richting, die meestal tijdelijk is.

Deze kosmische invloeden en krachten zijn uitingen van het totaal-bewustzijn, maar zij worden verwerkt volgens het bewustzijn van het leven op aarde. En naarmate dit bewustzijn dus minder in staat is de gedachte te ontvangen, zal de verantwoordelijkheid voor die tendentie ofwel toevallen aan de geleidegeest, de groeps- of de rassengeest, dan wel -. en dat is bij de mensheid nu meestal het geval - aan de zelfgeschapen groeps-"gestalt". Maar die "gestalt" kan in haar bewustzijn alleen in zoverre begrijpen, als de gezamenlijke vermogens van de groep toelaten. Hierdoor kunnen vele. misverstanden ontstaan. Misverstanden, die treurig zijn, maar die kennelijk ook hun zin hebben, want zij dragen bij tot een verdere bewustwording. .

Op het gevaar af, dat u mij in deze laatste les erg vervelend vindt, wil ik u hier wijzen op de vreemde balanswerking, die er bestaat tussen wat de mens kwaad noemt en wat hij goed noemt of als goed ziet,

Mensen zien macht als goed. Dit is in wezen juist. Macht nl. is zelfbeheersing plus het putten van kracht uit het "ik", waardoor het milieu aan het "ik" kan worden aangepast, waar dit noodzakelijk is, .Maar zover komt de mens niet. Hij interpreteert macht als beheersing van het milieu en verstaat daaronder voorlopig vooral zijn medemensen. Zolang die macht nu niet wordt gebaseerd op de beheersing van het ego en het vermogen van het ego om creatief in te grijpen in zijn milieu, zal elke greep naar macht gepaard gaan met strijd. Strijd is een onderlinge vernietiging van macht. Daarbij speelt de realiteit absoluut geen rol. Je kunt daarvoor vormbeelden te over vinden. Per slot van rekening, er is helemaal geen reden voor al die geschillen, welke zij op het ogenblik hebben in Afrika, Indien de menen zouden willen uitgaan van: wij willen leven, dan zou een vrede mogelijk zijn. Maar de gewone mensen zien leven alleen als een zekerheid, indien het wordt beschermd door macht. Doordat zij deze macht nastreven, vernietigen zij de mogelijkheid tot leven. De noden, die hierdoor ontstaan, dwingen tot een afmeten van eigen mogelijkheden en vermogens op een bepaald terrein. Hierdoor ontstaat een zelfkennis, die als gevolg heeft, dat men ook de tegenstander (want zo ziet men de ander nog steeds beter gaat zien en begrijpen. En dat houdt weer in; dat er een steeds groter gemeenschappelijk begrip ontstaat, waarbinnen strijd niet meer de oplossing kan zijn, maar waarin alleen een wederkerig uitwisselen van verdere krachten en gegevens een oplossing kan bieden.

Dit is in het begin gebeurd, toen de eerste dieren werden geconfronteerd met de wereld, Zij hadden de keuze zich aan te passen aan de veranderende omstandigheden of te gronde te gaan. De sterken onder hen, degenen die het waard waren, werden mede beschermd - dat geef ik graag toe - en geleid door een rassengeest in staat gesteld om zich geslacht na geslacht beter aan te passen aan de omstandigheden.

Als je nu de mens beziet, dan is het opvallend, dat hij zich juist onafhankelijk heeft gemaakt van die omstandigheden. Een dier, dat geen werktuigen heeft, kan alleen proberen om zo juist mogelijk aan te voelen wat er aan de hand is om op het milieu dus zo juist mogelijk te reageren. Denkt u maar aan dieren, die wegvluchten, wanneer er een aardbeving of een wervelstorm op komst is; die de mogelijkheid van een bosbrand schijnbaar al voorvoelen, voordat hij een feit is, enz. Deze trachten zich dus door verplaatsing in het milieu zo gunstig mogelijk te stellen.

De mens heeft die gevoeligheden niet meer. Hij heeft ze eigenlijk ook niet meer nodig volgens zijn eigen idee. De mens zegt: Wanneer er een aardbeving komt, dan bouw ik een huis dat door die aardbeving niet kan worden geschaad. Wanneer er een orkaan komt, dan heb ik een huis en daarin ben ik veilig, Dat klopt dan wel niet altijd, vooral niet met de moderne bouwmethoden, maar het gevoel is er. De mens heeft zich dus door werktuigen als het ware meester gemaakt van zijn milieu, En heel veel dingen, die voor een dier fataal zijn, zijn voor een mens alleen maar onaangenaamheden, die hij dank zij zijn werktuigen, zijn vermogens en ook zijn denkvermogen, overwint.

Hier ziet men dus, dat het milieu eerst beheerst, maar dat langzaam maar zeker de mens zijn milieu wil gaan beheersen. Hij kan dat milieu nooit beheersen indien hij niet eerst in staat is om de tegenstander te begrijpen.

Als je iets wilt doen tegen stormen, dan moet je eerst begrijpen hoe die storm ontstaat, maar ook wat zijn wezen is, wat bepaalt dat hij ontstaat en ook dat hij op een bepaalde manier optreedt. Weet je dat, dan kun je de wind gaan beheersen.

Op deze manier leert het bewustzijn zich in het leven langzamerhand eerst onafhankelijk te maken van het milieu en dan - indien blijkt dat de - zuiver materiële waarden niet voldoende zijn om het milieu werkelijk te beheersen - zich te richten op zijn innerlijke capaciteiten en daarbij eerst terug te grijpen naar een gemeenschappelijk bovenbewustzijn, maar op den duur naar het totaal-bewustzijn van alle leven, zoals dat in de kosmos bestaat.

Deze evolutie, want zo doet ze zich althans aan ons voor, heeft geen grenzen, die wij kunnen vaststellen. Zomin als het mogelijk is met zekerheid te zeggen, wanneer het ogenblik er is dat een entiteit besluit niet meer in stoffelijke vorm te leven, maar. toch nog voldoende in de materie werkzaam wil zijn om daarin als een vorm van energie op te treden.

Je kunt de grenzen niet helemaal bepalen. Om dat te kunnen doen, moet je de hele geschiedenis van de ontwikkeling van dat leven zien en daarnaast begrijpen in.hoeverre een zekere individualiteit, een onafhankelijkheid in het totaalbewustzijn bereikt is.

Hier heb ik geprobeerd u een klein beeld te geven van waarden van het leven, die ver uitgrijpen buiten uw eigen wereld. Misschien zou.ik hiermee al gevoeglijk de cursus kunnen besluiten, maar zoals menigeen ben ik geneigd om er een soort epiloog aan toe te voegen. Eenvoudig een nawoord, dat probeert de praktische betekenis van al die lessen nog eens bijzonder sterk en kort te formuleren. Nu ben ik misschien geen specialist in het kort formuleren, Ik houd meer van de conversatie dan van de concrete, korte formulering. Maar trachtende zo goed ik kan de korthed dan toch te betrachten, moet ik stellen:

1e. U bent in uw huidige levensvorm en -mogelijkheden een exponent van de ontwikkeling van het leven, Als exponent van dit leven, zult u materieel gebonden zijn aan een aantal door het milieu bepaalde normen. Maar daar de kern van het leven bewustzijn is, zult u zich door uw bewustzijn aan deze normen kunnen ontworstelen. Een ontworstelen aan. normen van het milieu is alleen dan noodzakelijk, nuttig en bruikbaar, indien ik vanuit mijn geestelijk erkennen in mijn milieu een verandering tot stand kan brengen.

1. Indien u werken wilt met uw bewustzijn van wat leven betekent, vraag u af in hoeverre in u besef en geestelijke waarden verdergaan dan datgene, wat in uw milieu bestaat\$ kenbaar of gangbaar is. Vraag u verder af, wat u daarmee kunt bereiken; Indien datgene, wat u daarmee denkt te kunnen bereiken, voor u belangrijk genoeg is, grijp dan in de eerste plaats geestelijk uit naar die wereld, waarin inspiraties, misschien zelfs getallen-woorden op een vreemde code lijken. Probeer die code om te zetten in gevoelswaarden en interpreteer ze naar uw eigen bestaan en milieu. Door op deze wijze te reageren zult u ontdekken, dat u in zeer vele gevallen de schijnbaar onveranderlijke wetten aan uw omgeving kunt aanpassen of wijzigen zowel voor uzelf als ook vaak ten gunste van anderen.
2. Als mens bent u deel van allerhande groepsgeesten en van groepsmentaliteiten. U wordt vaak gedomineerd door het bovenbewustzijn van uw groep of van de totale mensheid. Realiseer u dat het niet belangrijk is hoe u formuleert, maar wàt u formuleert. De beelden, die dit totaal-bewustzijn u ter beschikking stelt, zijn. beperkt. Maar uw innerlijk vermogen tot aanvoelen van waarden gaat veel verder dan u uitdrukkingsmogelijkheid ooit kan gaan, De uitdrukking is slechts de weergave van hetgeen innerlijk bereikt is. Maak u niet al te druk om" het feit, dat u anders formuleert dan iemand, die u bewondert, maar die b,v, tot een ander volk behoort. Vraag u af, of de essentie gelijk is. Zoek naar de essentiële overeenkomsten en ga vandaar uit verder. U zult ontdekken, dat vele mensen op aarde reeds nu in staat zijn hun bewustzijn zelfs

aan dat van de totale mensheid ten dele te onttrekken en daardoor invloeden van meer kosmische geaardheid te ondergaan.

3. Het heeft geen zin om de zaak 'te stabiliseren. Er zijn heel veel mensen, die graag de zaak willen stabiliseren. Maar ik heb dat vorige malen reeds gezegd: stabilisatie voert tot stagnatie; en stagnatie brengt verval. Wat wij nodig hebben is niet het handhaven van het bereikte, maar altijd het uitbreiden ervan. Op het' ogenblik, dat wij niet meer veranderen, zijn wij non-valeur; dan hebben wij geen waarde meer, dan zijn wij dingen, die geleefd worden. Wij moeten trachten zelf voortdurend te veranderen. Wij kunnen andere mensen en de wereld niet wijzigen, maar wij kunnen wel onszelf veranderen. Laat ons dit dan doen. Laat ons niet bang zijn om van de ene dag op de andere nieuwe standpunten in te nemen, op een nieuwe wijze te gaan streven, Laat ons vooral onszelf niet te veel binden aan doctrines, dogma's en axioma's, die over het algemeen slechts dienen om de stabilisatie en daarmee de stagnatie in het "ik" te verklaren en voor het "ik" nog enigszins een aanvaardbare achtergrond te geven.
4. Alle leven wordt in het begin door de harmonie van een groter bewustzijn met dit ontstaande leven gevormd. Harmonie is de factor, die alle groei, alle bereiking beïnvloedt. Daarbij is het weer niet belangrijk op welke wijze die harmonie wordt geuit en hoe zij nu precies tot stand komt. Belangrijk is, dat zij bestaat. Juist in de mensheid is harmonie iets, dat maar al te vaak verkeerd wordt begrepen. Men denkt, dat harmonie betekent: het met elkaar eens zijn. Dat is niet waar. Harmonie is een zodanige eenheid van besef of wezen bereiken, dat de krachten - hetzij mentaal, geestelijk, onbewust mentaal of desnoods kosmisch geestelijk - elkander kunnen aanvullen. Wat wij nodig hebben is niet een bevestiging van wat wij zijn, maar een aanvulling van wat wij zijn. Slechts door steeds weer een aanvulling te zoeken en te verkrijgen op datgene, wat wij zijn en in onszelf als zekerheid kennen, zal het leven in ons zich verder ontplooien en zal daardoor de geestelijke waarde van dit leven groter en meer actief worden,
5. Ik zou u nog willen wijzen op het feit, dat alle leven en alle bestaan ergens een eenheid vormt. Alle verschil, dat wij maken, is dus in feite een verloochening van een hogere werkelijkheid. Hoe minder verschil wij maken t.a.v. aanvaarding en hoe juister wij voor onszelf het verschil in levensuiting beseffen, des te groter onze mogelijkheid om uit een kosmisch reservoir te putten; des te groter ook ons vermogen tot begrijpen en bereiken in meer kosmische zin.

Kijk eens, vrienden, ik heb het u al gezegd kort formuleren is een van de dingen, die niet speciaal in mijn aard ligt. Maar hier heeft u enkele eenvoudige conclusies aan het einde van deze reeks lezingen. Er is veel ongezegd gebleven. Je kunt nu eenmaal zelfs in 10 bijeenkomsten niet alle dingen zeggen. Er zijn veel dingen misschien oppervlakkig behandeld. Maar als je wilt ingaan op de werkelijke kern en essentie van alles, dan heb je een eeuwigheid nodig; vooral als het erom gaat het begrip van die essentie met anderen te delen. Wat u hier dus hebt ontvangen, is eigenlijk een oriëntatie. Meer niet.

U staat in het leven. Ik heb u een tableau gegeven, waarop u de verschillende waarden van het leven kunt herkennen en ongeveer een richting beseffen. Nu is het aan u om in dit leven op reis te gaan; geestelijk, mentaal, stoffelijk. U kunt zelf werken, zelf bereiken en zelf beleven, Daarbij kunt u zeer grootse dingen presteren, want u bent deel van de totaliteit en u bevindt zich op het ogenblik met het merendeel van de mensheid in een stadium, dat u zich aan de gebondenheid aan een zelfgeschapen "gestalt"-vorm kunt gaan onttrekken. Ik zou zeggen; doe dit. Zoek uw eigen weg. En als u daarbij soms gevoelens in u voelt oprijzen van een soort jaloezie, omdat een ander het beter heeft, of een gevoel krijgt dat men beroofd wordt, omdat men iets meent te bezitten, realiseer u dan, dat zolang u iets speciaal voor uzelf opeist - hetzij aan waardigheid, aan kennis, aan bereiking of wat anders - u altijd gebonden bent, Want het hunkeren naar bezit - ook als dit een bezit aan kennis is - met uitsluiting van anderen, is een zoeken naar stabilisatie van het "ik" op een bepaald niveau. Probeer dat te voorkomen.

Wanneer wij alle dingen nagaan in ons leven, in ons besef. dan kunnen wij - mens en geest - juist omdat wij iets beseffen van de geschiedenis en het ontstaan van het leven en de werkingen in het leven, uitgrijpen naar het werkelijk levende. En het werkelijk levende is het enige, 'waarin wij blijvend kunnen bestaan. Al het andere gaat voorbij.

Ik hoop, dat ik u dit alles, althans enigszins, heb kunnen duidelijk maken. En ik hoop, dat deze laatste bijdrage - hoezeer zij misschien ook verschillende dingen samenvoegt en samentrekt = voor u aanleiding moge zijn om de punten, die u interesseerden in de vorige lessen, nog eens te overwegen en deze te zien vanuit het standpunt van een kosmisch gebeuren, waarin u zelf een rol speelt en daardoor steeds bewuster en onafhankelijker uw eigen rol zult kunnen bepalen.

GROEPSGESTALT

Als wij ons bezighouden met de "gestalt", d.w.z. met de vorm die de gemeenschappelijke psyche van een volk aanneemt, dan worden wij in de eerste plaats getroffen door een zekere drang tot zelfbehoud. Dit is overal hetzelfde. Waar nl. een "gestalt" ontstaat, zal deze kunstmatige figuur elke aantasting van zijn wezen trachten of te straffen, want hij wil blijven bestaan. En dit voert dan tot wat men - vaak verkeerd - nationalisme noemt e.d.

Indien je de verschillende volkeren zou willen ontleden, dan kun je zelfs nog meer verschillen ontdekken.

In Engeland b.v. vinden wij een "gestalt", die in de eerste plaats erg op de vorm is. Dat klinkt voor iemand die Engeland kent waarschijnlijk een beetje vreemd. Maar de "gestalt" van Engeland als geheel grijpt voortdurend terug naar het oude en de oudheid en zoekt in de ordening, die de vorm van het oude geeft, een zekere persoonlijke anarchie in het heden te bereiken. De uiterlijke beantwoording aan de regel gaat dus gepaard met de innerlijke neiging om eigen regel te stellen. En dat houdt in, dat Engeland vooral erg groot is, indien het de Engelsman op zijn eigen wijze in staat stelt om de totale "gestalt" naar buiten tot te vertegenwoordigen. Innerlijk echter is er over het algemeen sprake van een zekere verdeeldheid en onevenwichtigheid, die achter de uiterlijke. vorm verborgen blijft.

Ga ik daarentegen naar Duitsland (wij kunnen natuurlijk niet alle volkeren hier onder de loupe nemen), dan ontdek je, dat hier vooral vernieuwing belangrijk is voor de "gestalt". Deze is, zoals de Duitser zegt: strebsam. Zij zoekt dus voortdurend een verdere bereiking en tracht deze te consolideren door een zo groot mogelijk aantal van de delen van de "gestalt" daarvoor in te spannen. Dit heeft grote nadelen.

En Engeland is b.v. een dictatuur niet denkbaar; hiervoor is de innerlijk anarchistische houding te groot. En zelfs indien men iemand tijdelijk de macht van een dictatuur geeft, zal er altijd een voldoende verzet blijven, zodat men hem niet zonder meer accepteert.

In Duitsland echter, voelt men voortdurend in alles de uiting van het streven, van het vernieuwen; en is men door de "gestalt" geneigd zich daar aan te melden als deel ervan. Het resultaat is, dat wij in Duitsland dus alles veel systematischer zien gebeuren dan in Engeland; dat wij daarnaast veel meer pogingen zien tot vernieuwing, verandering en aanpassing dan in Engeland, maar dat men zich .doodstaart op de exponenten, die beweren deze vernieuwing in hun macht te hebben.

Er is dus een zeer grote afhankelijkheid van op zich willekeurige personen, die op een gegeven ogenblik voor het volk-(of voor een groot deel daarvan) de "gestalt" van het hele volk representeren. Deze gebondenheid is een emotionele, waarbij de rede en de redelijkheid over het algemeen ver te zoeken zijn. Een rede en een redelijkheid, die overigens soms wat zwaarwichtig, juist in de persoonlijke bestrevingen, zeer sterk tot uiting komt.

Een Duitser is voor zichzelf in zijn leven erg nuchter. Naar buiten toe doet hij echter wat idealistisch aan. Bij de Engelsman zou je het kunnen omdraaien. De Engelsman kan naar buiten toe misschien erg nuchter lijken, in zich is hij gewoonlijk vaak idealistisch.

Dan hebben wij Frankrijk. In Frankrijk hebben wij te maken met een "gestalt", die berust op de feitelijke anarchie. De "gestalt" zelf draagt dus in zich de eigenschap om al wat van anderen is tot eigen bezit te maken. Daarbij is er veel minder sprake van een vernieuwing, maar veelmeer van een grijpen naar datgene, wat een ander bezit. En dat geldt voor zowel geestelijke als ook voor materiële waarden. De neiging is daardoor veel meer communiaal in de bestreving. Wij zien veel grotere eenheid in de gemeenschap, als het gaat om iets te veroveren.

Maar gelijktijdig zien wij in de overovering een zeer grote persoonlijke zucht tot bereiking of hebben? waardoor men eigenlijk het doel van de groep voortdurend teniet doet.

Gaan we naar Italië, dan ontdekken we vreemd genoeg, dat deze "gestalt" het "ik" in de hemel tracht te plaatsen. De mens vereenzelvigd zich met het hoogste en hij probeert dit hoogste uit te drukken op elk niveau. De levenslust en de vaak temperamentvolle zinnelijkheid, die menigeen hier bij de zuiderling meent te ontdekken, mogen wij dan ook niet zonder meer zien als een losheid van leven. Het is eerder de poging om het gevoel van verhevenheid waar te maken. Daardoor is er in feite sprake van een veel grotere trots dan wij b.v. bij de Fransman zien. Nationaal komt deze niet zozeer tot uiting, in het individu wel.

Wil je andere voorbeelden nemen, dan kun je kijken naar b.v. de Amerikaan. De Amerikaan wordt (verkeerd naar mijn idee) dikwijls een beetje kinderlijk voorgesteld. Maar zien wij de "gestalt", dan moeten wij ook begrijpen, dat deze "gestalt" nog niet volledig geformeerd is, omdat zij eigenlijk pas in 1930 tot een zekere stabilisatie is gekomen. Er is steeds meer aan toegevoegd, steeds meer in opgenomen. Hier krijgt de "gestalt" van de U.S.A. als geheel pas heel langzaam werkelijk vaste vorm.

Hier zijn twee dingen, die overheersen:

1. de behoefte om bemind te worden. Dat klinkt heel vreemd, maar het is begrijpelijk, want het zijn allemaal groepen, die zijn weggetrokken, omdat zij - hetzij door de omstandigheden, hetzij door het volk waarin zij leefden niet werden bemind. Deze behoefte tot aanvaarding, tot bemind worden, is zeer groot.
2. wij zien in deze "gestalt" de daad zeer sterk; de actie als een zeer sterke factor. Eveneens begrijpelijk, omdat de componenten, waaruit het volk is opgebouwd, door een actie zichzelf a.h.w. een zekere vrijheid moesten verschaffen. De vrijheid, die Amerika predikt, is in feite geen vrijheid. Zij is voor de Amerikaan een leuze, waardoor hij zijn behoren tot de "gestalt" uitdrukt. Willen we dan verder nagaan wat er nog aan beweegredenen in zit, dan worden wij weer geconfronteerd met de ontstaansgeschiedenis. En dan moeten wij er aan denken (dat gaat op het ogenblik eigenlijk nog door), dat grote groepen van de bevolking zich naar boven toe moeten vechten. Er is dus een zekere koloniseringsdrang, die echter niet wordt gericht op andere landen in de eerste plaats, maar op een milieuvverschuiving in eigen land.

Het is duidelijk, dat ook dit aan de "gestalt" een zekere mentaliteit verleent, een algemene vorm. Dat is de behoefte om zichzelf a.h.w. als krachtfiguur te beschouwen. De verering van de sporten, maar ook van kunsten, is dan ook in Amerika niet alleen maar te zien als een deel van de cultuur. Het is weer een behoefte om eigen stijgen, eigen meerwaardigheid, uit te drukken. De vereenzelviging met de sportman en met de uitvoerenden zijn dus eveneens middelen om zichzelf a.h.w. los te maken uit een verarmd milieu. Het is een voortdurend streven naar rijkdom; in de eenling uit de aard der zaak meestal materieel uitgedrukt, maar in wezen de behoefte aan een geestelijke rijkdom. En dat betekent, dat de Ver. Staten, gezien het feit dat er nog een vorming gaande is, waarschijnlijk zal moeten komen tot een aanpassing van de "gestalt" als zodanig aan de andere volkeren. Dit is op het ogenblik niet het geval. Er bestaat

een grote haat, of men dit erkennen wil of niet, tussen de "gestalt" van het Amerikaanse volk als geheel en de "gestalt" van de andere volkeren.

Misschien is het goed hierbij op te merken, dat de "gestalt" van de Ver. Staten, evenals van sommige andere landen, is opgebouwd uit een groot aantal differente groepsentiteiten. Het is dus een in componenten ontleedbaar geheel, waarbij elke component het zijnde bijdraagt. Orthodoxie (behoudzucht) speelt vaak een zeer grote rol bij bepaalde groepen. Isolationisme, dus het zich beperken tot eigen groep, eveneens. Daarnaast krijgen wij de aanvaardingsbehoefte, die dan toch - ongeacht deze intern bestaande krachten - naar buiten móét grijpen, omdat een verdere erkenning nu eenmaal niet in de States, maar alleen van buiten naar de States kan worden bereikt.

Het is wel aardig dit zo na te gaan. En als je dan nog een andere staat wilt nemen, dan hebben wij b.v. Sovjet-Rusland.

Ook hier hebben wij te maken met een zeer samengestelde totaal-"gestalt", waarbij ik moet wijzen op het feit, dat wij in het zuiden een aantal Volkeren hebben, die zeer sterk gebonden zijn aan een groepsmentaliteit, waarbij de groepswet domineert en wraakzucht en wantrouwen tegen de ander een grote rol spelen. Het is overigens niet te verbazen, dat vele van de regeerders van de Sòvjet-Unie juist uit deze staten komen.

Wij hebben dan verder te maken met een grote hoeveelheid industrie- en landbouwgebieden, die een zekere welvaart kennen. Deze hebben zich vroeger beschouwd als uitverkoren en hebben nu een zeker ressentiment tegen de overheersing door de totaal-"gestalt". Zij trachten hun invloed wederom te vergroten en daardoor gelijktijdig ook hun eigen vormen van cultuur e.d. sterk tot uitdrukking te brengen. Het zijn deze landen, die wij hoofdzakelijk vinden in het zuiden van de staten en verder in het westen, die gezamenlijk trachten een uitwisseling naar buiten toe en vooral een bewijs van eigen culturele beschaving aan de wereld te geven.

Dan hebben wij in dit volk ook te maken met een soort Bedouïnen-mentaliteit. Er zijn grote bevolkingsgroepen, die nog zeer sterke stamgevoelens hebben, ook al worden deze nu op communes overgedragen, en die ook een mindere gebondenheid aan plaats kennen. Deze groeperingen verlenen weer aan de totaal-"gestalt" wantrouwen voor de buitenstaander, maar gelijktijdig een zich niet-gebonden voelen aan andere tradities dan de eigen gedragsnorm.

Indien we de totaal-"gestalt", die nog veel meer bevat, gaan bezien., dan zien wij dus: wantrouwen. Een wantrouwen, dat voortkomt uit de behoefte om eigen waardigheid te tonen. Een zeer grote bestreving op cultureel en wetenschappelijk terrein; ook weer een poging om zichzelf te bewijzen.

Een gebrek aan begrip voor land- en streekgebondenheid, dat bij de bevolkingsgroepen dus wel bestaat, maar in de totaal-"gestalt" niet sterk uitdrukking komt. En wat voor de wereldpolitiek misschien wel heel erg belangrijk is: een bijna sentimentele behoefte om met de eigen problemen te worden erkend, Een Russische "gestalt" zou je je kunnen voorstellen als een misanthroop, die pas gelukkig is, wanneer hij het totaal van zijn kwalen kan voorleggen aan de wereld en gelijktijdig zijn meerwaardigheid op cultureel en wetenschappelijk terrein bewijzen.

Hieruit blijkt dus wel, dat de verschillende "gestalten" nog wel wat verschillen. Nederland heeft zeer zeker ook een "gestalt", die die - zoals u zult begrijpen - over het algemeen nogal commercieel is ingesteld. Dat vloeit weer voort uit de vroegere ontwikkelingen. Wij kunnen ons voorstellen, dat deze commerciële in stelling is gegroeid ongeveer in de jaren 500 - 800 n, Chr. In die tijd is de mentaliteit van het volk (de stamgemeenschap) langzamerhand gebracht binnen het kader van uitwisseling en winst. Uitwisseling en winst geven weer een zeer grote behoefte aan ordening. Maar ordening en winst kunnen alleen samengaan door het compromis. Als we de Nederlandse "gestalt" willen beschrijven, zou ik zeggen:

Zij toont een zeer grote afhankelijkheid aan elke veronderstelde winstmogelijkheid, die dus niet alleen gaat om de handelswinst, maar ook om eventuele geestelijke winst; een zeer grote

mate van eigenzinnigheid, en een haast niet te stuiten behoefte tot argumentatie in de hoop daardoor winst te behalen.

Dit is het optreden van Nederland naar buiten toe. De grootheid van Nederland komt alleen voort uit zijn behoefte om al deze mogelijkheden naar buiten toe te tonen, De verwantschap met de Duitse groepsgeest is veel sterker dan een goed Nederlander ooit zou durven vermoeden in deze dagen, daar men ordening, geordendheid en systeem (als basis -wel te verstaan - voor de winstmogelijkheden) wel bijzonder hoog aanslaat.

Ik wil niet verdergaan met de beschrijving van al wat er op de wereld is. Anders zou ik u moeten vertellen, dat b.v. de hele Japanse "gestalt" eigenlijk nog steeds wordt bepaald. door de verering voor de krijgsman/held. Terwijl in China b.v. de grote verering nog steeds is' voor de filosoof/wijsgeer, die bovendien wetenschapsman en heerser is. Dit zijn allemaal dingen, die u zelf kunt nagaan.

Belangwekkend is echter, dat wij altijd weer in deze "gestalt"-psychologie der volkeren een uitdrukking vinden van de positieve waarden van het volk. De uitingen zijn vanuit ons standpunt negatief. Maar dat is begrijpelijk, want een mens, die zelf aan een "gestalt" gebonden is, zal elke uiting van een andere "gestalt" in de eerste plaats vergelijken met zijn eigen vorm en elk verschil daarmee afkeuren.

Indien wij echter nagaan hoe de verschillende "gestalt"-werkingen elkaar kunnen aanvullen, dan is dat werkelijk verbluffend. Wij zien b.v. dat de bereikingsbehoefte van de Ver. Staten, de behoefte om eigen meerwaardigheid ergens duidelijk te maken, om te veroveren, te bezitten, bijzonder goed samenklinkt met de behoefte tot systematische prestaties en idealisering in een bepaalde figuur, zoals die in Duitsland bestaat. Wij zien, dat de handelszin, als ik het zo eens mag noemen, plus de orthodoxe eigenzinnigheid van Nederland b.v. bijzonder goed zouden kunnen passen bij de Franse en zelfs Italiaanse mentaliteit, '

Als je al die dingen nagaat, dan blijkt dat zodra de positieve waarden in de "gestalt" van een ander volk worden erkend en men de nadruk legt op datgene, wat in eigen volk aan positieve prestatiemogelijkheid in de "gestalt" ligt, een samenwerking en op den duur een versmelting bereikbaar is. Het feit, dat dit b.v. in de Sovjet-Unie sedert ongeveer 20 jaar het geval is en dat in de Ver. Staten op het ogenblik al rond 40 jaar een dergelijke versmelting mogelijk is gebleken, doet het beste hopen voor de gehele wereld. Want willen wij als mensheid op de wereld werkelijk iets bereiken, dan zal een steeds sterkere versmelting van de groeps-"gestalt" en de nationale "gestalt"vorming moeten plaatsvinden, waardoor de psychische vrijheid van interreactie tussen de volkeren gaat ontstaan. Zolang men echter de nadruk blijft leggen op de verschillen (en ik zei u reeds, de "gestalt" werkt daar altijd aan mee, omdat zij zichzelf instand wenst te houden), dan zullen. wij zien, dat de verdeeldheden blijven bestaan en daardoor ook het onbegrip.

Wanneer u de wereldpolitiek beschouwt, dan zult u - vreemd genoeg - in de gedragingen van staatslieden, die lang niet altijd de werkelijke zin en bedoeling van hun volken representeren, wel altijd de vertegenwoordiging zien van de "gestalt" van hun volk. Zij worden - of zij dit wensen of niet - a.h.w. de exponenten van hun gemeenschap. Of zij daarbij eerlijk zijn of niet, doet niet ter zake. De behoefte tot zijn; de drijfveer van het totale volk, komt in de staatslieden tot uiting.

En daarmee is een verklaring gevonden voor de grote verschillen en ook voor de grote verwantschappen, die er bestaan. Typerend is b.v. dat het katholicisme zoals dit vooral in bepaalde Zuid-Amerikaanse staten op het ogenblik nog regeert, het joodse geloof zoals het in Israël bestaat en de islam zoals deze in de Arabische staten en in het zuiden van Azië bestaat, praktisch vergelijkbare waarden zijn als groep, als "gestalt". Zij hebben echter één ding, dat het hun onmogelijk maakt voldoende van elkaar te begrijpen; en dat is dat zij voor zich het recht van verhevenheid opeisen, of - zo u wilt - het uitverkoren-zijn. Wat weer wijst op een innerlijke onzekerheid, die op deze wijze gecompenseerd wordt.

Deze volkeren zijn innerlijk onzeker. De zekerheid, de ferociteit, waarmee zij die zekerheid naar buiten tot uiting proberen te brengen, is alleen maar een poging van de "gestalt" zichzelf te handhaven. Zodra men echter begrijpt dat de waarde, die hier op de achtergrond ligt (de absolute onderwerping aan een goddelijk gezag), belangrijker is voor de totaliteit dan de wijze, waarop men dit gezag formuleert, zal blijken dat deze in feite vaak totaal verschillende landen en volkeren een veel grotere affiniteit met elkaar hebben dan b.v. met de Ver. Staten.

De verklaring is eenvoudig. De "gestalt" brengt de mens ertoe vooral te letten op datgene, wat anders is. Door de nadruk op de verschillen te leggen houdt de "gestalt" zichzelf in stand.

De exponent van de "gestalt" is altijd de machthebber, die - om zijn eigen macht te handhaven en onbewust daardoor als exponent van de "gestalt" - eveneens tracht op de verschillen de nadruk te leggen. Daar, waar effen mens zich echter zover kan ontworstelen aan deze hem beheersende invloed, dat hij in de eerste plaats de overeenkomst gaat zien, daar begint een versmelting, waardoor het bovenbewustzijn van de mens, dat op het ogenblik onafhankelijk van de "gestalt" aanwezig is (of misschien als "gestalt" van de mensheid gezien kan worden), één kan worden met de regerende tendensen inde verschillende volkeren. Dan zouden de volkeren elkander kunnen aanvullen op grond van hun bijzondere eigenschappen, hun bijzondere noden en mogelijkheden. De wereld zou dan veel meer kunnen presteren, produceren en beheersen dan tot op dit ogenblik het geval is.

Met deze korte beschouwing over de nationale "gestalt" probeer ik dus duidelijk te maken, dat de mens zelf zich daaraan zo mogelijk moet ontworstelen. Hoe meer u zich door de groep laat beheersen, des te minder kans er is dat u een redelijke harmonie en eenheid met anderen vindt.

Als u wilt beginnen met dit zoeken naar eenheid en harmonie, dan moet u nooit beginnen ver van huis. Begin altijd eerst de overeenkomst te zoeken in de schijnbaar tegengestelde gedragswaarden en mentaliteiten vlak bij u. Daardoor zult u kunnen groeien naar een vrijheid van eigen bestaan en denken, die u weliswaar niet onttrekt aan de grondwaarden van het mens-zijn, maar die het u mogelijk maakt in allen het beste te zien, te wekken en in samenwerking met die anderen te gebruiken.

SLOTACCOORD

Vanaf het eerste zoeken naar de melodie van, de instrumenten en de vervlechting met contrapunt en tegenmelodie, is uit de warreling van kleuren alles gegroeid naar dit ene: een slotaccoord. Want alle dingen, schijnbaar onsamenhangend, hebben zich verweven. Zij hebben verhalend uitgedrukt wat er aan gevoelens leefde, wat er aan emoties bestond. En nu komt dan het ogenblik, dat er een oplossing moet zijn. En als er geen oplossing is, dan blijft de melodie een onvoldaanheid. Zij bleef leeg.

Soms hoor je - Bach heeft dat b.v. in zijn orgelspel zo vaak gedaan hoe de haast mathematisch vervlochten tonenreeksen langzaam, langzaam klimmen, tot er één antwoord is als een zang van openbaring: een slotaccoord in majeur, dat klimmend, dauerend uitdrukte Dit is een antwoord op alle problemen:

Een slotaccoord ligt er voor ons elke dag. Want elke dag vervlechten zich de problemen. Elke dag zijn onze bedoelingen en onze daden en al onze verwarringen samengevlochten tot iets, waarin melodie en tegenmelodie een rol spelen. Onze woorden, onze gedachten en onze strijdigheden hebben wij erbij gevoegd en nu komt het ogenblik, dat we een oplossing moeten vinden. En die oplossing kan alleen liggen in de erkenning. Wie in zichzelf erkent wat de dag was, erkent wat er aan positieve waarde in zit. En wie die positieve waarde ziet als de mogelijkheid om daarin het hogere weer te geven, die vindt een slotaccoord in majeur. Die vindt een antwoord, En een antwoord is het meest noodzakelijke, dat er bestaat. Wie kijkt naar de hemel en de eigenaardige dans van de planeten ziet tegen het zwarte achterdoek, waarin de diamanten van de sterren flonkeren, die vraagt zich wel eens af: Waar moet het

naar toe? Want ook visueel is dit een langzame, statige dans, die met haar vele keerpunten en teruglopende planeten ons doet vragen: Waar, waar gaat het naar toe?

Maar er zal een dag komen, dat al deze dingen zich alle in de leegte verenigen tot een antwoord. Dan moet de zin van dit alles duidelijk worden; en is dat slotaccoord het scheppend Woord, dat in den beginne was.

Altijd weer is er in het slotaccoord iets van God. Niet dat God Zich overal openbaart. Maar elk antwoord, dát positief is, is een aanduiding van iets hogers, iets beters, En het hoogste, het beste, dat we ons kunnen voorstellen, ja, het onbekende, waaraan we alle goede dingen toeschrijven, dat noemen we God. Daarom is God altijd tegenwoordig in het slotaccoord.

Als wij vandaag aan het einde van deze cursus trachten een slotaccoord tot stand te brengen, dan moeten we ook de vragen zien. Dan moeten we zien, hoe de vele denkwijzen en de vele opvattingen zich met elkaar vervlochten hebben. Hoe daarbij als een contrapunt steeds weer eigen mogelijkheid en eigen belang kwam, staande tegenover de altruïstische en hogere, de meer innerlijke openbaring. We moeten zien, dat die beide samen een melodie vormen, die leven heet. Of dit nu praktisch occultisme heet, of dat je er een andere naam aan geeft, of je spreekt over het begin of het einde van het leven, of je spreekt over de werkelijkheid, het blijft hetzelfde. Altijd weer vervlechten zich de verschillende standpunten: de mens, die niet anders kan dan zien vanuit zichzelf, denken vanuit zichzelf en in feite streven vanuit zichzelf . „ èn die grote wereld, waarin een bedoeling ligt, die verder reikt dan dit "ik",

Wij vinden allen eens een slotaccoord. Soms noemen de mensen het "dood". Soms noemen ze het "inwijding". Soms noemen ze het "opstanding". Een accoord, waarin wij levende kracht en probleem "ik"-zijn en Godserkenning hebben samengevoegd, waarin wij a.h.w. versmelten met dat, wat wij geweest zijn en onze toekomst omarmen, omdat zij deel is van onszelf. En op dat moment hebben wij dat grote majeur-accoord bereikt, waarin wordt gezegd: Hier eindigen de problemen.

Ook u zult allen op uw eigen wijze steeds weer een slotaccoord zoeken. Eerst elke dag, wanneer een van de bewegingen van het enorme drama, dat leven heet, voor u ten einde komt, U zult het afmeten, wanneer de perioden van jaren voorbijgaan en een nieuwe fase in uw leven, nieuw fasen in uw denken en bestaan optreden. En ook dan zoudt u zich moeten realiseren: Wat is het positieve antwoord, dat ik kan geven uit al, wat is geweest? In majeur een slotaccoord, dat juist daardoor het begin kan zijn van een nieuwe, boeiende, verrukkelijke melodie.

Zeker, we zijn niet altijd solisten. Soms spelen we maar een bescheiden partij in het orkest. En dan zijn we misschien enkel een triangel, die even tinkelt tussen het laweit en het zingen van de andere instrumenten door. Maar is het belangrijk wat voor instrument we spelen? Het is belangrijk, dat we in het geheel ons aandeel hebben gegeven, zodat het slotaccoord mede ons probleem, ons zijn a.h.w. beantwoordt.

Laat ons dan elke dag weer ons slotaccoord opbouwen. De erkenning: ook deze dag heeft positieve dingen gegeven. Ook deze dag zijn weerdichter gekomen bij een antwoord op sommige vragen. En laten we elke keer, als het lijkt dat er een periode is afgesloten, grijpen naar het verleden; en uit de vervlechting van waarden, die we daarin hebben gekend, zoeken naar dat positieve antwoord, waarin het hogere ligt.

Het leven is een melodie, die uit vele afzonderlijke delen bestaat, waarin je soms een solo speelt, waarin je soms alleen maar op de achtergrond een deuntje mag meeblazen. Het leven is altijd echter weer een positieve waarde, waarin een antwoord ligt en een begin. Tot die laatste dag, dat een slotaccoord een einde maakt aan alle afzonderlijkheden en de laatste vragen van leven en bestaan worden opgelost in het laatste slotaccoord: een naam, die in ons nog vaag weerklinkt tot wij ophouden te denken aan onszelf als een afzonderlijkheid.